

העולם הזה

אורי אבנרי על

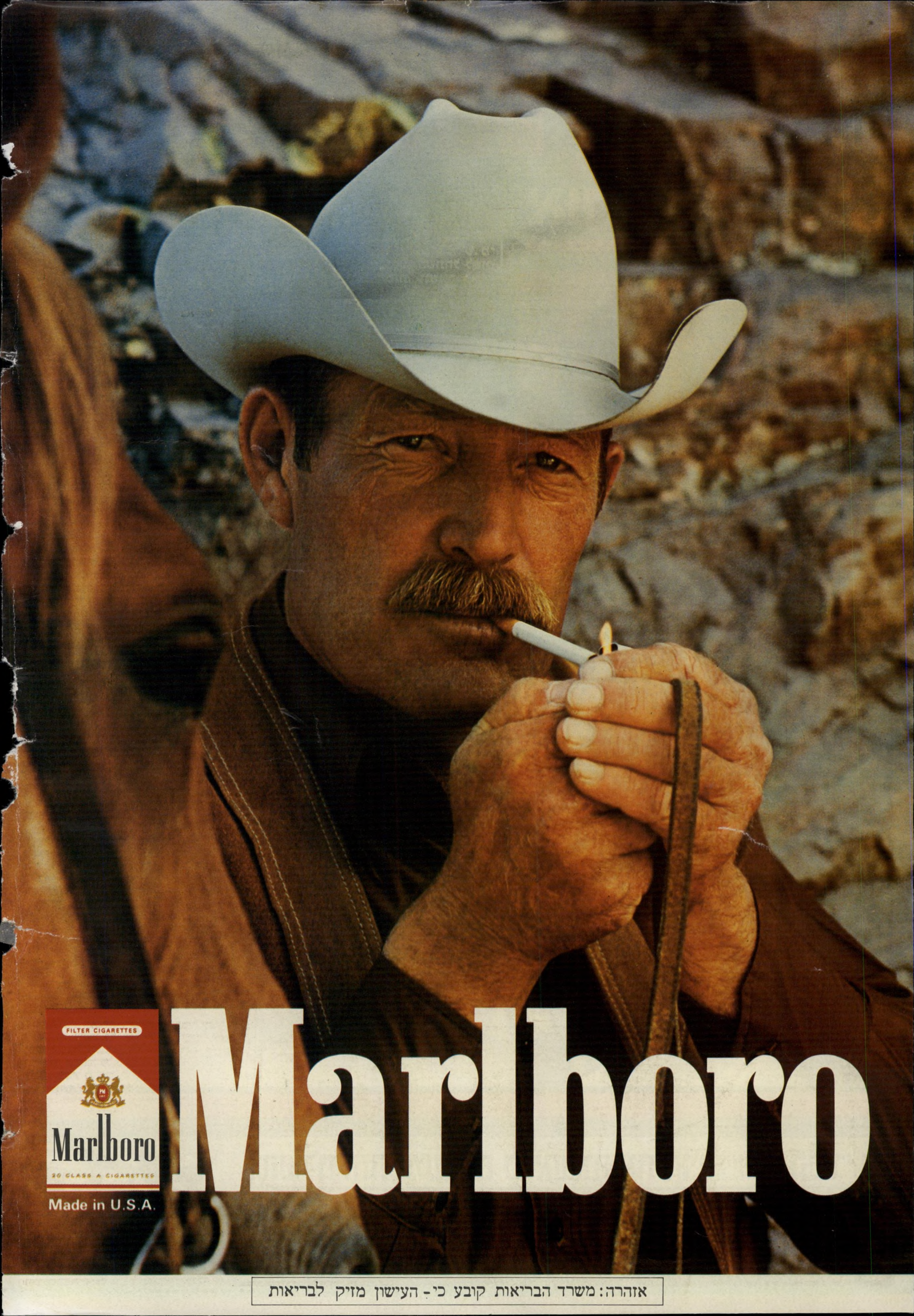
תמיד



„העולם הזה” מפדסם לדאשונה את הפרוטוקול הסודי של

הפגישה הלילית





Made in U.S.A.

Marlboro

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

מיכתבים

תחזית אופטימיסטית

על ההצעה למנות את עורך העולם הזה כמסביר הראשי של הליכוד בבחירות לכנסת (מיכתבים), העור לם הזה 10.6.87.

המידעם לניצחון בבחירות של הקוראה גילעדי וכו היא הציעה לליכוד לבקש מאורי אבנרי להיות המסביר הראשי של הליכוד בבי חירות הקרובות לכנסת, הוא מירשם בטוח לתבוסה של הליכוד.

כי בארץ יש רק מירשם בטוח אחד לניצחון בבחירות: תעמולה למטומטמים, וזאת לא מומה חיותו של אורי אבנרי. זאת המומחיות של הליכוד, ולפיני, של חירות.

לכן, בבחירות הבאות, הם יישארו בשליטון. ואני אומר את זה, כי אני אופטימיסט, ומקווה שכתב לא יתחזק. י גולן, בארשבע

משל פתיתי העסלג

על דיעותיו של עורך העולם הזה בנושא הירידה.

קראתי את לרדת מן הירידה ודעתו של עורך העולם הזה בנושא הירידה, כפי שפורסמה בדיעות אחרונות) ולא יכולתי להאמין למראה עיני. משהו מדבר על ישראל ומציאות כנשימה אחת? לא יכול להיות.

באתי לארץ מקנדה לפני כמעט חמש שנים ועדיין יש לי יכולת חלושה בעברית ולכן לא תפסתי כל מילה ומילה במאמר, אבל תפסתי את העיקרון. מאגניפיצנט (כביר)?

אכן, הסופר ארתור (גנבים בלילה) קסטלה, אמר, אחרי הקמת המדינה שיש ליהודים רק שתי בדיחות: לעלות לישראל או להתבולל. ומה שמתרחש עכשיו, לפי הסקירות הדמוגרפיות, היא התבוללות קטלנית.

לדעתי, יהודי בחו"ל הוא כמו פתיתי-שלג באביב. מי שגר במקום שאין בו הרבה פתיתי-שלג מתמוסס די מהר. מי שגר בערימה גדולה של שלג כמו יהודי נירדוק, מתמוסס יותר לאט. אבל הוא מתמוסס.

מיכתב מקאברי

על הקשיים בתרומות הגופה, אחר המוות, למדע (מתים ותורמים), העולם הזה 1.6.87.

בכתבה אין לא אינפורמציה שלמה ולא לחימה על פיתרון.

נכון להיום, לא מקבלת, למעשה, אף אנרי בסיסה בארץ, תרומת גופות, להוציא את אר ניבסיסה תל-אביב ואומרת (כתגובה לבקשתי להקדיש, אחד מותי, את גופתי למדע), כי היא באשרת מדי שנה רק בקשות בודדות, כמיוחד של כאלה שהיה להם קשר עם האוניברסיטה.

זה רק לאחר החלטת של ועדה מיוחדת? מה הוא הרכב הוועדה? מה הם הקריטריונים? אפילו מבקרה-מדינה אני יכול לברר זאת וכפי שהוא הסביר בתגובה לתלונתי.

האם תפתרון הוא הקמת בית-קברות לחילור ניסח או קרסטוריום (משרפה)?

סליחה על מיכתב מקאברי זה, אך הוא מיכתב סה.

י.א. מהנדס-בניין בגימלאות, תל-אביב

המנוח ז"ל

על ההתייחסות לאישים שהלכו לעולמם (אתה והשקל), העולם הזה 17.6.87.

העיתונות העברית נוהג מאז ומתמיד לצרף לשמו של כמעט כל אדם שהלך לעולמו את ראש-התיבות ז"ל. לאחרונה אפילו קראתי בעיר תוך אחד, בכתבה על חקירת רצח ראש ממשלת לבנון, רשיד טראמה ז"ל.

גם העולם הזה נוהג כך ובמדור אתה והשקל האחרון נכתב כך על בנקאי שהלך לעולמו וגם על עורדיין צמרת אחד. בלי, חלילה, לרצות לפגוע בויכרם של שניים אלה, אני סבור, כי, ככלל, עדיף לצרף לשמו של אדם שהלך לעולמו את תואר-השם המנוח ולא את ראשי התיבות ז"ל.

לא ללכת בטוח שכל קורא היה רוצה דווקא לבדק את דיכרונ של פלוני מסויים, ששוב איננו עיטנו.

השודינים מן האיים

על מדינות בהן אין אפילו מניין של העולם הזה 2600 (המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקידמי:

על תמיר

שמואל תמיר, היה האמן הראשון של יחסי הציבור. העיתונאים והעורכים התחרו ביניהם כדי לשרתו. לתמיר היה כשרון נדיר למצוא אנשים מכל הסוגים שישרתו את מטרותיו. בשנות החמישים, ניסה להקים גוף פוליטי, אך פעיליו התאכזבו ממנו במהרה. תמיר היה נואם ודמגוג מלהיב, כמו בגין. הוא חזר לחרות, וגם פרש ממנה, הקים את המרכז החופשי. הצטרף לליכוד ואחר כך הצטרף לד"ש. מ-1981. לא הצליח להשתחל לשום מיפלגה פוליטית, ונשאר בחוץ.

6



כתבת השער האחורי:

איפה בני?

בני 13 התעלל בה אביה בברזל מלובן.

בגיל 18 נאסרה בעוון התחזות. עכשיו, בגיל 23, היא מסתתרת מפני מישפחתה. הילד

שלה נלקח לאימוץ ואין לה בית.

אין היא יכולה לבכות. כי הכאב גדול מדי: סיפור ישראלי. 1987.

24



בצל הצלב

השבוע מלאו 800 שנה לקרב בגליל. שלא אוהבים להזכירו: קרנייחיטין, שם ניגפו הצלבנים בפני הערבים. האם ניתן ללמוד היום משהו מגורלה של הממלכה האירופית הניצירת, שנעלמה מזמן? על מה נאבקו המזרחיים והמערביים? מה היו גורמי הירידה? ואיך השפיעה הכסיה הרתית?

5

כלב מ' (ש)לא בא

תרגל השבוע שייך, ללא כל עוררין, לאישי הכלבים שהצליח לעבוד על כל אמצעי הד תיקשורת: הוא הבטיח את בריזיט ברה, שיגע את המדינה, ובסוף הציג רק נבחנים. מידו דורון גילר, המדען כי כלבים הם כמו בני-אדם.

38

דף חדש



הכתם הנכון

כרמלה רובין הציגה את ציוריו של שמשון הולצ' מן (בתצלום) והביקורת התעקשה לקבור אותו שנית, ללמדכם שתלאותיו של צייר ישראלי אינן פוסקות עם מותו. נתן דן ממשיך בציור דמותו של דן מ-רן, הפעם על שנות הטריונות.

30

כגישה לילית



העולם הזה מפרסם את כל סודות הפגישה הלילית בענייניו של הח"כ שלמה עמר. פרוטוקול הריון, שנרשם בידי העור"ד יגאל ארנן, והמשמש את הפרקליטות בחקירת הפרשה: מי התחבא מאחורי הבניין, כשחיילי-המילואים עלו לאוטובוס שהיה בדרך ללכנון, ומידו, אכרשפס?

37

ברזל כמו בסרט של וודי אלן

אני חש כמו בסרט של וודי אלן — שמוצאי אים את השחקן מן הסרט לחיים ומחזירים אותו — אני צופה בסרט שלא שייך לי. מתאר עורדיין ברזל את הרגשותו על ספי סליהנאשמים, בסרשת, בנק צפון-אמריקה. לא הרגשתי השפלה, אלא הרגשה מחזרה. גם לא חשבתי על מיכאל אלבין או גינדי דל-

36

יעץ לכיסא גלגלים

משה (מו"ן) מטלון, נכה צה"ל בכיסא-גלגלים, שימש כיועץ מיקצועי בסרט לא שם זין. איך זה ללמד שחקן להתנהג כנכה, ומדוע הוא רוצה שיתחשבו בו — אך לא ירחמו עליו. הבת הגדולה שלי, בת 4, אומרת שהיא רוצה ללמד אותי ללכת — הוא מספר.

28

מילוא מול ש"ס

גם מי שאינם מאוהבים בסגן-השר רוני מילוא, גילו השבוע צד חדש, מפתיע, באישיותו: לוחם למען עניין צודק, וגם מסיק מסקנות. בראיון מיוחד הוא מודה כי מנכ"ל משרד-הפנים מש"ס היה חזק ממנו. כי יש לו ארבעה ח"כים שהם לשונר-מאנויים, מגלה שאין הוא נהנה מזה שכי עיתונות שונאים אותו, ומספר על יחסיו עם שמיר ומכריז: אני לא רוצה להיות ראש-הממשלה!

14

דחל הגרחלת מדווחת:



מירי צביזן ורן שילון מחכים לילד. אבל שרי שילון מסרבת לגט • יונים בחתונה של יפעת שבתר (מיס אסיה) עם עופר שמיר (שניהם בתצלום) • פרידה זמנית אצל מלי (כתבתנו הצנאית) • זליגנר ובני • דורית מחכה לילדה הראשון — לאורי ליפשיין הוא יהיה השכיני.

35

זה וגם זה — וגם בני היל הדביל לילות ישראל — שרימפס וניגובים דף חדש — האיחור והפיגור תשבץ — בן יעקב הורוסקוס — מיבחן סרטן רחל מרחלת — על כל העולם אתה והשקל — רק 2000 טון בשר מה הם אומרים — עזר וייצמן, שושנה מלמד ועמוס אטינגר עצם העניין — סי היימן

המדורים הקבועים:

מיכתבים — כולבו אותיות איגרת העורך — בריזיט ברהו כמשל הנדון — קרנייחיטין במדינה — ריח של פוגרום תשקיף — זיגל לרמת-השרון יזמן אישי — ברברה, למען השם אנשים — נווה מונטה ראיון השבוע — עם רוני מילוא קולנוע — סטיות נחמדות

3
4
5
6
10
11
12
14
20

21
22
30
32
33
35
40
41
42

מכתבים

סרטים (קולנוע), העולם הזה
13.5.87.
 סיפור של ערנה פיינר על "הירשת של ג'יי פונדה" לוקה בחסר. פיינר מרחיקה עד הוליווד כדי לספר את סיפור חייה של שחקנית מפורסמת, סיגורני ויבר, שהחלה את צעדיה הראשונים על הבד דווקא בישראל. את תפקידה הראשון על מסך הקולנוע שיחקה ויבר בשנת 1976, בסירטי, משוגע, בבימויו של דן כהן. זה היה סרט ישראלי, שצולם באנגלית, בהפקה אמריקאית-גרמנית, בהפקת חברת ישראלפילם, ואילו אנוכי הייתי מפק, יחד עם צבי שפילמן ושלמה מוגריי.

בתפקידים הראשיים כיכבו מורי אברהם, שלמים קיבל את האוסקאר על תפקידו ב"אמאדאוס", מיכאל בק וסיגורני ויבר. כל אחד מהם קיבל שכר של 5,000 דולר, הוצאות הנסיעה ואש"ל.

אחות גדולה לנו

על שדיהן של נשים בוגרות (לילות ישראל), העולם הזה 17.6.87.
 מגיין לקח כתב העולם הזה את המנה הגרדשה של שובניזם גברי? באיו הצדקה הוא כתב על אשת הבהמה, "שחלצה שר מוצק ונאה ל מ ר ו ת 47 שנותיה".
 מה זה פה? רק אחות קטנה לנו, ושדיים יש לה? ולג'אן קולינס (אלכסיס משושלת), בת ה-50 פלוס — אינ? ולאליזבת טיילור, המתקרבת ל-60 — אלונה ברזל, טיבוען אינ?

כריבו האותיות

על פסוק התנ"ך המכיל את כל או-



סאדאט ועניבתיהמהרומה
 חסר כל משמעות

תיות האלפבית (מיכתבים), העולם הזה 17.6.87.
 הפסוק במגילת אסתר, המכיל את כל 22 אותיות האלפבית הוא די ארוך ומסובך. אפשר להציג את זה בצורה ברורה יותר קצרה, אם כי לא כל כך תנ"כית.
 החודש פירסם ידיד מנוסי בידיעות אחרונות פסוק עברי, אבל קצר מאוד, המכיל את כל אותיות האלפבית: "שפן אכל קצת גור בטעם חסה, ודי".
יוסי ארמון, תל-אביב

בחברה טובה

על חמשיר שונכת, בשעתו, לכבודו של כתב העולם הזה (רפול ואפל-טון), העולם הזה 27.5.87 (ואילך).
 כאשר העולם הזה כיכר, לפני שנים רבות, את כתבו אליהו והבי בחמשיר ביוגרפי, ייתכן ולא שם לב לכך, אבל הוא היה בחברה טובה, וכך ביקש, בגיל 36, הסופר ש"י עגנון לכתוב על מצבתו, כאשר תגיע שעתו:
 גולדתי בשנת תרמ"ה,
 גדיי שש"ה, אבריי רמ"ח.
 יודע דף גמרא ופרק תנ"ך —
 וכמותי, כיתבו אך:
 נפטר בשנת כך וכך...
שלומית פולמן, תל-אביב

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות. מישפטיות או טכניות.

(המשך מעמוד 3)
יהודים (מיכתבים), העולם הזה 24.6.87.
 מעניין שכל המדינות בהן כמעט ואין יהודים, אותן מונה הקורא כן במכתבו, הן מדינות ארצות: אוסטרליה ומלטה וקפריסין וכו'.
 אולי זה מאשר את הכלל הישן שיהודי אוהב להיות בטוח שיהיה לו, בשעת הצורך, לאן לסגת ומאי, כידוע, קשה לסגת, אלא אם כן אתה שחיין אולימפי מאוד.
אסתר מועטי, רחובות

הזבוב, הפיל וצלבי הקרס

על אותיות נאציות באתר-זיכרון לאומי (מיכתבים), העולם הזה 24.6.87.
 יש אנשים העושים מכל זבוב פיל והמייחסים לכל פאשלה מיקרית כוונות עמוקות ביותר. נכון שמי שצייר את אותיות השלט במיבצר עכו ומי שהרשה להציב שלט זה, בלי שישים לב לדמיון הלא-נעים של כמה מן האותיות בשלט לסמלים נאציים, לא היה חכם גדול. אבל לוא היה חכם ייתכן שלא היה הופך צייר-שלטים או אדם שתפקידו לאשר הצבת שלטים.
 המהומה על לא מאומה הזאת מזכירה לי את אלה שגילו, בשעתו, כעת ביקורו בארץ, על אחת מעניבותיו של נשיא מצריים, סאדאט, קישוטים כניכול בדמות צלבי-קריס ובסוף התברר שאלה לא היו אלא ציורים גיאומטריים חסרי כל משמעות.
הרסה ברנשטיין, עכו

עברי, דבר עבריתו

על ברכות בלשון לא מובנת (אוהב מתנות יחיה!), העולם הזה 17.6.87.
 מורה ומתודה: המדור הראשון שאני קוראת כל שבוע בהעולם הזה הוא מדורו של רחל המרחלת. רק שהפעם היא עשתה לי בעיה. היה שם סיפור על יום-ההולדת של אחד עמית לוינסון (תצלום גדול של פניו המחייכים תיכף משך את תשומת-ליבי) וחזן מן העובדה שעשו לו מסית יום-הולדת בבית-קפה בהרצליה והביאו לו המון מתנות, כמעט ולא הבנתי מילה מן הכתוב. למח? כי אני לא אשכנזיה. והאמא שלי לא אשכנזיה, וגם האבא — לא. וגם הסכים והסכנות משני הצדדים.
 בקושי פיענחתי מילה אחת או שתיים מבין עשרות המילים באדיש שקישטו את הסיפור על עמית לוינסון.
 כראי להוכיח למרחלת את הסיסמה הישנה: עברי, דבר עברית! **נעמי כהן, פתח-תיקווה**

כליבו האותיות

על פסוק תנ"ך, המכיל את כל או- תיות האלפבית (מיכתבים), העולם הזה 17.6.87.
 הפסוק במגילת אסתר, המכיל את כל 22 אותיות האלפבית העברי הוא די ארוך ומסובך. אפשר לארגן פסוק כזה, הרבה יותר קצר, אם כי לא כל כך תנ"כי.
 עובדה: בחודש שעבר פירסם ידיד מנוסי בידיעות אחרונות פסוק עברי, מאוד קצר, בדיוק בן 22 אותיות, שגם הוא מכיל את כל אותיות האלפבית: "שפן אכל קצת גור בטעם חסה, ודי".
יוסי ארמון, תל-אביב

ח"כית פת 2000

לח"כית נמיר יש עקרונות, אבל מה ההגיון שלה? (מה הם אומרים), העולם הזה 17.6.87.
 אורה נמיר מתנגדת בתוקף לשובם של פלטי איקריית ובירעם לכפריהם, כי "יש רשימה ארוכה של כפרים וישובים צירוניים, ששם נעשה אי צדק לערבים".
 נו, אז מה היא חושבת — שאם בני איקריית ובירעם לא יקבלו צדק, האחרים ישכחו את העוול שנעשה להם הרי הח"כית נמיר, שרוצה להיות שרת-החינוך, יודעת שבמערכת החינוך שלנו מלמדים יוסי-ים שלא שכחנו את הארץ במשך 2000 שנה. אז איך היא רוצה שהם ישכחו את מקומות הולדתם אחרי פחות מ-40 שנה?
אוראד נוימן, תל-אביב

5000 דולר פלוס אש"ר

על צעדיה הראשונים של כוכבת-



העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמנהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, תל. 03/232262/136 ♦ העורך הראשי: ארי אבנרי ♦ עורכת-מיטת: דוב איתן ♦ עורך תכנית: יוסי שנין ♦ רבות מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך כתיבה: גורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צסריר, צבי טר ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המנהלה: אברהם ביטון ♦ המויל: העולם הזה ♦ בע"מ ♦ הדפסה: הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב ♦ הפצה: גר בע"מ, תל-אביב.

קיא יקר,

אני ממחר לקבוע שזה יכול להיות בהחלט מיקצוע מכובד וחיוני, ואכן, יש יחצנים ויחצניות בארץ הממלאים את מלאכתם באמונה. אין כל רע בכך שסופר או קולנוען, אופנאי או מחזאי, וזר או פוליטיקאי, המעלים הצגה חדשה או סרט חדש, המוציאים לאור תקליט או ספר, יעסיקו איש-מיקצוע שידאג להבאת מיפעלם לידיעת הציבור הרחב. לא כל מחזאי או משורר מסוגל או מוכן לעשות זאת בעצמו. בא היחצן ומטפק את המידע המתאים והמעובד לכלי התיקשורת.

אולם אפשר לדרוש מן היחצנים כי יקפידו על אמירת אמת. כלומר: שיבדקו היטב בעצמם את העובדות, ויברילו בין אמת, הצריאמת וכזב, ויהיו אחראים למידע שהם מספקים.
 גם אם אפשר לדרוש בכלי-התיקשורת שיבי דקו את הדברים בעצמם, ויאל יפרסמו אלא חומר מאומה, אחראי ובעל ייחוס נכונים, לצערי הרב, רק חלק קטן ממבול יחסי-הציבור, המציף את כל-התיקשורת מדי יום, עומד במבחן זה. הרוב הגדול של החומר רומה יותר לסיפור על הגברת ברדו.

איך עושים

"מדור"

יש לכך כמה סיבות, ובראשן: עצלנות, וזלזול באינטליגנציה של הקורא והמאזין, בוז לאמת ולאדיבותיות, תכונות החוגגות גם בתחומים אחרים של חינוך.

כשנים האחרונות תפחה העיתונות מעבר לכל מידה סבירה. הארץ מוצפת בנייר מודפס, כשי העיתונים מתחרים איש ברעהו בכמות, ולא דווקא באיכות. ערימות של מוספים וחגיגונים יוצאים מתחת למכשיר-הדפוס, מצב רומה שורר בכלי-התיקשורת האלקטרוניים.
 אנשים שקיבלו על עצמם, לפרנסתם ולתפי אתם, למלא עמודים אלה בחומר כתוב, עטים בשימחה על הדפים המשובלים של יחסי-הציבור, כשצריכים לספק מדור על תקליטים או מדור חברתי, מה קל יותר מאשר לאסוף את גליונות-הנייר האלה של היחצנים, לחברם זה לזה בלי בריקה ובירור, ולקרוא לזה מדור?

אותו הדבר קורה גם בכנסת. בשעתו יצרת, כעונותי הרבים, מינהג פרלמנטרי חדש: גיסחתי בעצמי תמצית של נאומי ויוזמותי, ומסרתי אותם לעיתונאים בכתב, כדי לחסוך להם עבודה. עכשיו זה הפך למגיפה: הבים מן הכתבים הפרי למנטריים ולא כולם, למרבה המזל! אינם טורחים עוד לבוא לשיבות הכנסת, אלא פשוט לוקחים את העמודים המוכנים האלה, ומחברים בצורה זו מדור פרלמנטרי.
 כסיפור על הגברת ברדו מגיעה מציאות זו לשיא של גיחוך, אך הסיפור עצמו אינו יוצא-דופן. הוא מאפיין את אשר קורה מדי יום פרוכ כל-י התיקשורת.

איני טוען שהעולם הזה מחוסן לגמרי מפני מחלה זו. אך אנתנו מודעים לה, ואני לוחם בה בכל כוחי מדי שבוע.
 אולי מגיעה לבסוף. דגול שהמציא את ביקורה של הגברת הלא-כיל-כך צעירה, תורת הציבור, מכיל להתכוון לכך, חשף מחלה תיקשורתית.



לא בריזיט ברדו
 כלב מי שמאמן

עד שהגברת תדרוך על ארמת ארצנו, לא האמנתי לרוע כי ברדו, המפורסמת כמגינה על חיות-הבר בטבע, תהיה מעוניינת באסיפה של כלבים מלוקקים ומסורקים, תמהתי על העורכים של שאר כל-התיקשורת, שנסחפו בגלי ההתלהבות, הגברת לא באה, כמובן, כל הסיפור לא היה ולא נברא. הוא היה ברדו.

יחצנים

ויחצניות

אפשר היה לעבור על כל הפרשה המגוחכת בחיור סלחני, אלמלא חשפה את אחד הליקויים הממאירים של העיתונות הישראלית.
 זוהי מחלה ששמה יחסי-ציבור.
 שטח עצום בעיתונות הכתובה, וזמן רב באולפני הטלוויזיה והרדיו, מתמלאים עתה על ידי יחסי-ציבור גלויים, ובעיקר מוטוים. יש ונדמה שזהו רוב היסטח ועיקר הזמן.
 מחיתי על כך כאשר המצאתי את המילים יחצן, יחצנים ויחצניות.



הנדון:

השבוע מלאו 800 שנים למאורע מסויים. הס מלהזכירו

קרני חימין

„מדינה יהודית“, כפי שנקבע במגילת העצמאות, אלא „מדינת העם היהודי“. משמע: לא מדינה השייכת לאזרחיה היהודיים (שלא להזכיר כלל את אזרחיה הערביים), אלא מדינת היהדות העולמית, מדינה הפועלת בשמה, מטעמה ולמענה.

מאה שנים אחרי עליית הבילויים, נושאי מגן דוד הראשוני נים. וארבעים שנה אחרי הקמת ממלכת ישראל החדשה, לא זו בלבד שגישתו זו אינה נחלת, אלא אף מתחזקת.

ישראל רחוקה מלהשתלב במרחב, ואף מלרצות בכך. היא לא הסתגלה לרעיון שהיא חיה כאן, שהיא שייכת למרחב זה. שטחיה להבין את התהליכים הפועלים בו ולמצוא בו את מקומה. תחת זאת היא קושרת את גורלה, לחיים או למוות, עם מעצמה ביבשת אחרת.

■ ■ ■

ה מדינת דמיון מהותי. הצלבנים הקימו כאן ממלכות נרחבות. בשיאם שלטו הצלבנים בכל חוף הים התיכון, מתורכיה ועד מצרים, והגיעו למבואות קהיר. לעקבה ולעצרה הירדן.

אך הם נשארו קשורים בחזית הטבור במעצמות המערב. כל עוד הזרים המערב לממלכה סיוע מכל הסוגים — כסף, נשק, לוחמים — פרח הממלכה ושיגשגה. אולם כרבות הימים מצא המערב עסקים כדאיים יותר. מוקדה העניינות שלו השתנה. הממלכה בארץ הקודש התחילה לשעמם. כאשר דעך הסיוע, דעכה הממלכה. היא לא התרגלה בעוד מועד לעמוד על רגליה שלה. האם זה מזכיר משהו?

■ ■ ■

ה ממלכה חיתה על חרבה, מיומה הראשון ועד האחרון. אומנם, היו הפוגות. היתה תקופה של קמפדיוויד (עם דמשק, לא עם קהיר). היו בריתות וקנוניות עם שליטים ערביים שונים. היו תקופות ממושכות של הפסקת אש רישמית. אבל בכל פעם, כשהחלה הארץ להירגע, בא לממלכה גל חדש של קנאים מן הגולה הדוויה, או שהתערברה תהלוכות מילחמות חדשה בין בנייהארי, והמלחמה התלקחה מחדש.

מול היצר המלחמתי הזה, שניזון מתערבות של קנאות דתית, אינטרסים אישיים וסיעתיים ותאוות-שלל, לא הצליחה תנועת השלום, שהחלה להיווצר בקרב כמה מן הצלבנים בניהארי, אשר התקדמו למוסלמים. הבינו את אורחותיהם והעריכו את תרבותם. עזרה לכך העובדה שהיתה לצלבנים עליונות צבאית. שום כוח במרחב לא היה מסוגל לעמוד מול ההסתערות של חיל-השיריון שלהם — חיל הפרים המשווריים, בעלי הנשק הכבד. כאשר גרש השיריון דהר קדימה, שום כוח לא עמד בפניו.

אולם הצלבנים לא הבינו — כפי שאין מכינים זאת הצלבנים המודרניים, מסוגם של אריאל שרון ופאל איתן — שהכוח הצבאי הוא רק מרכיב אחד מכוחה של ממלכה. קובעים לא פחות החוסן הרוחני, האחריות הפנימית, העוצמה הכלכלית, הכישרון הפוליטי. ככל אלה לקחה הממלכה ראו.

כל עוד עמד לה כוחה, התרחבה הממלכה עוד ועוד. היא סירבה לקבוע לעצמה גבול. היא התפשטה. כבשה, התבצרה, התנחלה. מצודותיה עומדות עד היום לתפארת. כאשר הכוח הפנימי החל אוזל, החלה הממלכה מצטמקת. קור כיצורים אחד אחרי השני ננטשו. ההתנחלויות התקפלו. אחרי קרניחיתין נפלה ירושלים. כעבור 104 שנים נפלה עכו. אחרוני הצלבנים נורקו — פשוטו כמשמעו — מן המזח של עכו לים. עוד שיעור טוב איך לא לעשות את זה.

האם יכלו הצלבנים לעשות שלום. כאשר היו בשיא כוחם? האם יכלו לקבוע גבול שתקבל גם על דעת יריביהם? האם יכלו למנוע את מסע-הצלב הנגדי של המוסלמים, לפני שסחף את המרחב בקנאות?

שאלות טובות. ג ו ה י ו ם.

■ ■ ■

א ולם — ואולי זהו העיקר — הממלכה לא נחרבה בשדה הקרב. היום של קרניחיתין, עם כל היבטיו הנוראים, לא הוא שחרף את גורל הממלכה. זה נחרץ עוד קודם לכן, בצורה אחרת.

ה ממלכה הצלבנית הובסה בשדה הקרב הדמוי גראסי.

בשנים הראשונות, כשהממלכה היתה חדשה ורעננה, היא היוותה מוקד-משיכה עצום לבני-אירופה. מתפשיי-מל באו מכל הארצות, ובראשם הבנים הצעירים של האבירים, שלא ירשו את נחלות אבותיהם. הם חיפשו כאן נחלות חדשות, חיים חדשים, רוח חדשה, הרפתקה גדולה, נוף חדש, יורשות עשירות. אחרי שני דורות נחלשה משיכה זו, וקרה ההיפך: החלה תנועת-היחידה.

צלבנים עוינים נטשו את הארץ, אחרים נשרו בדרך הגנה. הם חיפשו את מילם בלוגיאגלס של אז, או שחזרו בשקט „הביתה“. אין זו הגזמה לקבוע: היחידה הרסה את ממלכת-ירושלים. בגללה ירדה לטימיון תנועה מפוארת, מפעל היסטורי כביר, רכי הישגים בכל תחומי החיים. בשנת 1101, ביום-השנה ה-800 של קרב קרניחיתין, בדאי להקדיש לכך כמה דקות של מחי שבה.

בני-ערות-המזרח נקראו „פולנים“, ודווקא המערביים נקראו „פרנקים“.

יש כאן לקח חשוב ביותר למדינת-ישראל. הסער הערתי עלול להרוס את המדינה החדשה כמו שעזר להרוס את הממלכה ההיא. מיוזג המיזרחיים והמערביים לעם אחד חיוני לממלכה.

■ ■ ■

ה בעיית הכפייה הדתית משותפת לשתי הממלכות. לא חסרו בממלכת-הצלבנים אנשי „אגודת-ישראל“. על התנועה הצלבנית ריחפה אותה הדילמה המי רחפת כיום על התנועה הציונית. וזהו: התנועה היתה חילונית במהותה. בראשה לא עמדו ההגמונים, אלא האבירים. למרות שהאפיפיור הוא שיוס את התנועה בראשונה, המלכים והרוכסים הם שהנהיגו. ולמרות שהמטרה המוצהרת היתה קדושה (לשחרר את הקבר הקדוש מידי הכופרים!) הרי בפועל הוקמה בארץ ממלכה חילונית, שהתנהלה על פי החוק החילוני של התקופה (הפיאודלית).



החותם של ויליאם, נסיך הגליל

אולם כל הסמלים של התנועה והממלכה היו דתיים. החל בקריאת-הקרב („אלוהים רוצה זאת“) וכלה בסמל-הצלב שעל המדים. בלי המטרה הדתית, כך נאמר, אין לממלכה כולה זכות קיום.

על כן קמו בממלכה גופים דתיים קנאיים, בדמות המיסדרים הלוחמים, שחירחו מלחמה בלי-איות. שסיכלו כל נסיון לכונן שלום. נזירים-מתנחלים אלה מילאו תפקיד חשוב גם בדחיפת הממלכה אל האסון של קרניחיתין.

האם אין זה מזכיר לנו בלום? התנועה הציונית היתה חילונית במהותה, אך היא אימצה לעצמה את סימלי הדת (ועם השם „ציון“, הטלית שהפכה לדגל, מגן-דוד, גיבורי התנ"ך). המחנה הדתי היה למוקד קנאות הדתית-לאומית הלוחמת.

הרמיון בין גיש-אמונים ובין מוסדר-הטמפלרים הצלבני הוא מדויק. מאיר כהנא הצלבני — רנו דה שאטו — גרם במישורין לחורבן הממלכה בקרניחיתין.

■ ■ ■

ה דמיון העיקרי — והמדויק ביותר — שבין שתי הממלכות הוא בעצם הגדרת מהותן.

ממלכת-הצלבנים החזיקה בארץ מעמד 200 שנה — כ-100 שנה בירושלים, וכ-100 שנים נוספות בעכו. משמע: היו בה צברים בני הדור השמיני, התשיעי והעשירי.

אולם בכל שנות קיומה חשה החברה הצלבנית שהיא רק חליה-חלוין של העולם הנוצרי, שמרכזה האמיתי הוא באירופה הנוצרית. היא עצמה קראה לארצה (בשפת הפרנקים) „אונטרמר“ — מעבר-ים. הדבר מנע מהם, מבחינה נפשית ורוחנית, להסתגל למחשבה שהם חיים במרחב הזה, שעליהם להשתלב בו כדי להתקיים לצמיתות. שעליהם להבין את התהליכים הפועלים בו ולקחת בהם חלק.

אומנם, היו בממלכה אנשים שהבינו את הבעיה, בייחוד ברורות האחרונות. והם הזהירו מפני הגישת של מדינה-במחזור. אולם קולם נשאר כקול-קורא במיכר. אותו הדבר קורה לנו. באחרונה קיבלה הכנסת חוק שאינו קובע רק כי ישראל היא

ב דרך מנצרת לטבריה. בהתקרב לים-תימן, מתנשאת משמאל גבעה רמונית-אוכף. שתי פסגותיה רומות לקרניים של שור. מכאן שמה: קרניחיתין.

במקום הזה, השבוע לפני 800 שנה, אירע אחד המאורעות הגדולים בהיסטוריה של הארץ הזאת.

ב-4 ביולי 1187 הושמד במקום הזה הצבא המדי-קובץ של ממלכת-ירושלים הצלבנית בידי המצביא המוסלמי הגדול, צלאח-אל-דין.

ביום שלפני-כן יצא הצבא הצלבני מציפורי, ליד נצרת, כדי להציל את מגיני טבריה, ובראשם הנסיכה אשכ, שהתבצרו במצודתם המכותרת. תחת שמש-יולי הלוהטת, כלי מים, כשהם צמאים וטשושים בשיריונם הכבד, התקדמו הצלבנים לעבר הצבא הרענן של צלאח-אל-דין, שהיו לו מים בשפע. הקרב היה אכזרי עוד לפני שהחל.

בסוף אותו יום גורלי, לא נותר בשדה-הקרב אף לוחם צלבני אחד שלא נהרג או נשבה.

תקופה שהחלה 88 שנה לפני כן, ב-15 ביולי 1099, כאשר פרצו הצלבנים את חומות ירושלים וערכו טבח במוסלמים וביהודים, הגיעה לקיצה.

■ ■ ■

א פשר היה לחשוב כי מאורע כליכך חשוב בתולדות הארץ יזכה בדיון נרחב בישראל, ישמש נושא לעשרות סימפוזיונים, יעסיק את כל-התקשורת במשך ימים ארוכים. והנה: קול דממה דקה.

יוק, לא היו צלבנים. לא היה קרב בקרניחיתין. לא היתה ממלכת-ירושלים בת 88 השנים, ולא היו 104 השנים הנוספות של ממלכה צלבנית בשפלת-החוף. שרידי התקופה הצלבנית בת 200 השנים פזורים בדרכי הארץ, ממצודת-עכו ועד למיכר כרם-מואב, מול סדום. אך הנושא סגור ונעול על-כרביה בתה-הכרה של המדינה.

זהו טאבו. אסור לדון בתקופה הצלבנית. ואם אין מנוס מלהזכור, יש להקפיד על כך שלא תיאמר לעולם-לעולם אף מילה אחת העלולה להביא להשי-וואה בין ממלכת-הצלבנים למדינת-הציונים.

הס מלהזכיר.

שמעתי השבוע שידור אחד — אחד ויחיד — על קרב קרניחיתין. צעירה בש תרצה ארזי ריאיינה בדיון כמה מומחים, ובניהם ידידי הנערץ הפרופסור יהושע פראוור. זה היה כמעט שידור היתולי: במשך שעה ריבחו המומחים על כל היבט אפשרי של תולדות הצלבנים, מכילי להזכיר אף פעם אחת ויחידה הקבלה אפשרית בינו ובין תולדותינו.

היה זה כאילו דיברו על השבר הסורי-אפריקאי, מבלי להזכיר כי ביקעת-הירדן היא חלק ממנו.

פעם, לפני שנים, שאלתי את גדול ההיסטוריונים של הצלבנים, סטיון ראנסמן, אם אי-פעם עלה על דעתו שיש הקבלה כלשהי בין הצלבנות והציונות. הוא השיב, בחיוך בריטי: „לא זה בלבד שחשבתי עליך כל הזמן, אלא שהתכוונתי לתת לסיפיר כותרת מישנה: ממדינת שימושי לציונים איך ל לעשות את זה? אבל ידידי היהודיים שיכנעו אותי להימנע מכך.“

■ ■ ■

א יכולה להיות הקבלה מלאה בין שתי תקופות כה שונות, ובין שני עמים כה שונים. אך עם כל ההבדלים הרבים והבולטים, הרמיון בין שתי הממלכות — הצלבנית והציונית — הוא מרהים.

אין כמעט בעיה צלבנית אחת שאינה חוזרת במציאות שלנו; ואין כמעט בעיה אחת שלנו, שלא היתה בדוגמתה בהיסטוריה הצלבנית.

ההיסטוריונים הציוניים — ובניהם ידידי פראוור — יוצאים ממש מגידר כדי להכחיש ולטשטש דמיון זה. בכך הם עושים, לדעתי, עוול. כי הם מונעים ממדינת ישראל החדשה ללמוד לקח „איך לא לעשות את זה.“

■ ■ ■

ה טענה הציונית הבולטת נגד ההשוואה היא זו: הצלבנים היו מיעוט קטן בארץ, בעוד שאנחנו מהווים רוב.

זהו טענה כיכרת-מישקל. אלא שהיא מבוססת על קמנטיקה יותר מאשר על עובדות.

נכון שה-„צלבנים“ — אותם שבאו מעבר-ים — היו מיעוט. אולם הנוצרים היו אז רוב גדול בארץ. רוב הנוצרים האלה היו בני-ערות-המזרח. הם היו צאצאי האוכלוסיה המקורית, שהתנצרה אחרי חורבן הבית השני.

הצלבנים האירופיים לא התמזגו עם הנוצרים המזרחיים האלה לעם אחד, למרות שכל הממלכה היתה מבוססת על הגיון דתי וסמלים דתיים. המתח בין נוצרים מערביים ומזרחיים היה אחד במעוית הממלכה. לא היו בממלכה שני הגמונים ראשיים — אחד אשכני ואחד ספרדי. המערביים ניסו לכפות את שילטונם הדתי ככוח על הנוצרים המזרחיים. (קוריוז: גם שם היה עימות בין פולנים ופרנקים. אלא שדווקא

במדינה

העם

ריח של פוגרום

זה קרה ברמת-עמידר.
זה קרה בעוביידה.
זה קרה בהרודיון

נציגת-המיטרה היא שהשתמשה במילה בבית-המשפט: פוגרום. המילה הרוסית המבחינה מעלה זיכרונות כנפשו של כל יהודי. עכשיו אין עוד מנוס מלהשתמש בה במדינת-היהודים.

עלילת דם. מה שקרה בימים האחרונים בשכונת רמת-עמידר, בלב המטרופולין של גושדן, נושא את כל הסמנים הקלאסיים של מהומה אנטי-שמית. תחילה עוד ניסתה המיטרה להגיד דבר זאת כ"סיכסוך שכנים". יהודים קשישים וקטנים, בהנהגת אשה היסטית, פרצו לדירה שבה גרו פועלים ערבים שקטים, פצעו את הדיירים וזרקו אותם מבעד לחלון, הרסו את הרהיטים ושרפו את הדירה.

למחרת התברר כי זה היה רחוק מלהיות סיכסוך-שכנים תמים. דייקו הי שכונה הצדיקו את המעשה בקול רם, לעיני הטלוויזיה. דירות נוספות הוצתו. הערבים דייקו-השכונה — פועלים קשישים וסטודנטים באוניברסיטה — היהודית-דתית בראיון הסמוכה — נמלטו על נפשם.

הדיירים האשימו את הערבים ככל: התחברות עם "הבנות שלנו" — אי שום גיועני קלאסי — וגרימת רעש, ליכלוך ומה עוד. בכמה מן הדברים (אני פותחת על הילדים שלי) נרף הריח החריף של עלילת-דם.

העכברושים נושאי-הדבר הגיועני של הרב מאיר כהנא הופיעו מייד כדי לנכור באשפה הגיוענית.

ברור כי אין זו תופעה מקומית. אין ספק שהמצב דומה בשכונות רבות ברחבי הארץ, שבהן החלו פועלים ערבים לשכור דירות, כדי לעבוד במשק היהודי, לבנות בניינים יהודיים ולהפעיל בתחבורת יהודיים.

המיטרה נעלמה. מול פוגרום מתמשך וגלוי זה היתה התגובה הי יהודית מאלפת. כמשך ימים לא עשתה המיטרה דבר כדי להגן על הדיירים הערביים. כמו בפוגרום קלאסי, נעלמה המיטרה טרה מן השטח, ונתנה לאספסוף להשי תולד.

ראשי-העירייה, אורי עמית, איש מפלגת-העבודה, הגיב בקול-ענות חלושה. הוא לא עלה על המיתרסם, כפי שעשה בשעת ראש עיריית גיבעתיים הסמוכה, מול הפרובוקציה של כהנא.

המיסד הפוליטי הגיב בדרך הי שיגרה, בלחש. נשיא-המדינה, חיים הרצוג, התבטא בפה מלא, אך רק עובר שבוע.

תנועת-השלום נעלמה. מחנה מפד"ל ומסוכסך זה, שהמוראל שלו שואף לאפס, המכור למפלגות שונות והד כפוף לאינטרסים קטנוניים, לא היה מסוגל להגיב. תחת הפגנה של רכבות, כפי שנערכה בפאריס אחרי הנחת פצצה במסעדה יהודית, הפגינו כמה עשרות.

פקידים ובריונים. אחרי הפוגרם רמת-עמידר בא הפוגרום בעוביידר.

זה לא היה בישראל הישנה, אלא בשטח כבוש. הפעם נערך הפוגרום בחסות השלטון, בעזרת הקוזאקים, באמצעות כנופיה חמושה כרשיון (ראה עמודים 8-9). אך מבהילה יותר מכל פוגרום אליו היתה הודעה כי השליטנות מתכוונת נים לקדוח מים ליד בית-הלחם, ולהעי



יחסי חוץ

מדוע הוא עשה זאת?

קורט ולדהיים, פוליטיקאי ערוב ושקדן, זכה בבירכת הבס הקרוש. מדוע?

מדוע הוא עשה זאת?

מדוע קיבל האפיפיור, יוחנן-פאולוס, לוס, את נשיא אוסטריה, קורט ולדהיים?

השבוע הטרידה, סיקרנה וקוממה שאלה זו מיליונים בעולם, ובראשם, כמובן, את היהודים. היא גם הציבה בעיה מדינית חמורה לפני מדינת-ישראל.

מדוע העניק האפיפיור הפולני, שרע זה עתה נרץ לפני המציבה לקורבנות מתנה-ההשמדה מאיראנק, לגיטימציה סנסציונית לפוליטיקאי ערוב ושקדן, שהסתיר את העובדה שהיה בורג (קטן או גדול) במכונה הנאצית?

פושעים וזונות. התירוצים הי רישמיים לא עמדו במבחן ההגיון, וגם הוואטיקאן עצמו לא התכוון שיתייחסו אליהם ברצינות.

נאמר: ולדהיים הוא הנשיא של מדינה קתולית, ואי-אפשר היה להעי לבי מדינה כזו.

או: כאשר ראש-מדינה כלשהו מבקש להתקבל עליידי האפיפיור, אין הוא יכול לסרב.

או: ישוע הנוצרי נפגש עם פושעים, זונות ומוכסים. שום כומר נוצרי אינו יכול לסרב לנהוג כך. כל התירוצים האלה מגוחכים. יש לאפיפיור מאה דרכים לרמוז בצורה ריפלומטית למדינאי, שהשעה אינה כשרה לפגישה עימו.

הוא לא קיבל את ולדהיים כפושע. הוא לא השמיע בעת הפגישה הסי תיגות כלשהי — ולוא גם העדינה ביותר — מעבר ומשקרי. אין שמץ של ספק בכך שהביקור נערך כאקט פוליטי מובהק, שנועד לכבד אדם אשר ממשלות העולם המערבי סירבו להיראות בחברתו.

יש ויכוח על טיב עברו של ולדהיים. במיקרה הטוב ביותר אפשר לומר שלא הוכח שביצע כמו ידיו פשעים נגד יהודים ופרטיזנים, אלא

שהיה רק בורג-פאסיבי במכונה הצבאית שביצעה פשעים אלה. אך אין כל ספק ששיקר ביוזעין בהעלימו עובדה זו.

אילו קיבל אותו האפיפיור כדי למחול לו פומבית על חטאיו, וכדי ליעץ לו להתפטר — נחא. אבל ההיפך נכון.

אם כן, מדוע עשה זאת?

יהודה איש-קריות. הסיבה הי הגיונית היחידה שהזכרה השבוע הי תה נעוצה ביחסיו של האפיפיור עם הממשל הקומוניסטי.

יוחנן-פאולוס הפולני נבחר כאפיפיור על רקע רצונה של הכנסייה להסי תרם עם הגוש הקומוניסטי.

מזה אלפי שנים, מסורת הכנסייה הקתולית עם כל שילטון, את האליבי לכך נתן ישוע בעצמו, כאשר אמר: "תנו לאלוהים את אשר לאלוהים, ולקיסר את אשר לקיסר". במשך הזמן גילתה הכנסייה כי ההתפשרות עם כל שילטון היא עסק כדאי מאוד.

עכשיו עושה זאת יוחנן-פאולוס עם ממשלת מולדתו, הכנסייה הקתולית בפולין מכרה את תנועת סולידריות לשילטון, כשם שיהודה איש-קריות מכר את ישוע בעבור 20 שקל-כסף. שילטון-הדיכוי רורף את סולידריות, אך פותח ברחבי פולין אלפי מרכזי חברה-ותרבות של הכנסייה הקתולית. המטרה האמיתית של האפיפיור היא להסתדר עם מוסקווה עצמה, פרשת-זלדהיים נולדה, כך נאמר, על רקע זה.

להחזיק בגרון. ואכן, אין זה עולה על הרעת שקורט ולדהיים, שי היה מבוקש ביוגוסלביה בעוון פישעי מילחמה, יכול היה להיבחר פעמיים כמוזכיר-האום, מבלי שהיוגוסלבים והסובייטים ידעו מיהו. סביר להניח כי תמכו בבחירתו כדי שיוכלו להחזיק בגרנו של מוכיר הניתן לסחיסה.

עכשיו נוח למוסקווה שאיש כזה יהיה נשיא אוסטריה, מדינת-מפתח בין מיוזח למערב. ראש-ממשלת בריית המועצות עומד לכוא לביקור רישמי אצלו, עובדה שכמעט לא תיאמן. יתכן כי מוסקווה תבעה מן האפיפיור לקבל את ולדהיים קודם לכן אצלו, כדי לתת הכשר למהדרה עלובה זו לפגישת ריבנטרופ-מולוטוב.

הדבר יתכן, אך גם בו אין הסבר אמיתי. יש לאפיפיור אלף ואחת דרכים לרצות את רצון הסובייטים, מבלי להיכנע דווקא בנקודה זו.

אדמה קאתולית. יש הרואים כאקט זה התפרצות ספונטאנית של האנטי-שמיות המסורתית של הכנסייה הקאתולית.

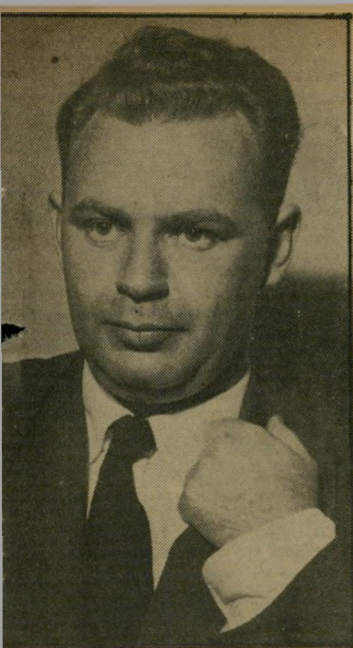
אם כן ואם לא — יוחנן-פאולוס היה צריך להיות מדוע לכך שמיליוני יהודים בעולם יראו את הפגישה באור זה. אחרי ששקד במשך שנים על ריפוי הפצעים ההיסטוריים שנגרמו עליידי מאות שנים של אנטי-שמיות נוצרית, הרס האפיפיור את כל מלאכתו במכה אחת.

נגד אחד מקורמיו בתפקיד, האפיפיור פיוס 12, הועלו בגרמניה הא שמות כבדות ביותר לגבי התנהגותו בימיה-השואה. הוטח בפניו שלא עשה די, ושכמעט לא עשה דבר, כדי לעצור את השואה בארצות הקאתוליות. הוא הציל יהודים בקימעונות, אך לא עשה דבר כדי לעצור את רציחתם בסטור נות.

אילו קרא האפיפיור, למשל, ל-המוני פולין הקאתולית שלא לתת יד לשואה — האם אפשר היה לקיים את מיתקני אושוויץ, סוביבור, חלמנו, טרבלינקה ומאיראנק על ארמת פרי לין?

זהו ויכוח היסטורי, שאין לו סיכום מוסכם. המעשה של האפיפיור השבוע חידש אותו. להיסטוריה הכאובה של היחסים בין הכנסייה הקאתולית והעם היהודי נוסף פרק קטן נוסף.

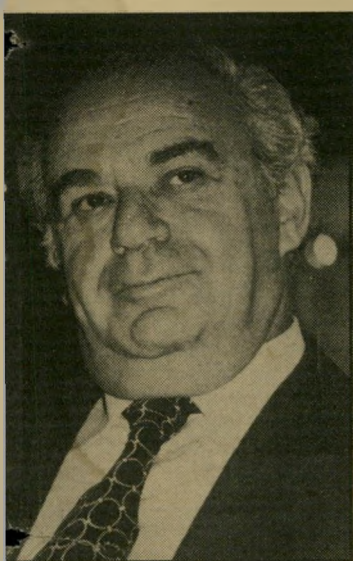
* ערב מלחמת-העולם השניה נפגשו שרי-החוץ הסובייטי, ויצו-סלאר מולוטוב, ושר-החוץ הנאצי, יואכים פון-ריבנטרופ, וחתמו על ההסכם שאיפשר להיטלר לפתוח במלחמה.



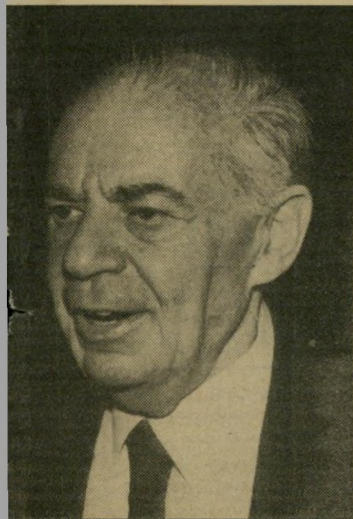
1951: מרקליט צעיר ומבטיח מסעות נקמה



1956: משפט עמוס בגרוריון שינאה לוהטת למפאי



1977: שריה-משפטים של ד"ש חקיקה דראקונית



1987: תמונה אחרונה מהרגשת ביזבז

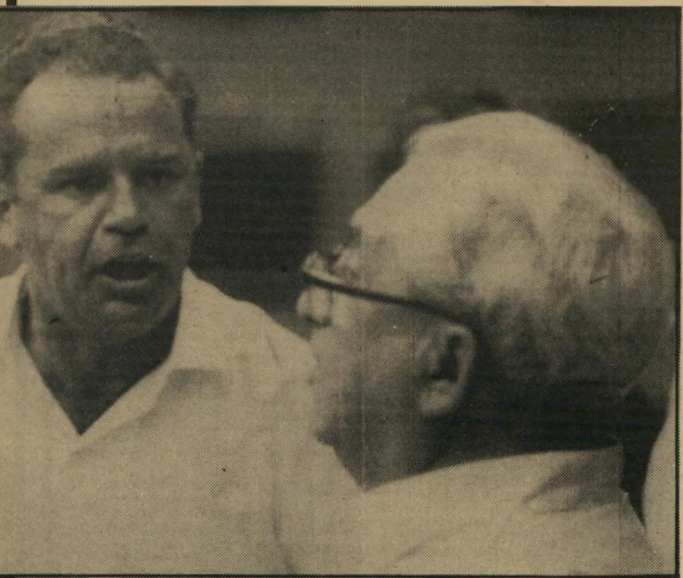
אורי אבנרי על תמיד



1948: עם מנחם בגין בארצות-הברית
חווייה טראומטית



1959: "אלוהים ישמור על המדינה אם חרות תגיע לשילטון"
בליל יוני מתון



1966: צועק על יוחנן באדר בוועידת-הפיצוץ של חרות
שטח משוחרר לא יוחזר"

מוכנים לשרת אותו בלב ובנפש. בלי כל חשבון ואינטרס אישי, מתוך אהבה צרופה. אולם כמעט איש מכל המי שרתים האלה לא החזיק מעמד זמן רב. רבים מהם הפכו לשונאים, מעטים מאוד נשארו נאמנים לו.

מדוע? היו שהתעוררו באחד הימים והרגישו שהוא מנצל אותם. היו שסברו כי זרק אותם כלימון סחוט, אחרי שחדלו מלהועיל לו. יתכן שתכונה זו, יותר מכל אחרת, היתה בעוכריו.

עד לבואו של יוסי שריד, לא היה בארץ אמן של יחסיציבור אישיים כמו שמואל תמיר. העיתונאים והעורכים התחרו ביניהם, ונפלו איש על רגלי רעהו, כדי לשרתו. כאשר ניהל מישר פטים, הצליח להפכם למסעייפירסום מזהירים.

כל יחסיציבור האלה היו אישיים. תמיר לא ניהל מעולם מסע של יחסי ציבור למען עניין. כישרונו הפירסומי האגדתי הוקדש כולו לאישיות. לא אחת תמהתי אם הפירסום שמש בעיני תמיר מכמכיר למשהו, או שהפך מטרה בפני עצמה, דבר שתמיר השתוקק לו והיה זקוק לו, כמעט כפי שנרקזמן וקוק לסם. העיתונאים לא היו היחידים ש שירתו אותו. היה לתמיר כישרון נדיר למצוא אנשים מכל הסוגים שהיו

תנועת-חרות, ותמיר הצטרף אליו. בגין לקח אותו עימו, בסוף 1948. למסע גדול בארצות-הברית. תמיר היה אז כך טיפוחיו, כמעט יורש-עצר. בגין, שבא ארצה רק כמה שנים לפני כן, העריץ צבאים, ותמיר היה הצבר בהא הדיעה בחרות.

מכאן והלאה יכול היה תמיר לתפוס מקום מרכזי בתנועת-חרות, לשרת את בגין נאמנה ולהמתין לרגע הבלתי-נמנע שבו יתפוס את מקומו בדרך הטבע. ודווקא לכך לא היה מסוגל. מה גם שבגין לא הכניס אותו לסיעה הגדולה של חרות בכנסת הראשונה. תמיר התייאר במהרה מן המפלגה החרשה. זו השתלבה היטב במישטר הבן-גוריוני, הפכה חלק מן המיסוד. ניהלה מישחק אפוזיציוני עקר ואנמי. תמיר בו לה ולעסקניה. הוא הקים מישטר של עורר-דין, והשתמש בו לשתי המטרות שעמדו לנגד עיניו, וביניהן לא היה מסוגל מעולם להפריד: הגשמת מטרותיו הפוליטיות וקידום הכלכלי-חברתי.

ה התחיל במישפטים קטנים נגר אנשייהגנה ועסקנימפא"י. וזה הגיע לשתי הפרשות הגדולות בקארייר-רה הפוליטית-מישפטית שלו: מישפט קסטנר ומישפט עמוס בן-גוריון. בשניהם הורדק עליידי שינאתו הלוהטת למפא"י בכלל, ולרודי בן-גוריון בפרט. מבחינה מסויימת, היו מסעות של נקמה. זה לא הפריע לניהול ההגנה על שורת-המתנדבים כי מישפט שהגיש נגדה קציני-המישטרה אבל זה הפריע לניהול נכון של ההגנה על מלכיאל גרינוולד, במישפט שבמרי כזו עמדה פרשת-קסטנר. שם אחז תמיר בחבל בשני הקצוות, כאשר הוא נאל קסטנר בבורפשת וגם בן-גוריון ומשה שרת בירושלים היו בוגרים. מעטים יודעים עד כמה הסתכן תמיר במישפטים אלה. למשל: הוא נפגש במחתרת, בחשכת-לילה, בשפת-הים של הרצליה, עם יואל בראנר, שהיה עד מרכזי של התביעה. אילו התגלה מעשה זה, היה נשלל ממנו רשיון עריכת-הדין — פחד שררף אותו במשך שנים.

בשתי הפרשות הפסיד תמיר מכ-חינה מישפטית. עמוס בן-גוריון זכה בפציונים, וקסטנר טוהר כמעט לגמרי בעירעור. אך איש לא שם לב לכך. כי תמיר זכה בזירה המכרעת: רעת-הקהל. צמרת-המישטרה הוחלפה בעיקבות מישפט בן-גוריון, ועל קסטנר אמר השופט בנימין הלוי שהוא "מכר את נישמתו לשטן".

כאשר נרצח קסטנר, חשש תמיר במשך כמה ימים שיבולע לו. אולם הוא התאושש במהרה. על העניין עצמו לא התחרט מעולם. הוא לא היה אדם שיכול היה להתייחס אל מעשיו בצורה ביקורתית, גם בדיעבד. עד כמה שידוע לי, לא התחרט מעולם על מעשה כלשהו שעשה.

מישפטים אלה התגלה מלוא כישרונו של תמיר. הוא היה נעזר ביחסיציבור.

דרכו הציבורית של תמיר היתה רצופה במהלכים טאקטיים מכריקים. הוא ידע לצלל הודמנות. אך הוא לא ידע לכלכל את מעשיו לאור-ימים, לתכנן כמה מהלכים מראש. על אריאל שרון נאמר שהוא גנרל טאקטי, לא אסטרטגי. על עוז וייצמן נאמר שהוא טאקטיק פוליטי, ולא אסטרטג. לכל אלה, כמו למשה דיין, היתה אופיינית דרך הויגזאגים, הקפיצה ממפלגה למפלגה, מסיעה לסיעה, מרעיון לרעיון. אצל תמיר, שהחליף מיפלגות ותוויות יותר מ-10 פעמים, הגיעה תכונה זו לשיאה. לכולם היתה משותפת תכונה אחת שקבעה את דרכם לכל אורכה: חוסר-סבלנות. כדי להגיע אל ראשות-הממשלה, לא היה תמיר צריך לעשות אלא דבר אחד: לעמוד בצילו של מנחם בגין, שהיה מבוגר ממנו ב-10 שנים, ול"המתין לתורו". וזהו הרבר האחד ששמואל תמיר לא היה מסוגל לו.

ניגוד לנסיכים הצבריים האחרים בנידורו, הוא גדל בירושלים, בחוגי הימין האורחי ראן. גם זה קבע את גורלו מראש. בשעה שאחרים הלכו להגנה, הלך לאצ"ל. זה היה כמעט מובן מאליה, אך גם מסוכן יותר. הוא לא נמנה עם הלוחמים. מעולם לא היה חייל קרבי, בכל מיסגרת שהיא. וזה הפריע לו בהמשך הדרך. הוא עסק במודיעין ובהסברה, עלה לדרגה בכירה בסניף הירושלמי של אצ"ל. בעיקבות מעצרים של אחרים, גם היה לשעה קלה מפקד-המחוז. ואז נעצר גם הוא. למרות ייחוסו, נשלח למחנה-מעצר באפריקה. המעצר הטביע חותם עמוק על נפשו. הוא שנא את מפא"י וההגנה, שכהן ראה את האחריות למעצרו. במיוחד שנא את רודי בן-גוריון. זאת היתה שינאה לוהטת, רבת-שנים, שינאה עיקבית ושורשית. היא לא היתה מלווה בשום ניתוח מעמיק על דרכו של בן-גוריון, השקפותיו ומעשיו. מעולם לא גיבש הלכה נגדית. במחנה הפך לנציג האסירים כלפי השילטונות. הוא נשא-זנות עימם, עזר להסות נסיונות-כריחה, השיג תנאים משופרים למחנה. היו שרינו לאחז מכ שניצל מעמד זה גם כדי להשיג תנאים לעצמו ולהשלים את לימודי-המישפטים. נדמה כי לא רכש לעצמו ידידים רבים במחנה: אנשי-אצ"ל הפשוטים לא העריכו את הנסיך שבי קירכם.

יולי 1948, בעיצומה של מל-חמת-העצמאות, חזר תמיר ארצה, יחד עם שאר הגולים. אולי היה טבעי שהצער בן 25 יצטרף מייד לצה"ל, כרוב אנשי אצ"ל ולח"י. תמיר לא עשה זאת. הוא לא העלה כלל על דעתו שהוא יילחם "למען בן-גוריון", למען מדינה שבי ראשה עומדים אותם ששלחו אותו לגולה. פרק זה, אגב, חסר בכל הביד גראפיות של תמיר. הוא ביקש תמיד שלא להעלות נושא זה, וראג לגניותו. באותם הימים הקים מנחם בגין את

שמואל תמיר היה רק אויב גדול אחד. שמו היה שמואל תמיר. אלמלא הוא, היה בוודאי מצליח להגשים את המטרה שהיתה יעד כל מאווייו: להיות לראש ממשלת-ישראל. לא יצחק שמיר היה יורש את מקומו של מנחם בגין ב-1983, ולא שמיר היה מכהן עתה כראש-הממשלה. על הכס הזה היה יושב תמיר. האיש שלא פיקפק מעולם שזה מגיע לו.

מיר נולד בנסך. זוהי העובדה שהטביעה את חותמה על כל חייו. עד סוף ימיו חתם בשם "שמואל מ. תמיר (כצנלסון)". הוא לא ויתר על שמו הלועזי. מישפחת-כצנלסון היא מישפחת-אצולה במושגי ארץ-ישראל הי-שנה. שלוחותיה שלטו במפא"י (ברל כצנלסון). מילאו תפקידים מרכזיים במפלגה הרוויזיוניסטית, הגיעו לבית-הנשיא (אשתו של זלמן שזר). הוריו השתייכו לאצולה זו. אביו היה מנהל קופת-חולים ימנית, אמו היתה עסקנית ויצ"י. לשמואל-משה (מכאן האות מ' בחתימתו) ניתנה מן הרגע הראשון ההרגשה שהעולם פרוש לפניו, שהוא נועד לגדולות. הביטחון המוחלט ביעורו ליווה אותו כל חייו. הוא לא רצה להגיע לשילטון לטובת עצמו. הוא היה בטוח לחלוטין כי האינטרס העליון של עם-ישראל מחייב זאת. הוא תמה על אנשים שלא הבינו זאת. כל מי שהפריע לו בקאריירה שלו נראה לו כמי שגורם במויד נזק ללא-תקנה לעם-ישראל. תמיר הואשם פעמים בלא-ספור באגזואים, באגרצנטריות, ואף באגז-מאניה. טענו שהוא דואג אך ורק לעצמו. אולם מקור התופעה באמונה מוחלטת זו שהוא עולה בכישרונותיו על כל אדם אחר בזירה הציבורית, וכי על כן חייבים הכל לדאוג לכך שגורל האומה יופקד בידו.

מה היה כישרונו המיוחד של שמואל תמיר? לא קל להשיב על כך. כי היה זה כישרון חמקמק, שאינו ניתן להגדרה בנקל. ככמה מתכונותיו הבולטות היה דומה — לטובה ולרעה כאחת — לצברנים אחרים בני-גילו, אשכנזים בניהאראץ, בני האצולה המיוזרח-אי רופית של המייסדים, אנשים כמו יצחק רבין, עוז וייצמן, גאל אלון, משה דיין. הוא היה אינטליגנטי מאוד. היתה לו תפיסה מהירה. הוא היה מסוגל בנקל להבין ולנתח בעייה מעשית, למצוא לה פיתרונות.

לעומת זאת, לא היה אישירות, לא עסק בעבודה עיונית. עולמו הרוחני היה צר. הוא קרא הרבה ספרות ושירה, אך ביום שהובא לקיבור, איאפשר היה להשיב על השאלה: "מה היתה מישפ-נתו?" — כפי שאיש אינו יכול להשיב על השאלות "מה היתה מישנתו של משה דיין?", "מה היתה מישנתו של יגאל אלון?". מיגבלה זו קשורה, כך נדמה, בתכונה אחרת של תמיר, ושל כמה מן הבולטים בבני-דורו: הכישרון הטאקטי המבריק לא היה קשור בכישרון אס-טראטגי.

סוף שנות ה-50 הקים תמיר מיפלגה חדשה, "המישטר החדש". זאת היתה צריכה להיות תנועה מהפ" (המשך בעמוד 36)

מעגל-אבנים נותר מן הדראמה שהתרחשה במקום, כאשר גואלי-האדמה פתחו באש

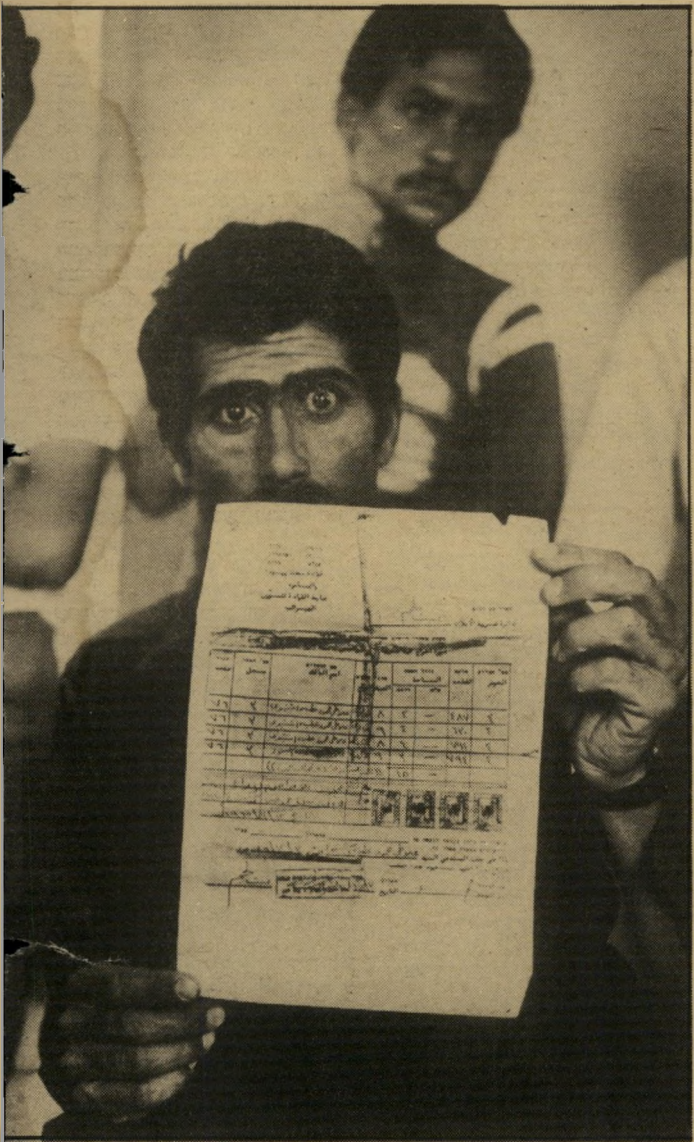
דם האדמה

קרקעות ומתגורר ברמאללה. אחיו משמש כיום כמוכתאר ממונה של הכפר. את המינוי קיבל מהשילטון הישראלי בגדה. לג'מאל עצמו 10 דונם, הרשומים

חיים ושיהיה קרוב לירושלים. הארמות נמכרו במהירות. כל הפעולות האלה נעשו כשהחברה לא רשמה עדיין את הארמות בטאבו על שמה. כלומר, אלפי הקונים שילמו



הנכר פואד מחזיק בתצלום סבו המת-גמאל הוציא אקדח...



בנו של ההרוג מחזיק במסמך בעלות על הקרקע החלופי רק אחרי רדת החשיכה

תמורת ארמות שהבעלות עליהן לא היתה באותו שלב (וגם לא היום) ברורה. ובכל מיקרה, החברה מכרה ארמות ש" לא היו רשומות על שמה בשום צורה, ושלא היה לה יפוי-כוח למכור אותן.

מודעה סודית

מכירת קרקעות בשטחים הכפר שים מתבצעת לפי נוהלים קבוי עים. על מוכר הקרקע לבצע כמה פעוי לות לפני שהוא יכול לבצע את המכיר רה, ולהעביר את הבעלות על הקרקע כסיפרי הטאבו.

על שמו בתוך אדמות-המריבה. כשמכר את אדמתו לעינב, מכר 6000 דונם, כך מספרים תושבי עוביידה. המכירה נ" עשתה ב"1977.

ב"1982 מכרה החברה את החלקות לאלפי ישראלים, תוך הבטחה שבמקום יקום ישוב יהודי, שבו תהיה איכות

פת יס-המלה. עיקר פרנסתם של בני הכפר על עצי-הזית. רוב הארמות שוממות מגיר דולים, בגלל היעדר גשמים ומים. חלק גדול ממטעיי-הזיתים מושקים בהשקיה מלאכותית, בעזרת מיכליות של מים. כרשותו של עטיה היו רק 30 דונם מכלל אדמות-הכפר. למולו הרע, נכל- לו דונמים אלה בין הקרקעות שמכר ג'מאל מוסא אל-עיסא לסוחר-הקרקע עות הישראלי שמואל עינב. אל-עיסא הוא בנו של מי שהיה בעבר מוכתאר עוביידה. הוא משמש גם מתווך

מותו של עטיה מהווה שיא בפרשת- קרקעות, אחת מיני רבות, המתנהלת כבר שנים אחדות בגדה בין סוחר-קרקע קעות יהודים-ישראלים, הפועלים, בד- ריככל. בעזרת מתווכי-קרקעות ער- בים, לבין תושבי הכפר. הכפר שוכן לאורכו של כביש צר, בן שיבעה קילומטרים. במורדות המיזר- חיים של הרי-היהודה, סמוך לעיר בית- לחם. בכפר 6000 נפש, שרובם מתפר- נסים מאדמותיהם. אדמות הכפר, 150 אלף דונם, משתרעות על המורדות הצ- חיים של הרי-היהודה, ומגיעות עד לשי

ק מעגל אבנים אפורות נותר מן הדראמה שהתרחשה במקום. מעי- גל אבנים סביב המקום שבו נפל מת אעלאטי מחמוד עטיה, בן 60. האבנים היוצרות את המעגל, סביב כימיה-הדם שנותרו במקום, הובאו מחלקת האדמה הסמוכה למקום. עטיה מת מטרים אחד דים מאדמתו. מן המקום, שבו נפל מת, אפשר לר- אות חלק מבתי הכפר עוביידה. מן המי- קום שבו נפל אי-אפשר לראות את ביי- תו של עטיה — בית קטן, השוכן בפא- תי הכפר לכיוון מיוורה.

גואלי הקרקע

בהיסטוריה של ארצות-הברית זכורה לדיראון דמותו של הקארפטי-באגר — בעל-שקית-הבד. אחרי הצבא הלוחם של הצפון, שכבש את הדרום במלחמת-אזרחים עקובה-דם, בא הקארפטי- באגר, הוא בא לשדוד את המנוצחים ולגזול את רכושם. "לקנות" את אחוזותיהם בפרוטות, בדרכי מירמה וטרור. הוא זכה בכינוי זה מפני שנשא עימו שקית של בד-שטיחים. תחליף למיזודת-עור, ובו הטמין את השלל הזמין. דמות זו הונצחה בסיפורות ובקולנוע. איש כזה מופיע, בין השאר, בספר ובסרט חלף עם הרוח. והוא מעורר חלחלה. בני המנוצחים והמנוצחים כאחד מסכימים כיום זה עם זה שהקארפטי-באגרס היו חלאת המין האנושי.

בעיקבות הכיבוש הישראלי מלפני 20 שנה בא גואלי-האדמה הישראלי. סיסמות לאומניות בפיו, אך ידו שלוחה לרווחים קלים.

דמם של חללי מלחמת ששת-הימים בקושי יבש, כאשר גואלי-האדמה כבר החלו זוממים כיצד להפוך את הדם לכסף. הם ידעו כי קנאים לאומניים יהיו מוכנים לקבל כל מעשה-נבלה. כל רמאות וכל פשע אלים, כדי שאדמות הערבים יעברו לידי היהודים. מטרה זו קידשה בעיני רבים על אמצעי, ויהיה שפל ונתעב ככל שיהיה. אחדים מגואלי-הקרקע הישראליים ניצלו גישה זו כדי לצבור מיליונים בדרך הקלה. השיטות כבר נגולו בהרחבה בבתי-המישפט. שותפו-למשע ובן-דמותו של גועל-הקרקע הישראלי הוא משתף-הפעולה הערבי, הוא מנוול לא פחות ממעסיקו היהודי. הוא מוכן לרצוח, לאיים, לזייף חתימות, לעשות כל מעשה של כחש ומירמה נגד בני-עמו. כדי לגזול את אדמותיהם ולהעבירם לידי גואלי-האדמה היהודי, תמורת רווח-ענק.

כפרס הוא זוכה, לא פעם, במינוי כמוכתאר כפר. בנשק, בהגנה רשמית ובזיכיון לעושה אחיו. כאשר בית-מישפט ישראלי מעז, בסופו של דבר, להרשיעו בפשעיו, הוא זועק חסם על כפיות-הטובה של היהודים. בדרכים אלה הועברו שטחים עצומים מידי ערבים לידי יהודים — לא רק מתנחלים קנאים, אלא גם סתם ישראלים תאווי-בצע, שוחרי "אי- כות-חיים". המוכנים לעצום שתי עיניים כדי לזכות בוויולה במחיר מוזל על אדמה גזולה. לולא ישר- אלים יפים אלה, בעלי ילדים בלונדיים נחמדים המצטלמים בטלוויזיה, לא יכלו גועלי-הקרקע לעשות את מלאכתם. לא פעם רומו שוחרי-איכות-החיים על-ידי הגועלים, וחסכוניות-חיהם ירדו לטימיון. אולי יש צדק בשמייים. בין גואלי-האדמה בולטת דמותו האופיינית של שמואל עינב. צבר למופת. אצלניק. איש חביב. שופע הומור. אחד מהחברה. אדם שצבר הון בעסקים שונים ומשונים. עד שגילה את העסק המשתלם של ארץ- ישראל השלמה. התרנגולות הלאומנית המטילה את ביצי-הזהב.

עינב הועמד למישפט על מעשיו בשטחים הכבושים, הוא הואשם בתשלום שוחד לראשי הליכוד. והוא מודה שהעניק חלק מרווחי-הגאולה שלו לקופת-הבחירות של הליכוד. לצבר הממולח היה כדאי לעזור לליכוד להישאר בשילטון. עינב הוא אבסטיפוס לשיכבה שלמה של ישראל. שאנשיה התעשרו ממלחמה למלחמה. המאכלסים וילות מפוארות בסביון ובשכונות דומות. השירים שירי-מולדת בערבי-נוסטלגיה מסביב למדורות הארבעות, ושהפטריוטיזם היהודי נוטף מהם.

בעודו עומד למישפט, הופיע עינב השבוע בראש כנופיה חמושה בכפר-ערבי, כדי לבצע עיסקת- קרקעות אופיינית נוספת. בגמר הפעולה, היה מוטל ערבי בן 60 מת על הארץ. עוד שעל של אדמה נגעל. אזרי אבנרי



סוכריקרקעות עינב
זו לא אדמה שלכם

הרושמת את הזכויות בקרקע, עובדים בעצמם בין החלקות שניקנו. יחד עם הקונים. המוכרים עומדים כל אחד בשטח שלו ושכניהם עומדים על חלקות האדמה שלהם. כל אחד אומר לפקידים את השגותיו או הסכמתו. הדברים נרשמים בפרוטוקול שנערך במקום. אחרי-כך נערך עוד מיפגש, שבו דנים שוב בכל הפרשה לפני הפקידים המוסמכים. באותה חלקה בעוביידה כבר נעשה הליך זה לפני שבועיים. חברת גמבו, בבעלות עמי פרומצ'נקו, שקנתה את הקרקעות מעינב, דורשת את השטח. הלקוחות שקנו מגמבו דורשים את הקרקעות מהחברה, וכך נוצר לחץ עצום על עינב לסיים את העסקה. לפני שבועיים החל ההליך, אך לא הסתיים. ונקבע להמשך השבוע.

אומרים כי מוליק עינב תקוע עמוק בבוץ של הגדה. יש לו עוד אלפי דונמים. לא בללוע ולא להקיא. גם לסוחרים אחרים יש עדיין שטחים גדולים בגדה שטרם עברו את הליך הרישום. הסוחרים הללו חוששים כי לא יצליחו להעביר עוד את הקרקעות לקונים. אחרי מה שקרה לעינב. תיקויותם של הסוחרים הוא הליכוד. אם הוא יתעשת ויעשה סדר בגדה, הכל יהיה בסדר. אבל אם הם יתנו לשמאלנים להשתלט על העניינים. אז זה הסוף! אומרים הסוחרים.

אינה אלון

עינב באושים

ביום הראשון בשבוע הבא יסתיים מישפטו הממושך של שמואל (מוליק) עינב. סוחר הקרקעות הגדול בגדה. השופט אליהו מצא יחליט אם עינב אשם או זכאי בעבירות של שוחד. בתקופת הבחירות של 1984. עד לאחרונה הצליח עינב לשמור על פרופיל נמוך ולא להתבלט. אבל השבוע הוא חזר לחדשות מלווה קולות ירי וצווחות המון זועם. האם תזין לו תקרית-הדמים האחרונה ליד הכפר עוביידה! האם ישתמשו באירוע זה התובעות במישפט. רחל שיבר ודורית שפירא. אם וכאשר יגיע מועד הטיעון לעונש במישפט! סניגורו של עינב, עורך-הדין דן שיינמן, אומר שאינו מודאג.

אומרים על עינב שהוא איש אמין. מכרו אומרים שהוא אדם שמח וחביב. תמיד יש לו בדיחה לספר או טפחת-שכם לחלוק. הוא טיפוס מיוחד. מדגשים חבריו. צבר, בן למישפחה תל-אביבית מוכרת. משפחה טריביש. אחיו עזריאל הוא איש-עסקים אמיד. סוחר-בשר גדול ובעל בריכת גורדון בתל-אביב. אחיו השני, זלמן, הוא אדריכל ידוע. ואח נוסף הוא צייר המתגורר בחו"ל.

בנעוריו היה מוליק עינב פעיל בצ"ל. הוא גם השתתף בבדיחה הגדולה מכלא עכו. אחרי-כך עבר לעסוק יחד עם אחיו בייבוא בשר לארץ מאתיופיה. אבל למרות שהעסקים פרחו החליט בשנות ה-70 לעבור לעיסקי-קרקעות בגדה. באותה תקופה לא היה עדיין היתר ליהודים פרטיים לעסוק בשחר קרקעות. עינב היה החלוץ. הוא היה קונה קרקעות עבור המינדל, ורכש לעצמו קשרים טובים.

עינב חי תמיד בסיכון גדול. כמה פעמים ניסו להתנקש בחייו. אבל הוא לא נבהל. בראשית שנות ה-80 התחיל טירוף-הקרקעות. הרבה סוחרים התנפלו על הגדה בתיקוה לעשות כסף קל. הליכוד תמך בעסקות אלה. סופם של הזמנים העליונים הללו היה בתיקי בית-המישפט. אברהם גינדי המנות. שמואל עינב, אבי צור, וכמובן - אחמד עודה.

לקראת הבחירות של שנת 1984 רצה הליכוד לגבות את פרי השקעותיו בגדה. מיכאל דקל הזמין את עינב לשיחה ורמז לו כי כדי שעסקי-הקרקעות בגדה יימשכו, צריך לעבור לליכוד להגיע שוב לשילטון. נערך כינוס של סוחר-קרקעות. שבו ראשי-הממשלה דא והיום, יצחק שמיר, נאם. ונזכרו אספו אחרי-כך את התרומות.

כאשר העיד דקל בבית-המישפט, הוא לא הכחיש כי נפגש עם עינב לפני הבחירות והבהיר לו ששילטון הליכוד הכרחי להמשך ההתיישבות בשטחים. גם ראשי-הממשלה, שהעיד בתיק זה בבית-המישפט, לא הכחיש את עניינו של הליכוד בהשגת תרומות למערכת הבחירות שלו. כמו סוחרים אחרים המשיך גם עינב בפעולתו עד לפני שלוש שנים. כאשר "גזרותה" של פליאה אלבק, שחטו את השוק. מזה יותר משנתיים לא נעשות קניות חדשות של קרקעות בגדה.

גם התקרת שקרתה השבוע מקורה בעסקה שנה. כדי לרשום את האדמות שניקנו, יש צורך בהליך פורמאלי. אנשי המחלקה המישפטית.

השלבים כוללים מיפוי של השטח. על המפה המשוטטת צריך בעל הד קרקע-המוכר להחתים את בעלי הקרקעות הגובלות בקרקע המועמדת למכירה. מטרת החתימות היא לאשר את גבולות הקרקע.

נוסף לזה צריך המוכר לאשר את המפה ואת החתימות גם בחתימתו של מוכתאר הכפר.

אחרי-כך על המוכר לפרסם בעיתון ערבי יומי את דבר מכירת הקרקע, ולבקש מכל אדם שיש לו התנגדות למכירה להביע את התנגדותו בכתב בתוך 15 יום מיום הפירסום.

כשנחשפו פרשיות הקרקעות בג' דה-המערכות, התגלו זיופים שונים ל" כל אורך הדרך הזו - החל בזיופי חתימות של בעלי הקרקעות הגובלות ועד לזיופי חתימות של המוכתאר, וכל אלה בתרגילים שונים ומשונים.

רבים מן המוכתארים בכפרים השוים בגדה ממונים על-ידי שילטונות צה"ל, ולכן הם נחשבים כמפרס כמשת-פירעולה. הם גם חותמים על המפות השונות. לפעמים בלי לבדוק היטב אם כל שאר החתימות אמיתיות או מזויזות. פות. לפעמים הם גם משמשים כמתווך כים בעסקים. מוכתארים אלה מגודים בכפריהם.

ג'מאל אל-עיסא, שמכר לשמואל עינב 6000 דונם, טען שהם שלו. הוא ביצע את כל השלבים והנהלים. ואז הגיע לשלב שבו היה צריך לפרסם את דבר המכירה בעיתון ערבי יומי. הוא בחר, ולא במיקרה, לפרסם את המודעה בעיתון היומי אל-אנבא. זה היה עיתון תורת-עמלה שיצא לאור מטעם ממשל לתי-ישראל. תפוצתו שאפה לאפס, כי איש לא התייחס באמון לידיעות שהור פיעו בו. בין המפרסמים נפוצה הבדיחה, כי זהו "עיתון מחתרת", והמודעות המתפרסמות בו הן "הסודיות ביותר במדינה". העיתון, שלא יכול היה להחד זיק את עצמו, היה קורבן לאחר מגילי הקיצוצים במישרד-הממשלה ונסגר. מודעתו של אל-עיסא לא הגיעה לעיניהם של תושבי עוביידה. רק כי מיקרה הכחין בה פרקליט ירושלמי והודיע עליה למכריו בכפר. מאות מ' תושבי הכפר הספיקו להגיש את התנגדותם למכירה, ממש ביום האחרון הקבוע בחוק. זה היה בדצמבר 1983. מאז מתנהל מאבק בעניין הבעלות על הקרקע.

בינתיים הספיק עינב להיות מואשם בעבירות-שוחד הקשורות בפרשת-הקרקעות, ועניינו נדון עדיין בבית-הדין מישפט המחוז בתל-אביב. הוא זכה כי חשיפה גדולה, כאשר הזמין בתי-הדין מישפט את יצחק שמיר כעד במישפט. בינתיים הוקמה בגדה הוועדה לריי שום ראשון של קרקעות מטעם ה' מינהל-האזרחי. הוועדה עורכת ככל פ' קיזמן סיור בשטחי הקרקעות, בליווי

מחמוד עטיה עמד במרחק של 20 מטר מעינב והוא היה הראשון שנפגע.

המוכתאר פתח באש



פואד, הילד הקטן בן ה-4, עמד בצפה בסבו ברגעיו האחרונים. במהלך התקרית נפצעו ששה מתוך שבי עוביידה. אנשי הכפר לקחו אותם במכוניותיהם לבית-החולים בבית-ג'א' לה. אחרי שנפתחה אש לעברם, השיבו הכפריים במטר אבנים, וניסו לגונן על עצמם במקלות. כל התקרית ארכה רבע שעה, והסתיימה ב-11 ורבע. מוכתאר-הכפר עצמו לא היה בעת התקרית בעוביידה. הוא שהה באותו הזמן בבית-לחם. כשחזרו אנשי-הכפר ההמונים מן האדמות, אחרי שנשפך עליהם דם, הם כילו את ועמם בביתו של המוכתאר, ידו בו אבנים, שברו את כל החלונות ואף ניסו להצית אותו. המוכתאר עצמו, כשחזר לכפר, שי מע על התקרית. הוא ראה בדרכו מ' כונית ובה אדמים מתושבי הכפר, וללא אזהרה פתח לעברם באש, ופצע אחד מהם.

בינתיים עצרו כוחות-הביטחון 17 מתושבי עוביידה. חמישה נוספים נעצ' רו למחרת היום. אלה היו פצועים, שי נשלחו מבית-החולים. הם נעצרו מייד עם שיחרורם מבית-החולים. עינב ואנשיו שוחררו בערבות. מחמוד עטיה השאיר שמונה ילדים, שלושה בנים וחמש בנות, כולם גרים בעוביידה, כולם חיים מן האדמה. ביום השני נשלחה גופתו לניתוח שלאחר המוות, כדי לנסות ולזהות את הנשק ממנו נורה. לבני-המישפחה נא מר כי הגופה תובא לכפר להלוויה בש' עות הבורק של היום השני. אחרי-כך הודיעו להם מן הממשל כי ההלוויה נדחתה לצהריים. בשעות הצהריים נר' דע לבני-המישפחה כי ההלוויה תתק' יים רק אחרי רדת החשיכה.

מחמוד עטיה עמד במרחק של 20 מטר מעינב והוא היה הראשון שנפגע.

מחמוד עטיה עמד במרחק של 20 מטר מעינב והוא היה הראשון שנפגע.

כתבה וצילמה ענת פרגוסטי

אקרה. גם עינב עצמו היה חמוש. וגם ג'מאל.

"התהליך הוא כזה שחבריי-הוועדה עובדים מחלקה לחלקה, ומסמנים את הגבולות. כל אנשי-הכפר, שנכחו במ' קום, נצמדו לחבריי-הוועדה והלכו אי' תם ממקום למקום. הסיור התחיל ב-9 וחצי בבוקר.

"אחרי חצי שעה, בערך, הקיפו שוט' רי מישמר-הגבול 200 מתושבי הכפר ולא נתנו להם לזוז עוד. חבריי-הוועדה הודיעו שהם מוכנים לדבר עם כל בעל-קרקע בנפרד. דובר בערך עם 12 בעי-לייקרקות באותו היום.

"ג'מאל אל-עיסא, שהיה צמוד לש' מואל עינב, התחיל להצביע לפני חבי-רייה-הוועדה על גבולות הקרקע שטען שהיא שלו. זה הרגיו את אנשי הכפר, והם צעקו לעברו שזו לא אדמה שלו, שיש להם ניירות המאשרים את בעל-ר' תם על הקרקע.

"ג'מאל לא ענה להם, וניסה להיכנס עם חבריי-הוועדה לתוך השטחים המגור' דרים. אבל בעלי-הקרקע ניסו למנוע זאת ממנו. הם צעקו לו שזו לא אדמה שלו.

"במשך כל הזמן הזה הלכו החיילים צמודים לחבריי-הוועדה והקיפו אותם. "במהלך הדרך התפתח ויכוח בצע' קות בין אנשי-הכפר לבין עינב. עינב צעק לעברנו: "זו לא אדמה שלכם! אני קניתי אותה מג'מאל, אתם חיות' חלק מהזמן הוא צעק גם בערבית, וקילל את האנשים.

"אנשי הכפר ניסו לדרוף אותו אחר רה, למרות שהיה מוקף באנשי-הבי' טחון שלו.

"בשלב הזה הוציא ג'מאל אקרה, שהיה ברשותו, והתחיל לירות לעבר האנשים. את היריה הראשונה הוא ירה באוויר, ומייד אחרי-כך התחיל לירות לעבר האנשים שעמדו מולו. אז גם עינב הוציא את הנשק שלו, והתחיל גם הוא לירות.

"החיילים, שעמדו קצת יותר רחוק, התחילו לצעוק ולהזהיר את האנשים, ואחרי-כך גם הם ירו באוויר.

לחכות על אדמתם. כדי להראות לחבי-רייה-הוועדה את גבולות הקרקע שלהם. "גם מחמוד עטיה בן ה-60 בא לא' דמה שלו. ביחד איתו באו מוסא, כנו, ופואד, נכדו בן ה-4. מכל הכפר הגיעו 500 איש ואשה.

"הוועדה באה, בליווי של 25 שוטרי מישמר-הגבול, שהיו חמושים בנשק. ביחד איתם היו גם שמואל עינב וג'מאל אל-עיסא הטוענים שקנו את הקרק' עות. עינב בא כשהוא מלווה ב-10 אנ' שייביטחון לבושים בכגדים אורחיים. כל אחד מהם נשא עוזי בירו, ובחגורת המיכנסים של כל אחד מהם היה תקוע

הקונים, המתווך הערבי והטוענים לב' עלות על הקרקע.

אתם חיות!"



ס ביום הראשון בכורך ערכה ה' וועדה סיור דומה באדמות עובי' דה. הפעם הסתיים הסיור ברם.

עדי-ראייה, שנכח בשטח עוד מש' עות-הבוקר, מתאר את שהתרחש: "הור' עדה היתה בכפר ב-16 ביוני. הם הודיעו לאנשי-הכפר שיחזרו שוב ב-28 באותו החודש, וביקשו מכל בעלי-הקרקעות



המקום שבו נהרג עטיה מסומן באבנים. בצד: גדר אדמתו כיתמי הדם נשארו במקום



שמיר ושרון –

פגישה ב־4 עיניים

בפגישה בארבע עיניים בין שמיר ושרון, שנערכה ביום השישי, הוכרעו כמה עניינים סנים מיסלגתיים. החלטת כי מרכז חרות יתכנס ב־12 ביולי, כפי שדרש שרון, בבנייניהאומה בירושלים.

על הנושאים המדיניים שנדונו בפגישה לא ניתן היה להשיג כל פריטים.

מתנה למישטרה:

מסוק ושעות־טיסה

חברות־הביטוח יממנו למישטרת יש־ראל קניית מסוק מיוחד, שכל מטרתו תהיה איתורם של בלירכב גנבים. החברות גם הבטיחו למישטרה לשלם לה את מחיר שעות־הטיסה שלו.

רקל בדרום לבנון

בכנסת מנסים לנחש מה משמעות התנהגותו החדשה של סגן שר־הביטחון, מיכאל רקל. רקל, האחראי במישרד על ענייניההתנחלות בלבד, מנסה באחרונה להתערב בעניינים ביטחוניים, התעמת פעם אחת סומכית עם יצחק רבין ועורך סוירים. השבוע ערך ביקור משותף בדרום־לבנון, אצל אנטואן לאחד.

מאבק על כספי

בנק "יהב"

ההסתדרות ואיגודים מיקצועיים שונים ינסו לשים את ידם על החשבון המיסטורי שאותו גילה מבקר־המדינה בבנק "יהב". המבקר גילה כי בגלל טעויות ברישום שמות המוטבים, הצטברו בבנק כספים רבים, בעיקר בקרנות־ההשתלמות. שאיש לא ידע לזכות מי לרשום אותם. הכספים הועברו לחשבון מרוכז אחר, שהבנק ניסה להסתיר את קיומו.

ויקטור נחמיאס ליק"ל?

לכתב הטלוויזיה ויקטור נחמיאס הוצע לשמש כדובר יחידת־הקשור לדרום־לבנון, במקומו של הדובר הנוכחי, סגן־אלוף בדרגתו. נחמיאס טרם השיב להצעה.

המישטרה לא תשמור

על הבנקים והמילטטשות

בסוף יולי ינותק כל סניפי־הבנקים ומילטטשות־היהלומים בארץ מחיבורן למוקד המישטרי – כך הודיעה המישטרה לנוגעים בדבר. מקצת הבנקים נותקו כבר לפני חודשים אחרים, וכעת ינותקו הנותרים.

המוסדות שנותקו בעבר, בטענה שהמישטרה רלת־התקציב אינה עומדת במעמסה הצטרפו למערכת־האתרעה של מוקד 99. השידור להשמירה. כעת נטושה תחרות בין חברות־השמירה על הנתח החדש.

קצינים במישטרה מתבטאים, באופן פרטי, בחריפות על התוסעה. לדעתם, לא ייתכן

שהמישטרה תתנער מתפקידיה, או תספק את שרותיה רק לבעלי־ממון (כמו בעניין המוסק שיקנו חברות־הביטוח – תיבה לבנה במדור זה).

שני סינים לישראל

שני פרופסורים מסין העממות יהיו בין האורחים מחו"ל שיבואו השבוע לארץ לשלושה ימים, להשתתף ב.סמינר למנהיגים, מטעם אוניברסיטת ג'ורג'טאון.

הסמינר, הנערך ביוזמתו של הנרי קיסנג'ר, מתקיים פעם בשנה, בכל פעם בארץ אחרת. קיסנג'ר לא יבוא הפעם. המארח הישראלי יהיה יחיאל לקט.

הדרוזים רוצים

מימשל צבאי

כל הדרוזים בצפון־הגולן רוצים בהחזרת המימשל הצבאי באיזור – כך עולה ממחקר אקדמי שערך אהרון זבירה, המיפקח על בתי־הספר באיזור.

זבירה ריאיון מאות אנשים. רובם רוצים את המימשל הצבאי כדי להיחשב כתושבי שטח כבוש, שלגביו יש תיקווה כי ביום מן הימים יחזור לסוריה; מיעוטם, המשתתף פעולה עם השילטונות, הרגישו בטוחים יותר תחת המימשל הצבאי.

הפירסומאים בלחץ

אישקט ניכר בקרב הפירסומאים הגדולים בארץ. בגלל העובדה שהעיתונות היומית החלה מדווחת על המתרחש בעולמם המיקצועי, שער כה נהנה מדיסקרטיות רבה.

קרע ארנס גלזר?

בחרות עוקבים בסקרנות אחרי התבטאויותיה של מרים תעס־גלזר. אחת ההערכות אומרת, כי היא עומדת לפרוש ממחנה־ארנס.

הבנקים מחזירים כסף

לקוחות של כמה בנקים גדולים הצליחו באחרונה לקבל כספים שנגבו מהם בטעות. הפונים, שהשתמשו בתוכנות־מחשב מיסחריות לבדיקת חשבוניותיהם, וגילו כי נגבו מהם עמלות־יתר, איימו בתביעות מישפטיות. הבנקים, שחששו מתקדימים מישפטי, השיבו את הכספים בשקט.

וולוך תומך בגנדי

נתן וולוך, סגן־ראש־עיריית תל־אביב והממונה על האגף לתרבות, עומד להפיתע את חבריו במיפלטת העבודה ולהודיע שהוא תומך בהמשך כהונתו של רחבעם (גנדי) זאבי במוסיאון הארץ.

גנדי, שהחליף באחרונה את שמו של המוסיאון למוסיאון ארץ־ישראל, הסתכסך עם שלמה להט, והודיע לו כי אם עד ה־1 באוגוסט לא ימלאו דרישותיו, הוא יתפטר.

פקק בבית־המישפט

בפתח־תיקווה

מחלתה של השופטת שרה פריש יצרה מצב בלתי־נסבל בבית־המשפט השלום בפתח־תיקווה. כל המישפטים שנקבעו להישמע לפניו בחודשים יוני־יולי נדחו בארבעה חודשים, ושני השופטים הנותרים, שלי טימן וראובן ג'יג'י אינם עומדים בעומס. טימן שומע מישפטים גם אחרי הצהריים, ומלבד זאת עליו לשבת בבית־המישפט בכפר־סבא.

גם בהליכי־המעצר יש בעיות, כי היחידה לחקירת פשעים המורים יושבת בפתח־תיקווה, זאת עצוריה הרבים היא מביאה לבית־המישפט זה.

לובי נגד וירשובסקי

חברות־הביטוח, המפולגות והמסוכסכות ביניהן בדרך־כלל, התאחדו להקמת לובי נמרץ נגד הח"כ מרדכי וירשובסקי.

וירשובסקי, העומד בראש תזעודה לענייני ביטוח, מכין הצעת־חוק, שהחברות עושות הכל כדי לסכלה: על־פי הצעתו, יוכלו בתריהמישפט לקנוס חברות שהשתמשו

מתשלום דמי־הביטוח, שהתכחשו לאחריותן כלפי המססח והפסידו בתביעה מישפטית, או שלא שילמו בזמן, כיום אין השופטים יכולים לחייב את החברות לפצות את התובעים שעניינם נסחב שנים.

בן־מאיר נגד

אמצעי התיקשורת

ח"כ דב בן־מאיר עסוק בימים אלה בכתיבת ספר שיהיה מעין "אני מאשים" נגד העיתונות.

בן־מאיר, המוטרד כאחרונה מירירת ערך מגיחית הפוליטיות, מקווה לזכות כפופולאריות וזלה בזכות התקפה על כלי התיקשורת, התרגיל עשוי לעזור לו להיחזק גם לכנסת הבאה.

גבאי יטפל בהגנבי

מאיר גבאי, נציב שרות המדינה, יצטרך להחליט בקרוב כיצד לטפל בתלונה נגד מנהל לישכת ראשי־הממשלה, צחי הנגבי.

הפרקליט התל־אביבי יוסף ברד העביר לגבאי תלונה מפורטת בדבר ראיון־דרי, שבו הפר הנגבי בגסות את הוראות התקשיר, המונע ממנו התבטאויות פוליטיות. בתוכנית בוקר טוב ישראל, לפני חודשים, הציג הנגבי את עמדות הליכוד, תקף את המערך, ודיבר בזלזול על שימרון פרס ועל עור וייצמן.

צו־מניעה לכהנא

הפרי הראשון של החוק למניעת הסתה גיענית: יעקב צרפתי, פעיל־כך שהתאכזב מהפאשיזם, הצליח לגרום להוצאת צו־מניעה, האוסר על מאיר כהנא להפיץ את סיפרו. הוא הראה לשופט חיפאי קטע־הסתה בספר לשיכים בענייכם, ושיכנע אותו להוציא את הצו. בינתיים נודע כי כהנא זומם להתפרע בשכנת רמת־עמידר. הוא זימן את ביריוני ליום הרביעי השבוע, בשעה 8 וחצי בערב, לבית־הכנסת "הרמב"ם שבשכונה. התראה על כך נמסרה למישטרה.

כץ משחק

במחשב

ישראל כץ, עוזרו של אריאל שרון, מסעיל מחשב מיוחד להשלים את הכנת כינוס מרכז חרות, בעוד פחות משבועיים. המחשב הוזן בשמותיהם של 2084 חברי־המרכז, נתגלה כי בהם יש שישה רופאים, 30 מהנדסים, 30 כלכלנים ו־70 עורכי־דין. 600 מהחברים לא מסרו על עיסוק כלשהו. המחשב יעזור בשיבוץם של הצידים ב־20 הוועדות השונות. שאליהן הם יופנו, בין השאר, על־פי מיקצועותיהם.

זיגל לרמת־השרון

ניצב (בג"מ) בנימין זיגל, המודיע מזה זמן רב כי הוא נושא עינוי לתחום הפוליטי, החליט באחרונה: בבחירות הקרובות הוא יתמודד על ראשות המועצה המקומית רמת־השרון, מטעם המערך.

אלוף־מישנה

ל"אופיס"

אלוף־מישנה רמזי גבאי, הפורש מצה"ל אחרי שהיה ראש מינהל־גיוס כוח־אדם, מונה כמנכ"ל החדש של חברת אופיס־טכסטיל.

אריק איינשטיין

עודד את עדי

אריק איינשטיין פנה באחרונה לעדי חן, אישה־צופים מרמת־גן, ועודד את רוחו. חן היה באחרונה קורבן של מסע־השמצה מטורף, בטענה שעישן חשיש בביתו.

הסוחר נקלע

לקשיים

חברה המתמחה במכירות מרוכזות לוועדי־עוברים נקלעה באחרונה לקשיים.

אלוהים נוסע ב"לינקולן" (בשבת)

בכל מילחמה. אבל במיוחד של חייל אמריקאי במלחמת וייט נאם — אותה מילחמה ארוכה ואיומה, שהיתה מיבצע של השמדת רעש שאדמה מוסרי.

כאשר קראתי את הספר שדרים באנגלית, לפני אפוקליפסה עכשיו ולפני פלאטון. הודעותי. ידעתי משהו על מלחמת וייט נאם, אך רק ספר זה גילה את כל תהומותיה.

עכשיו יצא הספר בעברית (עברית קצת בעייתית, כי לא תמיד קל למתרגם המעבר מן הסלנג של החיילים לשפתו התקינה של המחבר). הוא מזועזע גם בעברית.

מייקל הר, המחבר, היה כתב צבאי, וכמה מגיבורי הספר הם תיעודי הוזה הם כתבים צבאיים. שם הספר מתייחס לשדרים ששלחו הוזה הכתבים הביתה. הוא מנסה להשיב על שאלה שאין לה מענה: מדוע הם עושים זאת? מדוע מחרפים כתבים צבאיים את נפשם? מה מריץ אותם?

שאלתי את עצמי שאלה זו פעמים רבות במהלך מלחמת הלבנון, שלא הגיעה לקרסוליה של זועזוע וייטנאם. ראיתי כיצד אנשים מסכנים את חייהם שוב ושוב כדי להביא הביתה כמה שורות, כמה תצלומים. הקוראים המשועממים קראו את השורות והסתכלו בתצלומים בשעת ארוחת הבוקר, ועברו לנושאים עסיסיים יותר. הם לא היו מרגישים כלל בחסרונם של השורות והתצלומים.

מה רוחף את הכתבים והצלמים האלה? מה רחף את ענת סר-גוסטי ואותי, כשקיפצנו מעמדה לעמדה בקרבות שבלב ביי-רוח, כדי להציץ מקרוב בעמדות "המחבלים"?

אולי יצירה רפרפקטור. אולי יצירה רגשית-חובה. אולי הרגש-אשמה כלפי החיילים הקרביים, שנשלחו לשם בעל-כור-חס, ושלא היתה להם (כמעט) ברירה. אולי הצורך של אדם להוכיח לעצמו משהו על עצמו. אולי הצורך הכפייתי להביא את האמת לציבור. על אפו ועל חמתו, כדי לשנות דברים. אולי מין נרקומניה של סכנה, התמכרות לאדרנלין. אולי תערוכת של כל אלה. ואולי דברים שונים לגמרי. לך תדע.

ברברה, למען השם

איך מצטרפים לאומה האמריקאית? מקבילים אסרה. משתקעים בארצות-הברית. אחרי זמן-מה עוב-רים בחינה בשפה האנגלית ובחוקה האמריקאית. נשבעים אמונים. מקבלים אזרחות. זהו.

איך מצטרפים לאומה הבריטית או הצרפתית? כנ"ל, פחות או יותר. מי שחי בצרפת, מחזיק בדרכון צרפתי ומדבר צרפתי — הוא צרפתי. אם הוא מרגיש עצמו צרפתי, הרי הוא צרפתי.

איך אדם מצטרף לאומה הישראלית? כאן האזרחות אינה אומרת דבר. לאלפי יהודים ויורדים בעולם,



טאופר

הדרכון הישראלי אינו אלא תערובת-ביטוח. ורוב הישראלים-היהודים אינם מתייחסים אל האזרחים הערביים כאל ישראלים אמיתיים, חרף הדרכון שבידיהם. לא, כדי להיות לישראלי אמיתי, על פי אמות-המידה המקובלים כיום בארץ, צריך אדם להתגייס, להתייחד. כמו בוגרים בשבט אפריקאי פרימיטיבי, צריכים לעבור טקסי-כניסה — ניתוח גופני, וטבילה במים, וכי' יוצאי-אלה. אנחנו עדיין קרובים הרבה יותר לשבט אפריקאי קדום מאשר לאומה מודרנית.

רק כך אני יכול להסביר לעצמי את הגיור הסנציוני של ידידתי ברברה טאופר. לא שאלתי אותה. אני מרשה לעצמי לנחש. הכרתי את ברברה בראשית שנות ה-60, והיא צעירה יפהפיה, חברתם של סמי מולכו ויורם הראל, הפנטומימאי הישראלי ואמרגנו. מאז ועד לאחרונה, במשך ידירות של קרוב ל-30 שנים, לא הבחנתי אצלה בתחושה דתית שאינה ניתנת לכינוש. התי-רשמי תמיד שהיא אתאיסטית מסויים. אם היא רוצה להשתקע כאן, יאליסטית האוסטרית. בנעוריה, כעיתונאית צעירה בוונינה, הלכה פעם למינור כדי לדרוך על החיים בו, וגם אז לא אוכחנה אצלה סימנים של דתיות נובטת.

אני מבין את רצונה של ברברה להצטרף לאומה הישראלית ו/או לעם היהודי. היא מחפשת שייכות. היא נמשכה לישראל תמיד. מרבית ידידי חיים בישראל. בצורה זו או אחרת עסקה בענייני ישראל במרבית שנות חייה. העבר הנאצי של הוריה כוודאי מילא בזה תפקיד מסויים. אם היא רוצה להשתקע כאן, לחיות כאן את חייה, לדבר עברית, לתרום את תרומתה למדינה ולארץ — תבוא עליה הברכה.

אבל מדוע, למען השם, היא צריכה לשם כך לטבול במיקווה?

הם אינם יכולים לרדת

התנועה לעצירת הירידה, שנראשה עומד סג'השר אברהם ("כצלח") כ"קעו", הזמינה אותי לפתוח את האסיפה הפומבית הראשונה שלה. הנושא היה "הבושה". ליתר דיוק: חוסר-הבושה. פעם התביישו ישראלים להודות בכוונתם לרדת מן הארץ. עכשיו הם מכריזים על כך בגאווה.

אמרתי מה שאמרתי, ואחרי דיבריה-פתחיה ביקש את רשותו הדיבור אדריכל בשם מרדכי בן-חורין, הבונה בארץ ובעולם. המישטטים הראשונים שאמר קצרו מחיאות-כפיים:

"יש לי כמה סיבות לכך שאינני יורד מהארץ. הסיבה הראשונה שלי היא הבושה.

"אני מתבייש לפני ידידי ומכריי, השוכנים בבת-הקברות הפזורים בארץ. שנחרגו כדי שתקום ותחיה מדינת-ישראל."

לא במקרה כל גיבורי הסרט הם אשכנזים טובים, בני ותיקים מלא-אכזב. כשם שהסרט שלהם בסרט מתמצה בשירי-מחאה (הם) שופעים מתרבותה של תנועת-השלום האמריקאית של הימים ההם, כך נכשל לאחר מכן השמאל היוני האשכנזי לאורך כל הדרך, עד שלום עכשיו ועד בכלל, ולא הוליד כוח פוליטי, אשר

אורי אבנרי



היה יכול לשנות את דרך המדינה. בני-טובים אינם עושים מה-פכות. הם יורים ובוכים.

ההברל הקטן

זה היה ערב יפה. ערב מרגש. עשוי בטוב-טעם, במינימום של אמצעים מלאכותיים.

מאות המפקדים הבכירים של מילחמת ששת-הימים התכנסו, יחד עם עמיתיהם רהיז ועוד כל מיני אנשים השייכים לעניין. התרועעו בכניסה, ישבו על הרשא, הקשיבו לשושנה רמארי הא-לוהית, לנעמי שמר היחידה-במנה, לאריק לביא הניצח, ועוד. אולתרו כל מיני מעמדים מלבבים.

היה הכל. מצבירות. נוסטלגיה. אחוות-זרעים. געגועים לתום שאבר למדינה ביום השביעי של המלחמה.

חשתי שחסר משהו. דימינתי לעצמי כינוס רומה של ותיקי-מלחמה של כל צבא אחר בעולם. ואז תפסתי במה השוני. אילו נערך כינוס כזה במסוקוה או בלונדון, בפאריס או בשיקאגו, היו כל המפקדים האלה עומדים כשכסיות של בידה (או וודקה, או ויסקי) בידיהם, ובסוף הערב היו כולם שתויים.

ובכן — יובש. יובש גמור. אף לא טיפה אחת. לולא הופיע שימחה הולצברג, אביה-פצועים, ובקבוק ענקי של ויסקי בידו, הייתי גם אני נאלץ מפוכח לגמרי.

תבוא עליו הברכה.

מבט אל המצולות

"לא, אדוני, אני מצטער מאוד, הוא פשוט יותר מדי פסיכי בשבילי". אחד מאנשי-הכיתה שלו אמר. "כל מה ש'תה צריך לעשות זה להסתכל לו בעיניים. שם אתה תמצא את כל הסיפור המזוין".

"בטח, אבל כדאי לך שתעשה את זה מהר", מישוה אחר אמר, "זאת אומרת, לא כדאי לך שהוא יתפוס אותך שאתה עושה את זה".

אבל רומה שהוא תמיד פוקח עין כדי לתפוס אותך בזה, אני חושב שהוא ישן בעיניים פקוחות, ואני פחדתי ממנו ממילא. המירב שהצלחתי להשיג היה מבט חטוף אחר פנימה, והיה זה מבט אל מצולות-ים.

זהו שירות של חייל קרבי בכמה שורות. של כל חייל קרבי



בלוז לחופש הגדול: דור ציוגנבום וגולדה

בכל שבת אני שומע ברדיו מישפט המקומם אותי. "המיטרה מודיעה כי בחוף... לא נותרו עוד מקומות-חניה". מה פירוש זה חוף. יש אנשים הרוצים להגיע אל החוף, כדי להינפש ביום החופשי היחיד שלהם בשבוע, ולנוח מעמלם. בחוף יש מקום למכביר. אייפאשר להגיע אל החוף אלא במכונית פרטית. לא נותר מקום-חניה למכונית פרטית.

לבעיה זו יש פיתרון פשוט לגמרי: תנועת-אוטובוסים. כמה זמן עוד יסבלו אורחי הארץ הזאת את המצב האבסורדי, המנוע מהם להגיע לשפתיים בשבת בתחבורה ציבורית סדירה? השבת-האוטובוסים בשבתות גורמת לביזבזו משווע של דלק ומנועים. (תרגיל בחשבון לכיתה ב': כמה נהגי-מוניות מחללי-שבת יכולים להסיע את אותו מיספר הנוסעים כמו נהגי-אוטובוס מחללי-שבת אחד?)

כל זה בגלל פיסת-נייר שעליה חתם דויד בן-גוריון, על דעת עצמו ובלי שום סמכות, בשם כל הדורות הבאים. שבו יצר את המפלצת ששמה "סטאטוס קוו". אגב, תל-אביב המודרן בשבת לחיפה (במכונית פרטית) נדהם לראות שם אוטובוסים, המובילים את הנופשים לים. מדוע? מדוע בחיפה, ולא בתל-אביב? אז ככה: בימי הבריטים רצו היהודים זיכיון לתחבורת-אוטובוסים בחיפה, שהיתה עיר מעורבת. האנגלים עמדו על כך שהאוטובוסים יסעו גם בשבתות, למען האוכלוסיה הערבית. היהודים הסכימו, כי השגת הזיכיון היתה הישג לאומי.

כאשר פרצה המדינה, לא נותרה בחיפה אלא אוכלוסיה ערבית זעירה. אך הסטאטוס נשאר קו.

מדוע אין הציבור, הסובל מדי שבת, פועל לחיסול המפלצת? מדוע אינו אומר את דברו ערבי-חזיר? מדוע אינו מתאגרד כדי לארגן שירות-אוטובוסים בשכירות בשבתות?

מדוע אין שמים קץ לצביעות, המתירה "חילול שבת" במכונית פרטית? יקרות וכמנאות, אך לא באוטובוסים ווליים? האם אלוהים, כמו ח"כ אברהם שפירא, נוסע בלינקולן?

בני-טובים — לאן?

עשר שנים עסק רנן שור בהכנת סרטו שלוז לחופש הגדול. לא מפני שתיכנן זאת כך, אלא מפני שלא היה לו כסף. היה צורך לקבץ אגורה לאגורה, להתקדם צעד אחר צעד.

לסרט זה רק הועיל. החוויות של 1969 עברו זיקוק ממושך, וכך נולדה עוד יצירה קולנועית ישראלית מעולה.

זהו סיפורו של מחזור 1970: המחזור שהתגייס אל תוך מילחמת-השתלטות, ושעבר לאחר-מכן את המערכות יומי-הכיפורים.

זהו סיפורו של המחזור הראשון שהתפכה מן המלחמה. ראשי-תה של התנועה שהולידה ברכות הימים את שלום עכשיו ויש גבול.

מלחמת-ההתשה כמעט נשכחה, אך היא היתה תמרור חשוב בהתפתחות הנוער העברי. במי-דה מסוימת, היתה זאת הקדמה למלחמת-הלבנון. זאת היתה ה-מלחמה הראשונה שלא הסתיי-מה בניצחון ישראלי, אלא, לכל היותר, בתיקו. לרעת עור וייצמן ואחרים, התיימה בתבוסה.

וזאת היתה גם המלחמה ה-ראשונה שעוררה ספקות עמר מים לגבי צידקת דרכו של ה-מימסר ולגבי נחיצות המלחמה עצמה. נפלו בה 260 הרוגים. כמ-עט מדי יום פורסמו תמונות של חללים במיסגרות שחורות, ואיש לא ידע עוד על מה ומדוע.

בעיצומה של מלחמת-ההתשה אירעה פרשת נחום גולדמן — נציג הציונות היונית שהוזמן לבקר בקאהיר של גמאל עבד-אל-נאצר, ושנסיעתו נמנעה עלי-ידי ראשי-הממשלה גולדה מאיר.

באותה תקופה נולדה עצמת השמיניסטים — העצומה הראשונה של תלמיד-הישיבה, ערב יוסס, שהעזו להטיל ספק בכנות הממ-שלה וביכולת-השלום שלה. קמה תנועת ש"ח, היו הפגנות-השי-לום הראשונות מול משרד ראשי-הממשלה.

רק עשר שנים הפרידו בין המחזור שתואר בסרטי אסקימו-לימון ובין המחזור של בלוז — אך בין השניים רובצת תהום. נערי אסקימו-לימון עסקו בשטויות ילדותיות. נערי בלוז עוס-קים גם הם בשטויות, אך גם באמיתות הגדולות של החיים — טעם החיים, צידקת המלחמה.

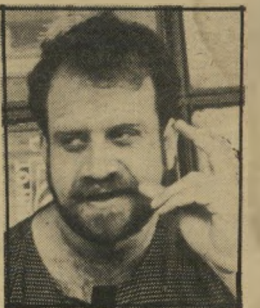
מחזור זה, שחונך לאימעת על בירכי העולם הזה (השבועון מוזכר בסרט, כחלק מן הנוף הרוחני), הטיל ספק, אך לא מרד. הוא השמיע שירים פאציפיסטיים. אחד מגיבורי הסרט מתכוון להיות סרבן-מלחמה. אך בסופו של דבר כולם מתגייסים, אחרים נהגים, והאחד שאינו מתגייס, מסיבות בריאותיות, מקבא כאחרים.

זהו כישלון של דור, הטעון ניתוח. אילו מרד מחזור 1969, יתכן שלא היינו מגיעים כלל למלחמת יומי-הכיפורים. יתכן שספינת-השוטים של גולדה מאיר ומשה ריין היתה נעצרת. יתכן שלא היינו מגיעים לעולם למלחמת-הלבנון.

אבל זה לא קרה. הדרור חתם על עצומה (אחת), שר שירי-מחאה, ריסס קירות והלך להתגייס. הוא צחק מגולדה, אך נשמע לפקר דותיה. הסרט מתאר זאת היטב.

יש בסרט שירים מצויניים (של דורון נשר), המועלים בהצגת בית-ספר נוסח תהילה. שיר מצויני: לא רוצים (מלחמות, בתי-קברות, מצבות, רובים). ועוד שיר מצויני: טוב למות בעד ארצנו. מילים מאת יוסף טרומפלדור. ("עוזב. זה נפלט לו במיקרה") פארוודיה חריפה, מכאיבה.

הסרט מרגש. הטיפוסים אמינים, כלי-כר אמינים עד כי נרמה כי השחקנים משחקים את עצמם, ולא את אחיהם המבוגרים. (גם הוריהם, אנשי דור מקימי-המדינה, משכנעים.)



שור

יצחק שמיר יתחיל להתייחס ברצינות לכתביהכנסת ומשה ניסים סבל בחתונה

אנושים

■ איש החברה התל-אביבית, **שוקי בן-פורת**, שהיה מבעלי המועדון של **רפי שאול**, חוזר ארצה, אחרי שהות של שנים אחדות בחו"ל, כשהוא כטרופ של טיבעונות וצימחונות. הוא מתכנן פתיחת רשתות לתימכר מזון לטיבעונים.

■ להקת המחול הייצוגית של פיליפינים, בהיאניאן, שש"התה בארץ, ביקשה לפני נסיעתה לצפות בהופעה של להקת המחול הישראלית עינבל **לוי-נאני**, מייסדת הלהקה, הוד מינה את חברי הלהקה הפיליפינית להופעה פרטית באולם החדש שבתיאטרון נווה-צדק. עם תום ההופעה הוזמנו חברי עינבל את עמיתיהם להצטרף אליהם לריקוד תימני. בין האורחים נכחה גם השגרירה הפיליפינית בישראל **אטה אנריקו**, שקפצה על המציאה והצטרפה לרוקדים, כשהיא מפגינה חוש-קצב דים.

עום מהאוכל. הכתבים הכלכיים עטו עליו בשאלות, והשר המנומס מצא עצמו במעין מסירת-עיתונאים זוטא. האחר היה מעצב-האופנה **יובל רביד**, שעיצב את שימלת-הכלה. רביד הופיע לעיר-הקודש בתלבושת מהממת ונשות ירושלים לא הסירו עיניהן ממנו. השרון והשוטר הצליחו לאסוף עשרות אנשי כלכלה, עיתונות, ומישטי רה למיסעדה ליפתא. שם נעדר כה חתונתם.

■ כתב הרדיו **רזי ברקאי** סיפר השבוע שהשם רזי נגזר כעצם מראובן-זאב. זאב על-שם סכו. אלא מה? הרך הנולד כונה מיד אחרי היוולדו "רזי", וכך נשאר עד עצם היום הזה. בגלל הכינוי אף זכה לתשורה מיד בנימישפחתו של **דוד רזיאל** המנוח. מפקד אצ"ל, שהיו מ"שוכנעים שהוריו רזי ביקשו להניצח את גיבורם.

כל זה כמובן לא נראה למחרת על המירקע המושבת.

■ אפרופו יומנה של ארביב, התפתחה שיחה במיוזנו-הכנסת אודות נשים מפורסמות, המרצות את עונשן בכלא נווה-הירצה. דוברת-מפ"ם סיפרה כיצד התעוררה באחד הימים ומצאה באחד העיתונים כותרת רועשת: "יעריגנות — 1:0 הרובות נכדי לה והתחילה לחטט בזיכרונה. מתי תקף **אלעזר גרנות** (ח"כ מפ"ם) את מנהיגה הדגול (שנפטר בינתיים) **מאיר יערי**."

■ שני גברים נראו לחוצים וחסרי-מנוחה בחתונתם של **יחזקאל** ("זיקי") **יעקובי**, הכתב הכלכלי של הטלוויזיה בערבית, ו**רננית חייקין**, מנהלת-לישכתו של מנכ"ל משרד המישרה. האחד היה שר-הארצה, **משה ניסים**, שהגיע קצת באיחור ולא הצליח אפילו לטע

כות הצלפתו האחרונה בחבר הכנסת **אלי קולס**. מצא לא איכזב גם הפעם: תוך כדי שינה טרופה שלף מייד את מיספר הטלפון של קורפו בפאריס ושב לישון.

■ לחבר-הכנסת **אריאל ויינשטיין** הצעה גאונית-מהפכנית: תחת לרשום את שנת הייצור בלוחיות-הזהיות של כל-הרכב, לרשום שם את מיספר תעודת-הזהות של הבעל, ויינשטיין העלה זאת בדיון בוועדת הכלכלה, וזכה דווקא בתגובות אזהרות.

■ בוקר קשה עבר ביום השישי בשבוע הקודם על עורך ערב חדש, **יוסי רונן**: אחת המראיינות המיועדות לתוכניתו השבועית מוסף המוספים, **אורית ארביב** (שהיתה אמורה להתראיין בעיקבות היומן שהיא מפרסמת במשכים ב"העולם הזה) הודיעה בדקה האחרונה כי חלתה. השר **יגאל הירביץ** סירב להתראיין, ורונן חטף כאבראש רציני. לבסוף, אחרי שפתר את כל הבעיות, הקליט את התוכנית, קיבל הודעה שהיא ממילא לא תשודר: השידורים הושבתו.

■ מי שהתכוננה בקפירה לקראת התוכנית היתה המשוררת הסימפוטית **ציפי שחרור**, שהיתה אמורה לראיין את אורחי התוכנית. שחרור ניהלה שיחות טלפון רבות וגילתה סקרנות עיתונאית ראוייה לציון בקשר למראייניה, לקראת התוכנית.

■ המיליונרים המיורחים **ליליאן וין**, **סטיב שלום** ו**ניסים גאון** נראו השבוע נכנסים למלון רמדה רנסנס בירושלים. אחרי כמה שניות נעלמו כלא היו. הסתבר שהם נכלעו באחד מחדריה-המלון, שם קיימו ישיבה ארוכה ורבת-משתתפים, וכנראה סודית.

■ ראש הממשלה, **יצחק שמיר**, נכח במסיבה הצנועה שנערכה בכנסת, שבה העניקו הכתבים הפרלמנטריים לח"כ **עוזי לנדאו** את התואר "חבר הכנסת האריב". וכך אמר שמיר, לכתבים הנדהמים: "תא הכתבים הפרלמנטריים הפתיע אותנו בכירתו המוצלחת. עכשיו נתחיל להתייחס לכתבים ביתר רצינות". אפשר רק לרמז כיצד הוא היה מגיב אילו התואר היה נופל בחיקו של ח"כ מהמערך.

■ **שלמה לוי** יושב-ראש מזכירות אגד סיפר השבוע כי אינו אוהב את המיסגרת שבה מופיע שמו באחרונה בכתורות — שבתות וסוכות-עבודה. "אני לא לוקח את זה באופן פרטי", נחם יושב-ראש הקואופרטיב את עצמו ואת ידידיו, "אלא באורח קואופרטיבי..."

■ יושב-ראש סיעות המערך והליכוד, **רפי אדרי וחיים קופמן**, ניהלו משאומתן עם שובתי אגד. בשעה 2 לפנות בוקר חיפשו את השר **חיים קורפו**, ששהה בחו"ל. מה עשו? טלפנו אל המצליף החריף **יהושע מצא**, שהתפרסם בו



ענת סרנסקי והעולם הזה

מאיר שמגר נשיא בית-המשפט העליון, חיים הרצוג, נשיא המדינה, והרמטכ"ל, דן שומרון, הוזמנו, ביחד עם כל הקצינים הבכירים של צה"ל במילחמת ששת-הימים והיום, למסיבה לציון 20 שנה למלחמה. הערב כלל גם הופעת אמנים ואחרים. כדי לצפות בהופעה הוזמנו האורחים לשבת על הדשא באמפיתיאטרון במוסיאון הארץ בתל-אביב. למכובדים ביותר (השופט, הנשיא והרמטכ"ל הוקצה איזור מיוחד. הם הושבו אחר כבוד על הדשא כמו השאר (בתמונה למעלה). אך אחר-כך בא מישור מיסתריו והניח שמירה (בתמונה התחתונה). למטה: יצחק רבין, שר-הבטחון ולאה, רעייתו.



צבי טל והעולם הזה

נווה-מונסה



מונסה אשה נחמדה

עורך-הדין שמואל ברזל הגדיר באוזני את יחסי עם הדסה מונסה כ"יחסי אמן" והסכים עם הערתי, כי בהקשר האקטואלי זה נשמע קצת מוזר.

מונסה נשפטה לחמש שנות-מאסר, אחרי שעשתה עיסקת-טיעון. ברזל סבור שהיא לא מכרה אותו. אחרים סבורים שהתפתחויות האחרונות בפרשת בנק צפון-אמריקה קשורות דווקא בהסכמים שנעשו עם מונסה, ואולי גם אחרים.

בנווה-הירצה נחשבת מונסה ל"קוטרת" של הכלא. היא מקטרת ללא הרף ומתלוננת על מצבה ותנאי-המאסר. במיה שגורים משפטים ברוח זאת: "אני מעדיפה לחלוב את הפרה במו ידי מאשר לשתות את החלב של הכלא..."

יש שהתרשמו ממנה בכלא כ"אשה מטעה המעוררת בהתחלה אמון". באחרות היא עוררה רחמים. כשהגיעה מונסה לכלא, הוכנסה לחדר אחד עם אסירה מפורסמת לא-פחות — אביבה גרנות. מונסה — אשה דתית, הלבושה גם בין מותלי הכלא באורח צנוע ואינה מעשנת בשבת — התקשתה, כנראה, להסתגל לחיים בצוואת עם אסירה חילונית. המעשנת בשבת, לכן, ואולי גם מסיבות אחרות, התפרקה החבילה.

בנווה-הירצה נוהגת המנהלת, חיה שוהם, להחליף מדי פעם את הדיירות בחדרים, ולכן אקט זה לא נתפס כיוצא-דופן.

מונסה מקוטלגת על-ידי אוכלוסיית-הכלא כ"אסירה חולנית". היא צימחנית, ואיבדה ממשקלה במשך שהותה בכלא. היא עובדת במירמאת-הכלא, ובמקומות שאלהם אסורה הגישה לאסירות אחרות. בגלל איה-אמון הקיים כלפיהן מטבע-הדברים.

עם זאת, מתארות אותה הבנות כ"אשה נחמדה". היא משוחחת איתן במשך שעות, אם כי היא משדרת להן שהיא משכילה ועליונה מהן.

יש מי שהתרשמו שהיא איננה חכמה כפי דימויה. שיחותיה כוללות גם את סיפור בנק צפון-אמריקה, כמובן. המוטו בשיחותיה בכלא הוא: אני לא מרגישה טוב, נורא קשה לי, נורא רע לי...



ענת סימסון העולם הזה

רה ברדוגו, דוברת סיעת המערך בכנסת, היא תילתלה את שיערה (שהיה קצוץ וחלק), חרף ההערות והמחמאות שקטפה, התקשתה להתרגל אליו.

■ עוד אשה הרואת על תיסרוקתה החדשה היא אשת החברה יונה לחובביץ. זו קיצי רה את שיערה הבלונדי לתיס רוקתיקארה, וכל מי שמרגיע אותה ש"זה חמוד!" ממש גורם

רייבית, בהקמת מעון לאמנים ועוד. אווה התגיירה עם נישואיה לישראלי, ולפני שבוע חיתנה את בתה הבכורה.

■ המהגרס רב אמיר עוסק בהשכחת גזע הבוקסרים בשיטה מאוד יחודית. הוא הביא עימו מחו"ל תיבה, שבתוכה עיניים ציכעוניות מזוכיות, כדוגמת העיניים התותבות שמשמשים בהם אנשים. כשהוא בתפקיד,

ואילתור מפיתעים. אך כשחברי עינבל הוזמנו לריקוד-גומלין פיליפיני, לא עמדה השגריה בקצב. נראה שהיא מעדיפה את המחולות התימניים.

■ המנהל האמנותי של הלהקה הפיליפינית, חרזה לרדו זאבאר, העדיף לפתור תשבי צים בזמן שחברי להקתו הופיעו על הבימה. המארכת הפיליפינית, שהסבירה לישראלים את



עמדה והחזיקה בידה את מעריב, כשלידה האלוף יוסי פלד. צלם מעריב. נאור רהב, קפץ על המציאה וזינק לעברה, כדי להנציח את המראה. מרוב התרגשות נפל הכתר מאחת משיניו. הוא התחיל לחפשו על הארץ, בעזרת כל הסובבים. במקום עבר תת'אלוף, ומבלי להתכוון הצביע: זה שם! את הערב היפה איתן הבר, יועץ-התיקשורת של יצחק רבין, שהוא בהשאלה מידעיות אחרונות. הוא פנה אל הצהרונים והציע להם להוציא לאור גליון מיוחד לכבוד האירוע, אך רק מעריב נענה. וזכה בכך שגליונותיו יחולקו על ידי חיילות. ידיעות אחרונות איחר במתן התשובה והפסיד במירוץ.

עזר ויצמן שר בממשלת ישראל, כשמאחוריו ראומה, רעיתו. וייצמן רצה לשבת על הדשא ביחד עם אשתו, אך הפריע לו בישיבה שלט"מתכת, שהיה תקוע באדמה. הוא לא היסס, תלש את השלט ממקומו, הזיז אותו הצידה והתיישב.



ענת סימסון העולם הזה



לה לשיכרון לב וזוכה בתשובה המוחצת: "אלל זה רק חמוד!"

■ שרה-חנינוי-התרבות יצי חק נבון התארח ביום החמישי, בבית ברל, במכון היהודי-ערבי. אחי הנאומים באותו הערב היה ראש-מועצת בקה"א-ערביה, סמיר דרוויש. נכון, שהתפעל מהעברית הרהוטה שבפיו, ביקש ממנו לעזור לו לשמר את החית והעין בשפת-הקורש.

■ נכון אף הביע פליאה ב' אוניו של מארגן הכינוס, אבנר רנב, מדוע זה טיבעי כלייך שצריכים לשוחח בכינוסים מעין אלה בעברית, ולא בערבית?

■ למולי שפירא, מנהל מחלקת-הבידור של גלי-צה"ל

הוא נוהג להשוות את צבע עיני הבוקסרים עם הדוגמות ש' בתיבה. כך הוא קובע את מירת טוה-הגזע. כלכן שהיה נוכח ולא אהב את השיטה הציע שיש תמשו בערשות מגע ציכעוניות לכלבים, ובכך יפתרו את הבעיה.

■ אחרי שרוקנה את ביתה מכל המזכרות שצברה במשך עשרות שנים של פעילות ונסי עות ברחבי-העולם, החליטה רות דייך להתלבש על הסיפריה הענקית שלה, המונה אלפיים ספי רים, ולחלק אותם לפי קטגוריות של נובלות, ביוגרפיות, אנציק' לפדיות ועוד. העובדה המדהימה היא שרות קראה, לדבריה, את כל הספרים שבביתה.

■ שינוי תרמית עברה בהי'

מהות הריקוד, קראה ברמקול בשמו של זאבאר פעמיים, כדי להציגו לפני הנוכחים. אך האיש היה טרור בתשבצים, ולא שם לב שקוראים בשמו. המנחה החליטה לוותר עליו, ולהציג מישוה אחר.

■ בין הנוכחים בקוקטייל החגיגי למשתתפי תערוכת-הכלבים, נראתה גם רוזנת שוודית בשם אווה אוסטר, החיה בא' רץ. אוסטר, בניגוד לנשים אחרות במעמדה, אינה מבכות את זמנה במסיבות, אירועים וביקור בבוטיקים. היא מעדיפה לעסוק בקליעה למטרה, בשיטת-אכטות, בהפעלת ררייטלפון, באילוף כלבים, בנהיגה באוטובוס באגד (בהתנדבות), באימוץ ילדים חס'

רחל דיין שהוזמנה גם היא לאירוע לציון 20 שנה למלחמה, היתה שם כאלמנתו של משה דיין, שרה-ביטחון דאז. כשהכל באו וישבו על הדשא, ישבה היא על המדרגות של האמפיטאטרון. מישוה ראה אותה, חשב שלא נאה שאשה כה מטופחת תשב על הדשא כאחד העם, ומיהר והביא ספסל. בתמונה עוזרת מישוה לדיין לקום מן המדרגות אל הספסל. רות דיין, גרושתו של דיין, ישבה לא הרחק על הדשא. ביחד עם בתה יעל.

ר'ן. שניהם שפצו מחמאות על מופעלו של שפירא. זה לא נשאר חייב והחמיא בחזרה: "לולא ריגעייהקסם של השחקנים — לא היינו עומדים כאן!"

היתה עדנה ביום הראשון אחר-הצהריים. בעת חגיגה רבת-מש' תתפים, שנערכה לכבוד מלאת 40 שנים לתיאטרון הקאמרי. נאמו עודד פלדמן, מנכ"ל ה' תיאטרון והשחקנית חנה מ'.

רוני מילוא, שהתכבד ממילוי תפקידו של שר הפנים בגלל עמדתו בפרשת ילדי בדאזיל, מספר על סיכסוכו עם מנכ"ל המישור, דרכו, שאיכותו, ותיקוּתו להיות באחד הימים שוכט או שריחוק, אך לא ראש-משלה

"אני לא מקנא ביוסי שריד. אבל הוא נלחם על עמדותיו לא בחזקת ממי, ואותו לא חוקקים כמוני"

"עצם זה שאני מודה שיש דברים שאני מצטער עליהם, זה כבר יותר מדי לפוליטיקאי"

"אני לא חולם על קאריירה של עורך-דין, אבל הייתי רוצה להגיע באחד הימים לשיכוש"

"אני לא כליך טוב, אבל אני גם לא כליך רע כמו שחושב מי שאוהב לשנוא אותי"

"בכיתה דלת כבר גידשו אותי מהכיתה, כי אידגנתי הפגנה נגד מורה שעשתה מיבחן בחדר בניגוד לכללים"

"אשמוח אם הציבור, שלא מכיר אותי אישית, ידע שלא מדובר בפרא-אדם, אלא במשהו יותר טוב"

ציון צפירי, תעלום הזה



ראיינה ענת סרגוסטי

זה די מכריע לי

ששונאים אותי!"

אז, כשמילוא נכנס לתפקיד, היתה זו הפעם הראשונה מזה שנים רבות שאדם חילוני התיישב בכיסא החשוב ביותר במישור זה. עד אז היה נהוג לתת את ניהול המישור בידי המפלגות הדתיות. במשך שנים שלטו במישור אנשי המפד"ל, שהיתה המפלגה הדתית הגדולה, וככזו היתה לשון-המאזניים שאיפשרה הרכבת קואליציה, פעם עם המערך ופעם עם הליכוד. בבחירות האחרונות קיבלה מפלגת ש"ס לידה את מישור-הפנים, המפד"ל קיבלה את מישור-הדתות. כשנכנס מילוא למישור, שפקידיו רובם

עם התפטרותו של פרץ מן הממשלה, נותר מישור-הפנים מיותר משר. יצחק שמיר, ראש-הממשלה, קיבל לידיו את התיק ומינה את רוני מילוא. סגן-שר במישור ראש-הממשלה, כאחראי בפועל על מישור-הפנים. זה היה לפני חצי שנה. פעולתו הראשונה של מילוא בתפקידו החדש היתה להכריז על הפעלת שרון-קיץ. השר פרץ, כשכיהן כשר-הפנים, הקים ועדה לבדיקת נושא שרון-קיץ, ואחרי בדיקות שונות ומשונות החליט שלא להפעיל את שרון הקיץ השנה. מילוא שינה את ההחלטה מייד.

לא פתחה שום מיכתב אישי שלו, וכי כל המיכתבים המגיעים ממשרד-הפנים – מגיעים כשהם פתוחים. בירור קצר במשרד-הפנים העלה עובדה מדהימה. אריה דרעי, מנכ"ל המישור, האיש שנותר שם כירוש של ש"ס גם אחרי שהרב יצחק פרץ עזב את מישור-הפנים, נתן הוראה חד-משמעית להעביר אליו את כל הדואר הממוען לשר-הפנים. או לממלא מקומו. כשנשאל דרעי על ההוראה המזורה שנתן במישור, לא הכחיש אותה ואף הסביר: "כך נהוג בכל משרד-הממשלה".

פני שלושה שבועות גילה רוני מילוא דבר מדהים. על שולחנו הונח מיכתב מהקונסוליה הישראלית בניו-יורק. המיכתב, כך נאמר על גבי המעטפה, היה ממוען לרוני מילוא, ממלא מקום שר-הפנים, אישי, פרטי. המעטפה היתה פתוחה. זו לא היתה הפעם הראשונה שמיכתבים פתוחים הונחו על שולחנו של סגן-השר. עד אז היה בטוח כי מזכירתו פותחת למענו את המעטפות, כפי שנהוג במישרדים רבים. הפעם שאל את מזכירתו מדוע פתחה מיכתב שהיה מיועד אליו אישית. המזכירה התמהמהה הסבירה לו שמעולם



ח"כ מילוא מול בגין בבכנסת
אני לא רואה אותו. הוא עסוק ואני עסוק.

רפורמיים וגם שעו"ק. העמדות שלי בנושאים האלה לא כליך מקובלות על האנשים שנמצאים בצד הפוליטי שלי. גם בנושא ויליאם נקש אמרתי מהרגע הראשון, שצריך להסגיר אותו לצרפת. התפיסה שלי היא שמדינת ישראל לא צריכה להיות מיקלט לפושעים, יהודים או לא יהודים.

● **הדבר הראשון שעשית כשנבנסת למישרד הפנים היה להכריז על שעו"ק קיין. רצית להיות פופולארי?**
זה פופולארי כי זה סיפור משמעותי באיכות החיים.

● **אבל ההחלטה נעשתה משיקולים של פופולאריות?**
אני חתום על עצומה בבכנסת, מלפני חמש שנים בנושא שעו"ק. וגם אז הייתי בעד, כי אני חושב שזה נושא חשוב. ההחלטה היתה מהירה, כי חשבתי שצריך לגמור את העניין הזה — וטוב שזה נעשה.

● **חשוב לך שההחלטות שלך יהיו פופולאריות?**
אני לא חיפשי פופולאריות עד היום בקרב יירה הפוליטית שלי. אבל כמו שאני עושה דברים שמרגיזים, כי אני חושב שהם נכונים, אני לא מחפש צרות מטיבעי ולא נהנה מההתקפות עליי בעיתונות.

● **דווקא נראה כאילו אתה נהנה.**

אילו הייתי רוצה התקפות, הייתי נלחם נגד שעו"ק. ● **אתה אוהב להיות בכותרות?**
אני אוהב לעשות מה שאני חושב נכון לע"ש. ● **ולא חשוב מה יגידו?**
לא חשוב לי מה יגידו. היו הרבה דברים, שהתברר ברדיעבד, שלמרות ההתקפות והקישונו של כעס בעיתונות, הרברים היו נכונים. כשאמרתי שהמישרה סגרה את תיק בלאס בניגוד לחומר שחייב המשך חקירה, שרהמיש טרה תקף אותי מעל דוכן הכנסת, וגם העיתונים והיום התברר שכל מה שנאמר היה מדויק. אי מרתי גם שפרס צריך לחשוש מועדת חקירה בנושא פולארד.

זה שורדים עליי זה לא אומר שאני לא צריך להגיד מה שאני חושב. אני חושב שיש חוסר הגינות בעיתונות. יש אנשים במערכת הפוליטית שמתבטאים בלא פחות חדות וחריפות ממני בנושאים לא פחות שנויים במחלוקת, אבל מכיוון שבעיתונות יש סימפטיה למה שהם אומרים, הם מתקבלים באהבה, ומי שאומר דבר שהעיתונאים אינם מסכימים איתו, הם מעלים אותו על המוקד. הדוגמה הקיצונית ביותר זה יוסי שריד.

● **אתה מקנא בו?**
לא, אבל הוא נלחם על עמדותיו בלא פחות חריפות ממני, אבל אותו לא תוקפים, כי מזדהים אותו וזהו זה. מה שהוא אומר.

● **יש איזה רשע ששנאת יותר ר"צ יני בתקופה שהיית ממונה על מישי**

חובשי הכיפות הסרוגות, שהם אנשי המפר"ל הור" חיקים. שנמצאים שנים במישרד, והם מתפקדים בסדר. הם ממש סיוול-סרוגות. הבעיה העיקרית היא עם המנכ"ל, והבעיה נובעת, בין היתר, מה עובדה שהוא חסר כל נסיון מינהלי. אין לו מושג מה זה מינהל תקין.

● **אולי מפני שיש לו בוס אחר?**

„דדע' הוא מצד אחד אדם חסר מעצורים, ומצד שני אין לו כללים של מינהל תקין“

אני לא בטוח. ● **כך לפחות הוא מתנהג.**
מצד אחד הוא אדם חסר מעצורים, ומצד שני אין לו כללים של מינהל תקין. אני זוכר שהייתי סגן-שר במישרד החוץ. היה שם שיתוף-פעולה מלא בין השר, יצחק שמיר, לבין המנכ"ל, ר"ר רייב קימחי, וגם בין הפקידים האחרים במישרד.

כשאני חושב שבתולדות חייהם גם קימחי וגם אריה דרעי יכתבו „הייתי מנכ"ל מישרד ממשל- תי", זו בושה לאינטליגנציה.

צריך להבין שדרעי אינו טיפש. הוא גם מצליח להשיג מה שהוא רוצה. הוא רצה להיפטר מפרץ, והוא הצליח.

● **אתה רוצה לומר שהוא מנהל את ש"ס?**

כן, הוא עושה שם כבתוך שלו. אז אחרי שהוא נפטר מפרץ, נשארה לו בעיה אחת: להיפטר גם ממני, כדי שהוא יוכל לעשות במישרד הפנים מה שהוא רוצה.

הוא ידע שאני לא אוכל להתפטר בעניין ילדי- בראזיל.

● **למה?**
כי זה סקנדל לתת לילדים מאומצים תו ואות.

● **אבל דרעי הסביר שכל ילד ישראלי שנולד בחו"ל מקבל אותה הקידומת, גם ילדים שאינם מאומצים.**

ככולם דתיים, חובשי כיפות ושביסים, הבין שזה מישרד חשוב ביותר. המטפל בבעיות היומיומיות של האזרח והקובע את גורלו בעניינים שונים פעוטים. או גדולים וחש"ר בים.

מילוא זכה לחשיפה רבה בפעולותיו. הוא זכה גם לאהדה רבה בהחלטותיו, ולא רק מצד אנשים המזוהים עם עמדותיו הפו- ליטיות.

אבל מילוא לא היה המחליט העיקרי במישרד זה. בגלל סיבות שונות החליט מי- לוא לשבת בחדרו שבמישרד ראש-הממ" שלה. הרב פרץ השאיר אחריו במישרד הפנים את המנכ"ל שמינה. את אריה דרעי. גם מינויו של זה לתפקיד הנכבד לוה בשערוריות ובוויכוחים שונים. כבר בחילת דרכו הפוליטית התגלה דרעי, בחור-הי- שיבה בן ה-20 ומשהו, כאיש רב מעללים ופעלים. אדם שאינו מוותר בקלות, איש היודע מה רצונו, ומתעקש להשיג את מבווקשו בדרכי עסקנות פתלתלות ואפלות. לימים התהווה קרע פוליטי בינו לבין הרב פרץ. ואחרי שהשר התפטר מתפקידו נשאר המנכ"ל כבעל-בית במישרד.

לפני חודשים אחדים נגשתי עם רוני מילוא לשיחה שבה סקר את פעולותיו במישרד-הפנים בפרט ואת דרכו הפוליטית בכלל.

במיסגרת אותה השיחה שאלתי אותו על יחסי-העבודה שלו עם הפקידים הדתיים השונים במישרד. הוא השיב אז שאין לו חיכוכים איתם. שיש לעיתים הבדלי תפיסות. אבל שאין לעשות הכללות.

השבוע החליט מילוא, בצעד דרמאטי ולא מקובל בישראל, להתפטר מתפקידו במישרד-הפנים. הרקע להתפטרות היה סירובו של המנכ"ל דרעי לבצע הוראה של מילוא. העניין נגע למיספרי-הזהו של הילדים המאומצים שבאו מחו"ל. בעיקר מבראזיל.

בחדש פברואר השנה החליט מילוא לבטל את הקידומת של הספרות 20, שנהג מישרד-הפנים להצמיד למיספרי-הזהו של כל הילדים הישראליים שנולדו בחו"ל. מאו- מצים וטיבעיים.

אחר-כך החליט מילוא לבטל את הקי-



רוני ואלישבע מילוא
„האם יש לי חיים מחוץ לפוליטיקה? בוודאי, יש לי אשה ושני ילדים“

נכון, אבל לילד שאינו מאומץ אין בעיה ריג- שית עם התו הזה.

● **דרעי הביא בדוגמה את הבת של רן סממיה, בתב הטלוויזיה, שנולדה ב- אנגליה וגם היא קיבלה אותה הקידומת.**
אפשר להביא עשר דוגמות, אבל זה לא רל- וואנטי. זו סטיגמה לילדי-בראזיל. הילד, ההורים, מרגישים ששמן עליהם סטיגמה, ואז לא חשוב מה העניין הכללי. עובדה היא שמחורש פברואר השנה בוטלה הקידומת, ומאותו החדש ילדים מאומצים לא מקבלים עוד קידומת במישרד הדי- הות שלהם.

● **אם כך, מדוע התפטר?**
המילחמה היתה לבטל את הקידומת גם רטר- אקטיבית. גם עד פברואר השנה.

זה התחיל כשהייתה הצעת-חוק של יאיר צבן כנסת, שתבע למחוק את הקידומת לילדי חו"ל. אני הורעתי שהבעיה האמיתית היא של הילדים המאומצים. התייעצתי עם היועץ המישפטי של הות שלהם.

דומת רטרואקטיבית. מדובר ב-2,500 ילדים. דרעי הסביר שאין הבדל בין הי- לדים המאומצים מבראזיל לבין כל שאר הילדים הישראליים שנולדו בחו"ל. הוא גם טען שיש קושי אדמיניסטרטיבי רב בביטול רטרואקטיבי של המיספרים, וסירב לבצע את החלטתו של סגן-השר הממונה עליו.

מילוא לא היסס, והחליט להתפטר מתפ- קידו במישרד-הפנים.

השבוע חזרתי אליו.

● **בפעם הקודמת שראיינתי אותך, שאלתי על יחסיך עם עובדי-מישרד הפ- נים, שרובם דתיים. אמרת שהיחסים טובים, שהם עושים את עבודתם המיק- צועית כשעדי. אני מבינה שלא הכל כלי- כך בסדר שם.**

צריך להבין שמשרד-הפנים מורכב מדתיים

(המשך מעמוד 15)

רדיהנסים, שאתה כבר לא אותו אדם פרוץ ושובב.
תמיד הייתי רציני.
למה אתה אומר את זה בחייוך?
צריך לשמור על חושיהמור. עכשיו, בגלל התפקיד, הרצינות צריכה לבלוט החוצה. הכי חי שוב לשמור על חושיהמור.
בישראל, עם כל הצרות, מי שאין לו חושיהמור הוא במצב קשה.
זאת אומרת שיש שני רונזי?
יש רונזי אחר. זה שהעיתונות הציגה אותי כצור רה שלילית ואפלה...
העיתונות לא המציאה שום דבר?
נכון, אבל מי שמכיר אותי לא יגיד מה שהעיתונות כתבה.
נראה כאילו תמיד קוראים למילוא כשצריך איזו תגובה עסיסית, או כותי רת ציבעונית.
אף פעם לא קראו לי. תמיד עשיתי הכל על-סמך שיקול-דעתי. לפעמים היו דברים שעשיתי והרגיזו בעיקר את אלה שלא מסכימים עם דיי עותיי הפוליטיות, וזה טיבעי.
אתה לא רואה שחל שינוי בך מאז שבאת למישרד-הנסים?
לא צריך להפריז. כן-אדם לא משתנה תוך חודשיים משום שהוא בתפקיד אחר. מטבע הדברים, בתפקידים שונים אדם מתגלה בצורה שונה, כי נחשפים אצלו דברים אחרים.
אומרים שאתה פרוץ.
אומרים.
זה לא מפריע לך?
אהבתי יותר לקבל קומפלימנטים, אבל ידעתי

למה אהבים לשנוא אותך אם אתה כזה טוב?
אני לא אמרתי שאני כל-יך טוב. אבל אני גם לא כל-יך רע, כמו שחושבים מי שאוהבים לשנוא אותי.
אתה חושב ששונאים אותך כי אתה מצליח?
כל מי שמביע ריעות שנויות במחלוקת, מטבע הדברים חלק מאוד אוהבים אותו ואת מה שהוא אומר וחלק שונאים. התמזל מזלי הרע, שרוב העיתונאים נמצאים בעמדות פוליטיות שלא אורבים את עמדותי, ולכן אני שנוא עליהם.
אין לי ספק שיוסי שריד, שרוב העיתונאים אוהבים אותו, יש ציבור גדול מאוד שלא אוהב אותי.
מסריע לך ששונאים אותך?
בוודאי, הייתי מעריץ של ישנאו. אפשר לשנוא עמדות, אבל לא צריך לשנוא בן-אדם, בכל אופן לא על בסיס פוליטי.
אם זה אדם רע שגורם עוול, אז יש מקום לשנוא אותו, אבל אם מדובר על השקפות פוליטיות, אין עניין לשניאה אישית.
הרי אתה ושמור וארנס וגם עוזי לנדאו אומרים אותם הדברים, ובכל זאת אתה שונאים ואליהם אדישים.
אולי אני אומר את הדברים בצורה שיוצרת גירויים יותר גדולים.
כשאתה רואה את השם שלך בכרי תרת בעיתון אתה מבסוט, זה מחמיא לך?
תלוי מה הכותרת. אם יכתבו שרונזי מילוא נעצר, אני לא אהיה מרוצה.
זה לא מחמיא?



ציון צמירי, העולם הזה

מילוא בפעולה בשעת התנצחות בכנסת
"קשה להכחיש שיש לי ביטחון עצמי"

הרי בסך-הכל השאלה היא לא הכותרת אלא היעד. היעד שלי הוא להשפיע על דעת-הקהל וליצור דעת-קהל, ועושים את זה באמצעות הכרזות. ואם רוצים להבליט את השלילה שבנועדיה בינלאומית, עושים את זה באמצעות הטלוויזיה והרדיו והעיתונות.

יחסית לאחרים אתה מאוד צעיר בפוליטיקה.
מאוד צעיר.
הגעת מהר מאוד לאן שהגעת.
קצב הגיע יותר מהר ממני. התחלנו ביחד. שנינו נבחרנו בפעם הראשונה לכנסת ב-1977, כשהיו הבחירות הדמוקרטיות הראשונות בתנאי עת-החרות, והוא היום שר חשוב ואני אפילו הייתי זה שעשה חלק גדול מפעולת השיכנוע כדי ש-הוא יהיה שר. אבל אני לא מתלונן.
כשהיית ילד, חלמת להיות פוליטי קאי?
אני לא יודע אם דווקא זה, אבל תמיד הייתי בפעילות פוליטית או פוליטית למחצה.

כשהלכת ללמוד מישפטים, חשבת שזה יוכל להועיל לך בפוליטיקה?
הכוונה היתה ללמוד מישפטים, אבל אז כבר היה לי רקע פוליטי. תמיד הייתי בוועד בית-הספר.
בכיתה דלת כבר גירשו אותי מהכיתה, כי אירי-גנתי הפגנה נגד מורה שעשתה מיבחיפתע בניי

גור לכללים, וראיתי כזה עוול משווע ואירגנתי הפגנה מול ביתה. חלק מהתלמידים קצת נסחפו וורקו אבנים על הבית. אני זוכר את זה כמו היום. המורה נכנסה לכיתה ושאלה מי אירגן את ההפגנה ואף אחד לא אמר, אז היא תפסה שני תלמידים והודיעה שאם מארגן ההפגנה לא מורהה השניים יגורשו. אז קמתי ואמרתי שזה אני. ואז עליתי ביתה — אבל לא בכתיסיפרגו. אחר-כך, בתיכון חרש, שזה היה בית-ספר בעל ריעות שמאליות, מ"פ"ס והשומרי-הצער, גם שם הייתי פעיל מאוד ויו"ר מועצת-התלמידים. כשי-נבחרתי, באה המנהלת, שהיתה דמות חינוכית יוצאת מן הכלל והיתה נערצת על כל התלמידים, והיא אמרה: "איך בחרתם את החרותניק הזה ליו"ר מועצת-התלמידים?"

אז לא הלכת ללמוד מישפטים מי תוך מחשבה שזה יועיל לך בדרך הפוליטי טי?

חשבתי שזה תחום מעניין ורציתי לעסוק בו. אם הייתי יכול ללמוד רפואה, הייתי הולך לרפואה.

למה?
זה נראה לי מיקצוע יותר רציני.
זאת אומרת שאתה לא רציני?
לא אמרתי שאני לא רציני, אמרתי שרפואה זה מיקצוע רציני. ברפואה אתה יכול להציל חיי-אדם, במישפטים אתה רק מתעסק עם צרות של אנשים.

אז למה לא עשית קריירה בתחום המישפטי?

הייתי בפקולטה למישפטים ועברתי כאסיסטנט, אחר-כך הייתי עורך-דין פעיל והיה לי מישרד לא רע, ואחרי שנבחרתי לכנסת, מטבע הדברים, הקרשתי את רוב הזמן לתחום הזה. אבל שותפיי לשעבר במישרד עורכי-הדין ממשיכים לעבוד, והמישרד פועל ומפרנס היטב את עורכי-הדין שעובדים שם.

אתה עוד חולם על קריירה מישפטי?

לא של עורך-דין, אבל הייתי רוצה יום אחד להגיע לשיפוט.

אתה חושב שאתה מתאים?
אני חושב שאני יכול לעשות את זה בסדר. אולי אני נמשך לשיפוט כי זה כל-יך שונה מפורליטיקה. בפוליטיקה את תלוי כל הזמן במנהיגים שמעליך ובתמיכה ציבורית מלמטה. בשיפוט את לא תלוי באף אחד. את נמצאת עם עצמך, את מכריעה על-פי המצפון שלך ובאיוששו מקום יש לי בפנים רצון להגיע לשיפוט ולהיות עם עצמי.

כי בפוליטיקה יש מעורבות תמידית עם אנשים?

כן. כי אני לא חושב שיש צדק אבסולוטי, אבל בתחום השפיטה אפשר להגיע לרמה גבוהה של עשיית צדק, בלי להיות תלוי כגורמים לא רלוונטיים ובלי אילוצים.

אתה חושב שאתה יכול להיות שרי-מישפטים?

אני יודע: אני לא אגיד שלא הייתי רוצה, אבל אני חושב שאני צריך עוד קצת...

להתבגר?
לא להתבגר, אולי, אבל עוד להשתפשף במערכת. אני יכול לראות לנגד עיני את ההתנפלות העיתונאית אילו הייתי נבחר כשר-מישפטים.

אתה עכשיו איש חשוב?
זה הכל עניין יחסי.

אתה לא מרגיש לפעמים שכל הדי עניין הזה גדול עליך?

השאלה אם דברים גדולים או לא תלויים כי תוצאות של מה שאתה עושה. עד היום אני די

"כל הדיבורים של דודי על קושיים מינהליים בביטול הקידומת הם הבל-הבלים. הוא פשוט ציפצץ"

מרוצה מהתוצאות וכנראה שזה לא גדול. העובדה שהצלחתי במידה רבה להשפיע על בחירת ראש ממשלה במדינה הזו, זו תוצאה חשובה ביותר שהי געתי אליה.

זה מנפח לך את האגו?
אני לא חושב שזו בעיה של אגו. כשעושים פעילות כלשהי, שואפים להגיע לתוצאות חיוביות, ואם מגיעים לתוצאות חיוביות זה גורם לסיפוק.

לשימחתי אני יכול לומר, שבחלק גדול מהדברים הגעתי לתוצאות שרציתי.
על מה אתה מצטער?
הפעילות הפוליטית האמפיקט שלה חזק, כי זה תמיד במרכז ההתעניינות ולפעמים אתה פוגע במישהו, אתה גורם למישהו עוגמת-נפש וזה לפעמים מצער אותי אם זה קורה.
יש משהו ספציפי שאתה מצטער עלי?
עצם זה שאני מודה שיש דברים שאני מצטער עליהם זה כבר יותר מדי לפוליטיקאי. את רוצה שאני גם אומר על מה?

"דודי היה יותר חזק. אבל אילו היו לי ארבעה חברי-כנסת שהם לשון-אזניים, גם אני הייתי חזק"

אין דברים אישיים שאתה מצטער עליהם?
לא במיוחד.
אתה סופרמן?
אני לא סופרמן, עשיתי גם טעויות ללא ספק, אבל בסך-הכל קשה לדעת מה היה קורה אילו הייתי בוחזר באלטרנטיבה אחרת. לכן אני משתדל לא להצטער, אלא לחשוב שתמיד יכול היה להיות יותר גרוע. המחשבה הזו מחזיקה אותי במצב-רוח טוב.

אתה שואף להיות ראש-ממשלה?
לא אמרתי את זה.

אתה לא שואף להיות ראש-ממשלה?

זה לא מלהיב אותי.

אז לאן אתה רץ?

אני לא רץ עכשיו, אבל אם היית שואלת לאן אני רוצה להגיע, הייתי יכול להיות שר במקום שתהיה לי השפעה גדולה על המדיניות. הייתי רוצה כזה, אבל בשלב זה — זה מוקדם מדי.

למה?

כי יש דברים שקשה לציבור לקבל אותם. ושי צריך בשבילם הכשרה יותר ממושכת. אילו היו מציעים לי היום להיות שר-חוזק, זה לא היה מתקבל בהנהגה עליי-יך חלק מהציבור, שהיה אומר שאני צעיר מדי. אבל אף אחד לא נולד שר, והגיון נרכש בתפקיד.

איך אתה בפוליטיקאי לא שואף להיות ראש-ממשלה?

אני מוכן מראש לוותר על העניין הזה.

זו חולשה לפוליטיקאי לא לשאוף לתפקיד הרם ביותר?

אני לא יודע. אם הוא מוכן להתפשר על תפקיד של שר-חוזק, אז זו לא חולשה.

פיסגת המאוויים הפוליטיים שלך זה להיות שר-חוזק?

כן.

אתה לא רוצה להיות שר-ביטחון?

לא.

למה?

זה לא תחום שאני בקי בו.

אתה חושב שאתה אדם רגיש?

יש שאומרים את זה.

יש לך חיים מחוץ לפוליטיקה.

בוודאי. יש לי אשה ושני ילדים ואחים וחברים טובים.

יש לך חברים לא מהתחום הפוליטי טי?

כמעט כל החברים שלי לא מהפוליטיקה.

יש לך חברים מהשואל?

החבר הכי קרוב אליי כבר 25 שנה התחיל בשלום עכשיו. עכשיו הוא קצת התמתן, אבל עדיין לא הגיע אליי.

אתה חי פוליטיקה 24 שעות בימך?

כשאני עם הילדים אני לא חי פוליטיקה, כשי-אני עם חברים, אני משתדל לא לדבר על פוליטיקה, כי אני רוצה לברוח מזה.

אתה אוהב מה שאתה עושה?

כן.

אתה קם בבוקר בשימחה?

אבל אני גם אוהב את מה שאני עושה, אם כי התקופה היפה ביותר שלי היתה במישרד-החוזק. שם נהניתי מהעבודה גם בגלל הצוות המצויין של

השוטרים באו לעצור אותי בחדש של סמים. הם מצאו אצלו את אחי, בחורה יהודיה. הם עצרו גם אותה ואמרו לה:



"עצבתי את הערבי!"

הערכה מודיעינית יש יסוד סביר להארכת מעצרו. המיטרה טענה גם שנערך תחקיר ביטחוני מקיף לגבי, אך משום-מה, לאחר כל אותם הערכות ותחקירים, לא ידע התובע היכן עובר החשוד.

עובדה חשובה יותר, שהעלה עורך-הדין כהן, היא שביום האמור, ה'7 ביוני, היו יוסי ושני חבריו, כטי' באיוור טבריה ובכינרת, ברכב שכור, ובירו מיסמכים המעידים על שכירת הרכב. שני חבריו שניסו לתת למענו עדות בעניין זה בתחנת המיטרה, נדחו. הסתלק ולא לבוא עוד למיטרה.

כאשר ביקש השופט לראות את אותה הערכה מודיעינית, לא ידע באי-כוח המיטרה כמה המדובר.

מיידי, השופט גער בתביעה, שבפעם הבאה יהיה עליהם לבוא עם ראיות ירי-תר ברורות.

השבוע, אחרי תום הסערה, מספר יוסי את סיפורו בקול שקט מאוד ומ' הוסס. הוא נזכר כי עזב את הכפר מפני שאהב את הניקיון ואת ההתנהגות אצל היהודים, ולכן נשאר הרבה שנים בתל-אביב. אחר-כך גילה שכדי לקבל זכויות שוות, ככל אורח אחר במדינה, עליו להיות יהודי, ולכן התחיל בה-ליכים לגיור. הוא מתכוון גם להתגייר לזבא.

לבעל-הבית יש רק מילים חמות על יוסי. כשבילו הוא כמו בן: יש בינינו מערכת יחסים של אמונה הדדית לאורך שנים רבות. היכרותו הראשונה עם המיטרה היתה בגלל תלונה של הנערה שות' אהבה בו. הוא לא לקח אותה ברצינות, המשיך לנהל חיים רגילים עם אחרות. הצעירה נפגעה והתלוננה במיטרה על בעילת-קטינה. יוסי נעצר מיידי, שוחרר רק אחרי יומיים, כשהתברר שהנערה עדיין בבתוליה. יוסי כמעט שכח את אותו עניין רחוק ואת היתקלותו או עם המיטרה. אבל המיטרה, מסתבר, לא שכחה אותו. **אשר כדנן**

עליו השוטר בסטירה מצלצלת אם אדבר עם יוסי.

עד כאן יוסי ואתי. בתחנה, תחת להסביר לו מה החשד, דות, התחילו ללגלג עליו. "ערבי מרבר עברית! באיוור רשות אתה מרבר כשפה העברית?"

מכיוון שיוסי נמצא בהליכי-גיור, נידו להפחידו בכך שיקלקלו לו אצל הרב-בנים. הציעו לו גם: תחזור לכפר שלך, אין לך מה לחפש בתל-אביב.

לאחר מסע ההשפלה הזה ביקש מ' מישוהו סגריה, דבר שנראה לשוטר כי חוצפה אדירה: תסתום את הפה או ש' תחטוף מכות!

יוסי אמר לו: "תרכיץ". אני לא אלכלך את הידיים שלי על ערבי! ענה השוטר, אבל אם תרצה, תתאכר בקפי"צה מהחלון, הוא הציע בנדיבות.

משך כל אותו יום לא חקרו אותו ולא הסבירו לו מה בדיוק רוצים ממנו. הודיעו לו שהוא מואשם בסחר-בסמים. נתנו לו דף ואמרו לו: תחתום על הודאה בסחר בסמים. לאחר שסייר, החליטו לעצור אותו ליומיים. נגר אתי הפעילו נבזות שונה. הם אמרו לו: "כנראה אמך מתאבלת עלייך ויושבת שיבעה על זה שאת גרה עם ערבי". לאחר כמה דקות באו אליה בהצעה: "מותק, אם תרצי להשתחרר מיידי, את צריכה להעיר לנו שהוא סוחר בסמים, ובנוסף גם להתרחק ממנו לחלוטין".

היא התעלמה מהם בכו, ואז נלקחה לשיחות-מוטיביציה אצל שלושה קצי-נים. הם הציעו לה הצעה ירידותית: "ל' טובתך, התרחקי ממנו. אחרת, כל פעם שנראה אתכם יחד נעצור אתכם ולא יהיה לכם שקט".

הנקיון של היהודים

רעליהבית, שראה כי יוסי לא הגיע, בירר ונודע לו שיוסי במע' צר. מיידי שכר למענו את הפרקליט אלי כהן.

לאחר שני ימי-המעצר הובא יוסי לבית-המיטש השלום להארכת מע' צר. בבקשה טענה המיטרה כי לפי

שמשלם לעובדים. עד לאותו רגע לא אמרו לי מה ולמה. הם סיפרו שהמיט' טרה תפסה לפני שבוע, ב'7 ביוני, שני קטינים שקנו סם משני בחורים, ואחד משני המוכרים נמלט. לנמלט קראו 'חאלד', והתיאור שלו: גבוה בעל שפם. מיידי רואים שאין קשר ביני לבין התי' אור. חוץ מזה שיש לי תעודת-זהות, שלא רצו להסתכל בה.

אחר-כך מצאו כמות קטנה של חד שיש, 1.7 גרם, אבל השוטרים הבהירו מיידי שהם הולכים על גדול, על סחר בסמים. ניסיתי שוב להסביר שזה לא יכול להיות, אבל כלום לא עזר.

גררו אותי למטה. במדרגות דני שוב ירק לי בפנים. למטה, חבר שלי מבית קפה סמוך, הציע לי שתיה. אבל דני רחף אותי וירק לי שוב בפנים לפני החברים שלי ולפני כל האנשים ברחוב. **אתי ממשכיבה:** ביקשתי מאותו בחור סגריה, והשוטר צעק: אם לא תסתמי את הפה שלך, אני אפתח לך את הכוסי! וזה ליד כל האנשים ברחוב. בנסיעה למיטרת מרחבי-דקון איים



יוסף כבר שלו הקופה וסיפריה-חשבונית

מעוניין להסתכל בה, צעק עליי: סתום את הפה, אתה משקר! כשראיתי שהוא מחפש, שאלתי אם אפשר לראות צר חיפוש.

הוא לא ענה לי ורחף אותי למיטבה: מי אתה, אתה לא שווה כלום! ראיתי שהוא רק צועק ועצבני, ניסיתי לדבר איתו יפה ולשכנע אותו שיפסיק, אבל הוא המשיך לצעוק. פיתאום ירק לי בפנים פעמיים. אז כבר הפסקתי לדבר ושתקתי.

השוטר הזה, ששמו דני בן-דוד, במשך כל החיפוש קילל אותי על זה שאני ערבי, ומיידי בכניסה שם לי אוזי קים בידיים.

אף פעם לא ראיתי התנהגות כזאת. ההרגשה איומה. פיתאום אתה רואה שאתה לא שווה כלום.

ביקשתי מאתי שתשים לי סיגריה כפה, ודני לא נתן לה. כשהגיע לאי-רונות, ורק את כל הבגרים שלה על הריצפה, השליך את התמונות למטה ודרך עליה. אחר-כך עבר לטפטים ותי-לש אותם מהקיר.

ביקשתי ממנו יפה אם הוא יכול לעשות את החיפוש קצת בעדינות. צעק עליי: תסתום את הפה, אתה כלום כשבילי, השוטר דני בן-דוד עשה מה שהוא רוצה.

מספרתי אתי: כשהוא נכנס הייתי במיטה, וביקשתי ממנו שיצא מהחדר כדי שאוכל להתלבש. במשך זמן החיפוש כל הומן צעק וגרם רעש חזק. אחד השכנים נקש בדלת כדי לראות מה קורה, ודני מיידי שאל אותי מי זה? אמרתי שאיני יכולה לדעת מי זה. דני בן-דוד, בשיא החוצפה והגסות, אומר לי: מה את לא יודעת? תיתממי, זה קליינט שבא לדפוק אותך.

אני הייתי המומה, לא ידעתי מה לעשות. התחלתי לבכות. הוא כבר עשה ממני זונה, חשבת, ואת הכסף אני מעבירה ליוסי, שכאילו הוא הסרסור שלי.

יוסי ממשכי: כומן החיפוש הוא דון, עם הכסף של הפריון היומי. בעל-הבית שלי כל-כך מאמין לי, שהוא נותן לי לנהל את כל העסק לבד, ואני זה

לפני שנה נעצר יוסי בידי המיטרה בחדש של בעילת קטי' נה. לאחר זמן קצר ביותר שוחרר, אחרי שנמצא כי הסיפור הוא עלילה של יל' רה פגועת-אהבה. כשיצא מתחנת ה' עוד נעצור אותך, ומאז נראה שאכן המיטרה מתאמצת לקיים הבטחה זו. יוסי, שמו המקורי הוא יוסף, הוא בחור ערבי. על רקע זה ממשכה המיטרה להטריד אותו, במטרה כמו שנאמר לו, שיהלץ לעוזב את תל-אביב ולהיפרד מחברתו היהודיה, אתי.

מדי פעם מגיעים שוטרים ועורכים "חיפוש", כבתי או באמצע הרחוב. כי בית החיפוש כולל הפיכת הארונות, לפעמים תוך גרימת נזקים. לפעמים זה קורה ברחוב, לפני עוברים ושבים. החי' פוששים מלווים בקללות על היותו ער' בי.

אתי, לשעבר סטודנטית למיטש' טים, שחיה איתו חודשים אחדים, סובלת אף היא מההתנכלות ליוסי.

יוסי בן 26, יליד הכפר טמון מאיוור ג'נין, עזב את הכפר לפני 12 שנה. מאז הוא מתגורר בתל-אביב. הוא מנהל מועדון מצליח. בעל-הבית נתן בידו את ניהולו המלא של המועדון, מרבית שעות הבוקר והצהריים דואג הוא להספקה סדירה של צרכי המועדון כמו שתיה, מאכלים, ניהול התשלומים לספקים, וגם תשלום המשכורות לעובדים. בערב הוא דואג לתיפעול התקין של המועדון.

בשבוע האחרון הגיע סיפור ההתנכ' ליוות לשיא חדש.

"הוא בא לדפוק אותך!"

מספר יוסי: ביום שני, ה'15 ביוני, ב'9 וחצי בבוקר, העירו אותי דפיקות בדלת. שאלתי: מי זה? 'חאלד' כבתי? אין אחד בשם כזה, ענית, ואז הם צעקו: זה מישטרה, לפתח את ה' דלת! ישר בא ואמר לי: אתה 'חאלד' ניסיתי להסביר שזה לא אני, ויש לי תעודת-זהות, שיראו שאני לא האיש שהם מחפשים. אבל השוטר לא היה

זהו הפרק השלישי של יומנה של אורית ארביב, שנכתב בכלא אחרי לידת בנה גורל-אדם, ושאותו הפקידה בידי דפנה ברק עם שיחרורה

רציתי לבנות, אך לא הרשיתי לעצמי!



אדם השבוע

רחמים על בני, שיישאר יתום למרות שהוריו בחיים...

צבי טל העוסק החל

נרגשת, קצת מכוללת, אבל יודעת מה אני רוצה. המרחק בין נווה-הירצה לבין כלא-רמלה הוא אולי 50 מטרים, והנסיעה לשם נראתה לי, לרגע, ארוכה-ארוכה. הגענו לרמלה, ירדנו לבית-המעצר: קומה ועוד קומה, והכל היה מתחת לאדמה. תהיתי לעצמי, איך אנשים יכולים לחיות שנים מתחת לאדמה. זה כמו שאדם קבור חי. ישבתי בחדר-הביקורים, וחיכיתי לאבא... אדם, כיבו לי את האור, אבל אני מבטיחה לשוב מחר ולכתוב לך על הביקור. אתה בטח ישן בשעה זו, ואני הולכת עכשיו להתקלח, להיכנס למי-טהור ולחשוב עליך. על הרגעים המעטים שיש לי איתך. אלה הם הרגעים הכי מאושרים שלי כאן.

10.8.83

הביקור אצל אבא היה קצר. הבהרנו עניינים הקשורים בנו, והוא הסתיים. לא הסכמנו לקבל את הביקור עם

ייתחתו השערים, ויחר איתם נפתח רף חרש בחיים. אני אוהבת אותך אדם. אתה הוא כל חיי.

● אורית השבוע: השופטים התרשמו במשך כל המישפט שאני נגדתי אחרי הרצל, ופיתאום גילו במכתב שאני כזאת אינטלי-גנטית... הם גם קבעו: שודדת אינטליגנטית! בגלל זה קיבלתי שמונה שנים. אני חושבת כיום, במבט לאחור, ששמונה שנים זה הרבה. הייתי תקדים - הבחורה הראשונה שהשתתפה בשוד.

21.7.83, לילה.

יום חמישי. אני מחכה לביקור בקוצר-רוח.

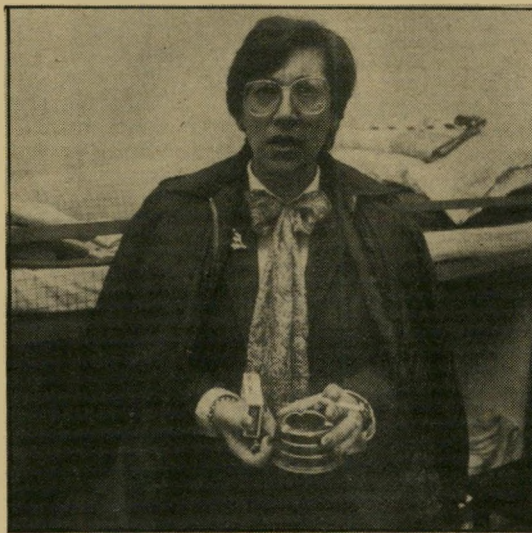
היום הייתי אצל גברת שוהם. כשקראו לי, לא ידעתי למה. כשהגעתי ראיתי את אנשי-המישטה. דיברו איתי על יום-ההולדת שלך. בעוד חודש אתה בן שנה, וביקשתי לעשות לך כאן יום-הולדת. כפי הנראה, זה יהיה כאן ואולי אולי נראה כיחד את אבא.

20.7.83, בוקר.

המיכתב שכתבתי לשופט לא עזר, למרות שהוא היה מרגש וקורע-לב. אכתוב לך קטע ממכתב זה:

"לא על עצמי רחמים אני מבקשת, כבוד השופטים, אלא רחמים על בני, בן שלוש חודשים, שיישאר יתום, למרות שהוריו בחיים. למענו אני מתחננת לפניכם. התחשבו בי למען אוכל לגדל אותו בשלווה, ולהפוך אותו לאורח מועיל למדינה, שלא יהפוך לאדם ממורמר, השונא את כל העולם. שופטים נכבדים, אני פונה אליכם עכשיו לא רק כאל שופטים. אני פונה אל הרגש שלכם, אל הנמצא מתחת לגלגליותיכם, אל ליבכם."

כשנולד לידי, נולד עימו גרש חרש. אני אמא. אני כבר לא אורית ארביב של פעם. אומנם, אני אוהבת את הרצל, ולעולם לא אפסיק לאהוב אותו, אבל היום אני מבינה שהדרך שבה בחרתי לעזור לו היתה מוטעית. היום יש לי בשבילי מי לחיות. אני פוחדת רק מהיום שאצטרך למסור את הילד. אני



מנהלת-כלא שוהם

כשהיא באה לבקר בכלא, כולן קופצות עליה...



מנהלת-כלא אפשטיין

כשהיא באה לבקר בכלא, כולן קופצות עליה...

עם לואיזה (אחותה של ארביב). הבנות כאן מתרגשות ומכינות לך הרבה הפתעות, ואני, אדם, כליכך מתרגשת, שממש עכשיו אני מרגישה איך הלב מעביר את הפעילות שלו. הרי כל רגע ביחד איתך, זה אושר בשבילי, ואני יודעת שביום-ההולדת שלך אנחנו נהיה ביחד, ואני מחכה ליום הזה בקוצר-רוח.

אדם, בשבוע שעבר דיברתי עם סבתא בטלפון, כשהיית אצלה. סבתא נתנה לך את השופרת ואמרה לך שתדבר עם אמא, ואתה קראת דרך הטלפון: "אמא, אמא" ושלחת לי נשיקה. כשחזרתי לחדר, לא הפסקתי לחשוב על זה. אדם, מכבים לי את האור, ואני מבטיחה לכתוב לך עוד. דרך אגב, המנהלת עונה השבוע את בית-הסוהר. היא מאוד אוהבת אותך, והבטיחה להיות ביום-ההולדת שלך. אורית השבוע: כל שנה עשינו לו מסיבת יום-הולדת בכלא. בשנה הראשונה חגגנו בכלא שלי (כי ווה-הירצה). כי לא היו לי אז ביקורים בחוץ. אחרי כן חגגנו

אבל אתה חזק. למרות הכל, אתה תמיד סימפאטי וצוחק, ואני אוהבת אותך, אוהבת אותך...

אורית השבוע: מאז שהשתחררתי, ביקרתי את הרצל רק פעם אחת - ביום הרביעי. הוא שבת רעב. מדוע? כי הוא מוחזק בתנאים לא-אנושיים. הוא נמצא שמונה שנים בבידוד! הוא מוחזק בתאו 23 שעות מטייל רק שעה אחת בלבד!

איך הוא לא מתייאש? הוא חזק. יש לו המון כוחות.

בשבוע שעבר נמשך שעה. הרימו לנו את הרשת.

מצבו של הרצל רע. הוא זקוק לטיפול מסיבות-רפיים. יש לו כאבי-גב חזקים. לא אבקר אותו יותר עד שלא יעבירו אותו למקום אחר. אני לא מסוגלת. הילד שלי לא מסוגל.

20.8.83, יום שבת. בשבוע הבא יש לך יום-הולדת. אתה בן-שנה. את היום-הולדת שלך אנחנו עושים כאן, בכלא. תבוא ביום שישי

רשת (הכוונה לרשת המפרידה בין אסירים למבקריהם). אדם, אני אוהבת את אבא ואני רוצה להיות שלו ואי-תו לנצח. אני מתפללת אלוהים שיתן לו להיות חופשי ולך - הרבה בריאות. ושישמור עליך מכל פגע רע. השאר לא מעניין אותי.

אדם, בביקור האחרון שהיית אצלי, הבאת לי פרח. החזקת אותו ביד. כשביקשתי ממך את הפרח, החלטת לשחק איתי. קירבת אלי את הפרח, וכשבאתי לקחת אותו, לקחת אותו בחזרה. זה מצאחן בעיניך, ואז עשינו עסק: אתה נתת לי את הפרח, ואני נתתי לך ופלי-שקולר. כמו בכל ביקור, צחקת, ואני מאיר שרת! אדם, יוצאת לך עכשיו השן השישית שלך. אתה לא מרגיש הכי טוב,

אני לא מצליחה לכתוב לו. פשוט קשה לי. אני יודעת שכל מה שאכתוב - זה לא מה שאני רוצה באמת להגיד. אז אני פשוט מחכה לביקור. 2.8.83, בלילה, קצת לפני כר-בזי-אורות.

אדם, אני רוצה לספר לך על הביקור שהיה לי בשבוע שעבר אצל אבא. ביקור שחיכיתי לו במשך ארבעה חודשים, עם המון מחשבות וגעגועים. זה היה ביום החמישי, 28.7.83, בשעה 12 בצהריים. הגיעו אנשי-המישטה. הייתי אצל שרה, הקרימינולוגית, ושוחחנו שם בקבוצה עם הגברת חיה שוהם. הודיעו לי להתלבש. רצתי לחדר, התלבשתי ויצאתי החוצה. עכרת את השער הגדול ונשמתי לרווחה. הלכתי החלל לפעום בחוזקה. הייתי קצת

מקווה שמיכתב זה יגע לליבכם, מכיוון שברגע זה אני כותבת ובוכה מרם לבכי: בוכה על מעשיי וחיי האכזריים. בידכם, ורק בידכם, לעזור לי, כי את פישעי אני מבינה ומכפרת עליו בסבל רב. אני מקווה שתתחשבו בנסיבות חיי, ותקלו בעונשי. ככבוד רב, אורית ארביב.

אדם. זה רק קטע מהמיכתב שכתבתי בזמן שכתבתי אותו, ישנת בחדר במיטתך, ולא ידעת מאומה... ולמחרת, גורדיהן היה כתוב בעיתון. היתה תמונה שלי ושלך, ולמטה היה כתוב: "למרות שהיא מגדלת את הילד בכלא, לא ראו השופטים צורך להקל בעוני" שה."

אני שונאת אותם, אדם. הם רעים, אין להם לב! אבל לא נורא. אני חזקה ויושבת כאן בכבוד, מחכה ליום שבו



בכלא של הרצל (כלא-רמלה).
רעיה אפשטיין היתה אשה חמה. כשהיא עזבה — בכינו כל האסירות.
חיה שוהם היתה קודם לכן סגניתה. היא ההיפך הגמור מרעיה. דווקא כשהיתה סגנית-מנהלת ניסתה לקנות אסירות. היתה טובה יותר. היא ניסתה שנעדיף לעלות אליה, מאשר לאפשטיין. לכן, כשמונתה, עוד לא ידענו מה צפוי לנו. אפשטיין נטתה להאמין לאסירות. שוהם מאמינה יותר ל- סוהרות. אפשטיין היתה כמו אמא. לא רק לנו. אלא גם למישפחות שלנו.
עד היום. כשהיא באה לבקר בכלא, כולן קופצות עליה.

31.8.83.
יום-ההולדת שלך עבר. היה לך יום-הולדת לא רגיל.
זה היה ביום השישי, 25.8.83, בשעה 10 בבוקר.
באותו בוקר קמתי מוקדם ומאוד מאוד התרגשתי. לא ידעתי כמה להת-חיל.
הבנות הכינו לך כאן כיסא מפואר, מקושט בפרחים. הכנו את המועדון שלנו, מילאנו אותו בכל טוב, וחיינו לך. בשעה 10 בבוקר הגעת. ביחד עם לואיזה, לבשת חליפת-קטיפה כחולה בפסים, והיית עליז כרגיל. לקחתי אותך ביד ונכנסנו לשטח בית-הסוהר. הבנות התרגשו, ניגשו אליך ובידו אותך והנה — זה התחיל.
סגנית-המנהלת יררה ביחד עם רות חבני (אשת-הסגל שטיפלה באר-ביב) הקצינה קטי וכל הסגל. הת-

אורית ו"שמוליק" עם אדם בכלא (1982) שמוליק הכינה לך כיסא מפואר...

השכבתי אותך על הבטן, ואתה אמרת: "דיון" הייתי הכי מאושרת בעולם. היינו שעה שלמה ביחד ולבד. הגיע הזמן להיפרד. ניסיתי לעכב את הפרידה. היה לי טוב איתך. הרגשתי אמא לכל דבר. נקשרתי אליך ונצמרנו חזק-חזק. לא רציתי שיקחו אותך ממני, אבל אי-ברירה: בסופו של

לחר שלי. לואיזה נשארה בחוץ. עשיתי לך אמבטיה. כל הזמן רציתי לעשות לך אמבטיה. רציתי להרגיש קצת אמא.
היית מבסוט בתוך המים. הלבשתי אותך, ושוב יצאנו, אבל הפעם — לרשא. הוצאתי שמירה, פרשתי אותה על הרשא. הבאנו את כל הצעצועים

ופרח, ואתה רק ראית את זה ותיכף אמרת: "כ... כה... פאה..." והתיישבת על הכיסא מבסוט וצוחק.
היית כאן כמו כוכב-קולנוע. הבנות שרו שירים, ואתה ביחד איתן רוקד ואוכל במבה.
כשנמאס לך לשבת על הכיסא — התחלת לקרוע את הפרחים שהיו



אדם עם הרצל בבית-המישפט
הלב התחיל לפעום בחוזקה...

"אחרי שהכל נגמר, עשיתי לך אמבטיה. כל הזמן רצינו לעשות לך אמבטיה. רציתי להרגיש אמא..."

דבר נפרדנו. נישקתי אותך עוד ועוד. בירכתי אותך שתזכה לחיים בריאים וארוכים ושנהיה ביחד בקרוב, יחד לתמיד, ומי יתן ואבא יזכה במישפט ונוכל לגדל אותך בחוץ בשקט.
יצאת משטח בית-הסוהר ביחד עם לואיזה. חזרתי לאגף עם כל הויכרונות שהשארתי אחריי.

(המשך בשבוע הבא)

ושיחקנו. באותו זמן שמוליק ישבה כצד ודיברה עם לואיזה. הצטלמנו על הרשא, שרתי לך שירים, התגלגלנו. אחרי זה ישבת על הריצפה, ביחד עם כל המתנות שקיבלת. סגנית המנהלת נתנה לך כדור-ענק במתנה, ורות חבני הביאה לך חתול יפהפה עם כרית בצבע תכלת. אני קניתי לך אוטו, ועוד הרבה-הרבה מתנות. ישבת על הריצפה ושיחקת, אני לידך, שמוליק המצור, והצטלמנו.

מסביבך, ואני, אדם, מרוב התרגשות, לא ידעתי מה לעשות עם עצמי. ישבתי על הכיסא והסתכלתי עליך. רציתי לבכות, אבל לא הרשיתי לעצמי. הרי זה יום מאושר!
אחרי שעשינו שמח ואכלנו, לקחתי עוגת-קרם ונתתי לך בפה. מרחת את עצמך בשוקולד, ובאותה הזדמנות מרחת גם אותי. הרגשתי כליכך טוב עד שפחדתי שזה ייגמר.
אחרי שהכל נגמר, לקחתי אותך



אדם עם אורית בכלא
פיתאום גילו השופטים שאני כזאת אינטליגנטית...

כנסנו בחדר-התכנות, השבתי אותך על הכסא שהכנו לך. יותר נכון — שמוליק (שרה אנגל, האסירה המפורסמת) הכינה לך אותו, והיתה נרגשת לא פחות ממני, והתחילו לצלם אותך.

היו קצת בעיות עם המצלמה, אבל בטי הביאה עוד מצלמה וצילמו אותך רוקד ומוחא-כפיים.
שמוליק היתה כל הזמן מסביבך, הצחיקה אותך ושיחקה איתך. היא מאוד אוהבת אותך, הביאה לך במבה

יום ההולדת: אדם על הרשא. עטור-זר על כתפי אורית

הצטלמנו על הדשא. שרתי לך שירים. השכבתי אותך על הבטן ואתה אמרת: דיון

קולנוע

אירועים

לקראת נפוליאון

מימד רביעי, יחיד סגולה, רמעות של חרזה

מרב פסטיבלים כבר לא רואים את הסרטים, ומרוב אירועים מיוחדים — כך טוענים מפיקי הסרטים — לקולנוע ה"רגיל" כבר לא הולכים מספיק.

בהתאחדות בת"ה-קולנוע נרשמה ירידה של 28 אחוזים בצפיה-קולנוע בארבעת החודשים הראשונים של השנה (עד חודש מאי), לעומת השנה שעברה. והנה, מתקרב עוד אירוע ענק (פרטים בלוחות-המודעות), שמחמת גורלו קשה במיסגרת זאת לפרסם עליו הערכה מדויקת: הסרט נפוליאון.

מה שכדאי לזכור לפני האירוע, הוא את נבואת-העתיד של הבימאי שלו, אבל גאנס, כפי שתורגמה מכתובים עבור גליון סינמטק 34 (מאירובי 87):

"יום יבוא, בעוד פחות מרבע מאה, וכל מה שלא ניתן לנו לעשות ייעשה. הקולנוע ישתחרר מן הכבלים הזנתיים של המיסחור, אולי אף יאמץ לעצמו שם חדש כדי להינתק מן העבר העגום, ויזכה לתחייה. ואז תתגלה לעיני העולם אמנות אדירה, המעמידה בצל את הסיפורות, העיתונות התיאטרון והטלוויזיה (האחרונה לא תהיה יותר מאשר ספיה צנוע שלה). זאת תהיה האמנות המאגית של האלכימאים, אותה אמנות שצריכה היתה תמיד להיות סוחפת ולא הניחו לה, מעניקה לצופים בכל שניה את אותה התחושה המופלאה של מימד רביעי, מעבר למקום ולזמן, אותו מימד אליו חדרו רק יחיד סגולה, כמו הולדרלין או ראמבו, ברטון או פיקאסו.

"כדי שזה יקרה אנו דורשים מרענים, מעברות, מחשבים, כדי למצוא פיתרונות חזותיים כוללים, מהפכניים, לעימותים האיריאולוגיים הנצחיים שבין חוקי-החברה לחוקי-האמנות.

"אני כבר יכול לראות סיפרי בשורה אלה של העידן החדש, הצפים ועולים על מסכי-העולם כולו ועוד לפני שהפוליטיקאים והסופרים הס

גלי האתר וכל היתר



ימי הרדיו (שחקן תל-אביב, אר-צות הברית) — הקולנוע המתמחה בהצגת וודי אלן בתל-אביב ירעד שוב מגלי הצחוק בסרט החדש.

פחות מרכז ופחות חדשני, והמקטרגים יאמרו גם פחות מקורי (וכל הקביעות הללו נכונות) הן מחנה ואחיותיה, גם משושנת קאהיר הסגולה וכמוכן בסרט המפתח שלו זליג — אך ימי הרדיו הוא בכל זאת אנושי מאוד ומצחיק מאוד.

וודי אלן מגיש מחווה אפיסודיות, כפי שפועל זיכרונו של האדם מבית יהודי טיפוסי בשכונה יהודית טיפוסי שבניו-יורק. ערב מילחמת העולם השנייה, כשהרדיו היה רדיו כל-יכול, והגמדים דיברו מן הקופסה ולא הופיעו על המסך שלה. אומנם אין כאן תחקיר של אמת ושקר בעיתונות ובאמנות, כמו שהיה בזליג גם לא טיפול מעמיק במהותה של האשליה ומשמעותה הקולנועית כמו בשושנה גם לא חתך פסיכולוגי כמו בחנה — אבל קיימים כל מיני דרישות-שלום מכל אלה.

אם מדובר באשליה שבכלי-התיקשורת ו/או האמנות, הרי יש כאן המשך רעיוני ברור, המיתמדת בסצינה אפופת-ערפילים. כשדיאן ויטס רטובה עד לשד עצמותיה וברקע נשמע קולו המאיים של אורסון ולס, ששידר אז לאמריקה את המתיחה הרדיופנית הגאונית ביותר של המאה, במילחמת העולמות. יש כאן נוסטלגיה לאותה תקופה, לאב החלשלוש ולדוד המסריח מדגים, לדודה היפה שחיפשה תמיד את החתן



דיאן ויטס: כשהרדיו היה רדיו

המושלם והתפשרה לבסוף כמו כולם — כל זה שייך לימים שלא היתה עוד טלוויזיה — אבל בעיקר לרדיו, שמכל כלי-התיקשורת להמונים הוא המדיום החם ביותר, הישיר ביותר, והמגרה ביותר את הדמיון. לא רק שוודי מחייה כאן דמויות וקולות, לחנים ואופנות בצורה המעידה על הומור וגישה לפרטי-פרטים, אלא הוא מזכיר לנו שהרדיו היה אמצעי-תיקשורת בעל כוחות מופלאים.

יורים ובוכים



בלוז החופש הגדול (גת, תל-אביב ישראל) — מי שחושב שהסרט הזה מדבר על ישראל של שנות השבעים, טועה — אפילו

שהסרט טוען כך. חבורה של יוצאית-יכוון מתכוננת לבחינות הבגרות ולבחינה המסכמת לפעמים גם חיים שלמים — הגיוס הבלתי-רמז, האומנם בלתי-רמז? זאת היתה שאלה שיותר ויותר צעירים שאלו את עצמם בשלהי מלחמת-ההתשה, והאמת היא שהסרט אינו ממציא תשובה, ולא רק הסרט. כי אם הדור כולו, הדור של אז והדור של היום.

בין המתגייסים יוסי צויליך התמים, מוסי הפסנתרן ו-ארלה הפציפיסט, מלווה אותם מארגו החולני, ארבעת אלה משמשים חתך של הנוער כולו, כשמארגו, המתכוון להיות בימאי-קולנוע, הוא המתעד, כאילו דמותו החליפית של הבי-מאי עצמו, שישאיר לבסוף את חותמה של התקופה באמצעות חתימתה של המצלמה.

זהו סריתו העלילתי הארוך הראשון של רנן שור, מה שמסביר את חוסר-האחידות באיכותם של קטעים שונים עם הא-חרים, ואין ספק שעדיין לוקה ראייתו הקולנועית בחסר, ויש גם קטעים הנראים מגומגמים ובוסר, בעיקר בחלקו הראשון של הסרט. כשהשחקנים יותר מדקלמים מאשר משחקים, בהתחשב בכך שפניהם של יואב צפיר, דור צווינגבוים, נועם גולדברג, שחר סגל, עמרי דולב, ורד כהן ושרון בר זוהר הם מחוסרות נסיון קודם רציני עם המצלמה, אפשר להבין את הגימוגמים, אבל גם את הספונטניות ואת האמיתיות הבוק



נועה גולדברג: שאלות בשלהי המילחמה

עות לפעמים מבעד לחוסר-מיקצועיות, וזה רק טבעי, אשר לבעיה עצמה: הסרט אומר דברים שהם יותר כואבים ממה שנראה על הבד לעיתים, אבל מובעים היטב ובצורה בוטה בפזמונים דווקאיים, במילותיו של דודון נשר ובמוסיקה של רפי קדישזון, אלה אומרים שנמאס כבר לדור שלנו להיות הכבש לעולה, אבל אין לו ברירה — או לפחות אינו מוצא לו את הברירה, כשם ששלום עכשו שולחת חיילים שיוזים ובוכים, יודעת שימי התום והטהור מאחוריה, אבל אינה מסוגלת להמציא פיתרונות — כך הסרט בעצמו מציג את המבוכה הזאת, ואינו מצליח לחדור לתוכה.

סטיות נחמדות



שרותים אישיים (לב 2, תל-אביב, אנגליה) — שמו של טרי ג'ונס (מונטי פיטון) החתום כבימאי, כבר מבשר משהו בעל-הומור לא

קונבנציונאלי ועניין של טעם, שכן, בסירטי החבורה הבריטית המסורפת, ישנם קטעים לטעמים שונים וישנם כאלה הסבורים שההומור שלהם אידיאלי, ואחרים המוצאים בסוג-ההומור זה טעם ומקום למחשבה.

מנגד נמצאת חתימת התסריטאי, דייוויד לילנד, מי שכתב את מונה ליה וביים כבר בעבר סרטים בעלי משמעות חביתית מובהקת, כמו תוצרת בריטניה, סירטו החדש כבימאי הוצג בפסטיבל קאן ואמור גם הוא להגיע לבית-קולנוע זה בקרוב — הלוואי והיית כאן, שרותים אישיים הוא למעשה המשך סיפור הדמות שהיתה בנעוריה בסרט הלוואי והיית כאן, נערה חריגה בעיר-שדה קטנה בחברה פוריסטית וסתומת-ראש, אלא שאם בסרט האחר הגיבורה נולדת בשנות החמישים, הרי שבסרט הזה היא כבר אשת עניסקי בית-בושת המגיעה לעניין כדי להתפרנס ולא רואה שום פגם בכך שבחברה של זונות היא תנהל את בית-הזונות. זהו בערך המסר המתקבל מבחירתה המיקצועית של הגברת, כריסטין פינטר, ששמה יוצר קשר ישיר ומבוסס מאוד עם הגברת סינטייה פיין, שכידוע עוררה רעש רב במישפט המדינה נגדה, אחרי שניהלה בית מפורסם מאוד.

אין ספק שהתסריטאי לילנד את חיצי הישר ללב



וולטרס. קולין וסטלפקס: הומור עיין

בריטניה של עידן תאצ'ר, ורוצה לתקוע חיצים במישטר הנוכחי, בחברה הרקובה, במוסד המעוות המעוגן בחוק צבוע — בקיצור, רוצה לומר שהסטיית הקטנות של האנשים הפרטיים הן קטנות בהרבה מן הסטיות הגדולות של האנשים הציבוריים, ואיש קטן ככל שהוא נותן דורר ליצריו בחדר פרטי מוגן בווליון יזיק פחות לחברה מאשר אישיות ציבורית העושה שקר וכופה אותו על החברה, באינטלה של טובת-הציבור.



שחקן דייוויד ב. נפוליאון: מעבר למקום ולזמן

פיקו להציגם קבל עם ועדה, רמעות של חרזה ממלאות את ליבי למחשבה שזה עוד יקרה."

תדרוך

חובה לראות:

תל-אביב: נישואיה של מריה בראון, שיחות מלוכלכות, נרדפי החוק, מלו, משהו פראי, ירושלים: משהו פראי, מלו.

תל אביב:

*** **נרדפי החוק** (לב, ארצות-הברית): אחד הבימאים הצעירים העצמאיים המרתקים ביותר בעת האחרונה, במסע על פני אמריקה, חלק ב', הפעם עם שלושה יוצאידופן שנפגשו בכלא, רוברט בניני מצחיק ותום ויטס הוא קוריוז המשחק את עצמו.

*** **בקי שארם** (סינמטק תל-אביב, הקרנה חוזרת של סרט מפסטיבל ירושלים): הסרט הראשון שצולם בצבע, ובצבע מרהיב בהומור ובאלגאנסיות המאפיינים את רובן ממאליאן.

*** **הליידי משאנחאי**, מקבת, מגע של רשע, האמברסונים המופלאים — הקרנות מן הטרנספקטיבה של אורסון ולס, המתחילה בירושלים ועוברת לתל-אביב, למי שלא ראה מעולם ולמי שרוצה לראות שוב, כראי לעקוב אחרי תוכנית הסינמטק.

עדנה פינר

כושים ואוכל

כל המסיבנים והבליינים הקבועים של העיר עמלו קשה השבוע, כשבוער אחד הם נאלצו לנרוד ממקום למקום. לא שהם סבלו במיוחד מהעניין, אך הטיידה שב חיפוש חנייה והמילחמה הנואשת לתפוס שולחן ופירוריימוון מסוגלים להתיש גם יוצאי יחידה קרבית.

את הערב החלו בפתיחת המיסעדה החדשה שנקראת דגי הרציף. בעלי המקום, דליה ואוכי בלנקה, השתדלו רבות לפנק את אורחיהם במנות גרושות של שרימפס וקלמרי. שגריר חוף-השנהג ורעייתו העדיפו דגים על שרימפס, והמנות העורפות הועברו לדורו דותן ורסי ג'ינת, שנראו כאילו גדלו על פירותים. שני מאיר, מבעלי כלבו שלום, הסתובב בין האורחים ונראה כבעל-עניין. דליה,



לאה שלמון מדריכה לאה ביותר. לאה היא התארחת אצל ידידתה הקרובה



שרון קלצינסקי היא אחותה של הדוגמנית היפה סמדר קלצינסקי-דיין וגם שחקנית-דוגמנית מוכשרת ומצלחה בזכות עצמה. שרון מנהלת רומאן עם אורי ברנס.

הסובאות העליזות

עוררה את כולם לשירה, יוסי-הולדת שמח. מלכה רוזנשטיין העדיפה ישיבה ואכילה בחברתה של אשת-יוצו מרגלית רוזנבוך. יואל שר הביא את בתו, סיוון שריוסוקר בת ה-21, שהפגינה איכות קולית והקדישה שיר לינקלה. דניאלה דנצל, אלופת אירופה בכוקס תאילנדי, העדיפה את חברת אהובה, ערד בלומנסלר, והשניים הסתודדו באחת הפינות. נתי שגב, בן ה-24 ישבה בחברת מעבירה, יגאל רוזנברג, והוא סיפר על כישוריה העיסקיים יוצא-הרופן בת' חום המיסחר.

וכך נמשכה המסיבה העליזה הזאת כשמיד פגע אחד הגברים מנסה לבי לוט, אך ללא הצלחה. הנשים שלטו ללא עוררין, ונראה היה שינקלה מאוד מרוצה מהעניין.

אלופת הבוקס וחברותיה

הביסו את כל הגברים ★ אפשר

לבלות במסיבה. אפילו כשהרגל חבושה ★

הפלייבוי החוזר אל הכפור

מבחר כזה מרשים של יפים ויפות לא נראה מזמן בשום אירוע חברתי. אסי דיין, שהגיע למסיבה בחברת גרושתו היפה קרוליין לנגפורד, חש שהוא נמצא במסיבה הנערכת בניו-יורק. אישי-הציבור צבי אילון, שחזר לאחר שהות ממושכת בגרמניה, טען שמבחר כזה גם באירופה לא מוצאים. היפות הפגינו הופעות מהממות, ונראה שהן הקרישו לכך שעות רבות. הדוגמנית היפה ויני נחמה הופיעה בשימלת-ערב מהממת, נערת הווהר טובי דרור באה בתיסרוקת מרשימה ובשימלת מיני מלייקרה. רותי מכנס, בתה של עדה מכנס, עשתה מאמצים ובאה כשרגלה חבושה. בעיקבות פציעה שררשה התערבות כירורגית. הדוגמן המצליח בחו"ל דני איון בחליפת-ערב ניצוד על-ידי הדוגמנית נאוה חן. וכך המשיכו כולם להחליף מבטים ומיספרייטלפון עד לשעות הקטנות.



בוב לויט שהיה דוגמן מבוקש ואף הופיע בסרטים. נפרד בנשיקה מאחת מחברותיו, רונית זילברשטיין (בתמונה). שניהלה עימו רומאן סוער. רונית שינתה תדמית ונראית כעת כליידי.



אלונה פרידמן שנבחרה כ-פנים של שנות השמונים. בתחילת מיתית במסיבה. היא באה עם חברה היפה עידו שטיינברגר בן ה-21.



ד"ר אחי שפירא היתה האטרקציה של המסיבה. אתי היא רופאה בתל-השומר וגם בעלת תואר דוקטור במוסיקה. כישוריה האקדמיים לא מונעים ממנה להשתולל במסיבות. אתי סחפה את ינקלה (בתמונה לצידה) לריקוד סוער ומתיש.

ינקלה את העוגה הענ

שירימפס מיזרחי

שהיא אחותה של אסתר אורון מבעלי אופנת גלי הצטערה שבתה הבכורה דניאלה לא נכחה בפתיחה — דניאלה, אלופת ישראל לנוער בטניס, נמצאת בי טורניר בגרמניה.

לקראת חצות הפמליה הנכבדה ארוזה את עצמה ונדרה כמה עשרות מטרים, לפתיחה של פינג'ן, המקום החדש של דודו לווי'ן. התפריט במקום היה בכיוון מזרחי, ומי שלא הספיק לזלול רגים ופירותיים התנפל במרץ על הטוגנים והניגונים שהוגשו בפנינג'ן. טוביה צפיר הופיע למיספר רקות ורץ לקבל זריקת טטנוס, בגלל פציעה שקרתה לו לפני הוא: הכרוסלן מוטי ארואסטי, העוררדין באובן רכס והמפיקה מהטלוויזיה דליה מונטיליו העדיפו ישיבה בקומת המרתף.



ני והתעמלות. היא בליינית מופלארית רה השבוע מטיול בארצות-הברית, שם רונית רינת, המתגוררת בלוס-אנג'לס.



מיסעדה בשם לה דיווה, שהמלצרים בה ישרתו את האורחים כשהם חשופי חזה — כולל המלצריות. כולם מצפים. מלצרים חשופי-חזה, זו תיפעה מקובלת בחו"ל. בישראל, הדתיים שולטים והדבר יעורר מהומות.

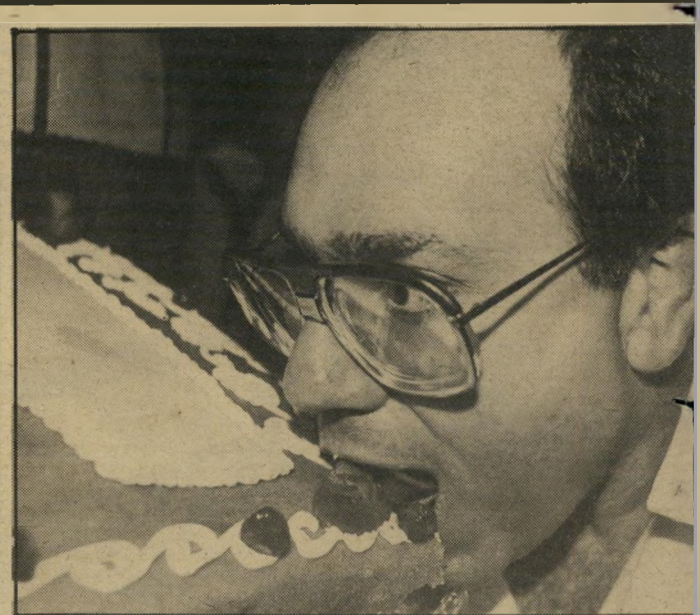
לינדה דיל ושלי גולדמן הן שתי חתיכות אנגליות המתגוררות בישראל. שמוכרות כמנהלות מועדון הרבי סמס שבמלון ימית. אך עכשיו הן מביאות לעיר בשורה חדשה. הן פותחות



אנג'י פרננדו היא הקניינית של הכלבו היוקרתי ה"רודס. באה לביקור פרטי בישראל.



שוקי לוי המעצב של גלי נמצא באחרונה בטרם של בילוי שנותן לו השראה.



הבעלים של המיסבאה, האכיל והישקה את אורחיו הרבים. לקראת חצות, כשהוא נקרא לפרוס את העוגה, נראה היה שכולם היו כבר שבעים. והותירו נכשהי מיותמת. במסיבה של טל, הרוב המוחלט היה נשי והגברים במיעוט.

קרוליין לנגפורד באה למסיבה בחברתו של בעלה לשעבר, אסי דיין ששמה לפגוש את גיסתו, שרון קלצינסקי. קרוליין עובדת בפאב הספארי בטיפול בחיות.



עיידה השבוט
אני רואה ילדים והלב שלי נקרע...

**כשהיתה בת 13
התעלל בה אביה
בברזל מלובן.
בגיל 18 נאסרה
בעוון התחזות
כחיילת. עכשיו
היא מסתתרת
מכני מישכחתה
הבדווית. אין לה
בית. הילד שלה
נלקח ממנה
ונמסר לאימוץ**



עיידה בכלא (1984)
לא מאמינים שאני ערבית...

"כשהכנא כל-כך חזק איי-אפשר לבכות!"

לגרש, בגלל הידיים הקשורות.
על הראש הסתובבו כינים, הייתי
עושה פיפי ואחר כך מסריחה ממנו.
מדי פעם היה נכנס אחד מבני-המיש
פחה ויורק עליי.
אחרי ארבעה ימים נכנסה שכנה
שמאוד אהבה אותי ושאלה את אמא:
איפה עיידה? כבר כמה ימים לא ראיתי
אותה! ואמא ענתה לה: היא לא
מרגישה טוב. היא ישנה עכשיו! אני
פחדתי לצעוק לעזרה, כי לא הייתי
בטוחה שהשכנה תעזור לי, ואם הייתי

בכאב כליכך חזק איי-אפשר לבכות.
העיניים שרפו לי ולא ראיתי כלום.
פיתאום שמעתי את אחי אומר: תשרוף
אותה גם ברגליים! זהו, אז ראיתי את
המוות מול העיניים.
אחרי חצי שעה אבא הפסיק. הוא
זרק אותי לפינה בצד האוהל וקשר
אותי בשרשרות-ברזל. ארבעה ימים
שכבתי שם עירומה, בלי אוכל, פעם
ביום היו מכניסים לי צלוחית-מים.
הייתי מלאה בכוויות, בנפיחות ובמוג
לה. אפילו את הזנבים לא יכולתי

כנים המשיכו לדבר, הוא החליט לע-
קוב אחריי. יום אחד ישבתי עם חייל
על המיטה — לא עשינו כלום, סתם
דיברנו — ופיתאום אבא נכנס לחדר.
הוא אמר לי לכזא מייד הביתה. חשבתי
שכבית הוא קצת יריב לי והסיפור
ייגמר.

ברגע שנכנסנו הביתה, הוא לקח
סכין וחתך לי את השיער. היו לי
תלתלים ארוכים ויפים. כל הילדות
במאהל קינאו בי בגלל השיער. אבא
אמר-לי: זה מוצא חן בעינייך? ואני
הרגשתי שמנסים לקחת ממני את
הכבוד והחלטתי לא להשכר. אמרתי
לו: כן, תיספורת יפה!

כשהוא שמע את זה, הוא התחיל
להשתולל מכעס. הוא לקח ממרורה
שהיתה לירינו מוט ברזל — והתחיל
לשרוף לי את הפנים. הייתי קשורה
לכיסא, ולא יכולתי לוות.
אני זוכרת את הברזל מתקרב לפי
נים שלי, ואז היה כאב גורל. בהתחלה
הוא עשה את זה בצד אחד של הפנים.
האחים שלי צעקו לו: זה לא מספיק!
תשרוף לה גם את הצד השני!
כשהוא התכוונן לעבור לצד השני,
ניסיתי להתנגד. השתוללתי קשורה,
והמוט נכנס לי לתוך הכתף. לעומק של
כמה סנטימטרים, ונתקע שם.
כל המישפחה ניסתה למשוך אותו
החוצה. בסוף, כשהם הצליחו, עברו
לצד השני של הפנים.

עיידה צוחקת צחוק מריר, כשהיא
נשאלת אם הבכי שלה לא עוזר את
רחמי המישפחה. בכלל לא בכיתי.

יהודיה" היא אומרת בגאווה. "להוולד
יהודיה" היה חלום ילדות שלה.
לפני 23 שנים היא באה לעולם,
כבת השישית במישפחת אבו-עיידה.
עיידה היתה ילדה שובבה, פעילה ונמי
רצת. היא לא הסתדרה עם אורח-החיים
השמרני במאהל הברדוי. מאז שאני
זוכרת את עצמי, לא אהבתי את החיים
במאהל. כשהיו נותנים לי לעשות
עבודות, הייתי מתחמקת ובורחת
לשרות. כשהייתי בת 13, הכרתי חייל
נחמד מבסיס צבאי, שהיה ליד בית
הספר שלי. לאט-לאט הקשר שלנו
התהדרק, ובמקום ללכת לבית-ספר
הייתי הולכת לבסיס. הייתי מתרחצת
שם, אוכלת, ומבלה עם החיילים. אהב
תי את זה נורא.

יום אחד המורה הלך למאהל, לי-
אבא, ושאל למה הפסקתי לבוא ללמוד.
אבא התפלא. מה פיתאום הפסיקה. הרי
כל יום אני בורק לה את השיעורים?
עיידה צוחקת: תמיד הייתי תופסת
את החברות בדרך הביתה מבית-ספר,
ומעתיקה מהן שיעורים. כל יום הייתי
מראה אותם לאבא, והוא היה בטוח
שאני תלמידה בונה.

המאהל הברדוי הוא מקום קטן, אין
בו סדרות. השמועה על עיידה המבלה
בבסיס עשתה לה כנפיים והגיעה גם
לאביה.

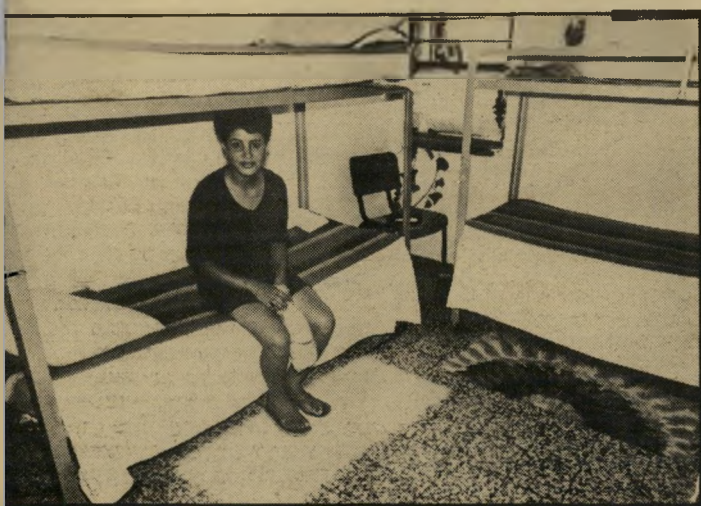
יום אחד הוא אמר לי: שמעתי
שהיית בבסיס. מה עשית שם? ואני
אמרתי לו בתמימות: כלום, הייתי קצת
צמאה, אז נכנסתי לשתות מים.
למולי, הוא האמין לי. אבל כשהש-

עיידה אבו עיידה (23) היא אשה
יפה. היא נראית צעירה בהרבה
מגילה, ובמראה החיצוני שלה לא
ניכרים הסבל והתלאות הרבות שעברה
בחייה הקצרים. רק מעיניה השחורות
והגדולות ניכט עצב. גם כשהיא צו-
חקת, העיניים נשארות עצובות.
לפני שבועיים היא השתחררה מה-
כלא בפעם הרביעית. כמו בפעמים ה-
קודמות כשיצאה מהכלא, היא השתח-
רה אל הרחוב. אין לה בית, אין לה
מישפחה שאפשר לפנות אליה, ואת
הנפש היחידה שהיתה לה בעולם —
בנה — מסרה לאימוץ.

אני מסתובבת ברחובות, רואה יל-
דים והלב שלי נקרע. לפעמים אני
מתיישבת בין ילדים משחקים, ומרמז
יננת שאמיר שלי ביניהם. עכשיו, במי
קום שהוא יצחק אליי, הוא צוחק בטח
למישהו אחר. נשארו לי כמה תמונות
שלו. כל דקה אני מסתכלת עליהן. הן
נותנות לי כוח להמשיך. את התמונות
האלה אקח איתי עד היום האחרון
שאחיה. הן יילכו איתי לקבר.

ברזל מלובן לפנים

ד עברית שבסיה רהוטה. היא
מרבית כישראלית לכל דבר. ואם
מתגנב לדבריה שיבוש צורמני, הרי זה
ביטוריסלג המקובל אצל בוגרי-תיכון
ישראליים.
כשרואים אותי ושומעים אותי, לא
מאמינים שאני ערבית. חושבים שאני



עיידה בתא בכלא נודה-תירצה (1984)
הייתי הכי צעירה. כל האסירות פינקו אותי...



ואני עניתי לו: אני עוד ילדה קטנה. אני לא גבר שיכול להחליט. תעזוב לי אתם.

השופט החליט לשלוח אותי לכלא נווה תירצה לארבעה חודשים. הוא אמר שזה המקום היחיד שהמישפחה שלי לא תוכל להגיע לשם כדי לפגוע בי. וביתניים יחליטו על פיתרון אחר.

לישון בניידת



דוקא בכלאי הנשים הגיעה עיידה אל המנוחה הומנית.

בכלא נורא נהנית. סוף-סוף הייתי בטוחה מהמישפחה. חוץ מזה הייתי הא-סירה הכי צעירה בכלא. וכל האסירות פינקו אותי ונתנו לי מה שרציתי. התייחסו אליי כמו לילדה. שם גם הכרתי את כל החברה הטובים. היא צוחקת.

אחרי ארבעה חודשים הגיע צו בית המישפט, המורה לשלוח את עיידה למוסדר-נוער בירושלים. המוסד היה יפה. ביליתי שם שנתיים, ובשבילי זה המון.

עיידה השתלבה בחברה וחזרה ללימוד בבית-ספר. רק בלילות לא הייתי מצליחה להירדם. הייתי בוכה, ושואלת את אלוהים: למה זה מגיע לי, למה בגיל כליכך צעיר אני צריכה לסבול ככה, להיות לבד בעולם, ולחיות כל הזמן בפחד שהמישפחה שלי תמצא אותי ותהרוג אותי?

למרות הפחד והסבל, החלו הגעגוגים ללישון בבית.

יש לי אחיות תאומות, הן יותר קטנות ממני. הכי התגעגעתי אליהן. איך שאהבתי אותן... יום אחד לא יכולתי לסבול עוד את הגעגועים. שמתי על הראש פיאנה, כדי שלא יכירו אותי, ונסעתי לבית-הספר שלהן. חיכיתי עד שיגמרו ללמוד, ואז התגלתי עליהן בנשיקות וחיבוקים. שאלתי אותן מה קורה בכפר, והן סיפרו לי שאמא אמרה להן שאני מתה. הן הבטיחו לא לספר לאמא שפגשו אותי, ומאז כל פעם שהייתי מתגעגעת הייתי נוסעת אליהן עם מתנות.

ב-1984 ראיתי אותן בפעם האחרון. נה. מישו מהשכט ראה אותי מרבית איתן, ומאז אני מפחדת לנסוע אליהן. היום אני לא יודעת על המישפחה שלי כלום.

אחרי שנתיים החליטה לעזוב את המוסד. יום אחד רבתי עם אחת הילדות. אחרי הריב תפסתי את עצמי והכנתי מהמוסד זה בכלל לא הבית שלי. מחיר-מחרתיים יכולים להעניף אותי משם. חשבתי שאין לי כלום בעולם. לא מישפחה, לא חברים, כל מה שיש לי זה כמה בגדים. הרגשתי שינאה חזקה על כל העולם. קמתי ועזבתי את המוסד.

מצאתי מודעה בעיתון על סטודנטים המחפשים שותפה תמורת נקיון. במשך שנה גרתי שם. בבקרים הייתי מטפלת בילד, ומוזר הרווחתי גם קצת כסף.

אחרי שנה הם עזבו את הדירה, ושוב נשאיתי בלי גג. כשהלכתי ללישון בבית-הספר, התייחסו אליי בזלזול. אמרו לי: ילדה, אנחנו לא בית-מלון.

תלכי למישפחה שלך.

לא היה לי מה לעשות והתחלתי להסתובב ברחובות. כדי להעביר את הזמן הייתי עוצרת טרמפים. נסעתי ממקום למקום. ממטולה לבאר-שבע, מחיפה לתל-אביב. סתם, בלי סיבה. בדרך הייתי מבקשת מהנהגים שיתנו לי אוכל, ובלילות הייתי ישנה בנגים ציבוריים. בתחנות אוטובוסים, או שפי שוט הייתי הולכת לתחנת-מישפחה, ושם היו נותנים לי לישון בנידת.

הפחד מהמישפחה עבר לי. ממה היה לי לפחד? מהמוות? לא היה איכפת לי למות.

עיידה מפסיקה את שטף הדיבור ומהרהרת. אני חושבת שכל בחורה אחת במצבי היתה יורדת לזנות. במקום הסבל הזה, וההשפלה בלבד, מאנשים אוכל, עובדים שלוש שעות בלילה ומרוויחים המון. אני הייתי אז ממש חזקה שלא הגעתי לזה. אבל היום אני לא רחוקה מזה. די, נגמר לי הכוח. היא מספרת שבזמן שהיתה ממתנה לטרמפים, היא היתה מכינה בקינאה בלוב-שירמרים. חשבתי איזה כיף לחיילים. כל מכונת עוצרת להם, ויש להם תחנות של הוועד למען החייל, מחלקים שם סנדוויצ'ים וסיגריות חינם. נורא רציתי להיות חיילת.

יום אחד, כשחיכתה כהרגלה לטרמפ שיאסוף אותה לשום-מקום, מצאה שקית, ובתוכה מדים של חיילת. זו היתה בשבילי המתנה הכי גדולה שיכולה להיות. מייד התלבשתי במדים, וככה המשכתי להסתובב ברחובות. מדי פעם הייתי מכירה חיילים ומבלה איתם כמה לילות. אני מתה על חיילים.

האושר היחסי לא נמשך זמן רב. לילה אחד ישנתי בתחנה מרכזית.



עיידה ברחוב בת-לאביב, השבוע הכל שטויות. שכחו ממני!

צועקת היו הורגים אותי עלי-המקום. למולי עמד שם אחי הקטן. הוא לא הבין מה קורה, ואמר לשכנה: עיידה קשורה, בואי תראי אותה, ולקח אותה ביד.

השכנה ראתה אותי נפוחה על הריצפה והתחילה לבכות. היא אמרה לאמא: איך יש לכם לב לעשות דבר כזה? קחו אותה לבית-חולים! אמא ענתה לה באדישות: ללא, אין טעם. ממילא היא עומדת למות כל רגע.

השכנה ראתה שאמא לא שומעת לה, אז היא הלכה והתקשרה למישפחה. באותו יום הגיעו למאהל עשר ניידות מישפחה. השוטרים ביקשו מאמא את המפתח לשרשרת, ואבא לא הסכים לתת אותו. חבלך-מישפחה שבר את הברזל, כיסו אותי בסדין ולקחו אותי לבית-חולים סורוקה.

עיידה, שהייתה עד המיקרה ילדה יפהפיה, נראתה עתה נורא. גופה היה מלא כוויות, פניה מצולקות וחחוכות, ושיער הריסים והגבות שלה היה שרוף. היום, מלבד צלקות כוורות, אין בגופה ובפניה זכר לאותה התעללות.

כשהגעתי לבית-החולים, נכנסו לחדר הרופא ואמר לי: אני לא יודע אם תוכלי לראות שוב. בעניין הצלקות יש לנו בעיה. אי-אפשר לקחת ממך עוד ולהשתיל על הפנים, אין מאיפה. אני גם לא חושב שמישהו יתרום לך עוד. אמרתי לו: אני עדיין מאמינה באלוהים. אם הוא ירצה, אני אשאר ככה. אני מקווה שהוא יעזור לי. והרופא אמר: עיידה, תאמיני באלוהים חזק. את זקוקה להרבה אמונה.

חודש אחרי האישפוח התחילו



עיידה וחברתה מירי השבוע היא נכנסה בלי הילד. היינו בשוק!

לצאת לי שערות מהגבות. כל שיערה הייתה בשבילי חגיגה. הייתי מלטפת אותן בעדיניות ובאהבה, נזהרת שלא ינשרו לי. מסביב למיטה הייתה שמירה צמודה של שומרים. שראגו שהמישפחה לא תעשה לי כלום.

ארבעה חודשים הייתה מאושפזת בבית-החולים. היא החלימה מהר מהצפרי, והוגדרה על-ידי הרופאים כנסרפואי. כשיצאה מבית-החולים נדרשה להעזר במישפט שנערך נגד מישפחה על מה שעשו לה.

הגעתי לבית-המישפט עם שיבעה שוטרים. העדתי מאחורי חלון אטום. כדי שלא יוכלו לראות אותי. אבא אמר במהלך המישפט שאני עשיתי את הכל לעצמי, כשיניסתי להתאבד. הוא אמר לשופט שאני פסיכופאטית, לא נורמאלית. הוא הבא את כל הכפר שיעיד שאני משוגעת.

אני אמרתי לשופט: אם הם טוענים שאני משוגעת, תשלח אותי להסתכל לות שם יחליטו על זה. עשרה ימים הייתי בגנה, ואז אמר לי הפסיכיאטר: אני מצטער, את סתם לוקחת מקום של מישו אחר כשאת כאן. זה לא המקום שלך.

חזרתי לשופט, שיחליט לאן לשלוח אותי. הוא אמר לי: מה נעשה איתך למישפחה את לא יכולה לחזור, אם תהיי כמוסד המישפחה שלך תגיע לשם ותתנגס בך. מה אעשה איתך?

מירי חסן, אסירה משוחררת שהיתה עם עיידה בתא אחד וכיום היא מנסה לעזור לה. צוחקת למישמע הרברים ואומרת: כן. ככה המנהלת היתה אומרת תמיד לאסירות שהתלוננו: זה מה שיש, תסדרו עם זה.

שוכב ומלשין

כשהשתחררה שוב מהכלא, הספיקה להיות חודשים אחדים בחוץ. עד שהסיפור חזר על עצמו. היכרתי חייל שהזמין אותי לבית שלו בפתחת-קיווה. בלילה עשינו מה שעשינו, ובבוקר, כשישנתי, הוא חיטט לי בתיק ומצא את תעודת-הזהות האי-מיתית שלי. הוא התקשר מייד למישפחה.

הגיעו חמש ניידות. אלוהים יש מורו בשביל מה צריך חמש ניידות? גם אם היתה באה שוטרת לבד, לא הייתי עושה בעיות.

פיתאום היא פורצת בצחוק מתגלגל: גל! יצא מאניאק, הבחור ההוא — קודם שוכב איתי אחר-כך מלשין... הפעם גור עליה השופט ארבע שנות מאסר.

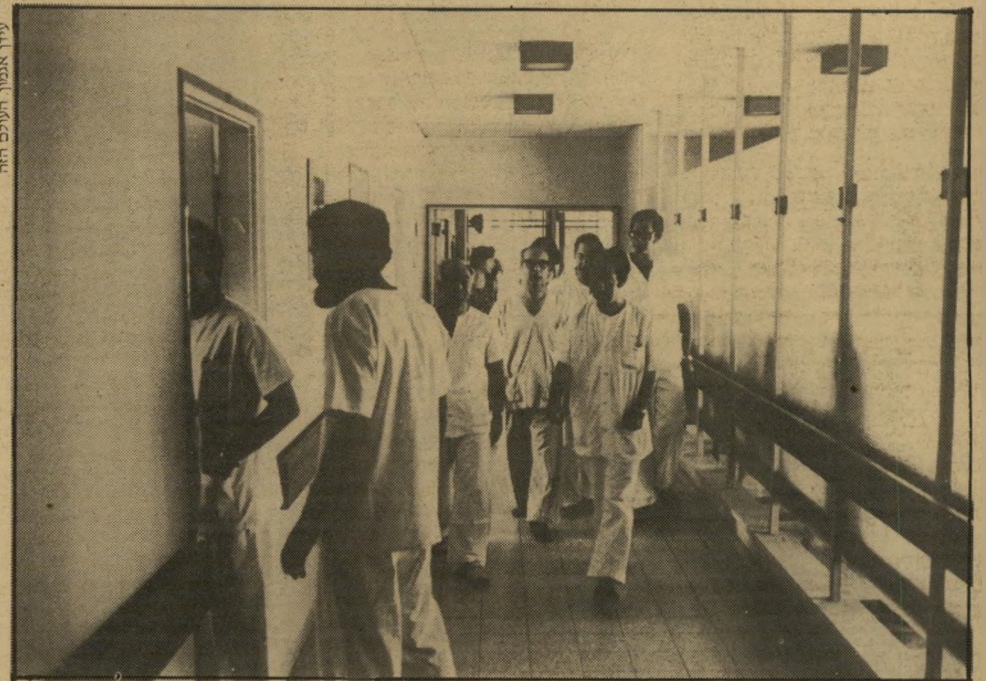
כשהגעתי לכלא הייתי בהריון. בחודש הרביעי קראו לי לשייחא אצל המנהלת. לא רציתי ללכת, כי שנאתי אותה. זכותי לא לדבר עם מי שאני שונאת. הסוהרות אמרו לי: אם לא תבואי לדבר איתה, נכניס אותך לבידוד. כשראו שאני ממשיכה להתנגד, סגרו את כל האסירות בתאים, כדי שלא יש (המשך בעמוד 27) שיש כרם



בלי הרדמה

בשנות התמחותו לומד הרופא הצעיר אך מעט. 38% מהם נכשלים בבחינות, ורבים מהם שוב ושוב. הרופא המתמחה רץ אחרי ניתוחים ופעולות רפואיות אחרות

עבדים



בחלוקה לבן

בשיאו של מאבק הסטודנטים, כששטרים מצויידים כאלות ובי מגינים פיזור מפגנים וועמים בעזרת פצצות גז מרמיע, והממשלה התכנסה כדי להחליט על מפתח גיועני לקביעת שכר-הלימוד, השמיע הפרופ' אריה דבורצקי — מתמטיקאי בעל שם עולמי — מישפט פסקני אחד. עתיד המדינה ועתיד האומה" אמר המדען, "תלויים בהשכלה הגבוהה" שבע מיליונים — מעט המכיל את המרובה. הסטודנטים הישראליים, שרמו לי שעה קלה לעמיתיהם ברחבי העולם בחיטותם ובנכונותם להיכנס לקרב פנים-אל-פנים עם שוטרים מצויידים עד מעל לראש, צדקו במאבקם. אלא שלמריבה הצער הם ניהלו מאבק רק בקטע אחד של החוץ. הם נלחמו על שכר-הלימוד, אבל זנחו לגמרי את חזית המאבק על שינויים עמוקים בכל מערכת החינוך הגבוהה. אם לא יתחוללו שינויים כאלה, צפויה נסיגה ניכרת בכל המערכת — ברמת הבוגרים וברמת המחקר והפיתוח — וישראל תינזק כמדינה וכי חברה. חומרת המצב בולטת במיוחד בבתי-הספר לרפואה. על-פי הנחה רוחה, שינויים במערכת הרפואה מבשילים רק בדור השני

לישי: הדור הראשון של הרופאים מ שוכנע בצידקת דרכו, ואינו מוטרד מן הצורך בשינוי כלשהו. הדור השני מר דע לטעויות מוריו, מכיר את חולשות המערכת אך אינו חזק דיו כדי להתחיל שינויים. הדור השלישי מורע לטעויות ולחולשות וגם בטוח בכוחו וביכולתו להכריז.

הרפואה הישראלית הגיעה לדור השלישי.

הדור השלישי היה פרי שילובן של אסכולות אירופיות (ילדות גרמניה, אוסטריה, צרפת ומיוחדאירופה). הדור השני קלט את חניכי האסכולה האמריקאית. הדור השלישי מקבל ארשת פנים ישראלי, וכוגריו הם מתוצרת הארץ.

לדור השלישי, הישראלי, אין עדיין כוח. כדי שיצליח לחולל שינויים חיוניים הוא חייב להתחמש, לרכוש כלים מתי אימים ולמצוא את הכיוון הנכון. במילחמה, כמו במלחמה.

שפע של פקולטות

אריץ יש גופים אחדים, המופי קדים על החינוך הגבוה: משרד החינוך, המועצה הלאומית להשכלה

הרפואה: בין 30 ל-40 אחוז מהסטודנטים נושרים בדרך, אינם מסיימים. בישראל נושרים רק מעטים. גם אם יש הערכה לרמתו השיכלית של הסטודנט הישראלי, אין מנוס מן המסקנה, ש היעדר הסלקציה פוגם ברמת-הלימודים.

ניצול המתמחים

אחרי שש שנים של לימודים מפרכים — הרבה עבודה, הרבה מתח, וגורש של חומר תיאורטי מסורבל, שאינו מתוכנן כראוי — ממתינה לסטודנט שנת-הסטאז'.

בארץ מקובל לראות בסטאז' מעין כוודעור במחלקה, המבצע את הוראות הממונים עליו ללא עירעור ובלי ויכוח. הסטאז' חייב לראות חולים, לרדן כי מיקרה שלהם וללמוד חומר תיאורטי הקשור בצדדים המעשיים של הרפואה, שבהם נתקל במהלך הסטאז'.

העול הכבד אינו מאפשר מילוי המשימות הללו, ולעיתים, תחת שיתקדם, נסוג הסיטודנט לאחור, שובח פרקים תאורטיים שרכש בעת לימודיו.

בחול חייב הסטאז' לעמוד בבחינות קשות בתום שנת-ההתמחות; על-פי התוצאות יכול הרופא הצעיר לבחור לו מסלול מתאים. גם בתי-החולים יכולים לנצל תוצאות אלה, כדי לבחור לעצמם רופאים מתאימים. גם בשלב

לרופאים הצעירים יש רק מעט סיכויים להתקדם — אין רושציה אצל מנהלי המחלקות ולצעירים אין מוטיבציה

מאוחר זה מתקיימת בחול סלקציה נוספת: חלק מן הרופאים הצעירים נושר בלי שוב. בארץ — רק במיקרים מעטים נכשלים בשלב הסטאז'. לא חשוב כלל ועיקר מה יודע הסטאז' המסיים — חשוב שיצטייר בהמצאות טובות של מנהלי המחלקות שבהן עבד, ילד-טוב-ירושלים.

בעולם נהוג להתיר סטאז' רק בבתי-חולים שנבחרו במיוחד לצורך זה, על-פי רמתם הרפואית-מדעית ועל-פי רמתם של הרופאים. בגרמניה המערבית, לדוגמה, רק שליש מבתי-החולים לים רשאים להעסיק סטאז'רים; בישראל רשאי כל בית-חולים לעשות כן, שהרי קבוצת הסיטאז'רים אינה אלא חבורת עבידים, או לפחות משורתיים.

אחרי שסיים פרח-רופא את תקופת-העבודה הראשונה שלו, הסטאז', הוא מתחיל את תקופת-העבודות השנייה: ההתמחות. כל תקופה וצורתה, כל תקופה וקשייה.

בארץ יש, עודף, מתמחים על מוספר החולים. התוצאה: הירופא המתמחה רץ אחרי ניתוחים ופעולות-רפואיות אחי-רות, כדי להעשיר את הרשימה שבידו — בסוף תקופת ההתמחות הוא מגיש את הרשימה וזוכה בתעודת-מומחה.

התמחות אפשר לעשות בארץ בכל בית-חולים, גם אם אין בו תשתית מתאימה ומדריכים בעלי רמה כפולה. תקופת ההתמחות אצלנו כמעט כפולה מזו הנהוגה בחול; בין חמש לשמונה שנים, לעומת שלוש וחצי עד חמש שנים במדינות אחרות. ולעומת זאת, הנסיון הנרכש אצלנו קטן מן הנסיון הנרכש בחול.

ההתמחות הממושכת מייקרת, כמובן, את מחיר ההשכלה הרפואית.

בחול נהוגים קונקורסים להתמחות, וההתמחות עצמה מותרת רק כי מעט בתי-חולים. התוצאה: רמת-המתמחים עולה, וכן גם רמתם ויעילותם של בתי-החולים הפריפריים. המתמכססים על עבודת מומחים בלבד, ללא עבדים — סטאז'רים ומתמחים. שיטה

אלפי רופאים, עולים-חדשים; ואם תחדש העליה, יבואו עוד ועוד רופאים, שהרי הרפואה היא מיקצוע מועדף אצל היהודים. ובנוסף לאלה, אסור לשכוח את מאות הרופאים, ילידי הארץ, המסיימים מדי שנה את לימודיהם באיטליה, ברומניה, בהונגריה, בצ'כוסלובקיה ובצרפת.

עד היום אין בנמצא גוף ממי לכתי כלשהו, שיקבע כמה רופאים נחוצים לישראל, וכמה רופאים יתוספו בשנים הבאות למאגרי-הרפואה הישראלי.

התפתחותן הכלת-מבוקרת, הכמר אנרכיסטית, של הפקולטות לרפואה כבר הולידה תופעות שליליות ומגמות לא-רצויות, שעל כמה מהן אדון להלן.

מה לעשות בחדר-מיון

לימודי-רפואה מתפזרים בבתי-חולים רבים, ולסטודנטים רבים חסרים חולים-להרגמה. מה שרואה סטודנט בעולם הנאור במרוצת חודש אחד, ולעיתים אפילו במהלכו של שבוע-לימודים אחד ויחיד, אין הוא משיג בישראל במשך כמה וכמה שנות לימוד.

המורים לרפואה אינם עוברים הכשרה מיוחדת ושיטתית, כדי לשמש מרכיזיתורה; בחירתם מיקרית, והעיברת החומר מהמורה לתלמיד מתבצעת בצורה חובבנית למדי.

חוקי-הפתולוגיה, אחד החרי

קים שהועברו בכנסת במוספר גרתי-הספר-מכר עם המיפלגות הדתיות, מקשה על לימודי-הרפואה. בלשונו של הדייר יהודה הים, סתולוג, "אנו מתיימרים אוימנם להיות מן המתקדמים שבעולם בתחומי הרפואה, אבל החוק הזה מותיר אותנו מאחור, במרחק שנות-דודר.

כדי להכשיר מורה בחינוך הגבוה, נהוגים בעולם לימודים מיוחדים ובחינות. לא כך בתחומי הרפואה בישראל. על הרמה הנמוכה בבתי-הספר לרפואה בארץ משפיע הניתוק שבין הרפואה הראשונית-הקהילתית לבין בתי-החולים. הסטודנט הישראלי כמעט שאינו נתקל בסימניה הראשוניים של מחלה, ובשלב-האחרונים; אין לו מגע קרוב עם בתי-אבות, וכמעט שאינו מכיר עבודה סוציאלית ורפואה תעשייתית; גם אינו נתבע להתמודד עם בעיות של אידגון רפואי.

הפרופ' יוחנן בן-בסט שאל פעם את אחד מבוגרי בית-הספר לרפואה, איזה טיפול יעניק בחדר-מיון לחולה הסובל ממיזם מהורשט, ונענה בשפע של מידע תיאורטי ערבני. כאשר שאל איך יחלק הרופא הצעיר את העבודת בחדר-המיון בין אחות וחובש שעומדים לרשותו, נדהם לגלות שהלה לא ידע מה להשיב.

הר"ר אשר בן-פורת מקפוצ-חולים איתן ברעתו, שבעיות האידגון ברפואה יכולות לעיתים להכריע בין חיים ומות. יכולים להעיד על כך רופאים בכירים, הנקלעים לבלאגן ונרחפים לצעוק ולצרות, כאשר בתי-החולים שלהם נכנס למצב-חירום. הם לוקים בהיעדר נסיון אידגוני, הפוגע גם ברמה וגם בטיפול.

הפרופ' שלמה רוגל, ראש הדיכון להשתלמות רופאים בירושלים, מנהל שמתוך 730 רופאים צעירים, שנשאלו אם הם מעוניינים לעבור השתלמות כלשהי בחדר-מיון, לא היה אף אחד שענה בחיוב.

בעולם יש סלקציה במהלך לימודי

כשהכאב כליך חזק

(המשך מעמוד 25)

לא חשבת שמסוגלים להחזיק אותי על טופסאימוץ. לא האמנתי שלאנשים יהיה לב לקרוע ילד מאמא שלו. יומיים אחרי הלידה אמרו לי: אולי כראי שתפסיקי להיניק אותו. חבל שתקשרי אליי! בלילות הייתי מתגנבת לחדר התינוקות ומסתכלת בו. הלב שלי היה נש-רף מאהבה אליו.

אחרי כמה ימים אמרו לי שהוא צריך להיות עוד תקופה בבית-חולים, כי הוא נולד במישקל קל מדי. אמרו לי לחזור לבית-סוהר, ומתי שארצה אוכל לבקר אותו.

מירי ממשיכה לספר: אנחנו בכלא חיכינו לעידה והתינוק. כולנו הרגשנו שייכות לילד הזה. הכנו לו מתנות, ואי-סירות שיצאו לחופש קנו לו חליפות. ביום שהיא היתה אמורה לבוא חיכינו לה באווירה חגיגית.

פיתאוס ראינו אותה נכנסת לבר, בלי תינוק. היינו בשוק. התנפלנו עליה ושאלנו אותה מה קרה.

עידה: שלושה חודשים אחר-כך קראה לי המנהלת. כשנכנסתי, היא הציעה לי כוס-קפה. מייד הבנתי שיש כאן משהו מסריח. בדרך-כלל היא לא מציעה אפילו מים. היא שאלה אותי: את אוהבת את הילד שלך? ועניתי לה: בטח! תישעה חודשים סחבתי אותו בכטן, וילדתי אותו בהרבה כאב. ואז היא אמרה לי: הוא נמסר לאימוץ.

ברגע ששמעתי אימוץ, לא ראיתי יותר כלום. הרגשתי שהכל אבר לי בבת-אחת.

התחלתי להשתולל ולצעוק, והמינהלת קראה מייד לדויד לוי (סוהרת מאורקאית שדומה לשר דויד לוי). מינהלת (מירי). דויד לוי ניסתה להרגיע אותי, ולא הצליחה. מייד הכניסו אותי לבידוד. הייתי אחרי לידה בחדר קטן בלי חלון ואור. כל יום היו נותנים לי זריקה שלא אשתולל.

אחרי כמה ימים ניסתה להתאכר. בעזרת תגור-נפט של סוהרת, ניסתה להצית את עצמה.

מאז שלקחו את אמיר, איבדתי תיקוונה. היא מסבירה. היום עידה בחוץ, ברחוב. היא נושאת בידה שקית ובה כמה בגדים, וגם הדבר היקר לה מכל: אלבום תמונות של אמיר, בנה.

כשהשתחרר, קיבלה מענק-שידוך רור של 500 שקלים. בינתיים אני חיה מהסכום הזה. מה יהיה בעתיד, אני לא יודעת. בכלא הבטיחו לי המון הבטחות. אמרו שיראו לי לידה ולעבודה. הכל שטויות. שכחו ממני.

מילחמתי של עידה כיום היא מלחמת-קיום: היכן תלון הלילה ומאי-פה תשיג את פת הלחם של מחר. אחר-כך יתפלאו שאחזור לכלא.

מה יש לי לעשות? מה? כשהיא גומרת לדבר, היא מביטה שוב על התמונות של אמיר. היא לא בוכה. ברוק כמו אז, לפני שנים, כשישרפו את פניה במאהל. כשהכאב כליך חזק, אי-אפשר לבכות.

שלא אראה אותה!

מינהלת בלא נווה תירצה, חיה שוהם, מסרה בתגובה על האשמות של עידה כלפי הכלא:

מעולם לא ניסנו לשכנע את עידה לעשות הפלה. לגבי טענתה שהולד שלה נפל כתוצאה ממכות הסוהרים — לא היו דברים מעולם. הילד שילדה נמסר לאימוץ רק אחרי שחתמה על מסמך המאשר זאת. היא טוענת שהיא לא ידעה על מה היא חותמת? שטויות! מי שמכיר את עידה יודע שהיא לא תחתום על מה שהיא לא מבינה.

לגבי תוכנית-השיקום, סידרנו לה מישפחה אומנת. היא לא רצתה להיות שם, וזו בעיה שלה. אנחנו בנינו לה תוכנית-שיקום, ואם לא היתה תוכנית כזו לא היינו משחררים אותה מהכלא. בחורה נבונה, אינטליגנטית, ובעלת כושר-ניבוי מעולה. יש לה כל הכישרון להצליח. אני מקווה שלא אראה אותה עוד בכלא.

תוללו ויעזרו לי, והעבירו אותי לבית דוד. שם התחילו להרביץ, וריססו לי את הפנים.

עזבו אותי על הריצפה, כשכל החדר מלא בדם. צעקתי לסוהרות: בואו מהר. אני מפחדת שהתינוק יפול לי כשהגיעה החוכשת, היא אמרה להעביר אותי מייד לבית-חולים.

בדרך לבית-חולים נפל לי התינוק. ארבעה ימים הייתי בבית-חולים. עשו לי שם גרידה.

על השאלה המתבקשת, מדוע לא התלוננה בבית-חולים על המכות שדקיבלה מהסוהרות, היא אומרת: מה זה היה עוור לי הסוהרות היו אומרות שהאסירות הרביצו לי, וממילא היו מאמינים להן ולא לי. מירי מהנהנת בראשה ומאשרת את דבריה.

שנה אחרי המיקרה הזה ביקשתי לצאת לחופשה. אישרו לי 48 שעות חופש, אבל אני החלטתי לברוח. נמאס לי מהיחס המשפיל שקיבלתי ושנאתי את הכלא. כסך-הכל אני לא פושעת. נכון שמה שעשיתי זה נגד החוק, אבל אי-אפשר לאמר עליי שאני ממש פורשעת. נכון?

במשך חודש וחצי גרתי אצל חברה. לילה אחד רפקו שוטרים על הדלת ועצרו אותי. כנראה מישוהו הלשין עליי. מפקד מרחב-הירקון אמר לי בתוך נתיבי-השיטה: צבי גור פראייר ליידיך. הוא ברח לכמה ימים, ואת לחודש וחצי.

כשחקרו אותי שאלו למה ברחתי. איזה שאלה פסיכית! מה זה למה ברחתי? כי נמאס לי מהחיים המסריחים בכלא! רציתי להיות כמו לשר דוד. לא רציתי להיות יותר בכלא!

הרצון שלה לא הועיל לה, כמוכן. היא הוחזרה לכלא, ואחרי שיבעה חודשים גילתה שהיא בהריון. ראיתי שלא היה לי מחזור שיבעה חודשים, אבל חשבתי שסתם יש איזה בעיה. פיתאוס ראיתי הבטנן שלי זוהה. הלכתי למרפאה של הכלא ואמרו לי שאני בהריון בחדר השיבעי.

כל האסירות היו מאושרות. הן פינקו אותי, דאגו שאוכל אוכל טוב ואנחנו מספיק.

המנהלת הכלל ניסו לשכנע אותי להזריק זריקת-בואור, כדי להפסיק את ההריון. הם שיכנעו אותי כל הזמן וכמעט הסכמתי. אבל מירי ושרה אנגל, שהיו אינתי בתא, אמרו שלא כדאי לי להרוג את התינוק שלי.

מירי מוסיפה: עידה בתורה תמימה. היא מאמינה למה שאומרים לה. לילה אחד היא הגיעה לתא ואמרה: החלטתי. אני מזריקה. כל הלילה שמוליק ואני שיכנענו אותה שלא תעשה את זה. אמרנו לה שהזריקה מסוכנת ויכולה לפגוע גם בה. אמרנו שהילד הזה שלה, והוא יבוא לה אושר. בסוף היא השתכנעה.

בערבית הוא נסיך

בחדר השישי נלקחה לבית החולים אסף הרופא וילדה בן. מייד אחרי הלידה הגיעו למיטה שלי אנשים מהשרות-למענה-ילד. הם אמרו לי שכדאי לי למסור את הבן שלי לאימוץ. שאלתי אותם למה. הם ענו: אין לך בית, הפחד רודף אותך ולא תוכלי לגדל אותו. לא הסכמתי בשום פנים. אמרתי להם: זה הבן שלי, ולמרות הקשיים אני אגדל אותו לבר.

עידה משפילה מבט ואומרת: תלתי בילד הזה הרבה תיקוונות. חשכתי שבזכותו אשתקם. יתנו לי בית ואני אכנה את החיים שלי מחדש. עד שהוא נולד הייתי שואלת את עצמי: לעזאזל, בשביל מי את חיה עכשיו היתה לי סיבה לחיות. סוף-סוף, בפעם הראשונה בחיי, היה לי משהו ששייך לי. רק לי.

קראתי לילד אמיר. בערבית זה נסיך. חשכתי שהוא יהיה הנסיך שלי. החלומות של עידה למורת-הסכל לא התגשמו גם הפעם.

כשהייתי בחרדה-אישית, הביאו לי טפסים ואמרו לי לחתום עליהם. לא הרגשתי טוב ולא ידעתי לקרוא עברית.



זו מספקת די הצורך מקומות-עבודה למומחים — רופאים צעירים לאחר התמחות.

בנועדות ההסתדרות הרפואית הישראלית כוחרים במועצה מרעית וזו חייבת, בין היתר, להבטיח רמה רפואית נאותה, לברור מחלקות מתאימות להתמחות ולבחון מתמחים בשלבים שונים של התמחותם. למעשה אין התאמה בין רמת המועצה לבין יעדיה: מדובר בגוף פוליטי-יוקרתי, שהחלטותיו מושפעות מן הקשרים שבין מנהלי-המחלקות לבין עסקני ההסתדרות הרפואית.

אין בארץ גוף מוסמך, בעל רמה ובעל יכולת להחליט, לבחון ולתאם בנושאי הסטאז וההתמחות בצורה אובייקטיבית-מדעית. תוך התחשבות במכיל לול הבעיות הלאומיות.

תסביך הר-סיני

מבין שאין סלקציה בשלבים השונים של הלימודים באוניברסיטה, בסטאז ובקבלה להתמחות — נושאים רבים במהלך ההתמחות. ב-1986, לדוגמה, ניגשו 711 רופאים לבחינות של שלב א' של המועצה המדעית: רק 62 אחוז מהם עברו. לבחינות של שלב ב' באותה השנה ניגשו 266 ועברו 74 אחוז מהם. מכלל הרופאים שניגשו לבחינות של שלב א', שליש נבחן שוב ושוב, בשנית וכ' שלישית: מתוך 293 רופאים שנכשלו בבחינות — 210 נכשלו שוב ושוב.

המרת הנתונים האלה ברישומים יותר שאת על רקע העובדה, שהבחינות עצמן קלות-ידידות, הדבר מוכיח, כי הרומא הצעיר לומד אך מעט בשנות ההתמחות שלו. מחצית מכלל אלה שעברו בהצלחה את בחינות שני השלבים וניגשו לאחר מכן לבחינות אמריקאיות — נכשלו!

רופא-צעיר-מומחה שעבר את שלבי המידור הללו, חולם על הכנסה טובה, על קידום ועל רמה רפואית. לכן הוא שואף להתמקם בבית-חולים — ואם אפשר, בבית-חולים מרכזי.

מתוך ציבור של כ-5,700 רופאים, שסיימו לימודיהם בארץ במרוצת שנות המדינה, רק שיבעה אחוזים הלכו למרפאות — כל היתר נשארו בבתי חולים. יותר ממחציתם: בבילינסון.

הדסה, תל-השומר, רמב"ם וסורוקה.

התוצאה הבלתי-נמנעת: ב' תייהחוללים הפריפריים נותרים ללא מומחים.

לצעירים שסיימו את התמחותם יש רק מעט סיכויים להתקדם. דרכיהם קידום סתומות, שהרי מנהלי-מחלקות וסגניהם נהנים מקביעות. הד"ר יונה תדיר, נציג הדור הצעיר, ומי שמכהן כיו"ר הוועדה-להשתלמות במרכז הרפואי בילינסון, אומר: העובדה שאין רוסציה פוגעת בהתהלכות הרופאים הצעירים, שזה עתה גמרו את התמחותם (לימודי פוסט-גראדואט).

צרה נוספת: התקנים בבתי-

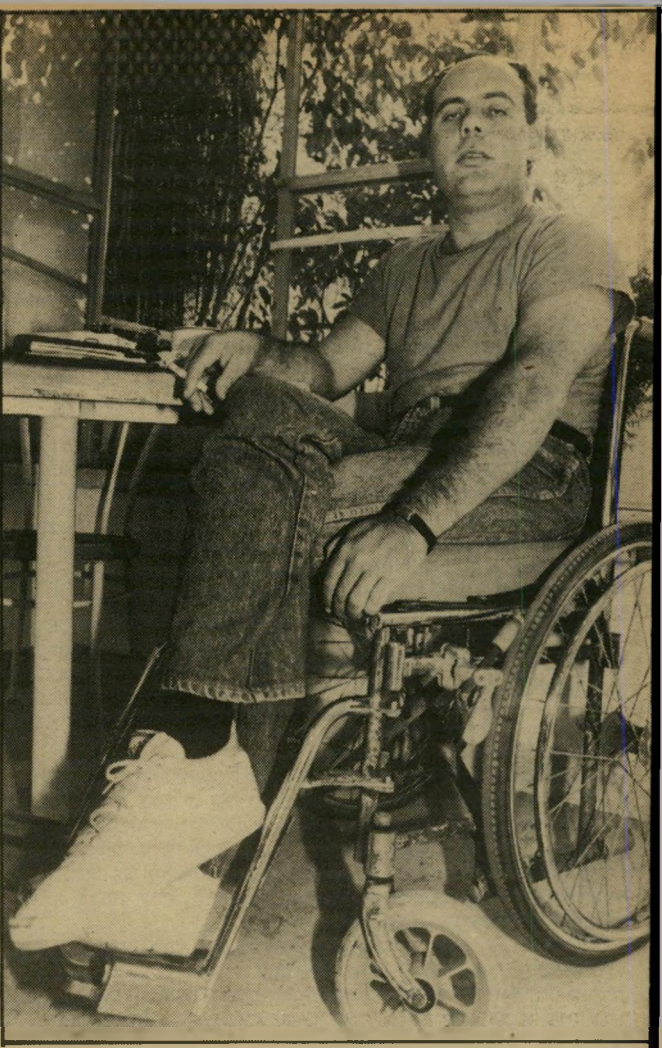
איך להבריח את ההשכלה הרפואית בישראל?

דרוש: טיפול נמרץ

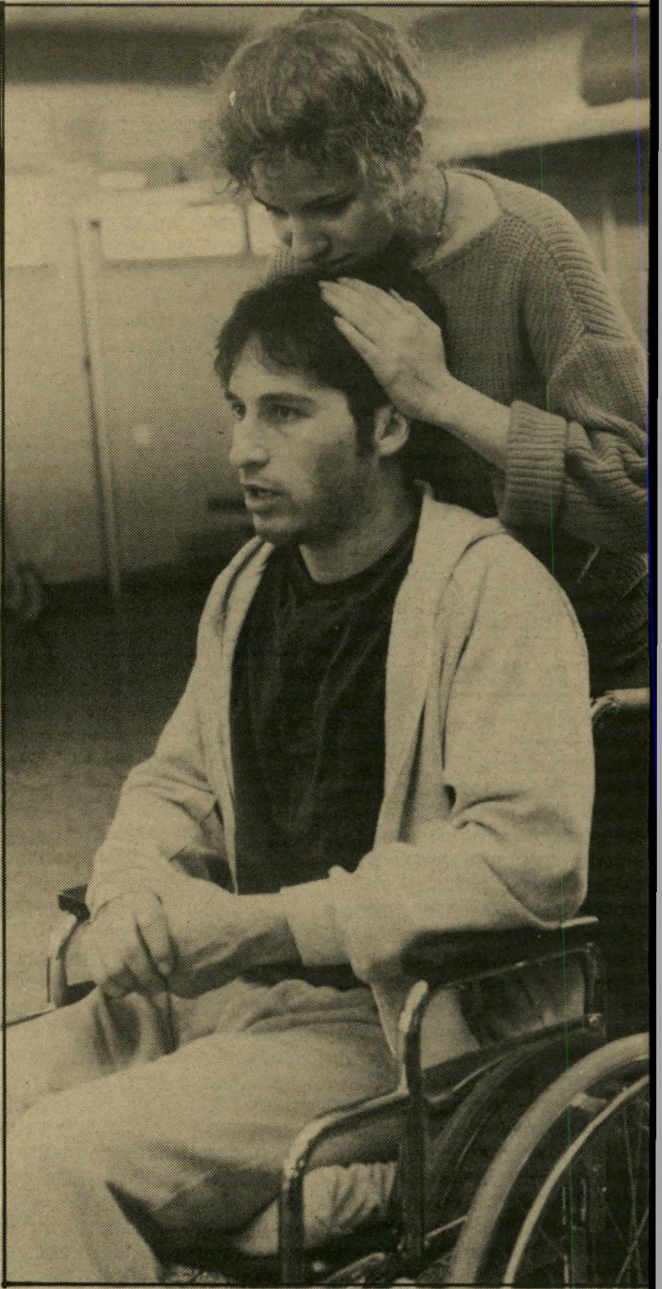
ההשכלה הרפואית לוקה בחוסר תכנון, בבניבויים משוועים. בהיעדר פיקוח מדעי וחינוכי, באי-התאמה לצרכים האמיתיים של מערכת-הבריאות ובתהליך קבלת-החלטות בשיטה של זבנג וגמרנו.

- מה דרוש כדי להתגבר על חוליי המערכת? יש, בין השאר:
- להנהיג פיקוח ותיאום בממדים כלל-לאומיים בכל הנוגע לבתי-הספר לרפואה.
- לצמצם את מיספר בתי-הספר לרפואה, ולקצץ את מיספר הסטודנטים לרפואה.
- להכשיר מורים לבתי-הספר לרפואה באורח שיטתי ומדעי.
- לפחות כפי שנעשה ביחס לבתי-ספר תכנוניים ולאובי-ברסיטות.
- לצמצם את מיספר בתי-החולים, שבהם אפשר יהיה לעשות סטאז והתמחות.
- להנהיג רוסציה בקרב מנהלי-המחלקות, הסגנים והרופאים הבכירים.
- לעודד עבודת רופאים מחוץ לבתי-החולים, בתחומי הרפואה הראשונית, ולהפנות לכיוונים אלה סטודנטים, סטודנטים ומתמחים.

- לשנות את תוכניות-הלימודים בפקולטות לרפואה. בהתאם לשינויים המוצעים כאן, ובהתאם לדרישות הרפואה בת-ימינו, ולהבטיח תיאום בין הפקולטות (דוגמה טובה: התוכנית הנהוגה בבית-הספר לרפואה בבאר-שבע).
- להנהיג סלקציות בשלבים המוקדמים של לימודי-הרפואה, תחת השקפה המורחשת היום בשלבים מאוחרים מדי.
- להנהיג לימודים יותר אינטנסיביים במרכזים גדולים בלבד.
- לצמצם את מיספר המתמחים ולקצץ את תקופת-ההתמחות.
- לקצץ, ואף להפסיק, את מימון שנת-השבתון, ולהעביר את הכסף שייחסך בדרך זו למימון הלימודים של הסטודנטים. למטרה זו יש להעביר גם את הכספים שייחסכו כתוצאה מהקטנת מיספר הפקולטות לרפואה.



נכה צה"ל משה מטלון
את המדינה קיללתי לפני הפציעה, ולא הפסקתי עד היום!



שחקן איקה זוהר (עם ענת וקסמן)
יש שני סוגי נכים – אחד שחי מנכות, ואחד שחי עם נכות. זה אני!

משה ("מוץ") מטלון הוא נכה אמיתי, ששימש כיועץ לענייני נכים לסרט "לא שם זין". מה הן חוויותיו ובעיותיו האמיתיות כאיש שחי בכיסא גלגלים

"שלא ירחמו עלי" – שיתחשבו בי!"

לא הייתי על הסט כל זמן הצילום מים, ראיתי כל מה שצילמו, חיפשתי לראות את הנכים בסרט נראים אמנים. מדובר על המישור הטכני-פזי. איך להתנהג ולחיות על העגלה. לפני תחילת הצילומים היו לי שיחות-נפש עם איקה, וזה עשה לי בעיה, כי זה החזיר אותי 14 שנה אחורה. סיפורי סיפורים אישיים, נפתחתי בדברים שהייתי מוכן להיפתח. סיפורי לו על הנירה שלי, על המיפוש הראשון עם ההורים ועם החברים.

איקה הוא היום חבר שלי, נוצרו יחסים נהדרים עם כולם.

● היה לך קשה? סיפרת שזה החזיר אותך 14 שנה אחורה. לכל אחד היו בעבר שלו חוויות שהוא מנסה להרחיק אותן. פה, בסרט, הפשיטו אותי מהמון בחינות, אבל אם לא הייתי מוכן, לא הייתי מתפשט. ראיתי בסרט אתגר.

גם לי יש סיפור אישי עם הספר לא שם זין. קראתי אותו חודש לפני שנפצעת.

● ומה חשבת עליו?
האמת? היתה לנו שיחה על הספר, לי ולחברה שלי, בזמנו. אז אמרתי

נפרד במהלך הסרט. הוא מתאר גם את מצוקותיו ובעיותיו של הצעיר ההופך לפתע לנכה ולמוגבל, ומתעכב בעיקר על היחסים עם הקרובים אליו ועל הבעיות המיניות שלו. את הנכה בסרט מגלם איקה זוהר. איקה, בנו של אורי זוהר – לא המפורסם שחזר בתשובה, אלא הסיפוראי מחיפה, שהוא הורף כדור ברזל. את החברה בסרט מגלמת ענת וקסמן.

כדי לשחק תפקיד אמין של נכה, היה איקה צריך לעשות שיעורי-בייבי אינטנסיביים. כך מצא את עצמו צמוד למוץ. שניהם בכיסאות-גלגלים, מבי לים בחוצות תל-אביב. מוץ לימד את איקה את כל קשיי-החיים של הנכים. הוא גם ייעץ לנכים אחרים המשחקים בסרט.

במהלך העבודה על הסרט חזר מוץ לחוויות שעברו עליו לפני 14 שנה, כשנפצע. הוא מדגיש שאופיו שונה לגמרי מאופיו של רפי – רפי הוא גבר ממורמר, השונא את סביבתו; מוץ מתגלה כאיש חביב, מלא חיים, אוהב כילויים. אבל גם הוא, כמו רפי, אחרי שנפצע, נפרד מן החברה שהיתה לו. לימים התחתן עם אשה אחרת

ווא בליכך מצחקיק, עד שכמעט קשה להוציא ממנו מילה אחת רצינית. משה מטלון, שהכל קוראים לו מוץ, הוא איש בן 34, קצת מתקרח, קצת שמנמן, לבוש במיכנסי ג'ינס ובחולצת טריקו קצרת-שרוולים. הוא נועל, כמו כל עם ישראל, נעלי התעמלות מסוג ריבוק.

ההבדל בינו לבין בחורים ישראלים אחרים בגילו הוא גודל: מוץ צמוד לכיסא-גלגלים. הוא נכה צה"ל מאז 1973, קצת לפני מלחמת יום הכיפורים.

נפגשנו בקפה אלכסנדר בצפון תל-אביב. נוח לי להגיע לקפה הזה, נוח לי לשבת בו, הוא הסביר בטלפון. "אני יכול להגיע אליו בקלות כשאני בא מהרצליה, יש ליד מידרכה רחבה, כך שאני יכול להחנות עליה את האר טו. הקפה עצמו מרווח ואני יכול בקלות לתמרן בתוכו עם הכיסא."

למוץ אין בעיה לדבר על הנכות שלו. הוא עושה זאת בהרבה חן. לאנשים בריאים יש בעיה רצינית כשי הם פוגשים באדם נכה, בעיקר באדם היושב על כיסא-גלגלים: איך להתייחס אליו, כך שלא ירגיש שונה, איך אין להביך אותו. למוץ אין בעיה בעניין הזה, הוא טוען שרק לכריזמים יש בעיה כזו.

לעיתים קרובות נתקלים במראה של ילד קטן המצביע בהתלהבות לעבר נכה – מישור קטוע איבר, נעזר בקביים, או היושב בכיסא-גלגלים. הילד, מתוך סקרנות טיבעית, מצביע ושואל שאלות. האם המלווה אותו ממחרת להסות אותו, מזוהה אותו הצידה, לוחשת בקול רם שלא יפה להצביע על אנשים, בעיקר אם הם נכים. גם עם העניין הזה אין למוץ בעיה. הוא מוכן להסביר לכל ילד תוהה כסבלנות רבה מדוע הוא יושב בכיסא גלגלים ואינו מהלך על רגליו.

מוץ היה היועץ ה"מיקצועי" של הסרט לא שם זין. הסרט מספר על בחור צעיר, רפי, בוגר בית-ספר תיכון בתל-אביב, מלא חיים, שיש לו חברה, שבה הוא מתאהב יום לפני גיוסו, ושרוממן שלהם מתפתח תוך כדי שירותו הצבאי. רפי מתגייס, כמובן, לצנחנים. הכל נראה ורוד, עד שהוא נפגע בפעולה מיבצעית והופך משותק מן המתגייס ומטה. הסרט מתאר מה קורה לו, מה קורה ליחסיו עם מיש פחתו ועם החברה שלו, שממנה הוא

"הבת הגדולה שלי, בת 4, אומרת שהיא רוצה ללמד אותי ללכת... אתה מרגיש שהרסת להורים שלך... המישכחה היא הסובלת העיקרית..."

שאני לא מוכן לשפוט את רפי, ושי בכלל אסור לשפוט אדם במצבו. כשנפצתי ירדתי דבר אחד: שאני לא רוצה להיות רפי. או אני לא רפי. אבל מחוץ לזה, אני גם טיפוס מאוד שונה. היו כמה דברים משותפים בינינו: נער תל-אביבי, תנועת-נוער, סנדלים תנ"כיים, צבא, צנחנים, אוכל אותה. יש לו נירה משלו.

● בן כמה היית כשנפצעת?
20.

● איך זה קרה?
נפגעתי בתאונת-משאית, שנשאה ארגונית-חמושת, ונקברתי תחת האר-גיום.

● ו...?
וזהו. רמת-הגולן, קצת לפני מיל-

חמת יוס-כיפור, עלינו להחזיק את הקו. בגלל זה יש לי המון חברים בעולם הזה, ועוד יותר בעולם הבא.

● היית בהרבה כשנפצעת?
כן. כמעט איברתי אותה בבית החולים בצפת.

● מתי נודע לך שלא תוכל עוד ללכת?
מתי הרגשתי? כשנפצעתי. רפי עמר לי מהרגע הראשון מול הפנים. הגעתי

והוליד שתי בנות, היום בנות 4 ושנתיים. הוא התעסק בכל מיני מיקצועות, וכיום הוא מארגן טיולים בארץ ובחו"ל לנכים ולקשישים.

רפי הוא בן-זונה!

● הסרט מעורר מחשבות על נכים.

הסרט הוא סיפור של איש, לא של נכים.

● אבל הוא מעורר שאלות על הנכים.

אבל זה לא סרט על נכים, זה סרט על איש עם אופי מאוד מוגדר.

● מסופר שם על שלבים שהוא עובר בדרך לשיקום. אלה לא השלבים שאותם עובר רים כולם?

כל אחד מגיב אחרת. רפי, הנכה מהסרט, הוא נכה ממש, נכה ברוחו. הסרט הוא אמיתי ונכון. אבל הוא לא סיפור של נכים. אני לא חיפשתי את עצמי בסרט.

● לא היתה לך הזדהות עם רפי?

תודה לאל שזה תרגיל!"

היו רגעים שחשבת מה היה אילו זה היה נכון? בטח. צילמנו הרבה קטעים של פיסות רפיה, והדגש היה שכל תרגיל שאני עושה הפסידתי פיסות מחזיקה אותי שלא אפול והיא עוזרת - וזה חוסר-אונים היסטרי. מרגיש כמו אפס. ואני יכול להבין את רפי. הוא נקרע מצד אחד. הוא רוצה את הנאכה של נירה ושל ההורים. אבל הוא לא מוכן לקבל את זה כשהוא נכה.

היה נכה שאמר לי כשעבדנו על הסרט: נכים לא מחייבים. נכים שמגשתי בהם בעבודה. היתה להם בעיה עם רפי. הם אמרו שהוא סיפור אינדיבידואלי, שהם לא רוצים שהציבור הישראלי יכיר את רפי כאב-טיפוס.

הם לא כאלה? רפי מתמודד עם הדברים מאוד

ומנסים כל הזמן לעזור לך. נכה לא רוצה שיעזרו לו. יש צניחה חזקה בסרט שבה רפי הנכה מגיע הביתה ואי-אפשר לקחת אותו במעלה המדרגות. אז הוא לוקח אותו על הידיים. אני לא אדע לעולם כמה זה גרוע, זה הדבר הכי גרוע שאפשר לעשות לנכה. מוץ סיפר שזה הדבר הכי גרוע שעשו לו. שסחבו אותו על הידיים. אתה מרגיש כמו שק תמוח-אדמה.

בחור אחד סיפר לי שהוא שכב בבית-החולים ובאו לבקר אותו. ולא היו כיסאות ליד המיטה, רק ביסא-הגלגלים. אבל אף אחד לא העז לשבת עליו. כאילו פחדים להידבק. גם אני הייתי כזה. אני מודה. לפני שנה גם אני לא הייתי יושב על כיסא-הגלגלים. כאילו זה דבר שאסור, שלא עושים. כל

את תפקידו של רפי הנכה בסרט לא שם זין. משחק איקה זוהר. את הסרט עמדו לצלם לפני שנה וחצי. ואז היה ברור שאיקה יחזיק את התפקיד הראשי. עברה שנה והסרט לא צולם. בינתיים הספיק איקה לעשות תפקידים אחרים בתיאטרון ובקולנוע. כשעמדו לצלם שוב את הסרט, חשבו שהוא כבר לא מתאים לתפקיד וניסו למצוא רפי אחר. אחרי חיפושים חזרו אליו. הוא רצה מאוד בתפקיד. חשב שזה תפקיד מרתק מסוג התפקידים שאפשר לומר עליהם: ואחרי זה מה?

בגלל איזה אלמנטים רצית את התפקיד? זה אדם שמתמודד עם חוסר יכולת. עם הדבר הכי חשוב שנגזל ממנו. עם אהבה במובן הקשה שלו. של חוסר יכולת להגשים אותה. זה אחד האתגרים היותר מרתקים שיכול להיות לי.

איזה שעור-בית עשית לך-ראת התפקיד? ליווה אותי אדם בשם מוץ. משה מטלון. שהוא היועץ המיקצועי של הסרט וגם משחק בו בתפקיד קטן. הוא נכה על כיסא-גלגלים, ואיתו בשולחן הזה בבית-הקפה הזה התחלתי להכיר את רפי. לא אני ולא את יכולים להבין את המשי-מעות של לא הרגיש מהבטן ומטה. שאת לא יכולה אף פעם לקום רגע. להמתח ולשבת בחזרה. כך עד סוף החיים. לא נוכל להבין את זה אף פעם.

הוא הסביר לך? נדבקנו אחד לשני לפני הצילום. מים ובמשך כל תקופת הצילומים. ובלי קשר לסרט. אנחנו נפגשים עד היום. והוא אחד האנשים היקרים לי בעולם.

מוץ הוא אנטי-תיזה של רפי. הוא תמיד מחייך. הוא עצמאי. מבוסס כלכלית. יש לו אשה וילדי בנות. הוא אומר שהנכה היחיד שהוא מכיר הוא מהכתמים ומ'עלה.

עשית תרגילים לקראת התפקיד?

בטח. היו לי כיסאות-גלגלים בבית. ולמדתי את הדברים ה'יומיומיים' האלמנטאריים. כמו לפתוח דלת של מקרר. לשטוף כלים. אין לך מושג איזה בעיות זה. להכיר את מיגבלות הכיסא. גילוי תי שבמדינה שלנו. שהיא מדינת נכים. אין מקום אחד שמתחשבים בנכה. לא חושבים על שיפועים לנכים. עדיין רוב האנשים מדברים אל הנכה לאט, כי חושבים שהוא לא מבין.

הלכת בכיסא גלגלים ברחוב? כן. יצאתי לבלות עם מוץ. שנינו על כיסאות.

מה הרגשתי? תודה לאל. שבסוף הערב הזה אני קם. כל הזמן אמרתי לעצמי שזה תרגיל. שמוץ לא יכול לקום בסוף הערב.

זה נשמע כמו בדיחה? לא. אבל אמרתי מודה לאל שזה תרגיל.

איך היחס של האנשים? באמת אתה מוצא שאנשים מדברים אליך קצת שונה כשאתה נכה. חושבים שלא תבין אותם טוב

הקודם, אלא שתכיר אותו כמו שהוא במצב החרש. **זה לא אפשרי שבחזרה תעבור ממצב אחד למצב חדש?** לא אמרתי. אבל צריך להתחשב גם בצד של הנכים. מותר גם לנכה לומר שבשכילו זה לא אפשרי. שהוא לא רוצה שהבחורה תחשוב כל הזמן איך זה היה קודם. אני מבין אותו, בלי להיכנס לפסים האישיים.

מה היה אצלך? מאוד דומה. אבל לא הייתי ב'חזרה. **למה הרגשתי שאתה לא יכול להמשיך איתה?** לא אמרתי את זה. אבל היתה לי בעיה. אני לא רוצה לדבר על עצמי, הכל נכון לגבי רפי.

כלומר, יש הרגשה שאתה עוברת למצב חדש וגם הסביבה צריכה להיות חדשה בהתאם? לא הסכימה. היא נשארה עד היום אותה הסביבה.

אתה מקנא באנשים בריאים? לא מקנא. אבל בהחלט הייתי רוצה להיות אדם בריא. בואי נגיד כך: בשביל לחזור למצב הבריא הייתי מוכן לתת הכל. חוץ מהילדות שלי.

יש תיקוה שזה ישתנה אי-פעם? לכל אדם יש תיקוה שזה ישתנה.

אתה ציני בתוצאה מהם-ציעה? אני ציני? אני משתדל נורא לא להיות ציני. אני לא יודע. אני אוהב לצחוק ולשמוח.

לנכים יש ציניות מ'קאברית. מאוד. הם נהנים מזה.

נהנים להביך את האנשים הבריאים? כן. בעיקר בתקופת השיקום. אלה מנגנוני-ההגנה. חוץ מזה שזה כף. בעניין המקאבריות זה נורא תלוי עם מי. לא מוזמן קרה לי מיקרה שלא התכוונתי להביך, ולקח את זה נורא קשה.

מה היה? ישבתי כאן, בקפה אלכסנדר בצפון תל-אביב, והיה נורא צפוף והיה לי קשה לתמוך עם העגלה. אז בחורה צעירה שישבה ליד אמרה לי: אל תקום. אז אמרתי לה: אל תדאגי, אני לא אקום בשבילך. והיא נורא נעלבה. אני הייתי מבוסס, כי זה בא לי טבעי.

זה משהו לך שלא נספצעת במילחמה אלא בתאונה? לי לא. כי לקחתי חלק בפעילות מיבצעית.

זה לא מתסכל? לא הייתי רוצה להיפצע בכלל, אבל אילו הייתי נפצע במילחמה, היו לי יותר סיבות לקבל את הפציעה שלי. פה, בגלל טעות שמעמיסים ארגוני תחומות עם חיילים - וזה אסור ולנסוע בכביש הרמה כמו מטרה, ולאכול אותה כמו אידיז - זה יותר מתסכל.

כשאתה אומר שנפצעת ב'37' ולא במילחמה, זה מביך אותך? אני שלם עם הבעיה שלי, אני לא חייב לאף אחד שום דבר, חוץ מאשר קצת לבגדים.

בסדר-הכל הלכתי, והתנרנתי ושרתי ביחידה בסדר.

מה אתה עושה היום? היתה לי תנות של מעדני מזרע, ומכרתי את חלקי לשותף. עכשיו אני מארגן טיולים לנכים ולקשישים בארץ ובחול.

אתה חושב שלולא היית נכה היית עושה משהו אחר? עסקתי עד עכשיו בתחומים שלא קשורים לנכים. למדתי קרימינולוגיה, גמולוגיה - וגם עסקתי בזה.

כשהיית נער מה חשבת שתעשה? אני לא יודע. לא היו לי מחשבות מסוימות. כשהייתי בצבא, חשבתי שאעסוק בכיטחון. בחיים לא חלמתי להיות פרופסור לרפואה.

איך הילדות מתייחסות לנכות שלך?

לבית-החולים ואמרתי לרופא: אני משותק? **ומתי אמר לך?** אחרי שבוע. ידעתי שמעבירים אותי לתל-השומר. קראתי לרופא ואמרתי לו: אני צריך לדבר איתך. כי אני עומד לעבור לתל-השומר ואני לא יודע לידיים של מי אני נופל - אז תגיד לי אתה מה קורה איתך? אז הוא בא אליי בערב ונתן לי תיאור מאוד פסימי, אבל מאוד ריאלי, ואמר שמעבר לזה כל מה שישתפר - זכיתי.

איך הרגשתי? הרגשתי שאכלתי אותה, הרגשה גרועה. הכי גרוע היה כשפרצה מיל-חמת יום-הכיפורים ואני חסר-אונים.

רצית להילחם? יותר מזה. רציתי להיות עם החברים. צעקתי: 'תוציאו אותי מפה, אני עולה למעלה'! זהו. זה בערך הסיפור.

והמישפחה? המישפחה לוקחת קשה. בגלל זה רפי בסרט הוא ב'חזרה. במקום לעזור להם הוא היקשה עליהם את החיים. הם הסובלים העיקריים. אני, יש לי נקי-פות-מצפון עד היום כלפי המישפחה.

למה? זו תחושה כאילו הרסת להם. מגד-לים פרח - וטראח, הוא אוכל אותה. ושלא תביני לא נכון, הם היו על-אי-הכיפאק.

לא היה בך כעס? את המדינה קיללתי קודם, לפני הפציעה. ואני לא מפסיק.

אין הרגשה כזאת כאילו כולם חייבים? היו לי התפרצויות-זעם. כנכה אני מרגיש שהמדינה חייבת הרבה ומקצצת במקום לתת, אבל זה לא שייך לסרט. בעניין הנכים אני מיליטנט.

כי חייבים לך? לא חייבים לי הליקופטרים, חייבים לתת לי להיות בכבוד. אני באמת חושב ככה. המדינה חייבת לנכים, כי הם נפצעו בשביל המדינה הזאת. אני חי בתחושה נוראית בעניין הזה. הרגשתי תיסכול שהיא, לדעתי, מוצדקת.

יש שלב שבו נגמרות התיקוה שאי-פעם תוכל לקום וללכת? יש שלב שבו אתה משלים. אני לא מאמין במושג של ניסים. יש לחיות עם, להסתגל. אני מגדיר את העניין הזה כך שיש שני סוגי נכים. אחד שחי מהנכות, כמו רפי בסרט, ואחר שחי עם הנכות, וזה אני. ואני לא עושה חשבון לאף אחד.

מה זאת אומרת? אני חונה על המידרכה ולא עושה חשבון. אני אניע לכל מקום שאני צריך להגיע.

משתדל להיות ציני

יש מבוכה לאדם שפוגש נכה? את זה את צריכה לומר.

אני אומרת שיש מבוכה, אני מרגישה מבוכה, לא יודעת איך להתייחס אליך.

זו בעיה שלך. יש אנשים שמבקשים שירחמו עליהם. יש אנשים שלא יתנו הרגשה כזו. אני לא נתן הרגשה כזו עם החברים שלי.

כשאתה מסתובב ברחוב, תמיד יש איזה ילד שבא ומצי'ביע עליך באצבע.

לזה אני רגיל ואני גם מסביר לו מדוע אני יושב על כיסא-גלגלים.

אתה לא רוצה שירחמו עליך? בטח שאני לא רוצה. ומי שמרחם יש לו בעיה. רחמים זה נושא מורכב וקשה להגדיר. אני רוצה שיתחשבו, לא שירחמו. שלא יחננו במקום ששמו לנכים, שילדור גישה נוחה לנכים לבנייני-ציון, שיתחשבו. זה לא רח'מים. את מדרבת על זה שבחורה תצא איתי משום שהיא מרחמת עליי?

כן.

אני לא מאמין בזה. כמו שבחורה לא תעזור לי למות מתוך רחמים.

למה רפי בסרט עוזב את נירה? הוא רוצה לפתוח דף חדש בחיים. להכיר בחורה שלא הכירה אותו במצב



רפי (איקה זוהר) בסרט "לא נוכל להבין את זה אף פעם..."

קשה. נכה לא היה רוצה שתדעני על הקומפליקציות שיש. הוא היה רוצה שתתייחסי אליו כמו אל עצמך. ולכל רפי כזה יש נירה שלו. בחורה שהיתה איתו בדיק כשנפצע?

חברה שזורקים אותה בגלל הבעיה של שינוי גבהים. נורא קשה עם בחורה שאחרי שאתה נפצע אתה רואה את הזיונים שהיו ביחד, את הריצות. את הריקודים, האומנוע. ואחרי-כך המכסימום ש'אתה יכול זה לראות אותה עושה את הדברים האלה.

אבל הנכה מתחתן בסוף עם אשה בריאה?

כן. אבל משהי שלא הכירה אותו קודם. אלא משהי שבחורה בו בתור שכזה. כנכה.

הוא הסביר לך גם את הבעיה המינית?

דיברנו על זה הרבה. הייתי חייב לדעת הרבה דברים.

אני חושב שמה שמניע את רפי זה מישפט שהרופא אמר לו בסרט לגבי הזיונים, שיש חוסר יכולת להרגיש. וזה לא נכון. הפחדים קיימים. והפעם הראשונה היא מאוד מפחידה. ולא הייתי יכול להבין את זה לבד.

שאל: מה? אמרתי שנפצתי ולא אוכל עוד לעמוד וללכת. הוא היה בהלם. זה היה עשרה ימים אחרי הפציעה, אז הוא הלך מהחדר ואמר שיחזור אחר-כך.

הוא חזר אחרי יומיים ושאל איך ההורים הגיבו. אמרתי לו שהם עשו מסיבת-ריקודים. הוא שאל איך החברה הגיבה, ואמרתי שהיא הצטרפה אליהם למסיבה. אז הוא קם. אמר להתראות. והלך.

ענת פרגוסטי

הילדים בארץ גדלים כך. שכשהם מצביעים ואומרים: 'הנה איש בלי יד', אמא שלהם צועקת: שקט!

● לאן עוד הלכת עם הכיסא? למוץ יש סיבוב-בילויים ביום שישי אחרי-הצהריים. אז הצטרפתי אליו לסיבוב כמה פעמים ב'אותם המקומות.

● ואצלו בבית, שם עשיתי דברים יותר טכניים. וימומיים - עליה וירידה מהמיטה. להסתובב בבית. נהייה במכונית. כניסה ויציאה ממכונית.

מוץ סיפר לי על היום הראשון שהוא ישב בכיסא. ואז נכנס לחדר נכה ותיק שישב לידו. פיתאום נפלה לו קופסת-הסיגריות. והוא התכופף והרים אותה. הוא אמר שזה נראה לו כאילו שמישהו באותו הרגע קם והלך על התיקרה. כי לנכה כזה אין שיווי משקל. הוא לא יכול להישען על השרירים ברגליו.

● אז היית צריך ללמוד מודעות לשרירים?

בטח. ידעתי שאסור להתכופף קדימה בלי להישען.

● כמה זמן עבדת על זה? שבועיים. כל הזמן. יום ולילה.

ראיתי תיסכולים, פרט לעובדה שהיא רוצה ללמד אותי ללכת. בשבוע שעבר היא אמרה לי, שכשהיא תהיה גדולה היא תשב על עגלה ואני אלמד ללכת.

● עברת טיפולים ספירול-גיים אחרי?

לא. הפסיכולוגים בקושי דיברו איתי. שהפסיכולוג בא בפעם הרא'שונה לחדר שלי. הוא שאל אם אני יודע מה קרה לי. אמרתי שכן. והוא

הן נולדו עם זה. **והחברים?** מקבלים את זה בסדר. הילדה הגדולה שואלת לפעמים שאלות. היא רוצה ללמד אותי ללכת. אבל עם חינוך והסברה נכונים הן מקבלות את זה נכון.

אתה חושב שהן מתביי'שות? לא. הגדולה חיה עם זה שלמה. לא

הגדולה חיה עם זה שלמה. לא

הגדולה חיה עם זה שלמה. לא

דן מירון: שנות הטירונות (רשימה חמישית)

מי שמבקש להתחקות על דרכו של דן מירון בביקורת למראשיתה ייטיב לעשות אם יפנה תחילה לראיון הנאה שנתן ליוסי סתרי. עם קבלתו את פרס ביאליק לחוכמת ישראל (חלק א': עולמו של מבקר וחוקר סיפורת), ידיעות אחרונות, 8.2.1980, חלק ב': הווה התרבותית היא וירת מלחמה, ידיעות אחרונות, 15.2.1980. שם הוא מספר על פרסומי הראשונים (בגזית) של גבריאל טלפיר) של נער בן שבע-עשרה שמונה-עשרה, מלא דחילו ורחימו בפני עצם האפשרות להידפס; המביא לעורך הוותיק, איזה מאמר טרחני וארוך על משוררים עבריים בראשית המאה. טלפיר, לא דיקדק במיוחד ולא פסל עליהם את דיכוי הלמונת המפוקפקים של החצי-סטודנט, חצי-גימנזיסט... ונתן שאנס. וחסר נעורים זה וזכר לו מירון שלושים שנה מאוחר יותר.

אותם ימים שונים היו מאוד מאלה שלנו. וגם דן מירון וחבריו — סטודנטים בראשית דרכם שעתידיים היו לעשות שם לעצמם, כגרשון שקר ועדי צמח — הרגשו אז צורך לפרסם מאמרים ורצונות ביום ששי בעיתון, שכן — ושוב, בניגוד לימינו אלה — היו אלה, שיפולי תקופה, ששלטה בה הנורמה, שהמבקר לדורו כותב בעיתון. היו אלה הימים בהם שלט ברמה, כלי מצרים וכמעט בלי עוררים, הר"ר (אחר-כך פרופסור) ברוך קורצווייל. כל יום ששי בהארץ היה מתפרסם מאמר שלו — פעם התקפה, פעם השמצה, פעם מאמר על בלוק, פעם על סטיריזם, פעם על עגנון. זה היה בית-ספר קבוע, וזכר מירון שלושים שנה אחר כך, ומופת בענייני טעס-זירה לדור כולו — מין מוגה משונה של ברנדיס היסטורית, לוקאס אידיאולוגי-אבלדיתי ושוטר תנועה סיפורית — יישאר חרות בזיכרוננו של החצי-סטודנט, חצי-גימנזיסט" כמופת להורות ולחיקוי. מקורצווייל קיבל גם את ההיתר למעורבות ייצרית סובי-ייקטיבית בהערכה, בשיפוט, בפולמוס — אף כי קורצווייל, בניגוד לדן מירון, נכון היה ליהרג ובלבד שלא יודה כתלמידו, כי ביקורת היא עניין סובייקטיבי. ואכן, מי היה זקוק לניתוח, לשיפוט ולהערכה המתיימרת לפחות להיות אונייטיבית, כאשר "פתחת ביום ששי את העיתון, וידעת שתקבל שיעור של קורצווייל, על כל מה שהשיעור הזה אמר: האהבות, השנאות, המלחמות, ה'רגון המיוחד, המלים המפוררות בכל שורה שניה-שלישית" (הכוונה להרגשות הרבות, הפולמוסיות בעיקרן — נ"ו). מן הראוי לשים לב למה שדן מירון זוכר ממאמריו של קורצווייל: אהבות, שנאות, מלחמות... ואכן, הרמות הזאת של המבקר כפולמוס נרגש ומעורב, ודוני וארסי לעיתים קרובות (יורה, שום, שמיר — וכל שאר החמיר, אני מצטט מתוך הויכוח — נ"ו), נוקם ונוטר שאינו בוחל בשום אמצעים כדי להכריע את היריב במלחמה הסיפורית שהיא לו עניין של חיים-ומות, מלחמת-קיום ממש — עתירה להטביע את חותמה על כל כתיבתו של מירון עד עצם היום הזה.

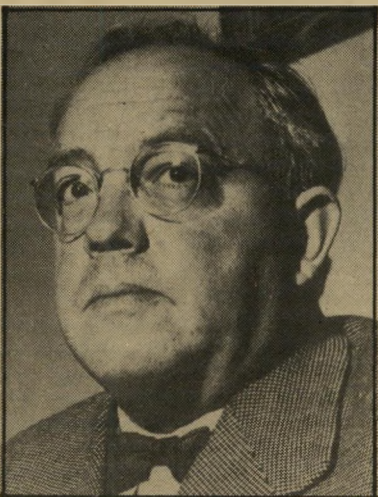
הגמל — והמיפנל

כל הקורא כיום את מאמרירי-שימותי של מירון הצעיר בגזית ובעיתון זמנים של אותם ימים אינו יכול שלא להתרשם מן הפסקנות והנחרצות שבה מביע נער זה בן 17 עד 21 (!) את דעותיו על כל נושא סיפורי שבעולם. גם ככך שינוי היטב את ליקוחו של עמיתו הבכיר: לעולם אל תביע ספקות, שהרי ספקות והתי-לבטויות מעניינות את קורא העיתון של יום שיש משם כמו הפורגה או מיוחל המעיים שלך. ואכן, מירון כותב על הכל: ניתוח ארוך של שירו של טשיני-חובסקי, "כוכבי שמיים רחוקים" (זמנים, 12.8.55), הערכות של כיתבי-על (מאזניים), אכסניה של גורדונסקי, מולד של אפרים ברודיא ועתידות, על "מהות שמו של יעיש" להוז אשר לו הוא עתיד להקדיש ספר שלם (זמנים, 29.7.55), על "מקומו של הקובן טרסט בניצירתו השירית והפרוזאית של זלמן שניאור" (גזית, כרך י"ב, חשוון-כסלו תשי"ג, עמ' 18-14), על "ארם ונוף בסיפוריו של יצחק שנהר" (זמנים, 6.5.55).

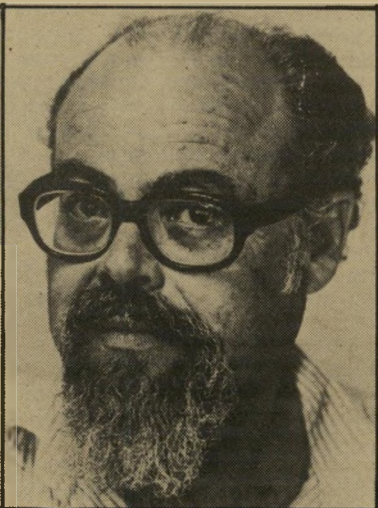
ברשימות אלה עדיין מועט מאוד, יחסית, חלקן של ההתקפות וההשמצות שאותן למד ב"שיעוריו" אצל קורצווייל. זמנו של אלה יגיע רק בעשור הבא. אבל כבר כאן ניכרת איזו משוונות דמוקרטית מזוהה (ורה מאוד

לקורצווייל) המתייחסת אל בעל הערך ואל הבינוני או חסר-הערך כאותה מידה של רצינות, שקדנות וחריפות — סימן ראשון להתעוררותו של דן מירון החוקר, להבדיל מן המבקר הפולמוסן. כך הוא כותב על כינוס שיריה של פניה ברגשטיין (כנגד זה משתזר בכל שיריה של מוטיב אחר של הודהות עם הווה קיבוצית, הודהות עמוקה ונפשית, הנובעת מתוך אותה תחושה של השתלבות במרחב ההיסטורי-הלאומי" — "אסיף של משוררת", זמנים, 11.2.55) כאותה לשון עצמה שבה הוא מציין את "הקונפונטאציה של אבות ישרון עם הגוף הטבעי והאנושי של הארץ החדשה, ובחנינות הפיוטית של המפעל הלאומי הציוני כפי שהוא מתגלה על רקע נופים אלה", או את "השתלבות שירתו של אבות ישרון במסכת השירית של הציונות החלוצית של העליה השלישית וספחיה המאוחרים".

כבר ברשימות אלה של המבקר הטירון בולטת התרופה שתהיה לו לרועץ גם שנים רבות אחר-כך — רצינות מופרות-עדרת-הומית, חוסר חוש-הזמן וחוש-מידה, פרשנות "טרחנית" באמת של "מוטיבים" ו"תכנים", ועל הכל — חוסר זהירות בניסוח שעלול לשים אדם לצחוק. בייחוד מכשלה אחרונה זו היא הפוגמת, לעיתים, גם



ברוך קורצווייל: פעם התקפה, פעם השמצה



משה דור: לא פירחינייר

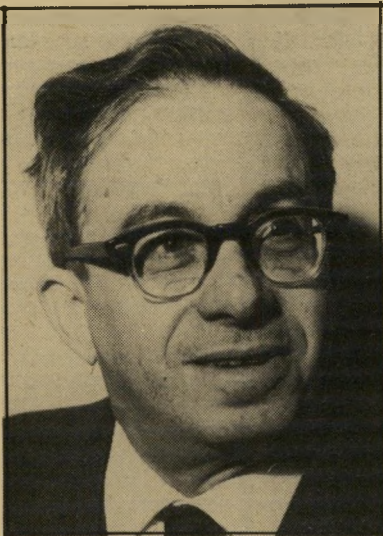
בניתוחים הנאים ביותר, כגון בעת שהוא מסוגל לכתוב — לכתוב מבלי שפעמון-אזהרה יצלצל באוזניו — מישפטים כגון: "אלא, שיש לו, לגמל תפקיד נוסף בשיר זה... הגמל משתלב בעצם המיפעל של העליה הציונית... התקשרות של שיבת ציון עם מוטיב הגמל מידה ששיבה זו אינה חורגת כלל מן החוקיות המוסרית של ישראל-סכא והפלאחין-ברווין". וזאת, כמאמר יפה ומבחין על אבות ישרון (זמנים, 4.3.55). ודני יתן היה לומר כל שנתבקש מבלי לרתום לכאן את "הגמל המשתלב בעצם המיפעל של העליה הציונית".

האיחור והפיגור

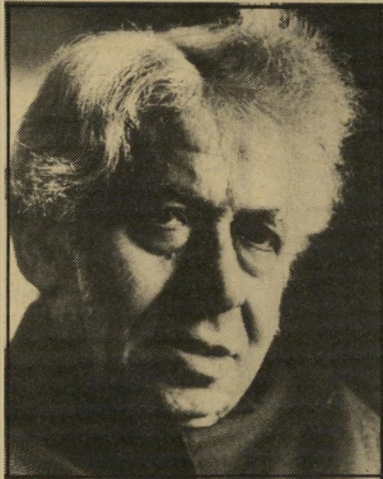
בעת שדברים אלה נכתבים כבר מצוי מירון

בירושלים, לומר באוניברסיטה העברית וב"קרימה למוסיקה, ויוצק מים על ידיהם של מוריו, פרופ' דב סדן — שממנו לא קנה דעת-מתנות וכיבוש היצר אבל למרגס-למד את דרכיו של סיגנון ביקורתי נמלץ ומתגנר המבקש לחקות "סיגנון אמנות", ופרופ' שמעון הלרין המלמד אותו, כדבריו, "לראות התפתחויות רחבות, כמערכת היסטורית-חברתית, בעלת חוקים פנימיים משלה", תחום שבו עתיד מירון להגיע לכמה מהישגיו המרשימים ביותר. מן האחרון הוא גם רוכש תורה מסוכנת למדי, הלא היא התורה לפיה "קבעה לעצמה (הסיפורת העברית)... איזה רצף שונה לגמרי משל הסיפוריות היהודית האחרת (בלשונות האחרות — נ"ו), שלא לדבר על סיפוריות אירופה", השקפה "העומדת בו" — מורה מירון — "עד היום", והיא שתבחר לנו כמה מפגמים החמורים ביותר של מישנתו הביקורתית.

דומה שלימודיו אצל סדן והערכתו הרבה



דב סדן: המבקר כאמן



אבות ישרון: נוף טיבעי ואנושי

למורה גדול זה הם גם שנטעו בו את היומרת והשגיה שבכל השגותיו: הביטחון כי אין בין הביקורת ותחומים הסמוכים לה לבין סיפורת "באמנות" ולא כלום. טענה שלפי מיטב ידיעתי סדן עצמו לא העלה מעולם. רברים מפורשים בעניין זה משמיע-דן מירון לאחר קבלו את פרס ביאליק: "בשעתו כשקיבל סדן את פרס-ישראל למרעייה-הדרות, היבצתי בציבור את דעתי, שהפרס שהיה צריך להינתן לו הוא הפרס לסיפורת. יצירתו של סדן — בכל אחד מן ה'אזורים' שלה — היא בראש-ראשונה סיפורת, מערכת של הבעה בעלת שלמות פנימית אסתטית (!) עליונה" (ידיעות אחרונות, 8.2.80). פער-שבגיל של שלוש-ארבע שנים בינו לבין צעירי הדור לקראת הירושלמים גרם שלא השתתף כמותם במלחמת-העצמאות (כלומר: לא עבר את "בית-הספר" שלה: כך הוא דומה רק — אפיוורה חולפת שאין מן הראוי להפריז בערכה, כשלעצמה, אף כי היא מסמנת נקודת תפנית של אמת: ומה שחשוב הרבה יותר, אולי חשוב מכל, לא היה שותף לאותם ויכוחים ודיונים עמוק לא תוך הלילה ושיחות-נפש אן נפשי-אל נפש שבהן ומסביבן ובאקלימן החל מתעצב "המהלך החדש" בסיפורת — ובעיקר בשירה

העברית (חשוב להדגיש, בהקשר זה, כי כל עורכי לקראת, גם אלה שכבר כתבו רשימות-ביקורת, היו פירחי-משוררים וככאלה גם ראו עצמם באותם ימים). למעשה, בעת שמירון עולה לירושלים (1953) כבר נתפרדה החבורה וכמה מן המרכזיים שבחבריה כבר חזרו לתל-אביב. נתק זה שהזמן גרמו הוא המסביר לא רק מרוע לא נתקרב למרבית בני החבורה, שאת מיקצתם פגש רק שנים לאחר-מכן, כי גם את האווירה של חשדנות הדדית מסויימת ששררה בין המבקר הצעיר והיומרת לבין מי שכבר ראו עצמם, כאמור, פירחי-משוררים (שיגנו, למשל, אם להביא רק דוגמה מופרת לי, לא החלפנו בנינו יותר משני תריסרי מישפטים עד שנת 1977 או 1978, הן השנים שבהן חזר הוא מארצות-הברית ואילו אני חזרתי משהותי הממושכת באנגליה, הגם שהיכנונו את את הרכה קודם לכן). איבד שנים עשויות לגרום הפרש גדול בחייו של איש צעיר.

הוא עצמו הגיב על "איחור" זה בהתוודעותו למי שהיו, אחרי הכל, בני דורו במילים: "הכל כא אצלי קצת באיחור, אפילו היכולת שלי לקרוא ולטעום היטב את בני דורי — את נתן וך, את אבינו — פיגרה גם היא בשנה-שנתיים, ואולי עד עכשיו (1980 — נ"ו) אני מפגר. ודאי ימצאו כאלה שיאמרו כך, ויכול להיות שהדבר נכון. לעומת זאת, זה נתן לי איזו הרגשה של רצף ושל הימצאות בתוך הסיפורת העברית במרחב של 150-100 שנה, כדבר אישי, אבסורדי מבחינה מר-סוימת, אנאכרוניסטי, ובכל-זאת, עובדה אישית. מבחינות רבות, מה שקרה לי אחר-כך, בעבודה שלי בסיפורת, טבוע בחותם העניין הזה".

דן מירון ברגע של חשבון נפש. אלא שהפער או הנתק לא היו, בכל זאת, עניין של גיל בלבד או אף בעיקרו של דבר, לא פחות מכן השתתפה כאן רתיעתו של הנער המבוגר מכפי גילו. "תולעת הספרים" השקדנית הרוכש בדמי החנוכה שלו, "בכיתה ד' או ה'", כך של שירי יל"ג, הוא עצמו מעיר על פרשה זו כדלקמן: "אני מסתכל לפעמים על ספר זה (של יל"ג — נ"ו) ואני מבין את עצמי, השנה היא 1945, וילד תל-אביבי הלך או ומשקיע את דמיו-החנוכה שלו בשירי יל"ג, ועליו לומר... שזו היתה השקעה מכוונת ומודעת לגמרי... ותוך זמן קצר ידעתי על-פה קטעים ארוכים מאשקא דריסקפ, שומרת יבם וקוצו של יוד (פואמות של יל"ג — נ"ו). הערתו הבאה של מירון חושפנית עוד יותר: "אנאכרוניזם גמור מבחינת התפתחות השירה העברית. היית מצפה שילד בגילי באותה תקופה יקרא — אם בכלל — את שירי הילדים של לאה גולדברג, נתן אלתרמן וזאב... (אבל) מה שנקלט בצורה חריש-שמעית היא השירה העברית הפאטטית, הסאקראטית והרגשנית של העבר". בקיצור: כל מה שכנגדו יצאו — בין שאר דברים — "בני דורו" בסיפורת:

"אנאכרוניזם" זה, בנוסף לעובדה שמוריו, סדן והלרין, מכוונים את כל מבטו לאחר, אל העבר, ומצמצמים אותו בסיפורת העברית והידיד, הוא המסביר את החשדנות — ולעיתים העוינות — שבה הוא מקבל את החדש, ובעצם את מרבית יצירות המוקדמת של "בני דורו", כדרך שהוא מבהיר כי בעת שמקצת מאלה מדיינים באלוט, ייטס, רילקה, לורקה, אלוה, לאסקר-שילר ובסיפורת המודרניסטית הרוסית (הרושנסקי), או "גמלים" — תחילה לעצמם ואחר-כך לציבור הרחב — את פוגל, שתייברג, טמקין, קרני, נוח שטרן, בר פורמאנץ ורבים אחרים — הוא עצמו עסוק עדיין בסיפורת העברית והידיד של המאה שעברה וראשית המאה הנוכחית, כשבאזינו מצטלצים חרזיו, "אשקא דריסקפ" ו"קוצו של יוד", ואשר ל"חדש" — תמיד אפשר לעיין ולכתוב על "חדשים-המקורב-באו" כשניאור ושנהר והזו ואורי צבי.

המושך והכובש

נכון שכבר אז הוא מגלה כמה "חריגות" בלתי צפויות. מי היה מאמין, למשל, שדווקא הוא יהיה זה שיפגין, בשלב מוקדם כלי-כך, אהדה מובהקת כזאת למשורר הרחוי (אז) אבות ישרון, ואף יכתוב על שירתו, "שיש בה מן המושך והכובש למרות הערפל הפירוש של כמה מחלקיה". אפילו כלפי סיפריהם של כמה מבני הדור לקראת ועמיתיהם אין הוא מגלה אותה מידה של עוינות "טיבעית" שבאה לידי ביטוי בתגובותיהם של בני הדור הקודם, אירבה, על סיפורי הראשון, המופלא, של יהודה עמיחי, עכשיו ובימים האחרים. הוא כותב, שהוא, "הפרי האפיל ביותר שהעמידה שירת לקראת, עד עתה", אם כי, לדעתו, "גם שירה זו רחוקה מן הביטוי המלוטש ומבחינת משמעת הלשון והריכוז החרוזי (היא)

נופלת, ללא ספק, מחטיבות (אחרות — נ"ז) כשירתם של בני החבורה. ועם זאת, וחרף קביעות נועזות עוד יותר (לאתם ימים), כגון קביעתו שספר שיריו של עמיחי "מעמיד שירים אלה בחטיבה פיוטית מקורית ורבת-השראה כשירי הרור הצעיר" (זמנים: 17.6.55), דומה שאין הוא עומד כלל על מלוא החידוש והיחוד שבהופעתה של שירה זו בנף הסיפורית של אותם ימים, ואין לו מושג על פי אלו אמות-מידה עליו לשפוט אותה (ראה דבריו על "הביטוי המלוטש" ו"היכוח ההרזוי"). באותה רוח לא בלתי-אהודה הוא מציין לשבח את "משכבה הרועע", ואת "תחושה הנביטה שאינה נביטתם של פירחנייני" העולה מפירקי סיפרו הראשון של משה דור, ברושים לבנים (הוצאת לקראת, 1954). אותו הוא מושה — לטובה — לספירה של "שני מחברים אחרים מבני אותו חוג", דוד אבידן ומשה בן-שאול, שהמכנה-המשותף לשניהם הוא, לדעתו, "ריקנות הביטוי והערר בסים חוויתי של אמת" (לימים ייצא כנגד אותו בסיס חוויתי של אמת" כקנה-מידה ביקורתי כאלו היה זה עיקרון זו לו, שנכפה עליו בידי אחרים...).

דומה כי השירים היחידים שאותם הוא מתעב באמת באותה תקופה הם אלה של דוד אבידן, ואכן, במאמר בשם "כינוס בטרם מועד" (זמנים: 12.11.54) קובע המבקר בן 20 על המשורר בן גילו (שנים לידו 1934), כי "חלק הגון משיריו (בסיפור הראשון, בראים ערופים שפתיים, 1954), אינו ראוי לבוא בספר ושגם בירתם טועם הקטן טעם בוסר וחיקוי" — ובייחוד חיקוי של נתן אלתרמן, משירי שימחת עניים ועד שירי הטור השביעי.

לאחר שהביע את דעתו כי "שירה זו עומדת כולה בסימן של חיקוי", מסכם המבקר: "כל אלה מוכיחים עד כמה רחוק דוד אבידן מניב מקורי. אפשר להציפי של המיטפורה וההיסטוריות והרעיונות האנטיסוציאליים לא בא לתת אלא על סנטימנטליות נוסח אלתרמן; אלא שבשעה שלשירת אלתרמן משווה הסנטימנטליות הקלה וטעונה האספרי את גובה האנושי, החם, ומביאה אותה לרגעים של כנות שובת-לב, הרי שאצל אבידן זוהי סנטימנטליות של בוסר, רגשנות פגלית-בומבאסטית של מאבד עצמו לדעת תחת גלגלי הקטר או רגשנות המנסה להיות קלילה כזו של סיכום ביניים".

ויש אפילו קביעות חריפות יותר, כגון זו של בדידן בשירי אבידן אין אנו שואלים אם לפנינו יצירה מנומננטלית אלא אם נכנסים שירים אלה לתחום יצירה או שגם עומרים הם בתחום הגלוממאניה.

בכך הצטרף מירון למעשה למיתקפה הכללית, חסרת-התקדים כמעט, על שירי אבידן ומיקדם (וגדעון קנצלסון בהארץ: "מלאכה חרוזה של מפחית-כוכים, אפשר להגיד... על חלקם הגדול ביותר של השירים... שהם פשוטו כמשמעו, שקר" ישראל זמורה כדבר: "דומה עליי, כי אם התחלה היא זו, הרי זו התחלה שאינה גס סיום").

המתמיד כגיבור ציד

שפע של רצונות, רשימות, מאמרי הערכה ופרשנות, שמות-העט או הפסבדונים שמירון בוחר בהם, כגון "יען הנטש" או "ד, נמורד", מעידים יפה על הויקה הכנענית, כדרך שהם מעידים על מבקר צעיר הרואה עצמו כגיבור-ציד, ובעצם הם מעידים על זה ועל זה (מירון): "כל מי שגדל כפרה-אינטיגניציה בסוף שנות ה-40 ובראשית שנות ה-50, לא נוקה מאיזשהו מגע עם האידאולוגיה הזאת (והכנענית — נ"ז) עם ההינתנות הארץ-ישראלית שלה, עם קיסמי המיתוס שהיא אותה סביבה", כיצד עלה ה"קסם" הכנעני בקנה אחד עם העניין בסיפור היידיש, שאותה הוא בוחר ללמוד באוניברסיטה העברית? דומה שתופעות דומות רבות, ניתן להסביר גם את זיקתו ליידיש כחלק מאותו ייצר חזק של "איפכא מסתברא" שפעם כבר אז בעילוי הצעיר, ואולי גם תרמה הידיעה כי הוא היחיד בבני דורו הבוחר במיקצוע בלתי-פופולארי (אז) כגון זה, ואחר משני תלמידים, בכך הכל, השומעים את ליקחו של רב סדן. השני היה "נער אמריקאי מוזק", ומשנשר אף הוא — בנשאתי לבדי עם סדן עד סוף השנה, והיינו מקיימים את השיעורים קצת בחזר, קצת בחצר, קצת על המדרגות ובעיקר — באוטובוס".

האם חש אז כ"מתמיד" של ביאליק שנתר לבדו-לבדו, שעשה שכל חבריו — "כולם נשא הרוח, כולם סחף האור?"

שהרי באמת "שירה חדשה" הרנינה אותם ימים את "בוקר חייה" של אלה שכבר יצאו החוצה פוגל, אברהם בן-יצחק, יעקב שטיינברג, יהודה קרני, טמקין, אסתר ראב, יצ. רימון, אמיר

גלבע, עמיחי, אבידן, דליה רביקוביץ, אם אכן סבר מירון גם אז, כפי שהוא טוען היום, כי יהודה קרני הוא אכן "מגדולי השירה הארץ-ישראלית בשנות העשרים והשלושים" (ראה "מתי נחלד לגלות את פוגל"), דבר שאני עצמי חוזר וטוען מזה שלושים שנה (ורק שלהרחיב את הדיבור עליו עוד לא היגעתי, בעונותיי הרבים), אם באמת חדר כליכר ל"מורשתם הסיפורית" של בר פומרנץ ואסתר ראב, כפי שקורא מאמרו הנ"ל מתרשם, כי אז אין ספק שטרם יפהיפה להסתיר את התפעלותו, מחד, ואת חדרתו, מאידך גיסא, אותו שנים שבהן ברק ומוצא כי "בחושיו הדקים והחדים, בייחוד בחוש הריח שלו (!) — נ"ז), חש שניאור שבמקום בו שלטת הקפיאה על השמרים — שם פושה הריקנות, שם פורה העובש". (גזית כרך יב, חשוון-כסלו תשי"ג, עמוד 14).

האם באמת לא הבחין אז, בעומדו נוכח אותם "גילויים" שכנגדם הוא יוצא כיום בארסיות כזאת, כי המדובר הוא בדיוק במערכה כנגד הקפיאה על השמרים, הריקנות והעובש?

וכלום באמת סבר אז, כדרך שהוא מנסה לשכנענו היום, כי כל מה שהוא מכנה בליגלוג בשם "גילויים" לא נעשו אלא במיסגרת של "פוליטיקה סיפורית" — "שלא לדבר על האדרת שמם וסמכותם של המגלים עצמם". האם באמת לא ידע אז ועדיין אינו יודע גם כיום כי מעולם לא היה "מסע-צלב סיפורי" כהנהגת שלמה גרודזנסקי, אשר נועד "לקעקע ולערער את שלטונם של שונאיהם ואלתריהם בשירה ובתרבות" — רק מתוך כוונה להמליך תחתיהם "גנסי", "מסוגר בתוך עצמו" הסובל מ"לולות אינטלקטואלית" ואשר השקפת עולמו היא בבחינת "אקזיסטנציאליזם מתחילתם". שאינם מסוגלים ליישם את מחשבתם לסיבוב ולעושר האמיתיים של הרצף הקיומי והם נאלצים לעשות ברצף זה דרוקציה אחר דרוקציה, שאם לא כן הוא יישמט כליל שפתיים ומתבגלים (ואיזה "גירגור" גראנדיוזי! — נ"ז), וראה סיפורו של מירון עצמו על מורו חיים קלר שהיה קורא לכל פיספוס-שכתב בשם "גירגור".

אכן, אם באמת לא חש בדברים אז, באותם ימים רחוקים, את הוא שחוש הריח שלו היה הרבה פחות "רק וחד" מזה של זלמן שניאור...

מפרט אל עיקר...

אבל את זאת, שבשנים האחרונות נתחווה לו יפהיפה מגמת פני הדברים אז, ורק שעשיו, בריתחת פולמט פוגל, הוא עומד מושה, כדרך בלא-קושי, מה שכבר גלוי ונחור לו — את זה אני מסוגל להוכיח בראיות שאין משכנעות מהן, כלומר, בדבריי הבעל-פה שאלו עצמו.

אדרבה, פיתחו את סיפרו מפרט אל עיקר על שירת נתן אלתרמן (הוצאת הקיבוץ המאוחד וסיפריית פועלים, 1981) וקראו עימי בעמודים 11 ו-12 את הדברים הבאים:

ההתנערות והוויכוחים במחשבת השירה שלנו לאורך המאה העשרים היו כרוכות (צל כרוכים — נ"ז) על-ההרוב את בדחיית הפואטיקה של החוויה אלא בהפעלת המחוודות על-פי רגישות שירית-לשונית חדשה. מדי פעם בשנות העשרים והשלושים ושוב בשנות החמישים והששים, נתגלה, ששירה שנחשבה לחוויתית כל-יזכרה לא ביטאה "באמת" את החוויה השירית בכל הרגישות והתנופה הנתבעות. אם משום שנאחזה בלשון אלוהית (רמזות — נ"ז) ומקורות, אם משום שלא נענתה לאמן וסגרה עצמה במייבנים שיריים קלאסיים, מצומצמים ומאובנים, ואם משום שנענתה לאמן ולריטוריקה שלו למע, לה מן המידה ותוך כך נחנה את חובת הדיווח הרגיש על חיי הנפש של הפורט בהתי לבטויותיו הקיומיות. דהיינו, הופעתן של רגישויות חדשות ביחס ללשון ולשימושה השירי כרוכה היתה לעיתים קרובות בבחינה ביקורתית נוקבת פחות או יותר של מורשת השירה בדורות הקודמים, ובדור הסמוך במיוחד (ההדגשה שלי — נ"ז), וביקורת זו הפעילה מחדש מתוך יתר חיוד, את הקריטריונים של פואטיקת החוויה, על-פיהם הכריעה הביקורת בשאלה אילו מחלקי המורשת השירית עומדים במבחן והם בבחינת שירה קיימת ועומדת. כאמור, על הרוב היה חודה של הביקורת מכון כנגד שירת הדור הקודם הסמוך, שבה נתגלו, כביכול, קהות וריחוק של המימוש המילולי מן המקור החוויתי, או דלות של חוויה שהסתירה עצמה באדרת לשון צבעונית, או תפשה "מכאנית" של הקיסם, שנתגלתה במערכי שיר מיכאניסטיים וכו'. אמנם, לא פעם כוונה הביקורת מצד המשורר או המבקר לעבר בני דורו שלו, כגון בביקורת שמתח

דוד פוגל על שירת שלונסקי, או כגון בבית קורת שמתח יח. ברנר על שירת ז. שניאור, מי כתב דברים אלה דן מירון? לא יאמן, מה?

אדרבה, לכו ובידקו, ומירון מוסיף: **החמישים הביאה, כידוע, לאחת ההתנערות היות הללו (ההדגשה שלי — נ"ז), החשיבה הסיפורית, שניאורה מחישה חדשה בלשון ומהשגה חדשה בדבר הזיקה שבין השירה לחברה, יצאה לבדיקה מחודשת, רבת-החוויה ואופני עיובה בכלל המסורת של שירתנו החדשה... זך (אני מדגל על ה- קומפלימנטים — נ"ז) חתר לביסוס נסיונותיו שלו וכן נסיונותיהם של כמה מבני דורו בפראקטיקה השירית על אידאה של מסורת אלטרנטיבית (ההדגשה שלי — נ"ז)**

בשירה שמביאליק ואילך: מסורת, שגובשה סביב יצירתם של משוררים, שהיטו את השירה מאפיקה הריטוריה-ציבורי-הגראני דיוז ושאפו להקנות לה אופי של שיח אישי, כפי צבעונית-יתר בשימוש בפיגוראטי ביטוי, סולד מן הקסמים המיצולוליים הקלים של מטריקה הרחוקה, בעוד שביחס לעבר של ראשית המאה ושל שנות העשרים כרוך היה גיבושה של המסורת האלטרנטיבית בקביעת מעמד מרכזי למשוררים צדדיים ושכר חים, כביכול, יעקב שטיינברג ודוד פוגל, הרי שביחס לדורות הקרובים יותר כרוך היה מעשה גיבוש זה דווקא באקטים של ניפוך איקנות, ובעיקר במלחמה בהשפעתה של שירת אלתרמן, באז נמצא לזך המיצבור השלם של התגמול המותאמים, כביכול מראש לתפקיד האיוור השלילי של נורמות החוויה, דווקא משום שפגמים אלה שימשו בעירבוביה עם סימני כשרון ועם ברק שירי שמועל לכל ויכוח, נראה הם ראויים לשמש מטרה לחיצים השנונים, המעמיקים חדור.

מה אומר ומה אדרב, אפילו דן לא היה מסוגל לנסח את כוונותיו בצורה קולעת יותר מכן הפלוגאט שלו כאן ואם כך, מה כאן? האם מיקרה הוא שדברים אלה מופיעים בספר, ואילו כתב הישטנה על דבר האיקונה ובתהדרם של פוגל שבה מנפנפה פרי את גרודזנסקי את זך מעל לראשיהם במסע-צלב שאחת ממטרותיו העי קריות היא "האדרת שמם וסמכותם של המגלים עצמם" — דברים אלה דווקא בעיתון הופיעו? האם גם כאן עמדו פרופ' ג'קיל ומר הייד וחיילק ביניהם את התפקידים את שוחיו הפעולה: השמצות וכוכים — לעיתון, ואילו הכחנות ואיבחונים המתבססים על עובדות — לספר?

נראה כי משהו מזה נכון בלא ספק, אבל על כך — ברישימה באה.

נתן זך

אמנות

הכתם הנכון במקום הלא-נכון

כרמלה רונין עשתה זאת שוב, מנהלי המוסיאונים שלנו הם כנראה צדיקים גדולים, שכן מי לאכתם נעזית שוב ושוב בידי אחרים, כך בתע' רוכת כרוך אגדתי שערכה כרמלה, אוצרת בית ראובן, לאמן המחול פלוס ציור פלוס ערלדארע, כך בשיחזור ההיסטורי רביהערך של תעודות צריף האוהל — התערוכה המודרניסטית הראשונה בתל-אביב הקטנה — וכך בתצוגת ציורי השמן של שמשון הולצמן המנות, המוצגת בימים אלה באותו בית-ראובן שכבר הפך, בזכותה של האוצרת, למעין מוסיאון אמיתי של העיר תל-אביב.

מלכתחילה היה ברור כי הפעם — הפעם אולי יותר מכעבר — תורת הסיכויים היא נגדה, כמו שאומרים האנגלים, הולצמן היה ידוע כל ימיו כאקווארליסט מעולה, את ציורי-השמן הרבים שיצייר לאורך עשרות שנים לא הציג מעולם בתע' רוכת, ניתן היה לראותם בביתו, ופה ופה באיו מכירה פומבית, ופה ושם — יותר פם מאשר פה — אחד או שניים (יותר אחד מאשר שניים) בתערוכה רטרופספקטיבית שמוסיאון זה או אחר נאץ, לזך, לאחר שכלו כל הקיצין, לערוך לאמנות "היסטורית", לאמור: לכזאת שהכל כבר מבקשים לדון אותה לגניזה סופית.

כיוון שנמנו הבירות אצלנו וגמרו כי הולצמן הוא אקווארליסט, רחמנא ליצלן, שוב לא ניתן היה להזיז אותם מדרעם, שהרי אין זו מדרך התי בע שיצטיין אדם בשתי אומנויות: היהיה הרצון לטייה והספר נלגף? לא רוכו של עולם היא, וגם זאת כמו ביקשו לומר לו לאמן היומנרי? שני

כתרים אתה מבקש לך מאיתנו, שאפילו אחר אין לנו? אקווארליסט ביקשת להיות? — נחא, הינחנו לך, בגורל ליכנו, עכשיו שב לך אצל אקווארליק והחרש, שאם לא כן גם כתר זה שי קיבלת מאיתנו אנו מסירים מעל ראשך.

וכך, דור מידבר אחד ואולי שניים צריכים כי נראה לחלוף עד שמה שכבר תויג וסווג ונגרר ונתחם יוכה לראייה בעיניים חדות ובלב פתוח.

והנה, מי שעמד לו זכותו וזכה לראות כמו עיניו את ציורי-השמן של הולצמן, את כולם ולא רק את המיבנה הנאה המוצג כעת בבית-ראובן, הרי ברור לו כי הולצמן היה, כראש וראשונה, אמן ציורי-שמן. זה שהידיעה כליכר כאקווארליסט, בהם גם זכה כמוניטין של ויטואו (ותאר דרמשמעי) אצלנו בימים של "לולות החומר" ו"עצלות הרוח" — מן הסתם היו לו נימוקים טובים לכך, ראשית, רינו הארצישראלים הכספים הדרושים לרכוש את הדברים והצבעים היקרים והמיסגרות והמיכוי חולים הנחוצים למי שמתכוון להתרכז בציור על ב? ואחרונה: היכן היו האספנים בעלי-המון ש' המתינו בתור אותם ימים לרכוש דווקא את ציורי-השמן של אמניהם? וזה לא הכל! מי הבחין בין זה לזה בימים שבהם סברו הרוב כי ליתוגרפיה היה ציור על אבן, כגון ציורי-המערות?

אכן, בפרשת האקווארל הישראלי עוד לא נאמרה המילה האחרונה, גם מי שסבור כי עיקר כוחו של דוד הנגלד, למשל, ירדו הקרוב של הולצמן, ברישום ובאקווארל דווקא, מוזמנת לו הפתעה גדולה לכשיוכה — וחוששני כי איננו קרובים לאותו יום יותר משהיינו בחייו של האמן — לראות תערוכה ייצוגית מן השמנים של הנר-לך.

אבל אנחנו בפרשת הולצמן, וכל ההקדמה הא רוכה הזאת לא באה אלא להגיע לעיקר, והוא, שמבקרינו לא הכיבו גם הפעם, את שציפת מהם שירא — ראו, ואת שלא ציפת מהם שכתבו — באמת לא כתבו, אנשים אמנים הם, שאפשר לס' מוך עליהם ועל עיוורון-הצבעים שלהם, וכך קיל-מס האחד על ציורים אלה שהשראתה של האמן נות הצרפתית — ה"פוב" (ה"פראס") ודארזן ומאראק, בצד פרנקל ואסכולת פאריס היהודית (אברדס המוקדם) — טבועה בהם עד שרומה ש-שיאפשר לטעות בה (והלא הולצמן כילה כי פאריס, שבה הם היה לו אטלייה משלן, יותר שי נים, בסך-הכל, ממרבית אמנינו), ובכן, כתב אותו מבקר בריסמא כי "כאן (בשכנים, בניגוד לאק' ווארלים — א"ה) מוצג היבט אחר שלו (של הול' צמן — א"ה), בלתי-שקט, אכספרסיוניסטי", ולא נתקדדה דעתו של המבקר עד שעמד ומנה את מקורות ההשראה שמצא באמן: הגרמני שמדיט' רוטלוף והאוסטרי אגון שיילא; כשהוא משלים הפגנת ידע את בהערה כי על כרות התערוכה של הולצמן מתנוסס ציור גוף של... גליקסברג, ומבקרת אחרת שהואילה לכתוב על התערוכה המרשימה מצאה בעבודות אלה — שכולן קלות ומיומנות, בעלות ריתמוס מוסיקאלי ושלטים בלתי-מצויה במדיום הקשה — "חיספוס גולמני וכבדות", והגריל לעשות איוה שמענדריק יר' שלמי בשם גיל גולדפריין, שדומה רק המתין ל-הדורמנות זו כדי לנסות ולהסיר מעל הולצמן — ששמו הלך לפני בכמה בירות אירופה וכמה מי טובי אמניה החליפו עימו ציורים — גם את כתר האקווארליסט, וכך כותב אותו גולדפריין (אני מתרגם מן האנגלית של גרואלס פוסט): "אף כי הולצמן היה אמן מקובל ובחוגים ידועים גם מי כובר, בעורו בחייו..."

וכך קיבלה תל-אביב העיר, שנה אחרי מותו, את פני אחד מטובי בניה-יצייריה, כמו נשתוקקה ממש לקובר בשנית, וזה מה שעלה בגורלו של האיש שבקש כל חייו להוכיח ביצירותיו כי האמנות הארצישראלית אינה חייבת לפגר בעש-רות שנים ובשלוש דרגות-איכות אחרי זו האיר' פית, אמן שכל מגע שלו עם הניר או הכד היה מגע קסמים ומעשה אהבה באחד.

אגון שיילא, שמדיט רוטלוף, כרוז לתערוכה של הולצמן ועליה ציור של גליקסברג, "צייר שמן שיגרת" ו"כבוד בחוגים ידועים" (כחוגי ה"שכ"ז" ואולי בחוגי הפשע האהב אהב?)

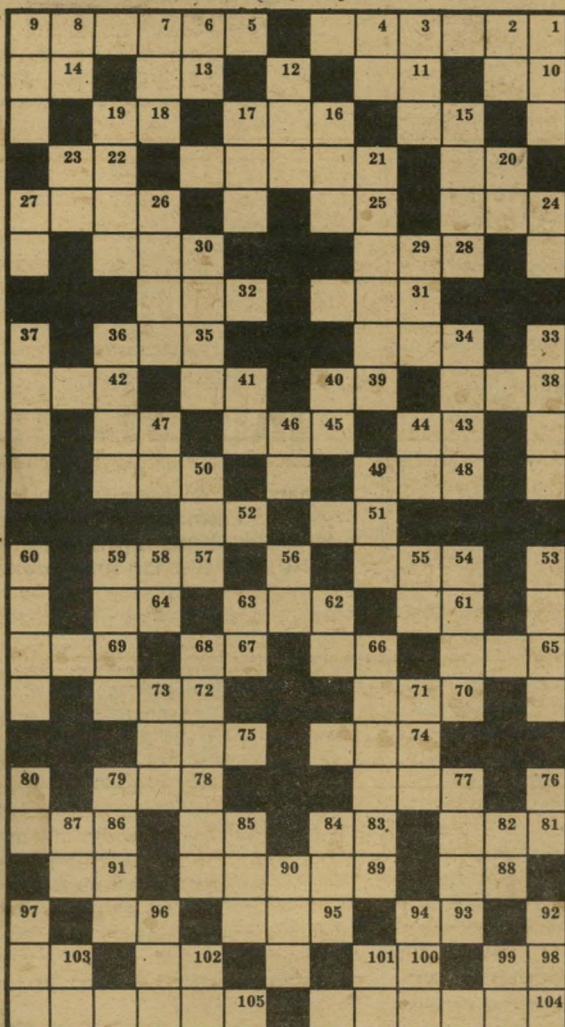
הכתם הנכון במקום הלא-נכון, תודה לכרמלה רונין — גם על התערוכה, וגם על תיוכורת זו של העולם שבו אנו חיים ואי-הם נוסף ונחיה בו עוד שנים רבות וטובות — בחי' רת מבקרינו.

ורק תמיהה אחת קטנה לסיום: בכל העולם עסוקים הכל זקתקמת יד לציון ויכרם של גדולי האמנים המדתי ואף ברקיתם מיתוסים לכמה מהם החיים עתים (ובאלתוס, ואושברג, דה קונינג וא' חרים), ואילו אצלנו הכל מבקשים רק לקעקע, עם סגולה.

אגון רוטלוף, אכספרסיוניסט

עורך נתן זך

מאוזן:



(1) נעררים; (5) כריעקב, בהשך
אלה — הצעיר שבחבורה; (10)
תואר מוסלמי; (11) משתחוה;
(13) אחד מיסודות העולם ע"פ
הקדמונים; (14) עלוב; (15) משקה
מסין; (16) אלוף בצה"ל, מניף
הדגל באילת (ש"מ); (18) יחד; (20)
הקיף מעברים; (21) פרי שקלר
פלתו קשה; (22) אחוריים; (24)
בשושלת הפרעונים; (25) אבן
טובה; (26) תבואת השרה והכרם;
(28) צבי צפוני מקרי; (30) משורר
אנגלי בן המאה ה-19, לוחם
חופש (ש"מ); (31) שקר; (32) שור
פרא; (34) חיק; (35) מקום שלם
וכרי; (38) תנית; (39) נמצא; (41)
איבר הדבור; (42) בלתי פורה; (43)
תואר הולנדי; (45) ממיני הרגז;
(47) חס וחלילה (ר"ת); (48) לחות;
(50) נאד; (51) טהור; (52) כלי
קבול לנחלים; (54) דבק לזוגיות
בחלון; (57) שר בימי ירמיהו; (61)
משענת מעץ; (62) שבר ולעס;
(64) מחזאי אירי שגון (ש"מ); (65)
חיל בצה"ל; (66) ארמת טיט; (67)
מילת שלילה; (69) מכשף; (70)
דשא רך; (72) כלל העובדים
במוסד; (74) קרום על פצע; (75)
איבר כגוף — בהשאלה — משך
ענת; (77) תוך; (78) גמדי; (81) ליי
לה; (83) נעם, ערנה; (85) תשוה;
(86) הפסק; (88) תו מוסיקלי; (89)
כלי מוסיקלי; (91) זמורה; (93)
מטבע מהמורה; (95) נכבד, אציל;
(96) קבוצ בררם; (98) חיית יער;
(100) בת"קול; (102) גבעה מלא
כותית; (103) אויב; (104) עיר חוף
בארץ, נבנתה ע"י הורדוס ב-20
לספירה; (105) גרגר יער שחור.

מאונך:

(1) מלך בני עמון; (2) פרי
בוטר; (3) מינוטה; (4) איבר בגוף;
(6) בשר בשל רק בחלקו; (7)
הצל, עורה מצרה; (8) כלי
לנחלים; (9) רכוש בריקמא; (12)
שבת משכתי ערב; (15) הר בגליל
התחתון; (16) מי שאינו שולט
באחד מאברי התנועה; (17) כלי
אריגה; (19) מספרי הכתובים; (20)
מורה בשמן; (21) מורח; (23)
היציע שמאחורי קרש הקרשים;
(24) פלא; (26) מסגרת, מקום
קבוע לאבניחן; (27) שקט; (29)

משחק בכדור; (66) בלי קץ וגבול
(2,4); (68) מפונק; (71) רוממות;
(73) שיח עושה פרי ענבים; (76)
צאצא; (77) כסוי; (79) משיכת
יתר" בומן; (80) נטל; (82) איבר
הנקה; (84) חתיכה; (85) חומה,
גדר; (87) עטיין; (90) אף הפיל; (94)
אור רב; (96) גוף בלי תאר וצורה;
(97) מיתה קדם זמנה; (99) בקשה;
(101) רב; (102) תפר; (103) ספינות
רבות.

הכריח; (30) יבלת; (33) עם
מאוזן — תפילה להתחדשות
הורה; (34) גוף גיאומטרי; (36)
כסף קטן; (37) מגדל; (40) תואר
מלכותי בפרס; (41) כאן; (44) אבי
שם; (46) מכוסה; (47) אבי הבעל;
(49) אבני פסיפס לבניין; (50)
מורה תורה תימני; (53) ראה 33
מאוזן; (54) כלי נשק; (55) דין; (56)
שביל; (58) חלש; (59) אויל; (60)
סמרטוט; (62) מושב מורם; (63)

אביגיל ינאי



"דרם"

50 גרם טבק הולנדי מעולה
לגלגול סגירת (עם נירות)

אוהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

שנת שמיטה למלפן
אז שר.
האזנות סתור יש.

אנו מספקים:
* מכשירים למניעת
ציתותים בטלפון
* שרות לגילוי מיקרופונים
מושתלים
* מגלי מתכות
* מזכירות אוטומטיות

רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444תן
טרמפ
לחיילקרן להצלת חייו
של

ציון משה

הזקוק להשתלת כבד



תרומות ניתן להעביר

לחשבון מס' 77550

בבנק דיסקונט

סניף 113,

תל-גיבורים

אקורדיוניסטית

מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי-כרה
במסיבות

תוכנית מיוחדת לימי-הולדת

טלפון: 221017, תל-אביב



פניני הצהרית הרחוקה

פניני המזרח הרחוק - 34 יום

הודו ונאל - תאילנד - מלזיה - הונג קונג • טיוואן • יפן

המחיר החל מ-\$3995 תוכנית וניסול בלעדי

הרשמה אצל כל סוכני הנסיעות

PIMASA

PIMASA

איתן עמיחי
הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים),
תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים,
עירפול מיוחד לארועים למניעת
יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 • טל. 5-6-790114

בשמירה על בריאותך ורכושך



מרים
בניחני

מזל החודש:

סדרן

הכר את

בן/בת זוגך

האם אתה מכיר את בת-זוגך, חברתך, אשתך - בת מזל סרטן? האם היא מכירה אותך, הסרטן? להלן מיבחן-בזק שחובר עלי ידי האסטרולוגית הבריטית טרי קינג. ענו בכתוב על השאלות ורישמו ליד כל תשובה את הנקודות: 3 - כן; 2 - לפעמים; 1 - לא.

אתה מכיר את הסרטנית שלך?

- היא אוהבת ממתקים?
יש לה סנטימנטים חזקים לעבר?
יש לה צורך לחסוך כסף כל שבוע אפילו אם מדובר על סכום של מה בכך?
היא מסוגלת להפריד בין אהבה למין?
היא בוכה בסרטנים?
כואב לה הראש כשאתה אינך מגלה כלפיה יחס ריגשי אלא תאוותני בלבד?
האם היא נוטה להיפוכונדריות?
האם היא שומרת דברים בזיכרון?
האם היא מרגישה צורך לאכול מייד לא-חר קיום יחסי-מין?
האם תעז לשכוח את תאריך יום ההולדת שלה?
היא נעשית רגשנית למראה תינוק או ילד קטן?
האם היא נמשכת ליס?
היא מאוד תלויה בך מבחינה ריגשית?



האם היא תקבל התמוטטות עצבים או תשתגע מדאגה אם תאבד את עבודתך?
האם היא תמיד עסוקה בדיאטות-הר-זיה?

כשאתה פוזל הצידה לעבר נשים אחרות, היא מאוד נמנעת ומקנאת?
האם היא נוטרת טינה?
האם יהיה לה קשה לנהל שתי פרשות-אהבה במקביל?
היא סובלת מדיכאונות?
האם מצב-רוחה מושפע מהסובבים או-תה?

20 עד 30 נקודות:

קיימות כאן שלוש אפשרויות. האחת -

נמשחת רק עתה. השניה - אף פעם לא טרחת להכיר את זוגתך מקרוב ולעומק. השלישית - היא אינה סרטנית אופיינית.

31 עד 50 נקודות:

אתה מכיר אותה די טוב. יתכן שאתה חיים יחד זמן רב, או שאתה אדם רגיש, המבין וקולט את הזולת. בכל מיקרה, ליחסים ביניכם יש סיכוי טוב להצלחה.

51 עד 60 נקודות:

פלא שיש לך די כוח ואנרגיה למלא את השאלון הזה. מפני שאתה נמצא עם סרטנית שיש לה צדדים נסתרים רבים שאינם ידועים לך. אתה בודאי מותש. לפחות נראה

התלבטויות או מריבות שהיו לכם במקום העבודה יחלפו לקראת ה-7 או ה-8 בחודש.

אין ספק שתצטרפו ל-
היות יותר גמישים ול-
וותר על מה שנראה
לכם כמעט עקרוני עד
עכשיו. התעקשותכם
על ביצוע התוכניות אי-
נה במקום. מכיוון שב-
רגע זה אינכם מסוגלים
לראות את התמונה ה-
כוללת ובשלב מאוחר
יותר תבחנו במה מדוי-

בר. ה-1 וה-2 בחודש יהיו מאוד מעייפים וכדאי שתנוחו - כדי שלא תחלו שוב.

הבעיות שהיו לכם אתמול היו קשורות ליחסים עם הסביבה ולבריאות. בשני התי-
חומים עומד לחול שי-
פור. אך עדיין רצוי ש-
תהיו מאוד זהירים. ב-3
עד ה-5 בחודש אתם
שוב נוטים לסבול ממח-
לות או כאבים מסרי-
די. תוכלו למנוע זאת
אם לא תתכננו פעילות
מאמצת כדאי להשאר
בבית ולנוח. בעבודה
מישהו יבוא לעזרתכם
מה-7 בחודש. זה קשור ליחס רומאנטי מצד
מישהו חדש שמוכן גם להיאבק למענכם.

ה-1 וה-2 בחודש מעמידים אתכם בפני
בעיה חדשה במקום העבודה או בפרייקט
שלכם על עצמכם.

אל תתווכחו בלהט רב
מדי. הפעם זה כלל לא
בטוח שאתם צודקים.
ה-3 עד ה-5 בחודש
יהיו הרבה יותר נוחים.
ידידים יבואו לביקור
מתע וישרו מאוד את
ההרגשה. ברומאנטיקה
שימו לב למה שכן הזוג
משדר. הוא לפחות חו-
שב על שינוי דראסטי. ולא תהיה לכם
ברירה - אלא שוב להתחשב בבקשותיו.

הקריירה מעסיקה את מחשבותיכם יתכן
שידרשו מכם לתת תשובה מיידית להצעה
חזות מתן תשובה עד ה-
17 בחודש. פרויקט שבו
התחלתם גורם לדאגות
תקלות ועיכובים אינם
מאפשרים לכם להתק-
דם בקצב המתוכנן. זה
לא באשמתכם ואי-א-
שר למנוע זאת. נסיעה
שתיכננתם עלולה להי-
דחות. אל תצטערו זה
יחסך בעיות. יש לשים לב לנהיגה בגלל
הנטיה החמורה שלכם להסתבך בתאונות.

המתח הרב שמצטבר בתוכם מקשה עליכם
לתפקד ולסיים את הפרוייקטים שלכם
על עצמכם. העצבים מ-
תוחים מאוד ואתם נו-
טים להתפרצויות זעם
על האנשים הלא נכו-
נים. תצטרכו להוריד
מעל עצמכם חלק מה-
עומס. כדי לא להתמו-
טט או לחלות. נראה
שמצב הבריאות אינו
טוב בתקופה זו ומצב
הרוח ממש מתחת ל-
אפס. את התוכניות לעתיד תכננו בשקט.
נטיה להוציא כספים חזקה ואינה מוצדקת.

ב-2 וב-3 בחודש העצבים יהיו מתוחים
והרגישות שלכם גבוהה מהרגיל. הבטחה
שניתנה לכם אינה מת-
קיימת. וזאת דווקא מי-
די שעלו סמכתם שלא
יאכזב. מה שתוכנן בשר-
תמות כדאי לבצע בעצ-
מכם ללא עזרה. בין כה
וכה התוצאות יהיו טו-
בות יותר. בעיניי כס-
פים כדאי שתנהגו זה-
רות רבה. זה לא הזמן
לבצע עסקות. ההישגים
שאליהם הגעתם ראויים לציון. אולם על ידי
מעשה פיזי אתם עלולים לסבול הפסדים.

דבר אחד אפשר לומר בביתחון על השבוע
הקרוב: משעמם לא יהיה. מדי יום יתרחשו
תקריות לא מתוכננות
ולא משוערות מראש.
ב-1 וב-2 בחודש רוב
הריכוז הוא סביב העי-
בודה. קשה להאמין ש-
אפשר להיתקל בכל-כך
הרבה עם הבנות ואי-
הסכמה עם הסביבה.
אין ברירה אלא להיל-
חם על דעתכם ואפילו
לאיים לפרוש או להס-
תלק מהפרוייקט שבו אתם עוסקים. אל
דאגה. את זאת בודאי לא יאפשרו לכם.

אתם מרגישים מאוד מקובלים. עובדה
שחברים מכרים שכנים וקרובים מקיפים
אתכם ומעניינים בחב-
רתכם. תגובתכם אינה
מספקת אותם מאחר
שאתם כהרגלכם נצמ-
דים לתוכניות השגיר-
תיות ואינכם מוכנים
להיות גמישים יותר ול-
בצע שינויים. אפילו זמ-
ניים. השבוע יהיו הזדמ-
נויות רבות למיפגשים.
נסיעות. ביקורים ובילו-
יים עם אנשים שונים. חבל להחמיץ. עליכם
להיות מאוד זהירים במה שאתם אומרים.

ה-1 וה-2 בחודש מאוד מתוחים וקשים. כל
הערה שמישהו יעיד בסביבתכם יכולה לגי-
רום לכם לקבל החלטה
קיצונית וחסרת פרו-
פוזיציות לגבי העבודה
או אפילו החיים האי-
שיים. התקופה אכן מ-
אוד לא נוחה. ובעיות
תיקשורת צצות מדי
יום. אולם מצבי הרוח
ההפכניים שלכם משגי-
עיקר אתכם עצמכם. ב-
6 וב-7 בחודש שוב תצטרכו להתמודד עם
בעיה חדשה שתצוץ במקום העבודה.

שאתה מכיר אותה היטב. ובוודאי קיבלת
אותה למרות חסרונותיה.

את מכירה את הסרטן שלך?

- הוא חש צורך להגן עליך?
הוא שותק כשהוא מדוכא?
האם יש לו דמיון פורה במיוחד?
האם הוא היפוכונדרי?
האם הוא מחשיב את עצמו לגאון במיט-
בחי?
הוא רכושני?
הוא קרוב לאמו באופן מיוחד?
האם הוא אוהב למשוך לעצמו את תשו-
מת-הלב?
האם הוא התייחס לכל קשר שהיה או
קיים ברצינות יתירה?
הוא אנטי-פמיניסט?
קל לזעזע אותו?
האם הוא קצת קמצן בענייני כספים?
האם הוא מקבל התקפות של רחמים
עצמיים?
הוא מתעקש לנסות לקרב אותך למי-
פחתו?
הוא אוהב דיברי מתיקה?
הוא מנסה למררט עם חברותיך די
בגלוי?
האם הוא מקבל מצב-רוח כשאת מסרבת
לקיים עימו יחסים?

20 עד 30 נקודות:

סביר להניח שלסרטן שלך יש מיספר כו-
כבים במזלות-האוויר דוגמת תאומים. דלי.
מאזניים. אם שניכם מסכימים שהוא אינו
אופייני לסרטן. כדאי שתעניינו במהותם
של מזלות אלה.

31 עד 50 נקודות:

את מכירה את הגבר שלך מספיק טוב
כדי שתוכלו להיות יחד ואף ליהנות מזה.
אם אינך קשורה אליו קשר מחייב או עדיין
אינך נשואה לו. סביר שזה יקרה בקרוב.

51 עד 60 נקודות:

נראה שיש באישיותך משהו מזוכיסטי.
את פשוט נהנית להיות הדום לרגליו. אדם
זה הוא הטיפוס הפחות חיובי של מזל סרטן.
אם אינך מוכנה לבטל את אישיותך ולמסור
לו את עצמך. כדאי לך להיפרד ממנו.

העבודה הקשה שהשקעתם בחודש האחרון
תזכה להערכה ולשבחים השבוע. למרות ש-
אתם שרויים בעיצומה
של משימה לא קלה. לפי-
חות תיזכו בהדים חור-
ביים מצד הסביבה. בת-
חום הרומאנטי אתם
מאוד מבולבלים. קשר
ישן עומד להסתיים. ש-
חה חשובה על הנושא
ב-6 או ב-7 בחודש. עי-
דיף שזו תהנהל בביתכם
ולא במקום זה. שבו
אתם עלולים לאבד יסיון. קשר חדש עומד
להתחיל - אך לא זה שעליו אתם חושבים.

העבודה תופסת מקום חשוב מאוד. אתם
חשים שכך אי אפשר להמשיך. אינכם
מוצאים את מקומכם.
אך כרגע אין מה לע-
שות. תצטרכו להשלים
עוד זמן מה עם המצב
ואחר כך בטווח של
שבועיים שלושה. תוכלו
לבצע שינויים דראס-
טיים. עסקות הקשורות
לקניית דירה אינן מומ-
לצות השבוע. ביחוד ב-
1. ב-5 וב-7 בחודש. א-

תם עלולים לסבול מההנאה שברגע זה קשה
להוכיחה. אפילו אם אתם מודעים לעניין.

אנשים מחפשים את חברתכם לפתע הם
נתלים בהבטחות שהם עצמם אילצו אתכם
להבטיח. כדאי לכם למי-
צוא דרך אלגאנטית ל-
התרחק מאנשים המ-
אלצים אתכם לבצע
מעשים שעלולים להזיק
לשימכם הטוב ביחוד
במקום העבודה. הברי-
אות שבה להציק בין ה-
3 ל-5 בחודש. איזור ה-
בטן רגיש במיוחד. הק-
מידו על מה שאתם אוכ-
לים וביחוד על המקום שבו אתם סועדים.
ב-6 וב-7 בחודש צפויה חוויה רומאנטית.

חדש

הכי משתלם לאגד

50,000

שי"ח

מתי לאחרונה שחקת דומינו זכית ב־50,000 ש"ח?
10 שחקני דומינו נלהבים ייגרדו לכיסם 50,000 ש"ח
על המקום (כל אחד לחוד) ועוד ישאירו מליוני פרסים
לזוכים האחרים.

זהו הפרס הראשון "המגרד" ביותר שהוצא ע"י
חישגד, בדיוק כפול מהפרס הקודם.
מחיר הכרטיס נשאר כשהיה 2.5 ש"ח.
סך כל הפרסים 7,146,500 ש"ח. סיכויי הזכיה כמעט
שלושה לאחד.

גד גד גד זוכה.

חישגד דומינו





נעת סרטוסטל העולם הזה

מחכה לילד השביעי

לפני הרבה שנים נשא אורי ליפשיץ לאשה את אביבה. נולדו להם שלושה ילדים, שני בנים ובת. בנען מתקרב היום לגיל 30, דרור הוא בן 26 ויסמין היפה היא בת 24, ורואים אותה הרבה מבלה עם אביה בתל-אביב.

אחרי כן הוא נפרד מאביבה, ואחרי כמה שנים הוא נשא לאשה את עדנה. גם מעדה נולדו לו שלושה ילדים, שוב שני בנים ובת אחת. גיורא הוא בן 14 היום, אמנון בן 11 וליאורה הקטנה בת 7.

נו, אתם מנחשים את ההמשך? יופי!

אחרי כן הוא נפרד מעדה, ואחרי כמה שנים הוא הכיר את דורית, ולפני חודש וחצי בערך הוא נסע עם דורית לניו-יורק ושם הם התחתנו. עכשיו דורית בהריון, והיא מחכה לילד הראשון שלה, שהוא השביעי של אורי ליפשיץ.

דורית ואורי ליפשיץ
אצלה הוא הראשון

ובין כל הילדים האלה והנשים הללו הוא הספיק לעשות עשרות ציורים משגעים, שהפכו אותו לאחד הציירים הכי נחשבים בארץ. אז אם אתם רואים אותו בצהריים בכסית או בערב בבוננא, תנו לו טפיחה הגונה על השכם ותגידו לו שזה בשמי.

פואזיה

היא משוררת, וגם רעיה ואם. אני לא יודעת איך זה להיות שלושת הדברים האלה, אבל אני מתארת לעצמי שזה לא קל.

הם נשואים כבר שנים רבות, וכלפי חוץ זה נראה לארע, כלומר בהתחשב בעובדה שהיא משוררת והוא סתם בן-אדם.

בזמן האחרון היא הסתובבה במצב רוח די מחורבן, וכששאלו אותה ידידיה מה העניין, השיבה שהיא לא יודעת, סתם ככה. היא פיתאום לא ברקיע השביעי.

כולם חשבו שזה מפני שלא יוצאים לה שירים חדשים, אבל הסתבר שהשירים רווקא בסדר, ומה שלא בסדר זה חייהם משפחה שלהם.

היא כל הזמן חשבה שמפני שהיא משוררת, היא מרגישה שחייבהנישואין הם לא מייודע-מה, ובעלה, מפני שהוא לא משורר, הוא לא מרגיש בזה. אז בשבוע שעבר קרא לה הבעל הפרטי ואמר לה, בצורה מאוד לא סיפרותית, שהוא כבר לא אוהב אותה.

בן-אדם מן הישוב היה מתמוטט מהכרזה כזאת מצד בן-הזוג-לחיים, אבל אצל המשוררים זה, כנראה, אחרת. מאותו היום שהבעל הודיע על הפסקת-האהבה, התחילה המשוררת שלנו לפרוה. לידיה קרובה היא סיפרה שעכשיו הכל בסדר ביניהם, והם חיים נהדר. ברגע שהיא הבינה שהוא לא אוהב אותה היא הרגישה שהיא לא צריכה לעשות שום מאמץ לטובת חייהם משפחה, ולכן היא פנויה כולה לענייני השירה.

לא הבנתם את הקטע הזה? אז אתם לא מכינים שירה. מה אני יכולה לעשות?

צרות או שימחה

ואומרים לי שהיא מסתובבת בעיניים מבריקות, בחיוך קבוע ובהתרגשות עצומה.

הדבר היחיד המעיב על השימחה הוא שאשתו-בנפרד של דן, שרי שילון, שכבר היו לה אי-אלה כוונות לתת לו גט ולגמור עם העניין, התחרטה פיתאום. אבל נדמה לי שבארץ, המלאה בילדים להורים שאינם נשואים רישמית, אף אחד לא יתמוטט מזה שייוולד עוד ילד שהוריו לא עברו את שיבעת מדורי הרבנות.

הרומאן הארוך בין דן שילון לבין חברתו הקבועה, מירי צביון, מפיקה בערב חדש, קיבל גושפנקה רישמית, למרות שלרבנות (גם מאגף-הגירושין וגם מאגף-הנישואין) אין נגיעה לעניין.

מירי ודן מחכים להולדת ילדם המשותף. אצל דן זה הילד השלישי, והוא בוראי שמח, כמו שכולם שמחים לקראת לידת הילד השלישי. לעומת זאת למירי זה יהיה הילד הראשון, שמה שיהיה.



מירי צביון עם דן שילון (באמצע, ירידה)
אף אחד לא יתמוטט מזה

יפעת פינתה מקום

עוד יפהפיה אחת התחתנה בשבוע שעבר, ופינתה מקום לאחרת בשוק הפנויים והפנויות. בחתונה מפוארת ביותר נשאה יפעת שכטר, מי שהיתה נערת ישראל, ואפילו מיס אסיה, ב-1983, לחברה עופר שמיר, איש צבא-הקבע.

מלבד ארוחה, פרחים, רב, חופה ושאר דברים שיש בכל חתונה, היו בחתונתם של יפעת ועופר כמויות אדירות של יפהפיות, וגם עדת יונים צחורות, שהועפה באוויר כדי לסמל שלום, אהבה ושאר מאוויים כמוסים.



יפעת שכטר ועופר שמיר בחתונתם
גם עדת יונים צחורות

רק נסיון

ציון צביר העולם הזה



טלי זלינגר
צרות - אבל בסוד צבאי

הנה סיפור שממש מתכווץ לי הלב כשאני כותבת אותו.

כולכם בוודאי מכירים את הכתבת הצבאית היחידה בארץ, טלי זלינגר. טלי היפה מחלקת את זמנה לשלושה חלקים עקריים, כמו שנהוג בצבא. חלק א' - בעלה יפה-התואר, בני זלינגר. חלק ב' - בתה היפה, וחלק ג' - עבודתה ככתבת צבאית של דבר.

בכל פעם, כשהייתי רואה את טלי עם בעלה והילדה עוברים ברחוב, הייתי עוצרת לרגע ומסתכלת בהם. שלושה גבוהים, דקים ויפים כאלה לא רואים כל יום, וגם איכשהו תמיד היתה לי הרגשה שהשלישיה הזאת קורנת מאושר.

ועכשיו אני שומעת שכבר כמה זמן יש קצת צרות במישפחה הזאת, אבל בגלל קרבתה לצה"ל, היא ידעה לשמור עליהם בסוד. טלי ובני נפרדו לפני שבועיים, אבל שניהם רבים שזו רק פרידה-לנסיון, ואני מאוד משועשעת שנסיון הפרידה לא יעלה יפה והם יחזרו האחד לשני, ושוב יכלו לטייל ביחד עם הילדה שלהם. זה פשוט מפני שאני אוהבת לראות אותם ביחד, את השלישיה הזאת בעלת שש הרגליים הארוכות.

(המשך מעמוד 7)

כנית. שתרכו סביבה לוחמים צעירים ורעננים, להפלת המישטר. תחת זאת אסף סביבו כעיקר עסקנים ותיקים שיצאו מכלל שימוש, אנשים "בטוחים" ומימסדיים כמו אליעזר ליכנה, אברהם ויינשל ורומיהם. ישעיהו ליבוביץ, ש' התפתה להצטרף, פרש במהרה. כך גם ערי ז'בוטינסקי, הצעירים — הן מרגלית, אורי סלע, אלכס מסיט ואחרים — התאכזבו במהרה. את הרעיונות לתנועה קנה במשך כה. הוא לקח מפה ומשם, ובישל בליל יוני מתוך דמיון ר"ץ של ימינו.

בכנסיהיטור באולם מוגרבי בתל-אביב הפריעו לו אנשיחירות. תמיר צעק לעברם: "אלוהים ישמור על המדינה אם אתם תגיעו לשלטון!" תמיר היה נואם מעולה. לא דמגוג מלהיב כמו בגין, אך טוען מעולה, בעל כושרשיכנוע רב, בעל קול טוב ומאומן. בצעירותו התכוון להיות קריין של קול ירושלים. ועכב קורס.

המפלגה לא הצליחה, לא הלכה לבחירות והתפרקה. תמיר חזר לחרות. שוב יכול היה להמתין ולהצליח. אך בוועידה של חרות, ב-1966, היה נדמה לו שנוצרה הזדמנותיפו להפיל את בגין ולהשתלט על התנועה, בעזרת העסקן הוותיק אליעזר שוסטק. קמה מהומה, ותמיר נאלץ לפרוש בראש חבורה קטנה, שקראה לעצמה "המרכז ה' חופשי".

בשביל בגין, היתה זאת חוויה טראומטית. הוא נשבר, כפי שלא נשבר מאז אלטלינה ועד לפרישתו לרחוב צמח. הוא לא סלח לתמיר מעולם, וחסם את דרכו שוב ושוב, ככל פעם שרצה לחזור לחרות.

המרכז החופשי התאים את עצמו לאווירה היונית של הימים ההם. אך למחרת מילחמת ששת-הימים, כאשר בגין היה בממשלה, הפך תמיר את מפלגתו הקטנה לסיעה ימנית-קיי צונית (רמזיית התחייה של ימינו). הוא טבע את הסיסמה "שטח משוחרר לא יוחזר!" והפך לסמן הימני של הכנסת. זה לא עזר לו. ב-1969 כמעט ולא הצליח לעבור את אחוזהחסימה. הוא למד את הלקח, וב-1973 הצטרף לליי-כוד. אריאל שרון, שהקים את הליכוד, התלהב לשעה קלה מתמיר, ומאז הפך לאויבו.

ב-1977 הצליח תמיר, בתימרון מבריק, להשתתף לתוך ד"ש החדשה, להשתלט על המפלגה ועל יגאל דיין התמים, שהשתעבר לו כמו רבים לפניו. יריביו במפלגה טענו שהוא פילג אותה וגרם להתמוטטות.

כנציג ד"ש הפך לשרהמישפטים. כהונתו בתפקיד זה שנויה במחלוקת. הוא התמסר שהחליף כמה תקנות חירות בריטיות, אך הוא יצר את סעיפי התועבה ברבר "הזדויות עם אירגוני טרור", חוקק חוק רראקוני נגד חופש-העיתונות ("צניעת הפרט") וניסה לחוקק כמה חוקים אנטי-דמוקרטיים נוספים. בסך-הכל היתה כהונתו בלתימרשימה.

הסיכום: דרך ארוכה, שעליה מרחפת הרגשת הביזבוז. איש מבריק ביוזבו את כישוריו.

(בשבוע הבא יספר אורי אבנרי על יחסיו עם תמיר.)

העולם הזה 2600

מינילוג של שמואל ברזל:

"ישבתי בטעות

במקום המיועד

לעורר-דין!"

שאני אובייקט-חקירה. מה ראיתי לנגד עיניי? לא. לא מעצר, מייד הובהר לי שאין שום כוונה לבקש את מעצרי. גם לא חשבתי על מיכאל אלבין או אברהם גינדי ז"ל. מה שהיה קשה זה ההפתעה: לא האמנתי למישמע אוניי. לא ציפיתי שזה יקרה. הערכתי את ההתפתחויות אחרת. טעיתי, טעיתי.

אבא ואמא

אבא שלי היה סוחר למכשיריחשמל. אמא שלי לא עברה אף פעם. אני לא "הבן של". עם תום שרותי בצבא — אני יליד 1931 — לא חשבתי מה אני רוצה להיות כשאיה גדול.

שירותי בנח"ל, אז איש לא חשב על לימודים. הכיוון היה הכשרה, קיבוץ. כשהחלטתי ללמוד, החלטתי על מישפטים. מדוע מישפטים? מפני שאין לי נטייה להנרסה. רפואה לא משכה אותי. ב-1950 התחלתי ללמוד בפקולטה למישפטים בירושלים. כשסיימתי, הצטרפתי כמתמחה למישרד מיכה כספי וחיים צדוק. ב-1957 פרשתי עם צדוק ועם עורר-דין נוסף, והקמנו את השותפות הנוכחית. אפשר לכנות אותי סלף-מיידימן (איש שכנה את עצמו). לא צפיתי אף-פעם שיחכו לי בפניה, לא לפני 10 שנים, לא לפני שנה. אני מופתע.

חריש לא חבר

אני בהחלט מרגיש שאני נתון במצב קפקאי: העניין שלי התגלגל מהיועץ

ברזל לדפנה ברק: "חשבתי שאני בסרט של וודי אלן ★ לבשתי

מיכנסים קצרים ולא הכירו אותי ★ התכוונתי ללכת לקיבוץ..."

המישפטי לממשלה. יוסף חריש, שלא רצה להתערב במיקרה שלי. האם אנחנו ירידים? מה זה ירידים? במשך שנים היו בינינו יחסי עורר-דין-שופט, ופרט להשתתפותו בברמיצוה של בן או כחתונה של בת, והומנתי לאירועים דומים אצלו, לא יצאנו ביחד לאירועים. נראה שפרקליט-המדינה — שאותו אני בכלל לא מכיר — לא רצה לספוג ביקורת ציבורית על התערבות בעניין. זה ירד לפרקליט-המחוז, או אולי לסגן פרקליט-המחוז. השתלשלות הרברים היא בהחלט קפקאית בהבדל אחד: אנחנו עדיין מדינת חוק, וזה מה שנותן לי את הכוח והאמונה. מישפט כזה, על פי נסיוני, יכול להימשך שנה, במיקרה הטוב. במיקרה הגרוע — שנתיים.

הכותרות שלמחרת

את היריעה על ההחלטה להעמיד אותי לדין קיבלתי ביום שני שעבר בבוקר, כאמצעות הטלפון. הרבר הראשון שראיתי לנגד עיניי היה כותרות העיתונים שלמחרת. חשבתי כיצד יקבלו זאת אלפי ירדיי, בניהמישפחה. מייד הודעתי לשתי בנותי, העובדות במישרד. בצהריים טילפנתי לאשתי, ובערב — לבן שלי.

הנושא עצמו לא היה עבורם בגדר הפתעה, מפני שבתקופת השימוע (האקט החריג שנעשה אופנתי באחרונה, במהלכו מקבלים נאשמים מכובדים את כל חומר הראיות וגרם ומשמיעים את טיעוניהם, בטרם יוחלט אם להעמידם לדין) הם היו בעניינים.

אולי הם הופתעו בגללי. נתתי להם את ההרגשה שלא אועמר לדין. אחר-כך התחילו להגיע עשרות שוהיח-הטלפון, המיכתבים, המיברקים. אכזבות? יש לי ירד קרוב. שלא שמעתי ממנו, וחשבתי על כך. רק עכשיו הסתבר לי שהוא שהה בחו"ל.

אין תמונות שלי

להיות מפורסם: תמיד השתדלתי להתרחק מהזרקורים. אני עדיין מאמין בשיטה האנגלית, בניגוד לאמריקאית, שעורר-דין לא צריך לעשות פירסומת לעצמו. מכרים מעולם-התיקשות סיפרו לי שכאשר התחילה הפרשה, חיפשו עליי חומר בארכיוני-העיתונים, ולא מצאו שם כלום. תמונות? בטח שלא היו. עצם החשיפה ההקשר לא-נעימים. מוכן שכמהשרים כאלה גם בוחרים כותרות כסוימות, ולאירודוקא את התמונות המחמיאות. אבל נגזר עליי לעמוד בכך. נגזר? אני לא פטליסט.

"שושנת קאהיר" ★

יש סרט של וודי אלן ("שושנת קאהיר הסגולה"). איזה סרט זה? שמוציאים את השחקן מן הסרט לחיים, ומחזירים אותו לסרט. כך אני חש, כאילו אני צופה בסרט שלא שייך לי, סרט של מישהו אחר, שמדי פעם אני יוצא ונכנס לתוכו.



שמואל ברזל היה אחד מעורכי-הדין, ששמים היה ידוע רק בחוגי הצמרת הכלכלית-מישפטית-פוליטית במדינה. אך בחוג מובחר זה היה מעמדו רם ונישא.

מה קורה לאיש כזה, כאשר לפתע הוא נגרר אל מוקד אור הזרקורים, כנאשם בגניבת-ענק של עשרות מיליוני דולארים (העולם הזה 24.6.87)?

השבוע גילה ברזל (למעלה, עם פרקליטו רם כספי) טפח מחוויותיו בשיחה עם דפנה ברק:

● כשהגעתי ביום השישי שעבר לבית-המישפט, התיישבתי בטיבעיות, מתוך הרגל, במקום המיועד לעורר-דין.

כשישבתי במשך הדיון ליד רמי (כספי, פרקליטו של ברזל) הייתי צריך להזכיר לעצמי שאני לא עורר-דין פה.

לא הרגשתי השפלה, אלא הרגשה מוזרה. גם במישטרה לא נתנו לי להרגיש השפלה. אין לי טענות נגד המישטרה, אלא נגד שיקול-דעתה של הפרקליטות.

אברהם שפירא

ידוע לי שיש מי שמנסה לכרוך את שמו של חבר-הכנסת אברהם שפירא בפרשה. הקשר היחיד שלו לפרשה הוא שאני פרקליטו מהיום שנכנסתי

לעסקים. במשך 25 שנים אני פרקליטו. נוצרו קשרי-ידדות בין שתי המישפחות, שלו ושלי. ילדיו גדלו לנגד עיניי. חוץ מזה אין הוא קשור לפרשה!

מוסיקה ואופרה

לא שינתי מנוהגי ותחביבי במשך השבועיים האחרונים, שאני בכותרות. אני אוהב מוסיקה ואופרה. לא, לא למרת אף-פעם לנגן. כעיקר אני אוהב להאזין למוסיקה קלאסית.

מה עשיתי ביום שישי? לבשתי מיכנסים קצרים, חבשתי לאוזניי אוזניות של ווקמן. ירדתי לחוף-גורדון כשבידי העיתונים של סוף-השבוע, וביליתי את אחר-הצהריים בלי הטלפונים. איש לא ידע היכן אני. כך אני נוהג בכל יום שישי. שומיבר לא השתנה בינתיים. הנה, בשבוע שעבר היינו, אשתי ואני, בדון גיבובי ובסרט החדש של וודי אלן.

ברזל זה ברזל

מכל מאות הטלפונים שקיבלתי עד עכשיו, חרט בוירוני אדם דתי וחכם, שאמר לי: "אלוהים כנראה רצה להעניש אותך. אבל מכיוון שהוא אוהב אותך — העניש אותך כך שזה חולף, ורק יגרום לך עוגמת-נפש" אופטימיות יתר? אני אדם אופטימי מטיבעי, אם כי נכון שזהו המיכתן הקשה ביותר שעברתי בימי חיי. עד היום הכל הלך לי קל וחלק.

אני לא אדם דתי, למרות שמוצאי הוא ממישפחה דתית. השם "ברזל" אינו עיברות של שם לועזי. במקור זה נכתב ברו"ל, ראשי-התיבות של בני ר' זלמן לייב.

מישפחתי מוצאה מצפת. אני עצמי יליד ירושלים. אחד מאבותיי, שהגיע ממורח-אירופה, נקרא ר' זלמן לייב, ואילו בניו כינו עצמם "בני ר' זלמן לייב" או "ברזל". אבי כבר הוריד את הגרשיים, וכך נשאר השם "ברזל".

סכר על הכרעה

איך אני רואה עצמי שנה מהיום? האם אכתוב ספר על הפרשה? הרעיון עוד לא עלה על דעתי. אינני חושב שאיהפך לאדם ממורמר. האם אשאר בין צמרת הפרקליטים בארץ? ההרגשה שלי היא שאמשיך לעבוד באותה הצורה.

אין רגשי-נזק

למי אני מחכה בפניה? בינתיים עוד אין בי רגשי-נזק. אני עוד בתוך הפרשה.

אלבין וג'ינדי

הרגע הכי קשה היה כאשר נודע לי — זה היה לפני זמן די קצר — שבכלל אני אובייקט לחקירה ולמישפט. הזמינו אותי לתת עדות במישטרה. הסתבר לי

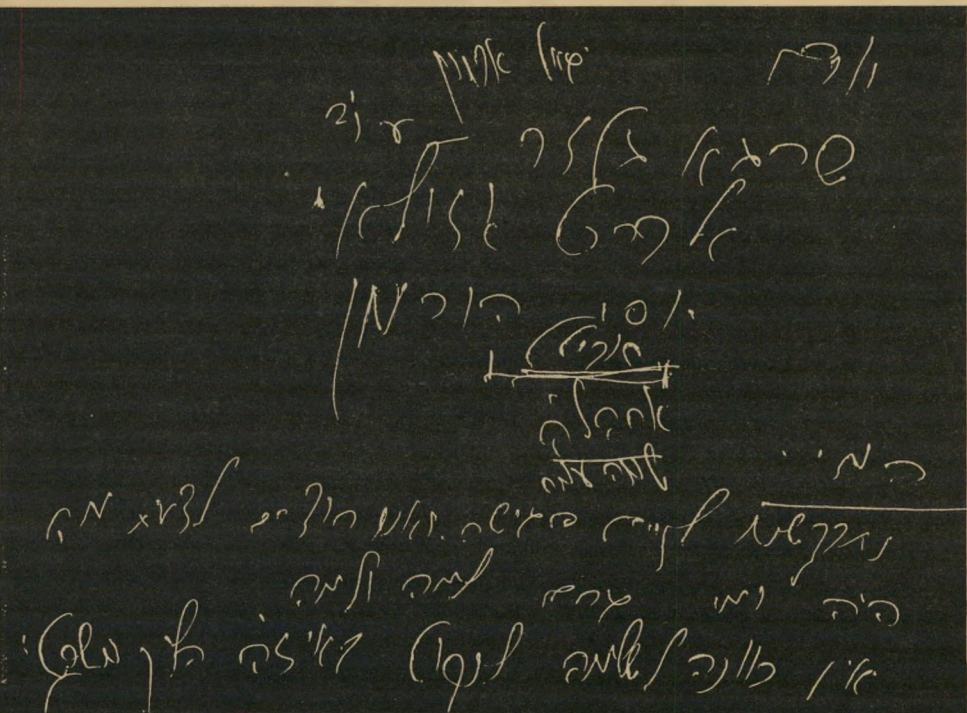


"העולם הזה" מכרסם לראשונה את הפרוטוקול הסודי של הפגישה, שהיועץ המישפטי עומד להחליט השבוע אם להעמיד בגללה לדין את משתתפיה וביניהם ח"כ זומר ושני עורכי-דין בכירים

שיבוע עמודים צהובים בכתב-ידו הגדול והמרשל-משהו של ארנון. בניגוד לפירסומים שונים, כאילו נמסרה הפגישה שעתיים ואף יותר, על-פי קריאה בקול רם של הפרוטוקול אני מעריכה את משכה בין 20-30 דקות. לא יותר. חברה-הכנסת עמר – העילה לתחילת הפרשה – לא פצה במשכה את פיו כלל, ונהג על-פי הנחיות פרקליט דאז, רם כספי. אגב, יש המעריכים כי ההאשמות המקוריות בדבר שרותו הצבאי של עמר תיפולנה השבוע לטובת הפגישה שהתקיימה בגללן. הפגישה לא התקיימה ביוזמת הצד של עמר, ועל כך מצביע הפרוטוקול המפורסם בזאת לראשונה.

ביום הרביעי, 8 בינואר 1986, נקבעה פגישה במשרדו של עורך-הדין יגאל ארנון, לסביבות השעה 7 בערב. היה זה בעיקבות פירסומים נגד חברה-הכנסת שלמה עמר, כאילו השתמט משרות צבאי בלבנון. תמורת מתן שוחד. הפגישה רבת-המשתתפים (שמונה במיספר) התחילה באיחור של שעה וחצי, עקב איחורם של המאשים אלברט אזולאי מקריית-שמונה ופרקליטו החיפאי, שרגא בלזר. כעבור כמה חודשים נסקה הפגישה לכותרות העיתונים וזכתה בכינוי המוזר "הפגישה הלילית". השאר כבר שייך להיסטוריה: בתחילה לא נמצא פרוטוקול הפגישה, שניהל עורך-הדין ארנון. הוא פשוט נעלם. מאוחר יותר הוא נמצא על-ידי דליה, מזכירתו של ארנון –

הפגישה הלילית



אמת או לא אמת. יש כאן מיקרה של עובדות, על-יד "חלק דמיון". עורך-הדין יגאל ארנון, שרגא בלזר (פרקליטו של ברעמי), אלברט אזולאי, יוסי הוכמן (בכיר באגד), אביטל (למברסקי) ואהרלה (יקים) – שניהם קציני-מישטרה ברימוס, ששימשו כ"חוקרים פרטיים בשרותו של עמר", שלמה עמר. רכ"מ (כספי): נתבקשנו לקיים פגישה ואנו רוצים לדעת מה היה ומי גרם למה ולמה. אין כוונה לשלמה לנקוט באיזה הליך מישפטי, וכל זאת מתוך כוונה שהעובדות תונחנה על השולחן. התנתי שני תנאים, אחד שהאיש יופיע עם עורך-דין, ושיהיה עו"ד נוסף שאינו קשור – וביקשתי מיגאל ארנון שיהיה נוכח ומארח. הערה אישית – מעולם לא פגשתי אותו. יורם: אלברט עובד אצלי. ראיתי לנכון לאחר שירברתי איתו שגם כוונתו בשיחה עם העיתונאי לא היתה לו ידיעה שהעניין יתגלגל למה

אמת או לא אמת. יש כאן מיקרה של עובדות, על-יד "חלק דמיון". עורך-הדין יגאל ארנון, שרגא בלזר (פרקליטו של ברעמי), אלברט אזולאי, יוסי הוכמן (בכיר באגד), אביטל (למברסקי) ואהרלה (יקים) – שניהם קציני-מישטרה ברימוס, ששימשו כ"חוקרים פרטיים בשרותו של עמר", שלמה עמר. רכ"מ (כספי): נתבקשנו לקיים פגישה ואנו רוצים לדעת מה היה ומי גרם למה ולמה. אין כוונה לשלמה לנקוט באיזה הליך מישפטי, וכל זאת מתוך כוונה שהעובדות תונחנה על השולחן. התנתי שני תנאים, אחד שהאיש יופיע עם עורך-דין, ושיהיה עו"ד נוסף שאינו קשור – וביקשתי מיגאל ארנון שיהיה נוכח ומארח. הערה אישית – מעולם לא פגשתי אותו. יורם: אלברט עובד אצלי. ראיתי לנכון לאחר שירברתי איתו שגם כוונתו בשיחה עם העיתונאי לא היתה לו ידיעה שהעניין יתגלגל למה



פרקליט ארנון. ברגע זה נתרבר...

פניתי מיספר פעמים לחיים חן, ואמר לי בנושא שלך רק שלמה עמר מטפל. פגשתי שלמה עמר בת"א. אמרתי לו שלא בסדר. קיבלתי מיכתב פטורין. אמר לי: אני יכול לעשות הכל, מוכרחים לפטר, עכשיו חתמתי על פטורין 137 עובדים. אמרתי תורה רבה ויצאתי. יורם: לי אמרת שכשלקחת את הצו, שלמה לא היה. אלברט: הוא היה במישר. יורם: כך אמרת. אלברט: לא דיברתי איתו אבל הוא היה שם. באתי אמרתי שלום. לחץ לי יד ונתן לי הצו. ביום הגיוס בא שלמה לקריית-שמונה לתחנת אגד. הלכתי לתדלק עובר שלמה את האוטו. כספי: אתה שומע מה שיוסר אמר. יורם: הרי לי אמרת שעל עניין הצו נודע לך משטירתי ואלי מור, ושלמה לא היה. אלברט: האמת; אני כבר לא זוכר. יוסף: אני חושב שאלברט לא סיפר את לב העניין: לפני הרבה חודשים הוא קיבל טלפון ממרדכי גילת וגילת לחץ עליו, ובמשך החודשים הוא נדבק לסיפור. כספי: זה לא שייך. זכותו של גילת לעשות כרצונו. הוא לא בעניין. ברגע זה נתברר שאלברט הוזמן לחקירה במצ"ח ולכן הוחלט להפסיק את השיבה. (דברים אלה רשומים ב"מקור בצד, באלכסון, בתחתית העמוד האחרון של הפרוטוקול).

לגיבור. הלכנו שלמה אלי ואני. נגשנו ללומי. היה עסוק, לומי ביקש מאיתנו להתחבא מאחורי בניין, עד שיסעו האנשים. שלמה לא דיבר איתי לפני שלקחתי ממנו את הצו, ובסוף רק אמר לי תודה. שלמה לא הבטיח לי דבר. נכון ששלמה נסע עם אלי מור ואני נסעתי עם האוטו שלי לגיבור. הייתי במדים, אני חושב כך. אני לא זוכר. כמה ימים אחרי כן, יום או יומיים אחרי כן, שאלתי את אלי מה הסיכוי שלי לחזור לאגד. אמר לי שיש לי סיכוי, שאלתי אחרי כמה ימים את שלמה מה הסיכוי שלי לחזור לאגד. אמר שיבדוק, אחר כך אמרו לי שעללי נלסוע לברוך פלוטניצקי והוא אמר לי שנתקבלתי לעבודה. ראובן שור אמר לי שמצדו הכל בסדר. עליתי לשלושה חודשים לקריית-שמונה, ואז קיבלתי מיכתב פטורין לקראת, כתום 11 חודש. ניסיתי לתפוס את שלמה בטלפון, לא השגתי. נסעתי לחיפה ומצאתי את שלמה יושב במישר עם חיים חן. בהתחלה אמר שאין לו זמן לראותני כי עסוק בכ"חירות. אמרתי לו שמוכרח לראותני לשתי דקות. באתי עם שלמה קוך. הראתי לו המכתב, אמר שיטפל בזה. אחרי זה דני קפח התקשר לסניף קריית-שמונה, אמר לי שאגיע אליו. באתי, אמר לי: אני מחזיר אותך לשלושה חודשים לחברת-השמירה, ותוך שלושה חודשי שים אלה נזמן אותך לבריקות רפואיות וועדת-קבלה.

אלברט: בעבר עברתי כחניך באגד. יורם: אלברט מיוזמתו רץ לנסות לעזור לשלמה, אפילו בלי ששלמה ידע וחשב ששלמה חייב לו חוב מוסרי. אביטל: חברים של אלברט המליצו עליו בפני אלי מור. הלך אלי מור לפוצניצקי, והיה תקן של מכונאי, ואין שום קשר לשלמה עמר. יורם: זה שהועברתי לחברת-השמירה זה סידור מקובל, כדי שלא יקבל קביעות, או החלטתי לעזוב חברת השמירה אחרי שלושה חודשים מצאתי עצמי בחוץ. אלברט: הייתי בצבא, שלמה הגיע לקריית-שמונה עם צו מילואים, עד כמה שאני זוכר היה כתוב בצו: סיפוח לנבטיה. זה היה בסגריים (שרות פעיל לנבטיה). עד כמה שאני זוכר, קראו לי לסניף אגד בקריית-שמונה או שהס' תובכתי שם. קרא לי אבי שטירית, הסדרן. אלי מור תפס אותי, אמר לי: עמר קיבל צו-מילואים. צריך לעלות לנבטיה, תראה מה תוכל לעשות. שלמה היה שם. לקחתי ממנו את הצו. הלכתי לטלפון, טילפנתי לקצין כוח-אדם מילואים, עמוס בוכניק. אמרתי לו שיש לי מישור שאני רוצה שישארו בגיבור ושלא יעלה לנבטיה. אמר לי תפנה ללומי. פניתי ללומי, נסעתי לגיבור, בסוף לומי הסכים ששלמה ישאר. אמרתי לאלי שהכל סודר וכי נצטרך ללכת יותר מאוחר לגיבור. כי עכשיו מעלים את כל המגויסים

האם הבטיח לך שסדר לך שתעבור באגד תמורת הנ"ל. ההתרשמות שלי שאלברט רץ לעזור מבלי אפילו לדעת היכן מיועד שלמה עמר לשרת. לפי דעתי, מי שהיה אז מוצב ל"גיבור" – היתה הנחה שייחל ללבנון. עורך-הדין יגאל ארנון, שרגא בלזר (פרקליטו של ברעמי), אלברט אזולאי, יוסי הוכמן (בכיר באגד), אביטל (למברסקי) ואהרלה (יקים) – שניהם קציני-מישטרה ברימוס, ששימשו כ"חוקרים פרטיים בשרותו של עמר", שלמה עמר. רכ"מ (כספי): נתבקשנו לקיים פגישה ואנו רוצים לדעת מה היה ומי גרם למה ולמה. אין כוונה לשלמה לנקוט באיזה הליך מישפטי, וכל זאת מתוך כוונה שהעובדות תונחנה על השולחן. התנתי שני תנאים, אחד שהאיש יופיע עם עורך-דין, ושיהיה עו"ד נוסף שאינו קשור – וביקשתי מיגאל ארנון שיהיה נוכח ומארח. הערה אישית – מעולם לא פגשתי אותו. יורם: אלברט עובד אצלי. ראיתי לנכון לאחר שירברתי איתו שגם כוונתו בשיחה עם העיתונאי לא היתה לו ידיעה שהעניין יתגלגל למה

שיתגלגל. אני חושב שבישיבה ליד השולחן נצליח להגיע לחקר האמת. לי נראה לאור (או לאחרי) שיחה עם אלברט שיש פה מעין רשומון. אולי אלברט הלך מבלי שנתבקש שלא יקחו את שלמה לנבטיה. אלברט חי באמת שלו אבל הוא לא כפי שהדבר סופר לעיתונאים. יש עובדה אחת יסודית. אלברט – בלי שלחצתי עליו – והוא ימשיך לעבוד אצלי בלי קשר לתוצאות הפרשה ולי אישית אין אינטרס – הבע נכונות לתקן הנזק שנגרם מבלי להיכנס לדקדוקים שלו כל מה שאמר

הוא שיחק אותה. המדינה כולה נפלה בפח. זה הצליח לגמרי התרגיל של דורון (תר) גילר

מזאת: הסוכנת שלה, אולגה הרציג, אמרה כי בריו'ט ברדו מעולם לא הבטיחה את השתתפותה בתערוכה, וכי הכוכבת אומנם אוהבת חיות, אולם מתעבת אותן כשהן מחויטות ומלר-קקות. בריו'ט ברדו נלחמת למען חיותיבר



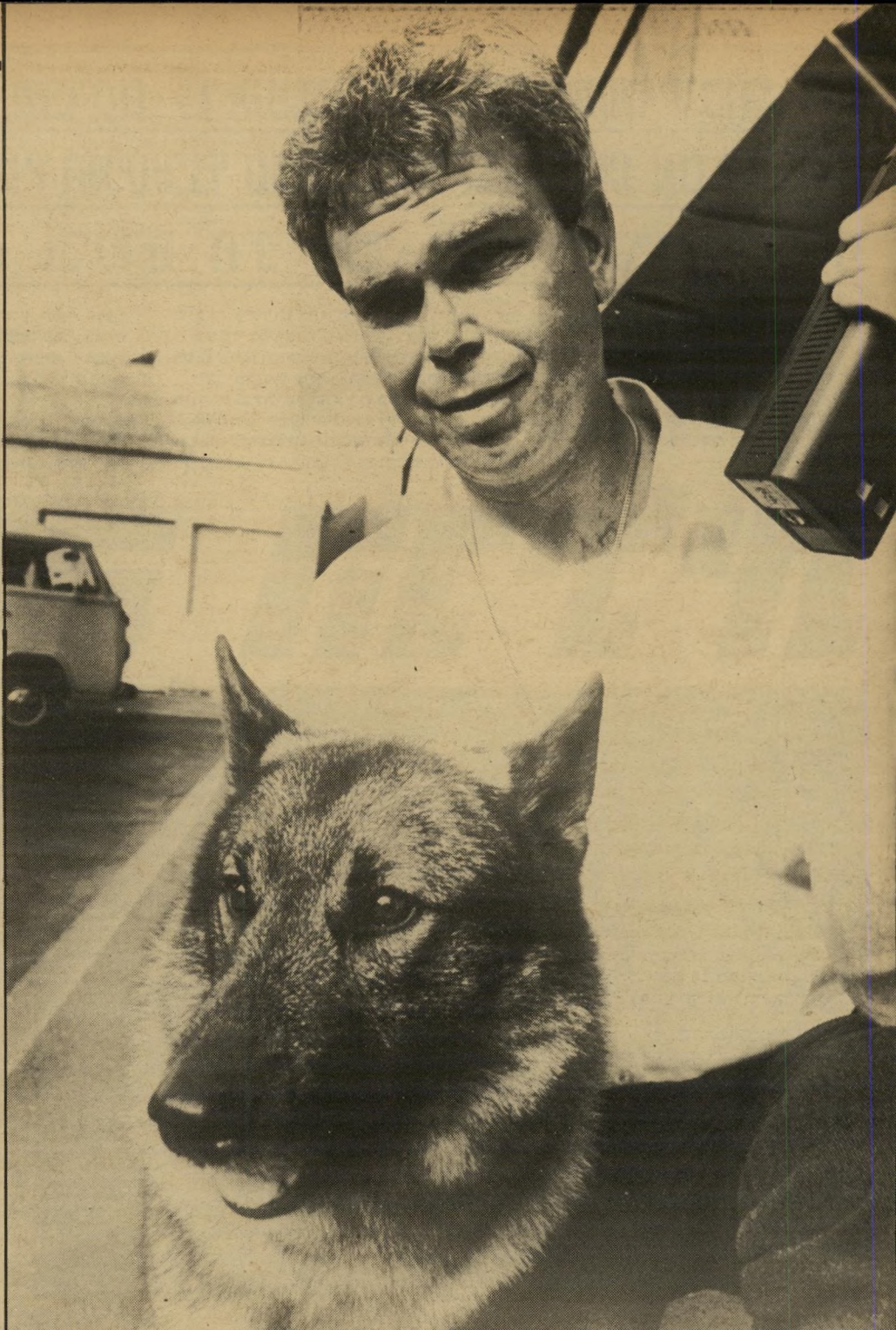
השוויצר הכלב המגונדר ביותר בתערוכה היה כלב מגזע אפגני שהגיע לישראל משווייץ. הכלב הוא בן ארבע שנים. השייך לפייר ריגולו, איש-עסקים. ריגולו הירבה לסרק את הכלב.

הבירה לטובת עסקי-חולין. אביו קבלן בניין. בית טוב. טבול בכסף ובקמצוץ של יחוס. הכל במידות הנכונות. גילר למד אלקטרוניקה. בצבא שירת בחיל האוויר. מייד אחר-כך פתח חנות גדולה למכשירי סטריאו ברמת-גן. ב-12 השנים הבאות הספיק להי-נשא, לבנות בית בהרצליה ולפתוח חנות נוספת בכיכר-המדינה. גם שלושה ילדים נולדו לו, ואשתו, שהיתה חוקרת מישטרית, נטשה את עבודתה כדי לטפל בהם. אל העיסוק בכלבים הגיע לגמרי במיקרה. "כלב הרועים הגרמני שלי זכה במקום הראשון בתחרות ארצית", הוא אומר. "התחלתי להתעניין למה דווקא הוא זכה, למה דווקא הכלב הזה

נכחדות ועוובות. חתול-אשפתות אומר לל חביב עליה יותר מגולדן רטריבר, ואפילו שמו ג' ואפילו הוא שייך למלך חואן קרלוס מספרד.

"אני חזק בצד..."

מאות כלבים מגונדרים, רחוצים, מסורקים, הסתובבו בגאווה בגני התערוכה, הציגו את עצמם לראווה, רצו הנה והנה, ישבו, עמדו. נבחו קצת, כדי להוכיח כי לא רק יפים הם, אלא גם אינטליגנטיים. גם זכרים גם נקבות הפגינו את גופם. שוויון מינים מוחלט שרר בתערוכת-החיות הכלבית.



מכשיר קשר וזאב לדורון גילר, מאמין נלהב בהשבחת גזעים של כלבים - ורוצה לנווט את גידולם של כל הכלבים שבועולם.

"הכל מה נע לפי המילים שלי", אומר דורון גילר, ומתכוון לת-ערוכת הכלבים. הוא זורק במהירות מילים קצרות, פקודתיות, אל מכשיר הקשר הנייד, ומצפה שכולם ימלאו בציותנות אחרי דבריו.

ואכן, הכל נע לפי המילים של גילר. ולא רק בתערוכת-הכלבים. כל הארץ ציפתה למוצאי-פיו. במשך שבועיים הוא היה הממונה הארצי על בריו'ט ברדו.

יום אחד, לפני שבועיים, קם והכריז: בריו'ט ברדו תגיע לישראל כאורחת של תערוכת-הכלבים. וכל הארץ גע-שה. אומנם כבר קשישה מעט, אבל בכל זאת ב"ב. ואותה ארץ קרתנית, האוכלת את אמניה-שלה, מוכנה לחבק בהערצה היסטורית כל אמן זה, ואפילו ברימוס.

מאז אותה הכרזה היו ברדו וגילר לצמד המבוקש ביותר במדינה. כולם ייחלו לרבריו: איפה תישן ברדו ומה תאכל. איפה תבקר, מי הם-כלביה ומי הם שומריה.

גילר ידע הכל. בחפץ-לב סיפר לכל מי שהיה מוכן לשמוע על לימוזינות וכריכים מתות-שדה ומיץ פיג'ויה טיבעי, ושלושה גברתנים שיאבטחו ושלושה כלבים שילוו, ועל סיורים בירושלים ונצרת ובייס-המלח. וכמובן: ביקור ממלכתי בתערוכת-הכלבים הי-עולמית.

ברדו, כידוע, לא הגיעה. יתירה



זוג מאושר קשה היה לדעת מי מאושר יותר: הכלב או בעליו. בשעות אחרי-הצהריים המאוחרות הכלבים היו עייפים, חיפשו צל וקצת שקט. בעליהם, לעומת זאת, היו גאים ונמרצים.



דיספרופורציה לוולפג רטגבר מברלין יש בבית עוד 34 כלבים כמו הנסי בת 18 החודשים. "יש לי רגשות רכים אליה" הוא אומר. "זה שהיא כלכך קטנה לא מפריע לי."

והוא טופח בידו על מיצחו, "תיכנן ואירגן את הכל. יש כאן נסיר גרמני וברונית איטלקיה ונשיא בית-המשפט של שווייץ ואחד מאילי הנפט הגדולים ביותר במכסיקו. הרבה סלברטיס הבא תי לתערוכה."

"רציתי להיות הכי טוב בעולם. באירגון. באירוח. וגם בעניין הזה של בריז'ט ברדו."

"תרמית? לא. מה פיתאום? לא היתה כאן שום תרמית." אומר גילר, ועניו נפערות לרווחה בתמיחה מופגנת.

"שלחתי מיכתב לאגודת ידידי בריז'ט ברדו. מזכירת האגודה. לוסיל קלדו. התקשרה אליי ואמרה שאין שום בעיות וברדו תגיע."

"קצת חששנו. היא הרי ביטלה לא פעם ולא פעמים את ביקוריה בארץ. החלטנו לשמור על פרופיל נמוך, לא לגפח את הסיפור הזה, ולראות בשקט איך העניינים יתגלגלו. אבל העיתור נאים מאוד התרגשו, אספו עליה פרטים ועשו מזה סיפור גדול."

"אני האמנתי, בתוס'לב, שהיא באמת תבוא. התחלתי לארגן את הביקור שלה. הזמנתי לימוזנות וסוויטה בבית מלון. היה קשה גם לארגן את התערוכה וגם לדאוג לכל הסידורים האלה, אבל התגברתי על הקשיים."

הוא מפסיק לרגע את שטף-דבריו, בודק את השפעתם. מי שרוצה להזיל דימעה — זה הרגע המתאים.

"ביום רביעי בכוון, היום שבו היא הייתה אמורה להגיע, התרגשתי מאוד. אני הייתי צריך לקבל אותה בנמל התעופה. לא ידעתי מה להגיד לה. אולי משהו כמו: זה כבוד גדול בשבילנו ועכשיו התערוכה העולמית מושלמת כי את, הסמל לאהבת בעלי-חיים, הגעת."

"וכבר חשבתי איך אלבש בגדים נאים. הייתי מבולבל לגמרי, כמו חתן ביום החופה. "פיתאום, בצהריים, הגיע מיברק. לוסיל קלדו מודיעה לי שבגלל התחייבויות קודמות בריז'ט נאלצת לבטל את ביקורה." היכן המיברק? "אה, לא הבאתי אותו!"

"התאכזבתי מאוד. "מי שמאמין לגירסה שלי — מאמין. ומי שלא מאמין — שלא יאמין. לא אכפת לי."

שרה ליבוביץ

בתור שכזה, יש לו לגילר ריעות מוצקות בנושאי כלבנות. ריעותיו שונות לחלוטין מאלה של בריז'ט ברדו. למשל, יש בהן הכל: מיסחר וגיוענות ובורות — רק לא אהבת חיות.

"כלבים הם כמו בני-אדם," הוא אומר בקול נחרץ, "והכי חשוב זה השבחה-הגזע. היום בן-אדם שקונה גור-כלבים רוצה לדעת איך ייראה המוצר המוגמר. לכן חשוב לדעת לאיזה גזע שייך הכלב. אם אתה יודע מה הגזע, אתה גם יודע איך נראה המוצר בעוד כמה שנים, כשיגדל ויוזקן."

"המטרה העיקרית בכלבנות היא להוציא תוצר טוב יותר, יפה יותר. כשביל זה מקיימים תערוכות. הכלבים הזוכים בתערוכות מתפרסמים בכל הארץ וגם בעולם. ואז מביעים את הזוכים בינם לבין עצמם, ונולדים גורים מאוד מוצלחים."

"הכי כדאי להרביע בני-משפחה. אח ואחות מוצלחים מולידים גור מעולה שבמעולים. נכון שבאותה המלטה נולדים גם ארבעה-חמישה גורים גרועים, נחותים, אבל כדאי להקריב אותם למען גור אחד טוב."

"הנושא הזה של השבחה כלבים קרוב לליבי. לכן התערוכה כל-כך חשובה לי. השבחות ותערוכות אלה שני צדדים של אותה המטבע, ואם הצלחתי לארגן תערוכה עולמית טובה, אני יודע שאני מצליח לנווט את השבחה-הגזע של כל הכלבים בעולם."

המאמין

יאמין

זהו גילר. אוהב כל דבר בגדול. "לא רק כלבים מוצלחים הגיעו לתערוכה," הוא אומר, "אלא גם הרבה אנשים חשובים. ואני, הראש שלי."



הגביע הוא שלנו רוב הכלבים שהגיעו לתערוכה נראו שמעולם לא נאלצו לחרוץ שיניים או לנבוח כדי להשיג פיסת-בשר.



שבע גרמני הכלבה של סוזנה וצלר משטטגרס התכרבלה רוב שעות היום בחיקה הנדיב של וצלר. שמה של הכלבה המפונקת הוא ניני פי, והיא כלבה מסוג טרייר אוסטרלי.

אינו מרפה ממכשירי-הקשר, משחק בנאמנות ובדרמאטיות את תפקיד מנכ"ל הביכר. "אמרו לי לפנות אליך," פונה אליו גברת בשימלה ורודה, שדמעות בעיני ניה, "השופט מתנכל לכלב שלי. הוא לא סובל כלבים מהסוג של הכלב שלי."

גילר מצמיד את מכשירי-הקשר לפיו. זורק מילים מהירות אל מישחי רחוקה ונסתרת, טופח לורודה על כתפה, "לכי אליה. דיברתי איתה. היא תעזור לך."

תארו הרישמי של דורון גילר הוא "ד"ר החוג לכלב רועים גרמני ביש" ראל ומנהל תערוכת הכלבים העו" למית. 87 מדינות חברות בהתאחדות העולמית לכלבנות. בכל שנה נערכת התערוכה העולמית במדינה אחרת. בשנה שעברה התקיימה התערוכה בווינה. בשנה הבאה בלימה.

מוצלח יותר מאחרים. כך הגעתי אל האיגוד הישראלי לכלבנות.

"אני חזק בצד האירגוני. אני יודע לארגן תערוכות בצורה טובה. לכן אני תמיד ממונה על האירגון של כל מיני מיבצעים גדולים. כמו התערוכה העו" למית."

"גם בצד המיקצועי אני חזק. יש לי ידע רב. אבל אין לי תעודות שמעידות על הידע הזה. כי אי-פעם לא היה לי זמן ללמוד בצורה מסודרת במידרשה לכלבנות."

"אנשים שמכירים אותי ויודעים כמה הרבה ידע יש לי, מתקשרים אליי ושואלים אותי איך לגדל כלב ומה לעשות כשהכלב שלהם מרגיש לא טוב. ואני עונה. הכל בהתנדבות."

עוד ועוד משבח גילר את עצמו ואת הידע הרב שלו. ומספר בהתלהבות כמה הוא מוכן לעזור לכל נצרך. כך גם בתערוכה. הוא מתרוצץ הלך ושוב.



המלך האוהא הכלב גין של המלך חואן קרלוס מספרד לא זכה בתואר. מלוויו כעסו מאוד על מארגני התערוכה. מפני ששכחו לתלות את דגל ספרד באמפיית-אטרון.

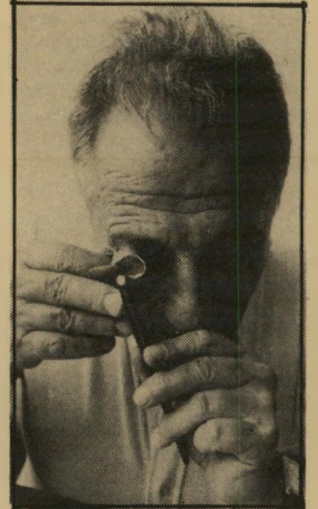


מישרד התעשייה יבוא וק 2000 טון בשר

מישרד התעשייה החליט לייבא רק 2000 טון בשר קפוא. למרות שהמכרז הוצא על ייבוא של 3000 טון. הסיבה להקטנת הכמות היא המחירים הגבוהים של הבשר כיום. 1300 טון ייובאו מצרפת על-ידי האחים פלדמן במחיר של 2300 דולר הטון, ועוד 700 טון ייובאו מברזיל על-ידי חברת ארמורקור. במחיר של 2360 דולר הטון.

פריצה לבית משה שניצר

גנבים רוקנו את תכולת ביתו של נשיא בורסת-היהלומים, משה שניצר, בצפון תל-אביב. הגנבים חדרו לדירה אחרי שהוריו גז מדרים. באמצעות מערכת מיוזגיה אוויר. אחרי-כך ניסרו את הסורגים בחלונות. הדירה היא בקומה גבוהה. הגנבים נטלו תכשיטים יקרי-ערך, וסכום גדול של מזומנים.



נשיא שניצר הסורגים נוסרו

בלושטיין מכר 60 דירות באילת

חודש אחרי התחלת ההרשמה לבית מלון-הדירות באילת של שלום בלושטיין, נמכרו 61 דירות במחיר של 65 אלף דולר האחת. המכירות הופסקו לכמה חודשים, וכאשר חודשו תוצענה למכירה עוד 140 דירות, במחירים גבוהים ב-15%.

הכשרת הישוב אישרה מכירת 12 דונם, שיש לה כשותפות עם מאיר דה-שליט ליד מלון השרון בהרצליה, לבלושטיין, שהכניס לעיסקה את יולי עופר. הם ישלמו 2.5 מיליון דולר תמורת הקרקע.

העשה מאת יגאל לביב

הורביץ פרה ביטוח-חיים

השר יגאל הורביץ פרה לפני שישה שבועות פוליסת ביטוח-חיים שעשה בזמנו. הוא קיבל במזומן 90 אלף שקל.

אילו היה ממתין עוד כמה שנים, היה יכול לקבל 220 אלף שקלים. הוא הסביר את הצער בצורך להבטיח קיום ילדיו בחורשים הבאים. הפוליסה הוצאה בשעתו על-ידי המחלבות המאוחדות. שהיו בבעלותו.

ההסדר שעמד להיחתם, ערב פיצוץ הפרשה עם בנק לאומי, התמוטט מכיוון שבני-הורביץ לא הצליחו לגייס סכום של שני מיליון דולר במזומן. בנק לאומי היה מוכן לאפשר להם

בל"ל בריטניה: משכורת המנכ"ל 81.5 אלף ל"ש

מאזן בנק לאומי בריטניה מגלה כמה מקבלים מנהליו. יו"ר מועצת המנהלים אינו מקבל כל שכר (או כל תשלום אחר — לתש"י מתילב רשות-החברות-המשמלתית ב"ישראל וצמרת בל"ל כאן).

מנכ"ל בכיר מקבל בשנת 1986 סכום של 81.5 אלף ל"ש, גידול לעומת השנה הקודמת, שבה קיבל 70 אלף ל"ש. עוד מנהל בכיר מקבל 50 אלף ל"ש, ועוד שלושה מקבלים 45 אלף כל אחד, לשנה. שני מנהלים לקחו הלוואות מהבנק, בסכום כולל של 22 אלף ל"ש.

מאזן הבנק מראה רווח נקי של 1.6 מיליון ל"ש, לעומת מיליון בשנה קודמת. סך המאזן 412 מיליון ל"ש. לעומת 390 בשנה קודמת. הון המניות והקרנות של הבנק הם 24 מיליון ל"ש. כך שהרווח הנקי נתן תשואה של 6.6 אחוזים על ההון — פחות ממה שמקבילים בפיקדון בבנק.

מסי-ההכנסה מתפער בתיקי תביעות

הסחבת בבתי-המשפט הביאה את מסי-ההכנסה למסקנה כי עריך לגמור תיקים בפשרה מאשר להתמתן לתוצאות הדיון המישפטי.

תיקים, שהוגשו בהם כתבי-אישום לפני שלוש שנים ויותר, טרם התחילו להתברר, ולא סביר כי הדיון בהם ייגמר לפני עוד שלוש שנים. הנהלת מסי-ההכנסה החליטה לנסות לגמור מה-רייפ-פרשה עם הנאשמים, כדי להוציא סכומי כסף גדולים ככל האפשר, ומחר בין התיקים שלגביהם מתנהל עתה משא ומתן לפשרה מצוי גם התיק של הקבלן שלום גניש. הוא מסר כי הוויכוח נע בין עמדת מסי-ההכנסה, שהכנסותיו היו שלושה מיליון דולר בשנה, לבין עמדתו שלו, כי הכנסות היתה רק 1.6 מיליון דולר. שני הצדדים מעריכים כי ייפגשו באמצע.

מסי-ההכנסה אישרו כי במיקרים של סחבת משמשת בדיון בבתי-המשפט, הם מעדיפים לסיים את התיק בפשרה.

למה הבורסה נפלה

אל תאמין אף למילה אחת מהסברי העיתונים. המנתחים את מה שקורה בבורסה כתגובה של הציבור.

הציבור אינו גורם בבורסה. הבורסה נשלטת כיום על-ידי קרנות-הנאמנות. רוצות — הן מעלות שערים, רוצות — הן מורידות אותם. עתה החליטו הקרנות להוריד את השערים. כדי לאסוף סחורה במחירים נמוכים, ולעשות רווחים. אחרת, כיצד ייראו רווחים בסוף השנה?

הציבור יצא מהשקעות במניות מזמן. הוא מעדיף להשקיע בקרנות. בהנחה כי את השקעתו בקרנות ניתן יהיה למכור בכל מיקרה, גם במפלות, בעוד שמניה עשויה להיתקע כמה ימים במזמורים בלבד. בלי אפשרות למכור. אמנם. מרוויחים פחות על השקעה בקרנות, אבל זה בטוח יותר.

משולם ריקלים בצרות

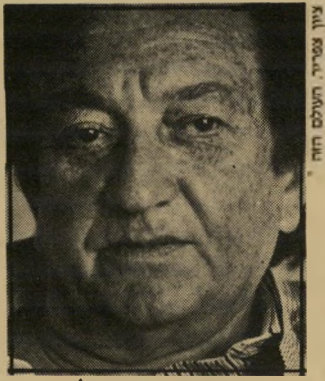
הפעם זה לא צחוק. כאשר השבועון רב-המוניטין ביזנס ויק האמריקאי אר-מר כי משולם ריקלים נמצא בצרות, לא יעזור גם סרט חדש עם פיה זאד-רה.

לדברי השבועון, חלה תפנית בס-קנרדל גינס באנגליה, המכריחה את ריקלים למצוא קונה לחברת המשק-אות האלכוהוליים שאנלי, הגדולה באמריקה.

הכל התחיל כאשר חברת הבירה והמשקאות הבריטית גינס השתלטה על חברה אחרת, דיסטילרס. בניגוד לחוקי ניירות-הערך בבריטניה ובאמריקה, משולם ריקלים עזר לגינס בהשתלטות בכמה עשרות מיליוני דולר.



שר הורביץ עזרה לילדים



איש עשקים ריקלים מחפש קונה

לארים, וקיבל כתמורה לחברת שאנלי את הזכויות להפצת הוויסקי שלה. בעי-קר ג'וני ווקר. שאנלי תורמת לעיסקי ריקלים יותר מ-30% מההכנסות. נוסף על כך, קיבל ריקלים מגינס את ההפצה של משקאות נוספים, כמו ג'ין מתוצרת גורדון.

אחרי פיצוץ הפרשה ומאסר יו"ר-ג'ינס ארנסט פאונדרס, תבעה גינס מריקלים לבטל את ההסכמים הללו. ריקלים החליט למכור את שאנלי, כי תיקוה כי הפרדת החברה ממנו תבטל את ביטול הזכויות. הוא מחפש עתה קונה, ובין היתר פנה גם לסיגראס הקנדית, השייכת למישפחת אדגר ברונסמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי. בין היתר הציע את שאנלי לגינס, המוכנה לקניה, אך במחיר שאינו כולל את הזכויות שהושגו בדרך לא-כשרה.

הגרמנים גם מתמחים באיתור פרצות במוצרי החברות האחרות, חוזרים אליהן במוצרים מתוכננים במיוחד לצרכים ספציפיים. הנעשים כמו בדי חייט. לדוגמה: חברת-המחשבים ניקסדורף הגדילה את הייצוא ב-50% מאז 1983, והגיעה עתה למכירות של 2.5 מיליארד דולר. מחיריה גבוהים ב-50% ממחירי מוצרים מקבילים של יב"מ. ריוויח החברה גדול ב-29% בשנת 1986.

אומר ברנד קאנאפי, האחראי על מכירות-הייצוא של ניקסדורף: "אנו משיגים מעובדינו את התפוקה שאנו זקוקים לה. הם מסוגלים לייצר פי ארבעה ופי חמישה בזמן שייצור מערכת אחת. נסיונם עוזר למכור את המוצרים, והתפוקה מגדילה את ה-ריווחיות. זה כמו ספיראלה לג'ערדן."

- זה די מפריע לי — (המשך מעמוד 16)
- המישרד, שהם כולם אנשי-מיקצוע. גם העבודה עם המנכ"ל דייב קימחי והנושאים שהמישרד מטפל בהם היו מאוד מעניינים.
- את מנחם בגין אתה רואה? לא.
- למה?
- מפני שהוא עסוק ואני עסוק.
- אתם בקישרי-מישפחה.
- המישפחה רואה אותו, אחי וגיסתי.
- מה איתך?
- בסדר גמור.
- למה הוא לא מדבר?
- צריך לשאול אותו, אני לא מדבר בשמו.
- אתה נחשב האדם הקרוב ביותר לשמיר?
- אני לא יודע. אני לא כל-כך אוהב את

"עד היום לא חיפשתי פונולאריה בקאריירה הפוליטית שלי"

- ההגדרות האלה. יש לו הרבה אנשים שקרובים אליו.
- הוא מתייעץ איתך?
- אהננו מדברים הרבה. הוא מתייעץ איתי ואני מתייעץ איתו.
- מה הדיסלומטיות הזאת?
- זו עובדה.
- אתה חושב שהוא חייב לך, כי אתה זה שדחף אותו קדימה?
- אני לא חושב. אני חושב שהוא עשה מה שעשה בחיים בזכות יכולתו, וזה שאנשים כמוני האמינו בו, זה מפני שהעריכו שיש לו יכולת להצליח בתפקיד.
- אבל אתה היית הגורם הי-מרכזי.
- גם אז עשיתי מה שעשיתי מתוך הכרה שהוא מתאים. כשהיה יו"ר הכנסת ולא ניבאו לו עתיד פוליטי גדול, אמרתי שאחרי בגין הוא המתאים ביותר להיות ראש-התנועה וראש-המשלה. או שאלו אותי איך אני, בחור כל-כך צעיר, מאמר על איש כזה. אמרתי שאני מהמר על מי שאני חושב שיעשה את התפקיד כמו שצריך.
- אז איך לו מחוייבות בלפיד?
- זה רבר שהוא צריך להגיד אותו. אני

"אני לא מחפש צרות מטיבעי, ולא נהנה מההתקפות עלי בעיתונות"

- לא עשיתי שום דבר על בסיס של רצון למחוייבות שלו כלפיי, ומעולם לא ביקשתי במישור האישי שום דבר.
- מאשימים אותך באוסורי-מיוניזם.
- זה חלק מהמערכת שדיברנו עליה קודם, של השחרה בלתי-מוצדקת ובבלתי-מבוססת. אם יש רמות צעירה בפוליטיקה, שהיתה במישור האישי עיקרית כל השנים ולא עשתה שיקול של תועלת, אני חושב שהדוגמה לזה האשמה כזאת קצת לא במקומה.
- גם כששמר נחשב ללא כל סיכוי, תמכתי בו. גם כשהסתמך בפעם הראשונה מול דוי לוי ונתנו לו סיכוי קטן, למרות זה תמכתי בו וגם הנחתי את כל העתיד הפוליטי שלי על כך המאניים בתמיכה האקטיבית שלי. אף פעם בפוליטיקה לא הייתי מהאום-קבעתי עמדות חריג-משמעות והייתי מוכן לשלם את המחיר. אם זה אופרטיביונים, אז או שמי שאומר זאת לא מבין מה הוא אומר, או שאני לא מבי.



הרבה מאוד אוהבי-כלבים ביקרו בשבוע שעבר בתערוכת-הכלבים הבינלאומית שנערכה בתל-אביב. בדרכם לתערוכה, דרכו כל אותם האנשים על ערימות של צואת כלבים. המפוזרת ביד רחבה על מידרונות העיר. כתב שושנה מלמד מרגזי העניין הזה מאוד. שושנה פנסיונירית, הקימה ביחד עם כמה חברים את היוזמים, אירגון הנלחם על איכות-החיים בתל-אביב. בין שאר הדברים הוא פועל למען הסרת ליכלוך-הכלבים מרחובות העיר.

לפני שלושה חודשים ניסחנו עצומה, החתמנו עליה 3000 מתושביהעיר ומסרנו את העצומה לראשהעירייה. בומנית הר" פסנו איגרת לכל בעליהכלבים בבוש דן, וביקשנו מהם להתחיל לאסוף את מה שהכלבים שלהם משאירים בחוץ, כמו שקורה בכל הארצות המפותחות בעולם.

מיכתב תשובה רישמי לא קיבלנו, אבל פיתאום התחלנו לראות בעיתונות כל מיני ידיעות על כך שהעירייה מתכוונת הגדיל את הפיקוח בעניין זה ולהטיל קנסות על בעלי-הכלבים.

נכון. החוק ישנו, אבל חוק בלי רצון לאכפו לא שווה מאומה, וכולם מצמצמים עליו.

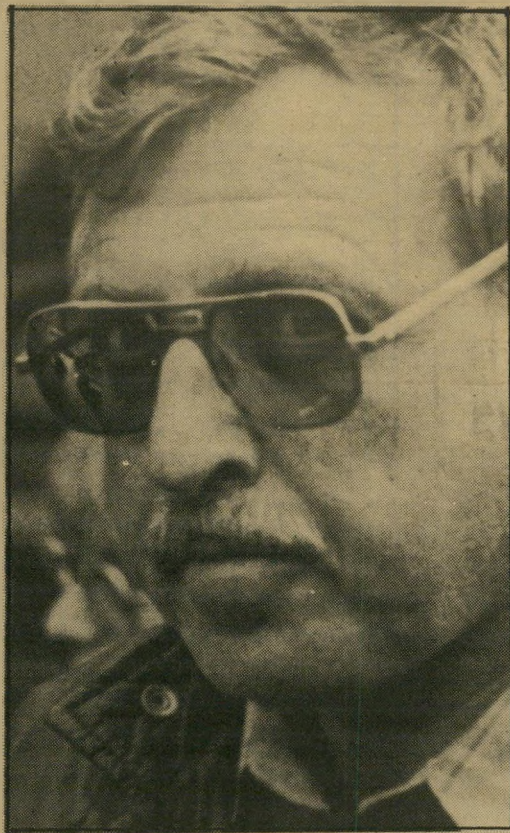
כלבים

להעמיד פקח ליד כל עץ בתל-אביב.

אנחנו לא רק התלוננו. גם הצענו הצעות שונות. הצענו, למשל, להצטרף אל בעלי הכלבים על התחייבות לאסוף את צואת הכלבים שלהם. הצענו להגדיל את תחומי-המספר של הכלבים, כדי שישיהיה כל לזוהת את הכלב ולהתלונן. הצענו לפזר בעיר קופסות מיוחדות, כדי שיהיה לאן לזרוק את הפסולת. רעיונות יש לנו הרבה, ואם משהו בעירייה יתעניין וירצה לשנות דברים, אנחנו מצוירים.

אנחנו לא בנויים לשבור שולחנות, אבל כל מה שאפשר לעשות כארץ רמוקרטית — נעשה, וזה כולל הפגנות. אנחנו רוצים שראשיהעירייה יפסיקו לבנות מונומנטים, פסלים וקרימידות בתל-אביב, במקום לדאוג לדברים האלמנטריים, כמו פירוק העיר.

(דניאלה שמי)



חג הספר העברי חלף, וכל הנוגעים בדבר חוזרים לימות
החול של הסיפור והספרים. עבודה קשה, חזיון, הפצה
מוצלחת או לא. ביקורת מכל מין. תיקונות ואכזזות.
פגשתי את עמוס אטינגר, שוחחנו על שבוע הספר
שנערך לו שלא ראיתי שום ביקורת על הרומאן החדש
אף, נזרה ושמה אלס. עמוס אמר שהוא החליט לא לשלוח
אף עותק אחד למבקרי-סיפור.

לא. גם בלי לשלוח להם אני יכול להגיד לך עכשיו מה מרם יכתוב, ומה יכתבו. למה לי לשלוח את ספריי למקום מועד לפרעות? כל הביקורת הסיפרותית בארץ מתבשלת בתוך המיץ עצמה כבר שנים. הכל מבוסס שם על יחסים אישיים. חבר כותב על חבר מאותה הקליקה, ומהקליקה השניה נשמעות מייד ההשמצות.

גם במוסיקה זה כך, וגם בציור וגם בקולנוע. כולם חברים של

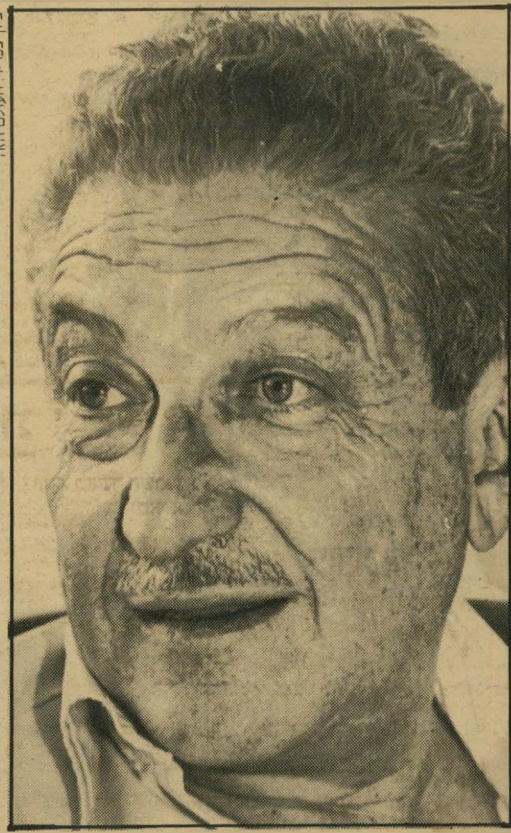
איקס, ושונאים של ויימי הם בכלל, כל המבקרים הללו! אמנים מתוסכלים, עם ראש נפוח והשפעה השואפת לאפס!

● מדוע אתה אומר „השפעה השואאת לאסס“?
אתה לא מאמין שיש להם השפעה על הקהל הרחב?

הקהל הרחב אוהב ספר מסויים או סרט או תוכנית טלוויזיה, זה הצעד הראשון לכישלון הספר או הסרט, מבחינת הביקורת.

אני יודע שכולם אומרים את זה, הרה לא המציאה את רוצח-הלב.

גם לאחרים יש. טיפות־הרעל היוורות משערותיה הם רק חלק מהרעל המסתובב בביקורת הישראלית. (דניאלה שמי)



הביטחון (ראה עמודים 12-13). זה לא היה ראיון פורמאלי, כמקובל במדור זה. אלא שיחה ספונטאנית. בנוכחות כמה וכמה אנשים מסביב. בעיקבות התפרצות של זעם.

וכך אמר עזר וייצמן. מי שהיה ראש-אג"ם במלחמת ששת-הימים:

● מה שעוררירה?

שלא הזכירו את המתים, שמילאו תפקיד מרכזי במלחמת ששת־הימים!

● **מזי, למשל?**
איפה לוי אשכול? איפה דדו ודונד אלעזר מזי שריה אלון

● מה דווקא זיל חלבו זייל דוויי רמאורווייט?

בלי דיין זה לא היה קורה. בלי דיין לא היו יוצאים בכלל למילחמה. בלי דיין לא היתה לכלל החברה האלה וממשותתתנו

העצרת, המפקדים הבכירים של מילחמת-ששת-הימים) ויקפה מילחמתית!

עצם העניין. מדור חדש. נועד לצעירים בגיל (ומותר לצעירים ברוחם). אם יש לך מה לתרום, להציע, להגיד, להלל, לשבח ולשאל — כתוב ל.עצם העניין, העולם הזה, ת"ד 136, תל־אביב. בכל שבוע יוגרל תקליט חדש לגמרי בין המשתתפים מיוזמתם במדור.

סי' ה"מ

בימים אלה מסיימת סי היימן את ההקלטות לתקליטה הראשון. סי היא נקודת-אור ברוק הישראלי הדליל והחשוך. המוסיקה שלה רחוקה מהמוסר קה של אביה, נחום היימן, מרחק רב.



אולי כמרחק שבין שני הדורות. אין שמץ של רמיון בין שירי ארץ־ישראל של אביה לבין הרוק החוק של סי. סי על צמחה: "אני אוהבת למסוע את שלום עננה". פיטר גבריאל, לו ירד ואליסון מויט. מאז שהשתתפתי בסרט וברבים לא הקלטתי. חיפשתי כיוון חדש ומצאתי. במקום הליכנס ישר ל"ן אולפנה־הקלטות. ינגיתי עם להקה מ־

מילא אני — אבל הוא?

אני לא רוצה לחתום בשמי המלא.
הדברים שכתובים בתעודה המצורפת,
לא מהמיאים לי.
נכון. אני לא תלמיד טוב. אני מעדיף
כדורסל וכתבות על כימיה וביולוגיה.
לדעתי זה דבר לגיטימי בהחלט. הש'
אלה היא אם לגיטימי הדבר, שמורה
מחנך יכתוב לי בתעודה דברי-בקורת
עם שגיאות-כתיב (להעלות" כיתה,
במקום "עלות").

לצד השגיאה, מתנוססת בגאון חתימת מנהל בית-הספר. ממורים כאלה רוצים שאלמרו? אה? ועל זה אמר חכם אחר: אוי לו לדור שאלה הם מחנכיו! (החכם שאמר את הדברים הג"ל זה אני. בחיבור, אנכי, יש לי ציון טוב).
"חכם" רמתינו.

מבין את

האנטישמים

נשכנע שעבר התגלגל לירי ספר
שמיני חד וחלק. הו לא ספר־פרסומת
סאניגיליות. בספר מוסבר מה הוא
מכיל: "אוצר־חידוים, דיברי־בירה
ופרפראות משל גדולי ישראל והעם".
גדולים. במקרה וכן, הם רבני־בירה
צר ל, אבל אחרי עיון בספר,
ההתחזקה אצלי ההרגשה, שהיה מוד־
חקת במחוי זמן רב. עכשיו אני מוכן
לאמר אותה כריש־גילי אני מבין את
האנטישמים. (מבין את השניאה, אך
במירוש לא את מעשיהם).

הנה סיפור לדוגמה מהספר הנ"ל.
הוא מופיע בפרק הנקרא "מבין הגויים"
הפוסק השלם הוא. אתה כחונתו מבין
הגויים. אהבת אותנו ורצית בנו".
כותרת-מישהו לפרק: "המבדיל בין
קודש לחול. ובין ישראל לעמים" (מי
הקודש ומי החול לא צריך לנתש).
הסיפור הולך ככה. "גוי שיכור ניגש
לביית-מינה, וביקש בוסיוני. תוך כדי
מינה ה"ש. הציץ הגוי במוכרת,
והכיר בה. שבת-ישראל לא. הרים כוסו
ואמר בהיתלות לחיים. לאה אתה טועה,
השיבה לך המונת, לא לאה. כי אם רחל
דיא זו שהישקתה את הגמלים".
סיפור כגון זה מופיעים בספר
פעמים רבות. העיקרון שלהם פשוט:
הגוי, שלרוב מוצמד ל תאור של
"כומר ידוע" או "שונא-ישראל מוכי-
הק", אומר מישפט מעליב כלפי
היהודי, והיהודי עונה לו כחוכמה ובי-
נהוגות.

הנה דוגמה נוספת: "כומר ידוע ורבי יהונתן אייבשיץ ישבו משני עברי השולחן. הכומר אמר לו: מה מבריל בין כלב ליהודי? ורבי יהונתן ענה לו: השולחן."

אם נסתכל על חזונו של אהרן
סורת היהודית הממייחסת לגוי
בזלזול, האומרת בין השאר שמיצוות
השבת אכירה חלה על יהודי בלבד
(לגוי לא צריך להחזיר), בתפילה
אומרים מרבים „ברוך שלא עשנו
כגווי ארצות“ ואחד מיסודות המסורת
היהודית הוא: אכחנו עם נבחר, עם
גולה, הוסיב מכל העמים.

נוסיף לכך את התבדלות היהודים
בכל הדורות, שהיתה (לפחות לפי
המסורת) התבדלות מתנשאת, ואם
חושבים על כל הגורמים הנ"ל יחדיו,
אין מנוס מהמסקנה שלשינאת היהודים
תרמו לאימנע היהודים עצמם.

הגדולות של העשור.
אחרי כל אלה, מה נשאר לאמר על
התקליט? רק להסכים עם הרבים.
לספר שהוא יצא בהדפסה ישראלית
(הד-ארצי) ושהוא מונח על המדפים
בחנויות התקליטים. והו.

כדאי לחזות: סמנטיקה

הרוגמנית־זמרת־אלילת־מין סמנטה
מגיעה לארץ לשתי הופעות בסינר־
מה

על סמנטה עתירת המימדים אומרים שהיא כולטת בשתי יתרונות בולטים: השמאלי והימני. היה גם מי שהציע לקרוא לה סמנטה־חזה (ולא על־שם עופרה).

על בימת־הסינרמה היא תשיר, בין השאר, את להיטה הגדול גע בי. לא יחסרו לכך מתנבים.

בדרך-כלל כותבים על זמרים „שווה
לשמוע“. אצל סמנטה צריך לאמר:
„שווה לראות“.

ההופעות יתקיימו ב־8 וב־9 ביולי.

ארץ טרופית משגעת

אחרי הגל הספרדי, הגל היווני, והגל הצועני, היתה זו אך שאלה של זמן מתי יחזור הגל הבראזילי. מתי כספי מחזיר אותו, ובגדול.

בהתחלה קראו לתוכנית שלו „ארץ טרופית יפה מאוד“. אחר-כך שינו את



זה נוער זה?

עשרות פעמים ביום אתם שומעים
כוורא את המישפט „הנזר של היום
זה לא הנזר של פעם” שומעים את זה
המהמרה. שהתעצבן על הכיתה המפ-
רעה; מהקשישה באוטובוס, שלא
לפנות לה מקום; מההורים, המתווכחים
על „מיכנסים הנוראים האלה,” ועוד
ועוד. המישפט הזה נאמר בדרך כלל
במקום של אכזבה ופחד.

בנימה של "איש, כעס והתנמו מות".
טיטונייהנגד, שמנסים להעלות: "גם
על ידיהם פרחים יכירו כך, גם דור
האספרס לא בדיוק ספג מחמאות
מהזקנים. ואפילו החלוצים הראשונים,
שכנו את הארץ, שברחו מבית-הוריהם
לארץ שאזרחיהם, היו הוריהם הנוער
הנע ונאם "ישראל לבנות".

הטיעונים הללו נקטעים באכזריות
ב"הנוצר של היום..."

בקולנוע חן מוצג עתה סרט חדש-אני והחברה. הסרט מספר על חבורת-נערים בשנות ה-50. אתם חושבים שיש הברל ביניהם לבין הנוער של היום? שום דבר. חוץ מכמה סממנים חיצוניים, אין שום הברל.

הסתייגות והסיקה

לפני שאתן פוצחות בקריאות התלהבות על החתיך שבתמונה, תורידו לרגע את המבטים, ותסתכלו למטה מצד ימין.

רואות? הסיכה שהוא. מרגמן
מדיית-כסף מיוחדת, שעוצבה על-ידי
בית-האופנה טיפאני בניו-יורק לחב-
רת מפאואר. (מתוכת תעסוקה). אפי-
שר לענוד את הסיכה כסיכה לדש (גבי-
רים) או כענקה לצוואר (נשים).

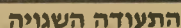
טוב, עכשיו נעבור אל מי שעונד את הסיכה. ערן גורן הוא בן 24. מזה שלוש שנים הוא עובד כצלם־יפונה. ולאור הנתונים החיצוניים שלו, הוא החליט לעבור לצד השני של המצלמה ולשמש כדוגמן־צילום. הרווח כולו שלכן.



השם ל"ארץ טרופית משגעת", והס-
בירו את זה: "כדי שלא יתבלבלו ויח-
שבו שזו אותה ההופעה של פעם, שנקי-
ראה "ארץ טרופית יפה".

כך או כך, מתי כספי, בליווי רקד-
נִיּוֹת מבראזיל (יש מה לראות) וזמרים
מלוויים ונגנים מעולים (יש גם מה לש-
מוע). מופיע בחגיגה אמיתית. לעיין
ולאזן.

אגב: חיוך ממנו לא תזכו לראות גם בהופעה זו. יום חמישי, ה-9 ביולי, תיאטרון ירושלים.



עליתי ברמת החיים



קשר בראי

קנייתי מקס' גל'אקס'

יש רק מקרר אחד בישראל שהצליח לזכות ב-4 תקנים בינלאומיים (אמריקני, קנדי, צרפתי וישראלי) - גלאקסי.

מדוע?

כי גלאקסי מייצג את הדור החדש של המקררים. הוא היחידי שמיוצר בטכנולוגיות חדישות, כמו מקררי היוקרה המתקדמים ביותר בעולם.

מקסי גלאקסי הוא גם המקרר היחידי בישראל שתוכנן להתאים לצרכי שנות ה-2000. יש בו מקפיא ענקי (160 ליטר) המותאם לסגנון החיים של המשפחה המודרנית בישראל.

מקסי גלאקסי הוא המקרר הטוב ביותר שיוצר אי פעם בישראל.

העולם הזה

המשך ימנה של אורית ארביב

בנה של האסירה
הצעירה נגזל
ממנה במידמה
אחרי הלידה

החזירו

לי את

בני!!

